הארץ

1.10 אג' יום ה' ה' בסיון תשמ"ו, 12 ביוני 1986 JUNE 12 VOL. 68/20403

שף נאמנות
ניהול תיקי השקעות
וניהול קרנות נאמנות בע"מ
בטחה
מקבוצת כלל

המשטרה תגביר פעילותה למנוע החרפת העימות דתיים־חילוניים

כך הוחלט בהתייעצות שרים דחופה שכינס אמש פרס ● השר פרץ מציע להקפיא את הסטטוס קוו הדתי ל־20 שנה

היום דיון שרים נוסף בהשתתפות הרבנים הראשיים, ראשי ערים ונציגי מועצת העתונות

מאת גדעון אלון
סופר "הארץ"

בהתייעצות שרים דחופה, שכינס אתמול אחר הצהרים ראש הממשלה שמעון פרס, הוחלט להורות למשטרה להגביר את פעולותיה כדי למנוע את החרפת העימות בין דתיים וחילוניים בעקבות הצתת בית כנסת בשכונת קרית שלום בדרום תל־אביב.

מיד כששמע פרס אתמול בבוקר על ההצתה הוא החליט לזמן התייעצות שרים כדי להחליט על צעדים למניעת הידרדרות נוספת ביחסי דתיים־חילוניים. להתייעצות הוזמנו מ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר, שר המשטרה חיים בר־לב, שר הדתות ד"ר יוסף בורג, שר האוצר משה נסים (מ"מ שר המשפטים) ושר האנרגיה משה שחל וכן מפכ"ל המשטרה רב־ניצב דוד קראוס וראש עיריית ירושלים טדי קולק.

ראש הממשלה אמר כי ה־משטרה חייבת לתת לנושא עדיפות עליונה.

מ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר הזהיר כי המצב הנוצר וקיימת סכנה שמתונים ייגררו אחרי קיצוניים. שר הפנים הרב יצחק פרץ הציע להוציא חוק שיקפיא את הסטטוס קוו ב־נושאי דת למשך 20 שנה. פרס דחה את הצעתו על הסף והציין כי עצם פעולת החקיקה בנושא זה תביא להפרת הסטטוס קוו הקיים.

ראש עיריית ירושלים טדי קולק קרא למשטרה להשתיל שוטרי חרש בתוך השכונות החרדיות כדי ללכוד את מבצעי ההצתות ושריפת התחנות. לד־בריו גברה באחרונה התופעה שחילוניים המתגוררים בירוש־לים נאלצים לנטוש את העיר בגלל ההתגררות והאלימות החר־דית.

דיון להסכת התבטאויות

באותה התייעצות הודיע פרס כי היום יתקיים דיון מיוחד במטרה להפיג את המתיחות הרבה בין דתיים וחילוניים. להתייעצות הוזמנו השרים שמיר, נסים, בורג, שחל, פרץ ובר־לב וכן ראשי הסיעות בקואליציה, שני הרבנים הראשיים, ראשי הערים הגדולות, מפכ"ל המשטרה ונ־ציגי מועצת העתונות.

נזק קל בלבד נגרם לבית הכנסת בני בנימין בקריית שלום. רב השכונה נעצר באחרונה בחשד שהשחית תחנת אוטובוס. (צילום: עוזי קרן)

הרצוג: זו שעת הירום

המפכ"ל: לטענות של החרדים בסיס חוקי

מאת נדב שרגאי
סופר "הארץ"

נשיא המדינה חיים הרצוג אמר אתמול כי הנסיון לשריפת בית כנסת בקריית שלום היה חזיון בלהות שהשטן עוד לא ברא. לדעתו הגיעה שעת חירום ביחסים שבין חילונים ודתיים. "עצם המחשבה על שריפת בתי כנסת מעבירה בי צמרמורת", אמר הנשיא, "זהו מזכיר ימים אחרים, מקומות אחרים ומאורעות קשים בתולדות עמנו, שמדינת ישראל קמה בעיקר כדי להבטיח שלא ישובו. זו אולי השעה האחרונה שבה אפשר עדיין לעצור את ההידרדרות. כל המחלוקות המתפרצות מדי פעם במקומותינו אינן אלא שביבי אש מן הפתיל הדועך, פתיל השנאה המוליך במהירות אל חבית חומר הנפץ שמתחתינו. אם לא נפעל עתה לנתק את הפתיל, יהול הפיצוץ הזה על ראשנו. אני מקווה בכל לבי שעדיין לא מאוחר מדי וכי יגבר בנו התבונה והאחריות".

(סוף בעמוד 2 טור 4)

מציתי בית הכנסת הותירו פתק: על כל תחנת אוטובוס נשרוף בית כנסת

תושייה של שכן מנעה נזק כבד לבית הכנסת בקרית שלום

מאת חיים תמרוב
סופר "הארץ" בתל אביב

תושייתו של דייר המתגורר סמוך לבית הכנסת "בני בנימין" בקרית שלום בתל־אביב, מנעה נזקים כבדים בדליקה, שפרצה בבית הכנסת אור ליום אתמול. האלמונים שהציתו אש בבית הכנסת הותירו במקום פתק ובו נאמר: "על כל תחנת אוטובוס שתוצת – נשרוף בית כנסת".

השכן, דוד שרעבי, שהבחין באש הבוקעת מבית הכנסת, מיד בפעולות לאיתור האש הסביר שכניו. בשעה שאותרה אש והלהבות השתלטו.

החקירה העלתה, כי המציתים שפכו מבעד לאחד החלונות חומר דליק והשליכו גפרורים בוערים.

מיד לאחר הצתת בית הכנסת צילצל אלמוני למערכת גלי צה"ל, הזדהה כמצית ומסר פרטים על ההצתה. האלמוני הוקלט והבריח שרודו בתוכנית.

בבוקר מוכר ישראל, האיש אמר אנחנו תנועת אנשים נגד מרד הדתי, החושים שמעסיק מיד האלימות. החרדים, המשתוללים ברחובי הארץ. אנחנו איננו רוצים באלימות ובשן תחת שן, אך בעד הסדר ודתי משתולל בחוצות תוכה אלמות היד המשעות שמגלה המשטרה, הולכים לקחת את החוק לידינו ולנהוג ולהפסיק את מעשי האיבה ברוך משלנו. האיש הזדהה כצעיר תושב השכונה.

פרוש להלל: שקרן; שריד על פרוש: בריון

מפאת כבודה של הכנסת אני סולח – סיכם הלל ספקדיון בצל העימות עם החרדים

מאת עמוס בדרור
סופר הפרלמנטרי של "הארץ"

במקום ברכת "חג שמח" הוחלפו אתמול באולם הכנסת מלים כמו "שקרן", "בריון" ו"שוחר חרדי" – זאת אחרי שיו"ר הכנסת שלמה הלל מסר הודעה בשמו על הנושא המתוח בין דתיים לחילוניים. המהומה נמשכה שעה ארוכה אחרי שהיו"ר הודיע על נעילת הישיבה, והצעקות גרמו לכך שקצין הכנסת והסדרנים נכנסו אל בין הח"כים השואגים כדי שלא יריבו ידיים זה על זה.

ביום ב' הקרוב עומדת הממשלה למסור הודעה מדינית בנושא היחסים בין הדתיים לבין החילוניים. הנושא עמד אתמול להידון, לאחר 10 הצעות לסדר היום של חברי כנסת מסיעות שונות. אולם בהודיע היקף ההתעניינות בנושא פנה יו"ר הכנסת אל הממשלה, וביקש ממנה שתפתח את הדיון בנושא, כדי שיהיה ויכוח מסודר.

בין שאר דבריו אמר הלל: אני פונה לכל הגורמים, ובמיוחד לחברי הכנסת, להימנע מעידוד או מתמיכה באופן ישיר או במשתמע, בהודעות התנהגות הנוגדות את החוק. גם הטפה להשחתת תחנות בצבע, או תלישת מודעות, היא הטפה למעשים בלתי חוקיים ופסולים.

כאן פתח ח"כ פרוש בהפר־עות, אשר לדברי הוותיקים מבין באי הבית אין להן תקדים. הוא צעק כלפי הלל: "שקרן, אתה מנצל את הבמה להסתה. אל תמשיך בדבריך. אתם גרמתם לשריפת בית הכנסת".

התבייש לך

היו"ר מבידו ניסה להשיב לפרוש, ובין היתר אמר: התבייש לך וכן קרא לו לסדר. אך דבריו של הלל נבלעו בחילופי צעקות בין שריד לבין פרוש, היושבים קרוב זה אל זה, ואז קרא היו"ר לשריד לסדר. כשתדרקרב המי־לולי נמשך החהד אותו היו"ר שוב, ובסוף תבע ממנו לצאת מן האולם. שריד מחה: זה הבריון, ואותי אתה משלח החוצה, אבל יצא.

"אמרת דברים גסים וחסרי אחריות על יושב־ראש הכנסת", אמר הלל לפרוש, "דברים שאין להם את רע, אך מפאת כבודה של הכנסת אני סולח לך". הוא נעל את ישיבת הכנסת ויצא.

עם צאתו חזר שריד לאולם. "צריך לשלוח אתכם לכל הרי־חות" הטיח כלפי פרוש. "חבל שלא היכו אותך יותר חבריך הגוכים" (רמז לתקרית בין חרדים לפני כמה שנים שבה הוכה פרוש ואושפז בבית חו־לים). פרוש: "אתה אומלל שאתה יהודי". שריד: "אני מתבייש שאתה יהודי".

בוטל שידור על דרכי נישואים לא דתיים

עו"ד מ"השרות החילוני" נדחה "בהוראה מגבוה" ● ינון: לא נטיף לעקיפת החוק

מאת לילי גלילי
סופרת "הארץ"

בעקבות התערבותו של יו"ר רשות השידור, מיכה ינון, בוטל אתמול מנהל "קול ישראל" בראיון אתמול את השתתפותו של עו"ד יוסף ברד בתוכנית "חבר מאתנו כוכבי", בה אמור היה להציג אפשרויות חוקיות להסדרי נישואים מחוץ לממסד הדתי.

עו"ד ברד בא לייצג בתוכנית השידוכים הרדיופונית את ה־עמותה "השרות החילוני", ה־עוסקת במתן ייעוץ ושירותים משפטיים לחילוניים המבקשים להקים משפחה שלא באמצעות הרבנות. שעות ספורות לפני שי־דור התוכנית, התקשרה לעו"ד ברד עורכת המישדר, מילכה למרן, ומסרה לו ש"בהוראה מגבוה" בטלה מעתה הזמנת מומחים לתוכנית.

בתגובה, אמר ינון כי "הרדיו הממלכתי לא יכול להטיף לאי־שמירת החוק: יש בישראל חוק נישואין וגירושין הקובע שיהו־דים בישראל יתחתנו על פי דין תורה. לא יתכן להעמיד את המיקרופון לרשות אדם הבא להסביר איך לעקוף את החוק".

טיסת ניסוי של פאנטום עם מנוע של הלביא תתבצע בימים הקרובים

בחינה ראשונה למנוע מחוץ למעבדה

מאת יפעת נבו
סופרת "הארץ"

טיסת ניסוי ראשונה של מטוס פאנטום, בו יהיו מורכבים שני מנועים שונים, האחד של הלביא והאחר המנוע המקורי של הפאנטום, תתבצע בימים הקרובים. על כך מסר עמנואל ליבן, סגן מנהל הסיבת בדק מטוסים בתעשיה האוירית.

לקראת טיסת הניסוי המיוחדת חוזק גוף מטוס הפאנטום כדי למנוע תקלות שעשויות לנבוע מחוסר האיזון האפשרי בין שני סוגי המנועים.

הטיסה נועדה לבחון את מנוע הלביא בטיסה מבצעית מחוץ ל־מעבדה. לטיסת הניסוי יש גם היבט מגמתי של "קידום פרופיל" למנוע הלביא, השנוי במחלוקת פוליטית, כלכלית ומסחרית.

טיסת הניסוי היא שלב ראשון בפרוייקט השבחת הפאנטום. הפרוייקט כולל השתלת מנוע הלביא בגוף הפאנטום, כך שהמטוס הוותיק יוכל להמשיך לשרת את הצבאות שרכשו אותו עוד שנים רבות.

(ע.) בית המשפט העליון־ ... אתמול בהחלטה תקדימית כי אפשר לשפוט בישראל אדם שפעל בחו"ל נגד המדינה, וכי "אין חוקיות המשפט או המעצר מושפעת מהדרך שבה הובא החשוד לתוך תחומה של ישר־אל".

שופט בית המשפט העליון, גבריאל בך, קבע זאת לאחר שאדם שנתפס לפני שנה וחצי בידי שלטונות הבטחון מחוץ לתחום המים הטריטוריאליים היא צו למעצר מנהלי שהוצא נגדו. על הנסיבות, שבהן נלכד – חל איפול.

השופט דחה את טענות בא כוח המעורער, שגרס כי אין סמכות לצוות על מעצרו, כיוון שנעצר מחוץ לגבולות הארץ.

אך בית המשפט קבע כי בית משפט בישראל מוסמך לשפוט אדם שעשה בחוץ לארץ מעשה שהיה נחשב לעבירה, אילו נעשה בישראל, ושהיה מיועד ... החליט בית המשפט כי לאופן שבו הובא החשוד לארץ אין כל השפעה על משפטו ומעצרו. הלכה זו תקפה גם ביחס להפעלת סמכותו של שר הבי־טחון, כשהוא סבור שטעמי בי־טחון מחייבים את החזקתו של אדם במעצר.

השופט בך ציין כי שוכנע שטעמים של שמירה על בטחון המדינה מחייבים להחזיק את המערער במעצר.

רקנאטי יציג עמדתו ביחס ל...

בבנק דיסקונט שואבים עידו... טרם אימצה את ...

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

רפאל רקנאטי יו"ר מועצת המנהלים והמנכ"ל של בנק דיסקונט יציג בשבוע הבא בפני חברי הדירקטוריון של הבנק את עמדתו כלפי דו"ח ועדת בייסקי. רקנאטי עומד לשוב השבוע לישראל והוא יקיים עם שובו התייעצויות עם מקורביו.

לסופר "הארץ" נודע שבבנק דיס־קונט כבר התגבשה ההחלטה ...

בכנסת

בדיון על ואלדהיים מותח שמיר ביקורת מרומזת על הנשיא הרצוג:

"ישנן שעות שבהן עם אינו יכול..."

ארה"ב תובעת לשלב חברות אמריקאיות במכרזים להקמת תחנת קול אמריקה בנגב

כור תדיראן וסולל בונה הקימו קונסורציום לקבלת הפרוייקט אך עתה קטנו סיכוייהן

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

שלטונות ארצות הברית תובעים שחברות אמריקאיות ישותפו בבית תחנת קול אמריקה בנגב במסגרת הפרוייקט הנו במימון אמריקאי ולא יתכן להפלות את החברות האמריקאיות בביצועו – נודע לסופר "הארץ". עמדה זו, שלא היתה ידועה עד כה, תגרום לאכזבה קשה במשק הישראלי עקב התקוות, שלפחות חלק מהפרוייקט יבוצע על ידי גורמים ישראליים.

ההשקעה בפרוייקט קול אמריקה עשויה להסתכם על פי הערכות של גורמים המקורבים לנושא בכ־300–350 מיליון דולר מזה קרוב לשליש בביצוע עבודות הבניה להקמת התחנה והיתרה בציוד ומי־כשור אלקטרוני.

שלושת החברות הגדולות בתחומן במשק: כור, תדיראן וסולל בונה הקימו קונסורציום בניסיון לקבל לפחות חלק מהפרוייקט. הכוונה היא שקונצרן כור יספק את המתכת עבור אנטנות הענק, תדיראן את המיכשור האלקטרוני וסולל בונה יבנה את התחנה. הקונסורציום מתכנן להגיש הצעה להקמת הפרוייקט כולו, אך נראה שלכל היותר יקבלו חברות אלה חלק מהפרוייקט.

בנק לאומי הכשיר ליפת משרד מהודר חדש

עשרות עובדים השלימו העבודות במקום ● הותקנה מערכת מיזוג מיוחדת לפי דרישתו

מאת נחמיה שטרסלר

עשרות עובדים, סבלים, חשמלאים ומנקים עבדו במשך ארבעה ימים כדי להכשיר את משרדו החדש של ארנסט יפת בבנק לאומי.

המשרדים מורכבים משלושה חדרים הממוקמים בקומה ה־11 של בית גבוה, בקומה בו מצוייה החטיבה לתכנון אסטרטגי של בנק לאומי.

במשרדים בבית גבוה נבנתה מערכת מיזוג אויר עצמאית לפי דרישתו של יפת שלא היה מרוצה מהמערכת המרכזית הקיימת. מה מסדרון המוביל לחדרו "עשו מש־תלה" עם עציצי ענק הידרופוניים.

כמו כן נבנתה מערכת תקשורת מיוחדת עם קווים ישירים – לא דרך מרכזיית הבנק. במשרד המוביל שלושה חדרים, חדר אחד מיועד ליפת, בחדר השני ישבו שתי מזכירות ובשלישי יישב ראש לשכתו של יפת. כמו כן השאיר הבנק ליפת את המכונית האמריקאית בליווי נהג צמוד. בבנק לאומי לא סוכם עדיין כמה זמן יישאר יפת במשרד, מה תהיה הגדרת תפקידו ומה יהיה שכרו. אך בכל מקרה מתכוון הבנק להעזר בניסיון הביר לאומי שלו.

סופר "הארץ" מעיר שארנסט יפת לא התפטר עדיין מתפקידיו כיושב ראש בנק איגוד וכיושב ראש ארבעה חברות בת בחוץ לארץ: לאומי ניו־יורק, בריטניה, צרפת ושוויץ – זאת בניגוד להמלצות ועדת בייסקי.

שמיר יבקש לשמוע היום מהשגריר ששב אמש מווינה מדוע התבטא נגד ההחלטה להחזירו

לא ישוגר כנראה שגריר חדש ● ואלדהיים לעיתונאים: מצפה ליחס ידידותי עם ישראל

מאת גדעון אלון
סופר "הארץ"

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר ייפגש היום עם שגריר ישראל באוסטריה מיכאל אליצור, שבא אמש ארצה להתייעצויות בעקבות בחירתו של קורט ואלדהיים לכהונת נשיא אוסטריה.

לסופר "הארץ" נודע ששמיר יבקש לשמוע מאליצור הסברים לדברי הביקורת שהשמיע בראיונות לכלי התקשורת על החלטת שר החוץ (בהתייעצות עם ראש הממשלה) להחזירו ארצה, למרות שביקש שלא לחוות בפומבי את דעתו האישית בנושא זה.

בראשית השבוע הבא יתקיים בלשכת שר החוץ דיון באופי היחסים בין ישראל ואוסטריה. בדיון זה ישקל להורות לשגריר אליצור להישאר בארץ עד אחרי הכתרתו של ואלדהיים ב־8 ביולי וכן עשויה להתקבל החלטה שלא לשגר שגריר חדש לווינה כל עוד יכהן ואלדהיים כנשיא, ורמז לכך נתן אמש שמיר בראיון ל"מוקד" בטלוויזיה. הוא אמר: "אינני מניח שנשלח לשם שגריר חדש".

אפשרות ליחסים ידידותיים וינה (ע"ה). נשיאה הנבחר של אוסטריה, ד"ר קורט ואלדהיים, אמר אתמול כי הוא צופה אפשרות של קיום יחסים ידידותיים עם ישראל.

ואלדהיים אמר זאת במסיבת עי־תונאים בוינה, הראשונה שערך מאז נצחונו המכריע לנשיאות אוסטריה בראשית השבוע.

גובשו הצעות לעידוד היצוא

שרון ידון ביישומן עם התאחדות התעשיינים

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ראש הממשלה והשרים נסים וקבי שרון התמקין הקליטו אתמול על שורה של צעדים לעידוד היצוא.

● הורדת עלות העבודה למעביד באמצעות הפחתת הפרשותיו לביטוח הלאומי מ־15% ל־10% אחוזים.

● מתן הקלות מס הכנסה לחברות תעשייה ע"י הפחתת שעורי המס שמשלמות החברות, הגדלת הפחת או שילוב שני הצעדים הללו.

● ירושו הגבלות של אפשרויות למפעלי מחקר ופיתוח בגובה של עד 50 מיליון דולר. זאת כצעד תחליפי לחוק אלסינט שהוקפא.

● תוקם תכנית לעידוד השיווק העגני בהיקף של 8 מיליון דולר.

הצעות אלה יגרמו להריגה של עד ל־80 מיליון דולר מתקציב המדינה.

שוק ההון

ביקוש לאפיקים סולידיים

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הבורסה לניירות ערך יוצאת היום לפגרת חג עד יום א'. יום המסחר בבורסה התאפיין אתמול בהמשך שחיקת שערי המניות החופשיות. לעומת זאת, אפיקי ההשקעה הסולי־דיים זכו לביקושים גדולים.

ערך את העמוד: בועז שפירא

חדירה לכלא מעשיהו בנסיון לרצוח אסיר – כנראה על רקע מאבק בשוק הסמים בת"א

כבים בשרות בתי הסוהר: החדירה לכלא בניסיון לרצוח את רחמים לביא – ללא תקדים

מאת ראובן שפירא
סופר "הארץ"

הנסיון לרצוח אור ליום אתמול במעשיהו את האסיר רחמים לביא בתוך כלא מעשיהו ברמלה בידי אלמונים, שפרצו מבחוץ כדי לבצע גזר דין מוות שהוצא נגדו בעולם התחתון, היכה בתדהמה קצינים בכירים במשטרה ובשרות בתי הסוהר. הם הגדירו את נסיון הרצח כמקרה חמור חסר תקדים בעולם הפשע בישראל. אמנם לפני כמה שנים חדרו אלמונים מבחוץ אל תוך כלא שאטה השמור והבריחו פנימה כלי נשק, אך מעולם לא פרצו רוצחים אל תוך בית כלא כדי לבצע רצח מתוכנן בין כתליו.

האסיר רחמים לביא בן 32 מחולון, שלפי הידוע יש לו "חשבונות פתוחים" רבים עם עבריינים בעולם התחתון בישראל ובחו"ל, נפצע משתי יריות אקדח שפגעו בבוהו־ובגבו שנורו על ידי שני רעולי פנים שחדרו מבחוץ אל תוך אגף השיקום, שבו הוא כלוא במתקן מעשיהו. הוא אושפז בבית החולים "אסף הרופא" תחת שמירה ואתמול נמסר כי מצבו אינו מעורר דאגה.

במשטרה ובשרות בתי הסוהר אמרו אתמול כי הפריצה הנועזת לתוך בית כלא מדאיגה מאוד ומצ־ריכה הערכות וגישה חדשים בנושא הבטחון בבתי הסוהר. נציב שרות בתי הסוהר רפי סוויסה מינה אתמול ועדת חקירה לחקור את נסיבות המקרה ולהגיש המלצות למניעת מקרים כאלה בעתיד. כבר אתמול התקיים דיון בנושא זה בהשתתפות גורמים בכירים בשרות בתי הסוהר.

רחמים לביא נחשב בעולם התחתון כאחד מסוחרי הסמים "הצ־עירים" וכמי שמקורב לעבריינים "צמרת". בכלא הוא מוכר כאסיר מבוקש שהיו לו סיכסוכים רבים עם אסירים אחרים. לפי אחת ההערכות קשור נסיון הרצח שלו למאבקים על השליטה בשוק הסמים באזור תל אביב. אחיו העבריין דודו לביא נרצח לפני כמה שנים. רחמים לביא מרצה עונש מאסר של 5 וחצי שנים על חלקו בפרשייה של יבוא הצי קילוגרם הרואין לארץ וכליאת אדם בקשר לכך.

בעוד פתות משנה הוא אמור להשתחרר. תקופה מסויימת הוא שהה בגרמניה שם נעצר בשנת 1981 בחשד בהשתתפות ברצח הישראלי יצחק אסייג בפרנקפורט. הוא זוכה במשפט מחוסר הוכחות וגורש בנובמבר 1982 לישראל.

הארץ פנאי ורשות

חדשות הארץ

שיחת היום

עם: פרופ' ישעיהו ליבוביץ
על: ההקצבה ביחסי חרדים והחילוניים
(עמ' 2)

רקנאטי יציג בשבוע הבא עמדתו לגבי דו"ח בייסקי
(עמ' 3)

* * *

בריח וארשה מציעה לקצץ חצי מליון חיילים אצלה ובנאט"ו
(עמ' 6)

* * *

8500 גימלאי קרן נתיב דורשים הצמדת הפנסיות למדד
(עמ' 8)

* * *

ביהמ"ש דחה ערעור אריה אוזלאי על הארכת מעצרו
(עמ' 12)

* * *

זוג רומנים נרצחים שבאו להתאחד עם אם הבעל עצורים על שהייה לא חוקית
(עמ' 12)

מושלם יוקרתי וחסכוני
VIRO
מזגן רב מפצל ששקט
טל. 052-451074

שרות הארץ

מזג האוויר

בכל ימי החג ושבת: מעונן חלקית וטמפרטורות נוחות. ירושלים 14–24, הגולן 15–26, צפת 14–24, טבריה 18–32, נצרת 16–26, עפולה 16–30, השומרון 16–25, תל אביב 18–26, לוד 17–26, ירדן 19–32, עזה 17–25, באר שבע 16–27, אילת 21–36.

שערי הדולר

	שער הדולר	השנוי בש"ח
יציג	1.4960	0.0030
נוסעים	1.7781	0.0036
שחור	1.6000	—

בגליון זה 30 עמודים בצירוף 40 עמודי מוסף העיתון מופיע ב־3 חלקים

המבוקשים ביותר

דירות שיכון ופיתוח ברמת אביב ובגבעתיים
מדוע חוטפים אותן?
כי רחוב גרונר ברמת אביב ג' וגבעת נוף בגבעתיים הם מיקומי־שיא באיזורים יוקרתיים.
כי חברת שיכון ופיתוח היא חברה ממשלתית גדולה ואמינה, הבונה על־פי תפיסה מתקדמת בבניה העולמית.
כי הדירות מפוארות בעלות תכנון מיוחד, ברמה גבוהה ובגימור מושלם. לכן הן נחטפות, עשרות דירות כבר נמכרו מיד בשלב הראשון בתוך שבועות ספורים.
היום מציעה שיכון ופיתוח דירות נוספות באתרים המבוקשים ביותר.
הזדרז ופנה אל משרדי החברה לקבלת פרטים נוספים עוד היום.

הבטח לעצמך עוד היום דירה במקומות המבוקשים ביותר

גבעתיים
גבעת נוף

בלב גבעתיים, בצרומי הגבעה אשר בהמשך רחוב הכנסת פינת רחוב ריינס, גבוה מעל פני העיר, מתנשאים בנייני היוקרה של גבעת נוף. סמוכים לבתים דו־קומתיים הם משקיפים אל הנוף הפתוח של הסביבה היפה ביותר באיזור.
למכירה דירות־פאר של 3½, 4, 4½ חדרים.
● בניין בן 8 קומות ברמה גבוהה במיוחד של בית־פאר ● ציפוי חיצוני של שיש (אבן נסורה) ● לובי מהודר מצופה שיש ● טלפון פנימי (אינטרקום) ● חניה ● פיתוח סביבתי מלא כלול במחיר הדירה.
בכל דירה: ● שרותים כפולים ● חרסינה צבעונית ● הכנה למזגן.

10% הנחה
למשלמים מלוא מחיר הדירה תוך 30 יום מההתקשרות (לפי קביעת החברה).

רחוב גרונר
רמת אביב ג' / אפקה

רחוב גרונר ממוקם בצפון־מזרחה של שכונת היוקרה, ליד החורשות המוריקות של רמת־אביב ג' ואפקה, מבתיו נשקף הנוף הפתוח, והוא ספוג אוירה כפרית.
למכירה דירות־פאר של 4, 4½, 5 חדרים.
הבניינים והדירות המיוחדים ברחוב גרונר כוללים:
★ לובי ענק ומפואר ★ ציפוי שיש מרהיב ★ 2 מעליות מהירות ★ מועדון לדיירי הבית ★ אפשרות לרצפה מקורה או רגילה ★ חדר עגלות ואופניים ★ מחסן מרכזי רחב־מידות ★ מטבח גדול ומפואר ★ חדרי ארונות ★ 2 חדרי אמבטיה מהודרים ★ דלת כניסה משוריינת ★ הכנה למזגן.

פרטים ותנאי מכירה: תל־אביב "בית אליהו" רח' אבן גבירול 2 פינת המאספים טל. 03-250918/9.

שיכון ופיתוח
קניה בטוחה בחברה אמינה

هكذا من الأصل

שיחת היום / ירח טל

עם: פרופ' ישעיהו לייבוביץ'
על: ההקצנה ביחסי חרדים וחילוניים

לא יהיו לנו ערכים משותפים פרט לאגרוף

האם מתממשות נבואות־הזעם שלך על מלחמות בין חרדים לחילוניים?
איני יודע מה אתה מתכוון באומרך "נבואות". אני תיארתי ומתאר מציאות שלא נוצרה היום – של התהוות קרע בלתי ניתן לאיחוי בעם היהודי. קרע זה שריר וקיים וילך ויעמיק עד שיביא להתפוררות המערכת החברתית־תרבותית־פוליטית ב"מדינה.

האם בשם ההגנה על ערכי הדת מותר להצית תחנות אוטובוסים?
אלה שעושים זאת מוצאים צידוק לדרכי שלהם ללחום למען תורה, אך הם עושים זאת בדרכים שאינן מחייבות מחשבה, ביקורת עצמית וחשבון נפש. בלומר, אתה מבין למניעיהם אך לא מסכים לדרכם?
אני מבין שהם אינם מבינים מאומה, שאינם מבינים מה הבעיה ומהי הסיטואציה של העם היהודי והיהדות. העם היהודי כבר במאה ה־19 נשבר ונחלק למעשה, כאשר הדבר שהיה התוכן הריאלי של הלאומיות היהודית כמוסכם וכמקובל בין כל היהודים – פסק מלהיות התוכן המקובל על הכל.

לך אישית מפריעות פריצות ה...

ההתבטאויות עם כבוד הים בתי חנות האוטובוסים?
זה לא מעניין אותי כלל. האם זה מפריע לך שמישהו פורץ בנקז – לא מפריע לך אישית. אך אתה רואה בזאת פשע. אני מבין שיש כאן בעייה של עבירה על החוק. יש יהודים שחוק שלהם הוא התורה ומי ששובר על התורה הוא עבריין בעיניהם. אבל כל העניין לא מעניין אותי. מעניינת אותי העובדה שעם ישראל איננו יותר עם התורה. שיש בו פורנוגרפיה – זה לא מעלה ולא מוריד.

צפית שיהודים יעלו באש בית־כנסת?
אני לא מופתע כלל. מדינת־ישראל כולה, החל ממלחמת ששת־הימים היא מנגנון של אלימות והכל מתחנך העם כולו. דמותה של מדינת־ישראל מזה 19 שנה היא שלטון אלים על עם אחר. אלימות נעשתה נורמה של החיים אצלנו, ולאו דווקא של חרדים. מדוע נטפלים רק אליהם? מדוע לא נטפלים לרפול ולשרון, שהביאו עלינו את מלחמת־לבנון? זו לא אלימות? זו האטמוספירה שלנו וזה התוכן של חיינו הציבוריים.
אתה שותף לתחזיות השחורות על מלחמת אחים והצפויה לנו במדינה?
מלחמת אחים לא תהיה, מפני שאין רצון למלחמה האלה של־חמים כביכול למען התורה אין להם רצון למלחמה, ושנית, למלחמה דרוש כוח. איני חושש למלחמת־אחים, אלא לה־תפוררות תרבותית־חברתית ופו־ליטית.
מה טיבה אחריותם של פו־ליטיקאים ממפלגות דתיות קי־צוניות להידרדרות?
הרב פרץ והרב פורוש הם אנשי השלטון החילוני. הם אינם מגינים על התורה כיוון שהם חלק מהמנגנון השלטוני האנטי־דתי במדינת־ישראל. נוהגת המי־רה מוחלטת של הדת מן המדינה. רק אז היהדות הדתית תהיה אופוזיציה עיקרית ופו־מנגנית לשלטון במדינת־ישראל. אולם, אני יודע ששני הצדדים לא רוצים בזה מטעמים אינטרסנטיים.
יש המעריכים כי צפויים מאי בקים חריפים יותר בשאלות כמו "מיהו יהודי". האם זו גם הערכתך?
זהו חלק מן הקרע בעם היהודי. המצב היום הוא שיהודי אחד לא יכול לאכול על שולחנו של חברו, שיש צעירים יהודים שלא יכולים להתחתן ביניהם ושיש יהודים שאינם יכולים לקבל עבודה בגלל שהם שומרי שבת. אין שיתוף בין האנשים אלא רק בצה"ל. מתוליני הגדיר "עם", כחטיבה של בריאים שלוחמים ביחד, וזה מה שיהיה כנראה עם העם היהודי. משום בחינה אותה לא נהיה עם. לא יהיו לנו תכנים וערכים משותפים, פרט לאגרוף, בתנאי שהאגרוף יהיה עטוף בפלדה אמריקאית ומרופד בד־ולרים אמריקאיים.

המשטרה אינה חוקרת תלונה נגד כתב הטלוויזיה לשעבר עימנואל דודאי

דודאי מרצה מאסר על עבירות מרמה ★ היה בעבר בן חסותו של בכיר ביחידה לחקירות הונאה כנראה תמורת מסירת מידע

מאת ראובן שפירא
סופר "הארץ"

תלונה נגד עמנואל דודאי, כתב הטלוויזיה לשעבר, שהגיש למשטרה לפני חודשים וחצי מנהל סניף תל־אביב של חברה להשכרת הרכב לא נחקרה ברצינות המתלונן לא [illegible]

סניף תל־אביב של חברת השכרת הרכב "טריפטי", כתב במכתב התלו־נה כי עמנואל דודאי שכר במרמה בשנת 1983 מכונית מהחברה שלה, תוך שימוש במכתב מזויף, ולא שילם עבור השכירה. לאחר שנדרש לשלם, שילם בהמחאה ללא כיסוי [illegible]

את התלונה, אם המתלונן מוכן לזהות את השוטר המסר.

אסירים תקפו סוהר בב"ש

לשבור שיניים

בבית־הספר לרפואת שיניים של האוניברסיטה העברית, ירושלים, יהיה בין 6 ל־11 ביולי השנה הכינוס העולמי של רופאי השיניים. שפת הכינוס תהיה אנגלית.

ביולי 1978 חגג בית־הספר ה־אוניברסיטאי את יובל הכסף שלו באמצעות מפגש מדעי צרפתי־ישראלי. המפגש נוהל כולו בשתי שפות, צרפתית והאנגלית, ותרגום סימולטני לשתי השפות הרגות הללו. השפה העברית לא נשמעה כלל במפגש.

ב־1983 חגג בית־הספר 30 שנים לייסודו ושוב, השפה הרשמית היתה לאות מלאה על התנגדויות כמה הם נתנים.

הכינוס התרגום מדינות כתים

דגלים ברפש

בטקסי הסיום של מבצע "חודש למען יהודי ברית־המועצות" צפינו כולנו בשידורי מבט להורשות (יום ג', 3.6), בהפרות כתובות ודגלי ישראל באמצעות בלונים. הטקס היה מרשים ובדרך לבכות. אך סוף דבר במחשבה תחילה, ומחשבה אינה מוקדשת.
דגלי ישראל, אלה המתנוססים בגאון מעלה מעלה, עתידים איישם לרדת מטה מטה, ובמקרה הטוב ביותר להתבוסס בבוץ ובשורות קוצים.
בתופעה זו של הפרחות דגלי הלאום כבר חזיתי בעבר, ואיש אינו נותן דעתו על העבירה הנעשית שלא במתכוון – הכפשת דגל המדינה.

תל אביב — אורי שור

לא כולם מפ"מניקים

רונית מסלון, בכתבתה "יש שיטה בשיגעון" (מוסף "הארץ", 30.5) מציגה את כל חברי "חוג אורנים" כמפ"מניקים. [illegible] לא כל הכב[illegible]
מתוך שלושת חברי הקיבוץ שר־ואיינו הם חברי התק"ם. נדמה לי, שלאורך כל הכתבה בולטת העובדה הסתיר כי [illegible] בעניין הטענה [illegible] לקבל

שכר

מאת יהודית וינקלר
סופרת "הארץ"

ההסתדרות לא תאפשר למע־סיקים הפרטיים והציבוריים לסחוב את סיכום המשא והמתן על הסכמי המסגרת במשק עד אוקטובר. כך הודיע אתמול חיים הברפלד, יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות. בתוך כך נודע כי מועד פתיחת המשא והמתן עם הממשלה נדחה מהשבוע לשבוע הבא.

הרצוג: זו שעת חירום

(סוף מעמוד 1)

שני הרבנים הראשיים אמרו שאם הממשלה לא תעשה לתיקון המצב שבו מתרבים חילולי השבת ומושר הסטטוס קוו, יאלצו הח"כים הדתיים לפרוש על פי ההלכה מהקואליציה. השניים גינו אתמול "מעשים בלתי אחראיים שהתרחשו בימים ה־אחרונים". ואמרו: "אנו חוזרים על הודעתנו משכבר שאסור באיסור חמור לפגוע ברכוש של אנשים אחרים כולל רכוש של ציבור, כגון תחנות אוטובוסים... אנו מודיעים שאין שום היתר לעשות פעולות כאלו, ואלה שמבצעים אותם הם עבריינים העוברים על דין תורה. עם זאת אנו מגנים בתוקף את אותם הפרסומים הפסולים בתכלית שיש להסיר אותם מיד."

המפכ"ל: בסיס לטענות
מפכ"ל המשטרה רב ניצב דוד קראוס אמר אתמול כי לטענות החרדים בדבר פגיעה ברגשותיהם יש בסיס חוקי. הוא הסביר כי בחוק העונשין מצוי סעיף האוסר על פרסום, שיש בו פגיעה ברגשות דת. קראוס אמר כי אינו מקבל את ההגדרה מדי אחרוני למה שמתרחש באחרונה. הוא, לדבריו, מעדיף את ההגדרה מלחמת תרבות. "מלחמת תרבות אינה מסתיימת בבית ה־סהר", אמר המפכ"ל והוסיף כי המשטרה אינה מסוגלת להתגבר על מלחמת תרבות מעין זאת לבדה. המפכ"ל הדגיש כי אינו חושב שבכוון יהיה להפעיל יד קשה בבני החרדים, ואמר שלדעתו הפתרון יבוא בכיבוד הדדי של אמונתו של כל אחד משני המחנות."
במכתב לשר המשטרה מבקש חבר הכנסת אוריאל לין מהשר ברילב להורות למשטרה להפעיל סמכותה ולהסיר את כל מודעות הפרסומת שבהן מופיעות נערות הלבושות בבגדי ים.
ח"כ לין מסביר את עמדתו בכך שהתחיים אכן נפגעו מאד מתוכן דעות האלה ויש בהן משום כפייה של הציבור החילוני על הדתיים. בנושא עקרוני ומוסרי החשוב להם.

רצ לא נכנס למאה שערים
ח"כ שולמית אלוני גילתה אתמול כי מנעה מצעירי רצ מלהכנס בגד גובה למאורעות האחרונים לשכונת מאה שערים בירושלים, כדי לצייר שם סמלים ציונים ולהדביק על קירות השכונה תמונות של הרצל. "אמרתי להם שלא לעשות זאת מפני שאני עדיין מאמינה בשלטון החוק במדינת ישראל, למרות שבר אחר הפסיק לכבד אותו".
ראש עיריית ירושלים טדי קולק גינה בחריפות את הצתת בית הכנסת. הוא אמר כי דווקא בשל השימוש שנעשה בידי חוגים חרדים באמצעים אלימים – חייב הרוב בארץ לדרוש את אכיפת החוק, בידי כוחות החוק ולא ליטול לידיו יוזמות מגנות מעין אלה.

קריאה למיתון המאבק
עמוס בן חיה, סופר הפרלמנטרי של "הארץ", מוסר כי ועדת הפנים של הכנסת פנתה אתמול לצדדים במאבק הדתי־חילוני לנהוג באיפוק ולפעול על פי החוק וברוח אהבת ישראל. הביטוי "אהבת ישראל" נשאר בהחלטה על אף התנגדותם של הח"כים יצחק פרץ (מערך) ואמידה סרטני (מפ"ם). לעומת זאת לא התקבלה הצעה של יו"ר הוועדה רב שילנסקי לגנות, בהחלטה נפ־רדת, את הצתת בית הכנסת בתל־אביב.

אמש במוקד / אברהם טל

יש חקירה ויש חקירה

● מ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר מתנגד בחריפות לחקירת האירועים הקשורים בהריגת שני המחבלים שחטפו את האוטובוס בקו 300. הנימוק המוצהר אינו חדש: כל חקירה – גם פנימית וסודית – תסתבך תגרום חשיפת מידע על השב"כ. אבל מה, שמיר מוכן ומזומן ואף מעוניין בחקירה בפרשה נילוויה: מדוע ניסו שלושה בכירים בשב"כ להדיח את ראש השירות. האין חשש שגם חקירה כזאת תסתבך ותחשוף מידע? מסתבר, שיש חקירה ויש חקירה. רק חקירה שמר שמיר מתנגד לה יכולה לגרום נזק.
● אי אפשר שלא לתמוה נוכח אי הרצון הקיצוני של מר שמיר לדעת מה באמת קרה בפרשת המחבלים ואחריה: איך אפשר להיות כל כך לא־סקרן? או שמא יודע מר שמיר כל מה שאפשר לדעת על הפרשה, ומידע זה נותן לו סיבות מספיקות לצאת מגדרו כדי שאחרים לא ידעו מה שהוא יודע? זה יכול להיות גם הסבר מדוע התנגד (כדבריו) התנגדות נחרצת להקמת ועדות זורע ובלטמן, שנכפו עליו בהיותו ראש הממשלה בידי אריה־העם יצחק זמיר, ומדוע שתק כאשר חיפו חזיתי החקירה ואחר כך השפיטה נגד אדם, שתפקודו היתה מן הסתם ידועה לו היטב.
● גולת הכותרת בראיון היה משפט־המחץ פותר־כל־הקושיות "האם מוצדק בגלל שני מחבלים לסכן את המכשיר הבטחוני החיוני הזה" (השב"כ). אין לי ספק שבסתר ליבו של מר שמיר קיננה שאלה נוספת מאותה מדרה: "האם בגלל שני מחבלים מוצדק להביא את הקץ על קאריירה של פוליטיקאי, חצי שנה לפני הסיכוי האחרון להגיע לפיסגת הלולמוניה?".

המעלות של אל על

	מקס' מינימום	מקס' מכס'		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	10	15	מ"ח	19	13
אתונה	17	24	מ"ח	26	16
בוקרשט	13	20	מ"ח	—	—
בריסל	11	17	מ"ח	19	5
וינה	11	16	גשם	22	13
ז'נבה	12	18	גשם	27	9
לונדון	10	15	מ"ח	15	9
ליסבון	14	20	מ"ח	22	14
מדריד	18	29	מ"ח	32	16
ניו־יורק	16	26	מ"ח	27	15
פאריס	12	18	מ"ח	25	13
פרנקפורט	11	15	גשם	26	11
ציריך	12	17	גשם	—	—
קהיר	20	28	מ"ח	34	28
קופנהאגן	8	10	גשם	20	12
רומא	14	26	מ"ח	29	11
שטוקהולם	12	20	מ"ח	21	15

ELAL אל על

ראיתי שמעתי

ההדחה על רקע אחר

סגן ראש הממשלה ושר הבינוי והשיכון דוד לוי הגליל השבוע לא להודיע את מינויו של מנכ"ל משרדו, אלי נצף ולמנות לתפקיד את איש תנועת החרות תת־אלוף מיל' שילה ששון. מקורביו של לוי, שאינם רוצים נמצא מן הביקורת הנמתחת על השר בעקבות הדלפתו בעניין אטלס ישראל, מבקשים לציין כי לשתחודו של נצף מהתפקיד אין כל קשר לסערה בעניין אטלס ישראל.

אריה לביא

מי מממן את חומר הריסוס?

הריב שפרץ אתמול בוועדת השרים לענייני כלכלה בנושא הסובסידיות, גלש לנושא הרי־סוס בבצע של תחנות האוטובוס בבירה. זאת לאחר שהממונה על התקציבים באוצר, אהרון פוגל, גילה כי לבד מסך כל הקצבות העבודות ליהבות, מקבל כל אברך מדי חודש סכום השווה ל־45 דולר כדמי קיום. שר התקשורת, אמנון רובינשטיין, אמר כי חבל שמדינת ישראל מרגישה צורך לממן את צבעי הריסוס שבהם משתמשים ה־חרדים. זוהי תופעה אבסורדית שההקצבות ניתנות למשתמשים משירות צבאי בעוד תלמידי ישיבות ההסדר אינם מקבלים מאומה, אמר. השר רובינשטיין הוסיף כי הוא מתכוון להעלות בממשלה הצעת תיקון לחוק התקציב שלפיה תיאסר הענקת תמיכה כספית כלשהי למוסד־תורה המסייע להשתמטות מ־צה"ל.

צבי זרחיה

יפים ואלופים בטוקסידו

את חבכות הפתיחה הראשונה בתחרות גביע דיוויס בטניס בין נבחרות ישראל ובלגיה, שתחל היום בצהרים, הגישו השחקנים, הקפטנים והמאמנים בטקס זה נוכחת מרכז האירועים החדש "טוקסידו" בבית הטקסטיל בתל־אביב. קוקטייל הפתיחה או־פיין בתמהיל חברתי של אנשי עסקים, דוגמניות, אנשי חברה, ו"שכנים" מאיזור הסיטי המתפתח. שלמה גליקשטיין, עמוס מנספורף, גלעד בלום ויו"ר איגוד הטניס הישראלי פדי הרניק, התחזקו לקראת הבאות.
את הפתיחה כיבד בנוכחותו הגנרל המוסך מילם, המפקד החדש של כוחות האו"ם בחצי האי סיני. המנהל, יהודאי פלג, אמנם לא לבש טוקסידו במסיבה אך דאג שהאירוע יתנהל על פי כל גינוני הטקס.

ע.ר.

"הארץ" וקול ישראל לעזוב את המקום.
חבר ועד אגודת העיתונאים בחיפה, כתב עתים מאיר שרשנוי, הביע סולידריות עם הנפגעות ואיים כי "דממה תקשורתית" תוטל על האירוע, וכל העיתונאים ייצאו בארוח הפגנתי אם יגורש העיתונאית. הוא פנה לעזרת הרב הראשי של חיפה, שאר ישוב הכהן, וזה [illegible]ל מדינת ישראל לנתק מיד את [illegible]שרים הדיפלומטיים וכל קשר [illegible] עם אוסטריה. העם היהודי, [illegible]פגע יותר מכל עם אחר במלחמת [illegible]לם השנייה, צריך לנקוט צעדים [illegible]טאו את הסתייגותו מהבעשה

קורה [illegible]ץ החייל

[illegible]זה מספקים 325 אלף ליגות חיי[illegible] בשנה. המוגנים שלנו מספקים [illegible]אלף ארוחות בשנה.
[illegible]מנה קיבלה על עצמה האגודה [illegible]פעלת קריית־החינוך המרכזית [illegible]צה"ל בצפון, והחלה במבצע [illegible]שליסה המדיך של־האולפיקיניות קלוד דובאליה, לעבור דירה "בייבידוק" עזב בסוף השבוע שעבר את התווילה המפוארת שלו באיזור המדרי של הריביירה והתמקם בקרבת מקום, בתווילה מפוארת לא פחות, סמוך לעיירה מוזאן. במקרה, או שלא במקרה, השכרה התווילה החדשה (הי־עונה לשם "מהוטאריין") מידי בעל הבית, הלא הוא איל־העסקים הסעודי עדנאן חאשוקגי, ששמו הוזכר בשעתו בה־קשר לעסקאות קרקע ותיירות במאבה.

רונן לאנקלוד דובאליה

על פי תנאי השהות המיוחדים שדובאליה חייב בהם בפני השלטונות הצרפתיים, הוא חו־פשי לעשות כרצונו, בתנאי שלא יעסוק בפוליטיקה ולא ייצא אל מחוץ לתחום הנפה הצרפתית של הריביירה.
פאריס

יואב טוקר

אוסטריה מתרחקת — גרמניה מתקרבת

שגריר גרמניה בישראל, ויל־הלם האס, יעניק אות הצטיינות על הישגים בתחום החינוך למנכ"ל "אורט" ישראל גוד־לניק. האות ניתן לגודלניק בשמו של נשיא גרמניה ריכרד פון ווייצקר ובהמלצת השגריר הגרמני הקודם, נילס הנסן, על שיתוף פעולה ופיתוח יחסים הד־דדיים בין משרד העבודה הישראלי לבין משרד החינוך והמדע הגרמני בעת שהיה גוד־לניק מנכ"ל משרד העבודה.

ע. שושן

עיתונאיות מחוץ לתחום

במהלך הפגנה שהתקיימה שלשום על ידי החוגים הדתיים בחיפה, נמנעה תקרית אלימה לאחר שפעיל החזית הדתית, אנשל פרידמן, שהעיד על עצמו שהוא שוטר, תבע ש־האירוע לא יסוקר על־ידי עי־תונאיות. ברמקול שעל הבימה הוכרז כי על העיתונאיות לצאת. כתבת קול ישראל, הבימה רוגר, וסופרת "הארץ" בחיפה, נתבקשו לעבור לעזרת הנשים. בעוד שכתבת "דבר", אריאלה הראובני, צייתה להוראה ועברה לעזרת הנשים, סירבו עיתונאיות

בעריכת עירית רוזנבלום

מקלטי טלוויזיה מתייקרים ב־7%

מאת צבי זרחיה

סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מחירים של מקלטי טלוויזיה יועלו מהיום ב־7 אחוזים, זאת לאחר ביטול הוזלת העקרת היבוא על טלוויזיות ב־15 אחו־זים. במקביל לכך הועלה מס הקניה על הטלוויזיות מ־50% ל־60 אחוז, צעד המחייב את העלאת מחירי הטלוויזיה.

הממשל שוקל הגשת כתבי אישום נגד הישראלים המעורבים בפרשת פולארד

מאת צבי בריאל
שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). משרד המשפטים האמריקאי שוקל הגשת כתבי אישום נגד הישראלים המעורבים בפרשת פולארד, כך מסרו אתמול מקורות ל"וואשינגטון פוסט". הצרובי באביעם סלע, רפי איתן, אירית ארב ויוסי יגור.
אם אמנם יוגשו כתבי אישום תהיה בכך, לדברי המקורות, סטייה מן ההתחייבות שנתנה בארץ על ידי נציגי התביעה האמריקאית, על פיה יהיו הישראלים חסינים מפני תביעה אפשרית. השינוי בעמדה נובע מן החושד שישראל לא מסרה לחוקרים את מלוא המידע שהיה ברשותה וכי שיתוף הפעולה היה סלקטיבי ולא מלא. בין השאר, מציינים המקורות, לא נמסר ל־משלחות החוקרים על פעילותו של אביעם סלע ועל פעילות הנזות הדיפלומטי. גורמים במשרד המשפטים הביעו תמיהה גם על כך ששני האנשים שהפעילו את פו־לארד, אביעם סלע ורפי איתן, קודמו למעשה בתפקידים ולא ננעשו על חריגה מן המדיניות הנהולים הישראלים.

מוסיקה / אורי אפשטיין

דייקני אך לא מלהיב

"הרביעית התרשה" (קוארטט הראבנה) מאוטליה עם הקלרינט הישראלי אלי הפין השמיעו בפסטיבל הישראלי רביעיות לכלי מיתרים ואת החמישית לקלרינט של מוצארט.
איזון צלילים אינו הסגולה המצויינת את הרביעיה הזאת, גם משום חולשת עוצמתו היחסית של הכינור הראשון לעומת שאר הכלים הגוברים עליו לעיתים קרובות, וגם משום היעדרה של תחושת אינטרפרטציה אחידה. הנגינה מלוטשת וקורקטית בדרך כלל – אך מנגינת המוסיקה הקאמרית של מוצארט מצפים, להתך, פכך, המנגנות המוצארטיות לא משמעו מורכבות במלוא שירתיותן. הנגינה הדתנהלה ללא נשימה, שהיתה עשויה להבהיר תכנים ומשמעויות, במקום פיוטיות, צער או עליצות, שררה אדישות, שהוסתפקה בהגשמת התוביעות הטכניות, שאותם הצליח, אך ללא השראה יתרה. היתה זו נגינת מוצארט דייקנית אך לא דווקא מלהיבה.
אם פסטיבל אמור לייבא איכויות מסוגים השונים מאלה המצויים בארץ או העולים עליהן, קשה היה להבין, לפי אילו קריטריונים הוזמנה רביעיה תרשה זאת בשלב, שבו היא עדיין מגששת בדרכי התגבשותה.

תיאטרון / מיכאל הנדלזלץ

הרשה למונהגים להטיל ספק

"לצחוק על העולם, להיות בר" ("שאלות, קינות, תשובות" – שני ערבי־יחיד של השחקן אקהארד שאל (מגרמניה) בשירים, מראמות ודי־ברות מבוחרות של ברטולד ברכט. ליד הפסנתר: קיל היינץ בהרינג.
אקהארד שאל הוא שחקן בעל עוצמה בלתי רגילה, הבאה לידי ביטוי גם בשיאים הכמעט צרחניים שבהם הוא פותח את ערב ברכט שלו, וגם בעידון ורוך מרהימים אליהם הוא מגיע. הוא מפליא בגמישות הגוף, כשם שהוא מרהיב בשימוש בכל גווני הקול, בדיבור או בשירה. זהו קודם כל שיעור במשחק. היינץ קספר נהרינג מהווה לו מלווה מעולה ומוכיח עצמו גם כמלחין מעניין, ששיריו צריכים להתערות בערב זה בשירים של וייל, אייסלר או דסאו.
איכשהו נדמה שהדמות המרובעת הזאת של שאל, שעיניה קטנות וערמו־מיות, ושפמה גדול, היא הבורגני הקטן והסתגלן שעליו כתב ברכט, ושאותו ביקר. אבל באותה עת נדמה גם שהוא דובר בקולו של ברכט המפוכח עצמו, כשהוא מטיף לספק, או מספר־שר תמונות חיים של גרמניה בין שתי המלחמות. המונולוג של "ארטורו אוי", בערב הראשון, בו עוטה שאל את דמותו של היטלר הוא מציג משחק מצמרר ומרהיב, גם אם המציאות היתה נוראה יותר מכל תיאטרון. כמה מן הטקסטים בערב זה והשחקן הזה מבהירים כיצד יכול היה קרקע של היטלר לנבוט.
כמה מן הטקסטים, בשני הערבים, מעוררים מעט תמיהה, גם אם נזכור כי דברי השבח לקומוניזם שכתב ברכט נכתבו בשנות השלושים המוקדמות. בסך הכל, למרות ההטפות הפוליטיות ושבחי השלום שכתב ברכט כבר במזרח גרמניה, נשאר ברכט המשורר מעבר לזמן, והחשבון שלו עם גרמניה, למרות שהוא יכול להתפרש כחשבון רק עם מערב גרמניה, הוא שירה מעולה בהגשה מעולה.
זהו ערב לדוברי גרמנית על בוריה. ולאלה שאינם מבינים שפה זו, מספק הפסטיבל תרגום מודפס לעברית. המאפשר, כאילו, להתפעל מאמנותו של שאל השחקן לחוד ומאמנותו הגדולה של ברכט לחוד.
אלה שני ערבים עוזכים היטב, על ידי שאל עצמו. ובאשר לאקטואליות – אני רק יכול להפנות את מנהיגי המדינה ל"בלדה על הצדקת העולם" וכן לשיר "השבח לספק" (שביצע בערב הראשון) המסתיים במלים "אתה, הגב־היג, אל תשכח / שלייתך נבעה מהטלת ספק בהנהגה. / לכן הרשה למונה־גים / להטיל ספק. /
לתשומת ליבו של ראש הממשלה ושריו.

היום בפסטיוואל

★ "חתונת הדמים" – של לורקה בביצוע תיאטרון דה לה פלאטה, בספר־דית, עם תרגום סימולטאני. תיאטרון שרובר, 14.30. הופעה אחרונה בפס־טיוואל.
★ "לצחוק על העולם, להיות בר" – תכנית משירי ברכט, בביצוע אקהארד שאל, בגרמנית. יש תרגום מודפס של כל הטקסטים. אולם רבקה קראון, 15.00.

מוצאי שבת בפסטיוואל

★ "נישואי פיגארו" – בביצוע האופרה הישראלית החדשה (התיאטרון הקאמרי והתזמורת הקאמרית הישראלית, עם סולנים מחו"ל ומהארץ). תיאטרון שרובר. ההצגה מתחילה ב־21.30, ונמשכת שלוש וחצי שעות (אין תחבורה ציבורית בסופה).
★ "שאלות, קינות, תשובות" – תכנית שניה של אקהארד שאל. בגר־מנית. יש תרגום מודפס לעברית שלך הטקסטים לרכישה. אולם רבקה קראון, 21.15.
★ "שיחות על שירה" – אנתולוגיה של שירה עברית בביצוע שחקני תיאטרון חיפה. התיאטרון הקטן, 22.30.
★ ליטורגיקה מארגנטינה. פולקלור ארגנטיני דתי. כנסיית הדורמיציון, 20.30.

זכו בפיס

בהגרלת רב־פרס מצטבר של מפעל הפיס מס. 24/86 שהתקיימה ביום 11.06.86 זכו הכרטיסים הבאים:
בסך 160,000.00 ש"ח זכה המספר 383709
כיוון המזל לא עלה בגורל והפרס המצטבר בסך 90,000.00 ש"חים עובר לשבוע הבא.
מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 340,000,00 ש"חים (כולל צבירה).
בסך 10,000.00 ש"ח זכה המספר: 496453

כולון
פרנק נהריה

זקי בשש
איכות החיים
"אתה בחירתנו – וקברתנו"
קבלנו ג.ג'.ג

קפה תיאטרון
הבימה
סלט באחת
שף עמירם מזמין
לחגיגת סלטים
במבחר טעמים
יום יום מחדש*
בין השעות 16:00-12:00
ב־7.60 ש.ח. בלבד
* שירות עצמ[illegible]
* בנוסף לתפריט הקב[illegible]
טל. 113[illegible]

יומן פסטיוואל ישראל

לאבא
מזל טוב ליום הולדתך ה־50
באהבה
שלומית, נוקי, דני
ויונתן בר־גיורא

נפלה עטרת ראשנו

בכאב עמוק ובצער רב אנו מודיעים על פטירת

אלימלך ליבסטר ז"ל

מראשוני הרצליה ובוניה אזרח כבוד של העיר

ההלויה תצא היום יום חמישי ה' סיון תשמ"ו (12.6.86)
בשעה 12.00 מבית הכנסת הגדול בהרצליה
לבית העלמין המקומי רח' פינסקר

אוטובוס יעמוד לרשות המלוים מבית הכנסת

המשפחה האבלה

קואופרטיב דן
אבל על מות חברו
אבינועם צוקרמן ז"ל
ומשתתף בצער ובכאב
אשתו, ילדיו ובני משפחתו

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
פרופסור שלמה א. קולצ'אר
על מועד ההלויה נא להתקשר לטל. 03-265062
המשפחה

הנהלת ההסתדרות הציונית העולמית
והסוכנות היהודית לארץ ישראל
אבלות על פטירתו של
ד"ר משה אברהם יפה ז"ל
חבר ההנהלה הציונית וחבר הנאמנים של הסוכנות היהודית
יו"ר איחוד בתי הכנסת בישראל והארגון העולמי
של בתי הכנסת בקהילות
תנחומים כנים למשפחה
אריה ל. דולצין
יו"ר ההנהלה

על מותו הפתאומי של
חברנו ומורנו
פרופסור שלמה קולצ'אר
אבלים חברי האיגוד הישראלי לפסיכותרפיה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
אברהם סכנין ז"ל
תתקיים אזכרה והקמת מצבה ביום שני ט' בסיון תשמ"ו 16.6.86
בשעה 4 אחה"צ בבית העלמין הישן חוף הכרמל, חיפה
אוטובוס יצא בשעה 3.30 מרחוב אחוד 16, חיפה ליד בית המנות,
ויעבור בשעה 3.45 בגן הזיכרון מול עיריית חיפה
תודה לכל מנחמינו — משפחות: סכנין וצ'רנוברודה

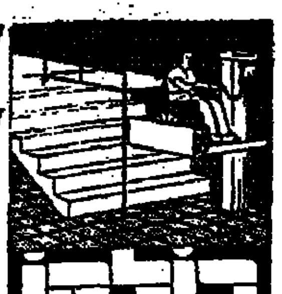

מיוחד לנכים!

מעבר קל ממפלס למפלס
דילוג על מדרגות
בעזרת דילגית של "רולקר"

רולקר - 055-34470/1

האוצר מחזיר מס נסיעות לקבוצות הנוסעות לגרמניה

מדובר ב"קבוצות נבחרות" מבין המשתתפים בחילופי נוער

מאת דניאל דגן
סופר "הארץ" באירופה

בון (מיוחד ל"הארץ"). משרד האוצר מחזיר את כספי מס הנסיעות למשתתפים של "קבוצות נבחרות" בחילופי הנוער בין מערב גרמניה לישראל – עולה מבדיקה שערך סופר "הארץ" בקרב חברים באותן קבוצות. המשתתפים התבקשו תחילה לשלם את מס הנסיעות מכיסם, אך קיבלו אותו בחזרה כעבור זמן מה.

החזר המס ניתן בעקבות טענות של בון, כי לא ייתכן שמערב גרמניה תממן במידה רבה את הנסיעה והשהות של הקבוצות הישראליות, בעוד שירושלים "תרוויח" על כך בצורה של גביית מס נסיעות. עם זאת, ההסדר להחזר מס אינו מקיף את כל הקבוצות המשתתפות במפעל חילופי הנוער.

בבון רואים היעג בכך, שישראל נענתה לבקשה המערב גרמנית לא לגבות מס נסיעות בכל המקרים ממשתתפי מפעל חילופי הנוער (או להחזיר את סכום המס שנגבה). עם זאת עדיין מקווים בבון, שירושלים תחליט על פטור מלא מן המס לכל מי שבאים למערב גרמניה במסגרת מפעל חילופי הנוער.

בקרב האחראים על המפעל בגרמניה שוררת דאגה מן הידיעות על כוונת ירושלים להעלות את מס הנסיעות בצורה חדה לקראת עונת הקיץ. לדעת הגרמנים תפגע ההעלאה קודם כל במשתתפים מקרב השכבות החלשות, והדבר עלול להביא לכך, שחילופי הנוער יצומצמו בצד הישראלי ל"אשכבות בעלי יכולת".

מזכ"ל העבודה מאשים את קצב: ביצע שורה של מינויים פוליטיים

מאת סופר "הארץ"

מזכ"ל מפלגת העבודה ח"כ עוזי ברעם תקף אמש בחריפות את שר העבודה והרווחה משה קצב, בעקבות דברי הביקורת שהטיח קצב נגד ראש הממשלה שמעון פרס כשהאשים אותו בגישה מפלגתית צרה בניהול ענייני המדינה.

ח"כ ברעם אמר כי השר קצב הוא האדם האחרון, שיכול להלין על גישה מפלגתית ופוליטית צרה, משום שלפוליטיזציה, שביצע במשרד העבודה והרווחה, מאז מונה לתפקידו אין אח ורע במשרדי הממשלה. לדבריו "ניפח" השר קצב את לשכתו באנשי חרות וביצע גם מינויים פוליטיים במוסד לביטוח לאומי ובשירות התעסוקה.

"גרעין שכם" יתפלל בקבר יוסף "תיקון ליל שבועות"

שר הביטחון לא נענה לבקשת חברי הגרעין לאפשר להם להתפלל בקבר ברישיון

מאת אורי ניר
סופר "הארץ"

למרות איסור של משרד הביטחון, מתכוונים חברי "גרעין שכם" להתכנס הלילה בקבר יוסף בשכם לתפילת "תיקון ליל שבועות" – כך נמסר אמש ממזכירות גוש אמונים. חברי המזכירות הביעו מורת רוח מכך ששר הביטחון יצחק רבין לא נענה לבקשתם לאפשר להם להתפלל במקום בליל שבועות, לאחר ששוחחו עמו בעניין זה השבוע.

חברי "גרעין שכם" טוענים כי בשנים קודמות ניתן להם אישור להתפלל בקבר יוסף בליל שבועות, מבלי שיתעוררו כל בעיות. לדברי גוש אמונים מהווה הסירוב "הפרה של המצב הקיים". אנשי "גרעין שכם" הודיעו מצידם, כאמור, כי יקיימו את תפילת החג הלילית גם ללא רשיון.

מקורות בטחוניים מסרו אמש בתגובה, כי אישור השהייה של המתגוללים לתפילה וללימוד תורה בקבר יוסף תקף רק לגבי שעות היום. המקורות מסרו כי למיטב ידיעתם לא אושרה בעבר תפילת ליל שבועות במקום. אך גם אם ניתן אישור לכך בעבר, הרי שמי שאישר חרג מסמכותו. לדברי המקורות, המצב הקיים הוא כי אסור לשהות בקבר יוסף בשעות הלילה, והפרה של המצב הקיים תהייה אישורה של שהות לילית שם.

לאחד מודה: במחנה חיאם מאתיים עצורים לבנונים, מרביתם שיעים

האשים במסיבת עיתונאים במטולה את הסורים באחריות לפיגועים בדרום לבנון

מאת מנחם הורוביץ
סופר "הארץ" במטולה

מפקד "צבא דרום לבנון", אנטואן לאחד, גילה אתמול כי במחנה חיאם עצורים כ־200 תושבים לבנונים, החשודים בפעילות עוינת, מרביתם שיעים מארגון חיזבאללה. לאחד אמר, כי לאחר שתסתיים תקופת חקירתם של אנשים אלה הם ישוחררו.

באשר לטענה כי צד"ל אינו מאפשר לצלב האדום הבינלאומי לבקר בחיאם, השיב לאחד: "הרי גם הממשלה הלבנונית וקבוצות אחרות המחזיקות בעצורים, מסרבות לתת לאנשי הצלב האדום לבקר אצלם".

יחד עם זאת הבטיח לאחד במסיבת עיתונאים שקיים במלון "אריים" במטולה, כי יאפשר ביקורן של משפחות העצורים, גם מחוץ לאיזור הביטחון, בתיאום עם הצלב האדום הבינלאומי. לאחד הוסיף כי סיבה נוספת לסירובו לאפשר במקום ביקורים של אנשי הצלב האדום, היא אי הסכמתם של אנשי חיזבאללה למסור לצלב האדום פרטים על שלושת חיילי צד"ל שנחטפו לאחרונה בדרום לבנון.

לאחד אמר עוד, כי סוריה, ובעיקר המודיעין שלה, עומדת מאחורי הארגונים הפועלים נגד איזור הביטחון, בכסף ובנשק. 98% מהפיגועים באים מחוץ לאזור הביטחון.

בהחלטה תקדימית של בימ"ש העליון:

אפשר לשפוט בישראל אדם שפעל בחו"ל נגד המדינה

"אין חוקיות המשפט או המעצר מושפעת מהדרך שבה הובא החשוד לתוך תחומה של ישראל"

(ע) בית המשפט העליון קבע אתמול בהחלטה תקדימית כי אפשר לשפוט בישראל אדם שפעל בחו"ל נגד המדינה, וכי "אין חוקיות המשפט או המעצר מושפעת מהדרך שבה הובא החשוד לתוך תחומה של ישראל".

שופט בית המשפט העליון, גבריאל בך, קבע זאת לאחר שאדם שנתפס לפני שנה וחצי בידי שלטונות הבטחון מחוץ לתחום המים הטריטוריאליים עירער על מעצרו. עילת העירעור היא כי למעצר מעולי שתצא נגדו. על הנסיבות, שבהן נלכד – חל איפול.

השופט דחה את טענות בא כוח המערער, שגרס כי אין סמכות לצוות על מעצרו, כיוון שנעצר מחוץ לגבולות הארץ.

אך בית המשפט קבע כי בית משפט בישראל מוסמך לשפוט אדם שעשה בחוץ לארץ מעשה שהיה נחשב לעבירה, אילו נעשה בישראל, ושהיה מיועד לפגוע בבטחון המדינה. כן הוליס בית המשפט כי לאופן שבו הובא החשוד לארץ אין כל השפעה על משפטו ומעצרו. הלכה זו תקפה גם ביחס להפעלת סמכותו של שר הביטחון, כשהוא סבור שטעמי ביטחון מחייבים את החזקתו של אדם במעצר.

השופט בך ציין כי שוכנע שטעמים של שמירה על בטחון המדינה מחייבים להחזיק את המערער במעצר.

בכנסת

בדיון על ואלדהיים מותח שמיר ביקורת מרומזת על הנשיא הרצוג:

"ישנן שעות שבהן עם אינו יכול להיזקק לשירותי מנהלי חשבונות"

בדיון לא התקבלו כל החלטות ובדברי כל הנואמים הושמעה ביקורת נוקבת נגד בחירתו של ואלדהיים כנשיא אוסטריה

באולם המליאה

/ עמוס בן־דורד

"אנו יכולים לקבוע לפחות דבר אחד: האיש איננו ראוי לשמש בראש מדינה נאורה" אמר ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר בדברי סיכום לדיון על בחירתו של קורט ואלדהיים לנשיא אוסטריה.

אולם שמיר לא הציע שום הצעה אופרטיבית, ואף לא ביקש לדון בנושא במליאה או בוועדה כלשהי, אלא "לראות בדברי המציעים השונים ביטוי כולל ומקיף לדעתה של הכנסת כולה". לדבריו, איסוף החומר נגד ואלדהיים עדיין נמשך. שום גורם רציני לא האשים את העם האוסטרי כולו, אך כיצד ישלימו עם בחירתו העמים החופשיים של אירופה? "יש שעות שבהן עם אינו יכול להיזקק לשירותיהם של מנהלי חשבונות, ולעשות חשבונות לטווח קצר של רווח והפסד (רמז להסתייגות שמיר מעמדת הנשיא הרצוג). "אם תתקבל הבחירה הזאת ללא מחאה, יכולים לבוא אחרי ואלדהיים אחרים כדוגמתו ואף גרועים ממנו, והחיה הנאצית עלולה, חלילה, להרים ראש מחדש ולדרוך על במות עולם".

שגרירות ריקה

חייקה גרוסמן (מפ"ם): אין הווה יותר הווה מזכרון השואה.

גאולה כהן (התחיה): לנתק את כל הקשרים עם אוסטריה, לרבות הפסקת טיסות חברת התעופה האוסטרית לארץ, וטיסות אל־על לוינה.

זבולון המר (מפד"ל): הממשלה גמגמה בהתבטאויות. האם רק עכשיו גילינו שיש לנו אינטרסים חשובים באוסטריה? והבנו להכיל את המאבק נגד כוחות הרשע הנרצח שנתגלו בנאצים.

דן מרידור (ליכוד־חרות): התמונות בטלוויזיה, הרמזים שאנחנו יודעים מי הם "החוזרים" העומדים מאחורי המסע נגד ואלדהיים עשו רושם, כאילו אנחנו חיים בשנות ה־30 או ה־40. תובענו להחזיר את ואלדהיים גם אם הוא נשיאה של מדינה ידידותית.

יוסי שריד (רצ): בדיבוריו, בבית, ונשיא המדינה חיים הרצוג – "מרחוק". יש לזכור, ולא למחות, אם מורחים, מאפשרים לפעמים למישהו לברוח, גם לואלדהיים.

שבח וייס (מערך): שגרירות ישראלית ריקה בוינה תהיה את קלון על מצום של 54% האוסטרים שהצביעו בעדו. לי אין התנגדות שנתנתק את היחסים לגמרי.

נשק למכירה

המכירות של התעשייה הביטחונית, בנשק ובציוד צבאי, הגיעו ל־25% מכלל היצוא התעשייתי של ישראל אשתקד, והכניסו 1.25 מיליארד דולר; בתעשיות אלה מועסקים עשרות אלפי עובדים, השיב שר הביטחון יצחק רבין על הצעת חוק של חייקה גרוסמן (מפ"ם) שביקשה להגביל בצורה חמורה מכירת נשק.

כל פריט ולוא הקטן ביותר המכבר לחו"ל עובר אישורים רבים, כשהאישור הסופי למכירה ניתן על ידי ועדת שרים. האנשים באמריקה שכביכול עמדו למכור נשק, לא היה ביכולתם למכור אקדח אחד. איש מהם לא קיבל את היתר ממשרד הביטחון הדרוש כדי לעסוק בנשק.

הרבה מאד תשובות שליליות מקבלים המבקשים ליצא נשק, הוסיף רבין. לעתים זה בגלל ההגבלות של האמריקאים, המתייחסות לציוד שמקורו בארה"ב וכן לציוד שיש בו רכיבים אמריקאים או טכנולוגיה אמריקאית, ולעתים קרובות גם בגלל שיקולים מדיניים.

גרוסמן הסכימה להפוך את הצעת החוק שלה להצעה לסדר־היום, וכתור כזאת הועברה לדיון נוסף בוועדת החוץ והביטחון.

לוברני ורוטשילד: צד"ל הפך למשאלת הציבור בדרום לבנון

בהדרגה עוברת השליטה הכללית לידי השיעים, אמרו בוועדת חו"ב מפקד יחידת הקשר לצד"ל והמתאם לענייני לבנון

ועדות וסיעות /

עמוס בן־דורד

נוכחותו של צד"ל באזור הביטחון בדרום לבנון אינה רק צבאית, אלא הפכה למשאלת הציבור באיזור, מפני שלצד"ל ולאוכלוסיה המקומית יש מטרות משותפות - אמרו אתמול בוועדת החוץ והביטחון תת־אלוף דני רוטשילד, מפקד יחידת הקשר לצד"ל, ואורי לוברני מתאם ענייני לבנון. התברר שהחשש שכוחות סוריים ייכנסו לכל מקום שאותו עוזב צה"ל התבדה במידה רבה. גם סוריה אינה מסוגלת להשליט שם סדר.

בהדרגה עוברת השליטה הכללית לידי השיעים. בגלל עובדה זו מתחילה קואליציה של כוחות שנלחמו לא מכבר אלה באלה, בחירוף נפש. הסונים והנוצרים משתפים פעולה, הדרוזים גם הם באותו מחנה, אף כי בהססנות. גם את הפלשתינאים מנסים לקרב לחזית האנטי־שיעית.

לעומת שאר חלקי לבנון הגועשים, נהנה הדרום משקט יחסי. צד"ל מורכב במתכונת ההגנה האזורית, היחידות הן עדתיות, וכל יחידה משרתת באיזור שבה יש אוכלוסיה בעלת אותו גוון. בצד"ל יש דרוזים, שיעים ונוצרים. אין הם משמשים כסוכנים של ישראל, אלא יודעים שיש מטרות משותפות: גבול שקט פירושו שקט בשני צידי הגבול, ואי־שובם של הפלשתינאים מונע כניסתו של אלמנט מתסיס, שלא לדבר על מניעת ביצוע פעולות חבלה מן האיזור.

אלעזר גרנות (מפ"ם) אמר שדווקא ההצלחה של תפיסת איזור הביטחון וצד"ל צריכה להדליק נורה אדומה, שכן היא עלולה להביא גורמים ישראליים להיכנס שוב לתוך הפוליטיקה הלבנונית. לדעתו יש לסגת אל מעבר לגבול ולהניח לגורמים מקומיים שישמרו על הביטחון בכפריהם. אם מצליחה אופציה אחת, הוליכ לתת את הדעת על האופציות האחרות, ויווצר מצב שבו ישראל שוב תהיה שבויה בקונספציה.

הערבים ב"ילידים"

ח"כ רן כהן (רצ) קרא לשר החינוך והתרבות להחרים את חומר ההסברה הנגועי והמסית שהוא חלק מתוכנית הלימודים של תלמידי בתי הספר ביהודה ושומרון, ושבו נקראים הערבים "ילידים". על פניו נראה כאילו השר ומשרדו אינם שולטים כלל על האמור והנלמד בבתי הספר בהתנחלויות ובבתי הספר הממלכתיים־דתיים. זה נוגד את ההתחייבות שקיבל על עצמו השר להילחם בתופעות הנוגעות, סבור ח"כ רן כהן.

עורך את העמוד: יצחק לאור

דוד לוי הדיח מנכ"ל משרדו ומינה במקומו פעיל "חירות"

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

סגן ראש הממשלה ושר הבינוי והשיכון דוד לוי החליט למעשה להדיח את מנכ"ל משרדו אלי נסים, ולמנות במקומו את פעיל תנועת החרות, שילה ששון. לנסים היה מינוי של ממלא־מקום המנכ"ל אך עבד כמנכ"ל בפועל במשך חצי שנה.

בישיבת הממשלה ביום ראשון לא ביקש לוי להאריך את מינויו של נסים, אלא למנות להתמקד את ששון. ששון פרש מצה"ל בדרגת תת־אלוף לפני כשנתיים, ורץ לבחירות לראשות עיריית טבריה.

דוברת מישרד הבינוי מסרה בתגובה להודה כי ששון אינו רק פעיל תנועת החרות אלא גם עובד מישרד הבינוי והשיכון.

ל"הארץ" נודע שהרקע להחלטת לוי הוא אי־הצלחתו של נסים, לדעת השר, להביא לכך שמשרד הבינוי יטול חלק מכריע בכל הקשור לסיוע לענף הבנייה. הפעילות המרכזית בסיוע לענף הבנייה עברה למשרד האוצר, ובמשרד הבינוי ראו בכך כישלון של המנכ"ל. מקורות במרכז הקבלנים אישרו בשיחה עם סופר "הארץ" כי נסים רמז להם שהיו צריכים לקבל את הסיוע לענף הבנייה דרך משרדו.

פרס נועד עם אמוראי לשיחה בארבע עיניים

גורמים במערך: הלחץ על פרס הביא לדחיה בסיכום נושא הנגיד

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ראש הממשלה עשוי לזמן היום את שר האוצר לדיון בבחירת נגיד. פרס נפגש אתמול עם סגן שר האוצר, עדי אמוראי, לשיחה בארבע עיניים בעניין מועמדותו של אמוראי לתפקיד נגיד בנק ישראל.

גורמים בכירים במערך אמרו אמש, כי הלחץ שהופעל על פרס בימים האחרונים למינויו של אמוראי גרם לראש הממשלה לדחות את סיכום הנושא, לאחר שבראשית השבוע היה נראה, כי הסיר את תמיכתו מאמוראי. לדבריהם, אמוראי היה שבע רצון מהגיבוי שניתן לו בישיבת סיעת המערך בכנסת ומפגישתו עם ראש הממשלה.

בליכוד, לעומת זאת, אמרו כי מינויו של ברנו לנגיד הוא יותר מאמוראי, גם אם ההכרעה על כך נדחתה בימים האחרונים.

החרדים נגד מדינת ישראל

בשבועות האחרונים מגיעה השר תולדות החרדים לשיאים חדשים. תחנות אוטובוס, בשריפות ומשחתות, שוטרים מוכים, הדעות שהוא בדבר חפצים חשודים נמסרות למשטרה ואלה שאינם משרתים בצה"ל מעזים לפגוע בתחנות הסעה לחיילים.

החרדים כופים את רצונם באמצעות הפרת חוק והשתוללות שלוחת רסן. האם ניתן לאויבי המדינה לשים את חוקיה ללעג וקלס? האם לא נשכיל לרסן את ציבור הפורעים הזה ימצא הדין עם הפורעים ועם המסיתים.

שינוי – מפלגת המרכז

רקנאטי יציג בשבוע הבא עמדתו ביחס לדו"ח בייסקי

בבנק דיסקונט שואבים עידוד מהעובדה שהממשלה טרם אימצה את דו"ח בייסקי

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

רפאל רקנאטי יו"ר מועצת המנהלים והמנכ"ל של בנק דיסקונט יציג בשבוע הבא בפני חברי הדירקטוריון של הבנק את עמדתו כלפי דו"ח ועדת בייסקי. רקנאטי עומד לשוב השבוע לישראל והוא יקיים עם שובו התייעצויות עם מקורביו.

לסופר "הארץ" נודע שבבנק דיסקונט כבר התגבשה ההחלטה לגבי הדרך בה ינהג הבנק כלפי המלצות ועדת בייסקי. ראשי דיסקונט אינם מוכנים עדיין לשוחח על הפתרון שמצאו וממתינים לשובו של רקנאטי.

ככל הנראה יודיע בנק דיסקונט על דחיית המלצות ועדת בייסקי ויציע פתרון משלו. ראשי הבנק שואבים עידוד רב מהעובדה שהממשלה עדיין לא אימצה את דו"ח ועדת החקירה.

ביום ראשון עומדת להתקיים ישיבת מועצת המנהלים של בנק המזרחי שתדון בבחירת מנכ"ל חדש לבנק במקומו של אהרן מאיר. המועמד העיקרי הינו ישראל רודך מי שהיה מנכ"ל משותף בבל"ל וכיום מנכ"ל הבנק לחקלאות. נודע שרודך דורש מהנהלת בנק מזרחי חוזה לחמש שנים על מנת שבתום תקופה זו יצא לגמלאות.

בינתיים נמשכים מאמצים להכשיל את המינוי. יו"ר הבנק, חיים גריבי, מנסה לארגן קבוצה של דירקטורים שתצביע נגד בחירת מנכ"ל כעת ולדחות את ההכרעה לחודשיים. בתקופה זו, מציע גריבי, תעמוד בראש הבנק קבוצת המישנים למנכ"ל והוא יזכה את הקבוצה. אך ההתנגדות להצעה זו רבה. נראה, שההתרוצצות סביב מינוי המנכ"ל במזרחי תימשך עד למועד הישיבה עצמה.

מנכ"ל מועצת ההדרים הגיש התפטרותו "מסיבות אישיות"

המועמד להחליפו – יורם ויינברג, מנכ"ל פרי־אור

מאת אברם צדר
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מנכ"ל מועצת ההדרים, יצחק ("איזי") זהב, הגיש אתמול לשר החקלאות וליו"ר המועצה את התפטרותו מתפקידו "מסיבות אישיות". שר החקלאות אריה נחמקין, לאחר התייעצות עם יו"ר מועצת ההדרים, ראובן אילנר, קיבל את התפטרותו של זהב אשר תהיה בתוקף מיד לאחר שימצא לו מחליף מתאים.

לדברי זהב, לאחר כהונה בת פחות משנתיים ברצונו לעסוק בתחומים אחרים "ולשנות כיוון".

לטענת חוגים בענף, החליט זהב להתפטר לאחר שנוצרו בינו לבין תנובה אקספורט חיכוכים שלא איפשרו עוד את תיפקודו התקין. חברת תנובה אקספורט היא חברת ההדרים הגדולה בארץ ויש לה שליטה על כמחצית מהענף.

סופר "הארץ" מעיד, כי שתי עונות ההדרים בהן שימש זהב כמנכ"ל מועצת ההדרים היו העונות הרווחיות ביותר בענף מאז ראשית העשור.

המועמד הכמעט ודאי להחליף את זהב הוא יורם ויינברג, המכהן כיום כמנכ"ל חברת פרי־אור, הקשורה לתנובה־אקספורט ולמרכז תנובה.

מנכ"ל תנובה אקספורט, משה רביטביץ אמר בתשובה לשאלה כי "יש הרבה מועמדים" להחליף את זהב הנושא כאילו התפטרותו באה על רקע חיכוכים עם תנובה אקספורט.

דולצ'ין, זווילי ודרובלס נפגשו עם ועד הפעולה של ורד יריחו

מאת אברם צדר
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

יו"ר ההנהלה הציונית אריה דולצ'ין וכן ראשי החטיבה להתיישבות מתתיהו דרובלס ונסים זווילי נפגשו אתמול עם ועד הפעולה של מתיישבי ורד יריחו, אשר נטשו לא מכבר את ישובם במחאה על אוזלת ידם של השלטונות לסייע להם במצוקתם הכספית.

דולצ'ין, בדעה אחת עם דרובלס וזווילי, הבטיחו למתיישבים להיענות לתביעותם ולסייע להם שלא משורת הדין, וביקשו מהם לשוב לישוב שנטשו.

השלושה הבטיחו למצוא פתרון מתאים כדי שהמתיישבים יוכלו להשלים את בניית הבתים שהופסקה עם התמוטטות ארגון הקניות אליו השתייכו.

הפעם, מטיילים בחו"ל עם החברה להגנת הטבע

אם טסים אל על

יוגוסלביה 19 יום-$1525

המזרח הרחוק 30 יום, אוקטובר 1986

ספרד 19 יום-$1385

יוון 16 יום-$895, 10 ימים-$730

סיני טיולי גמלים וג'יפים

מע' תורכיה 17 יום-$1025

קניה-קמפינג 16 יום-$1290, 23 יום-$1595

מז' תורכיה 15 יום-$1125

קנדה-ארה"ב 9 ימים-$2055, 16 יום-$1570

איטליה 17 יום-$1300

נפאל-פסגות ההימלאיה 30 יום, אוקטובר 1986

הרי האלפים והדולומיטים 17 יום-$1285

אם כבר נסעת לחו"ל עם החברה להגנת הטבע בוודאי תרד ישר לתוכנית המודעה (שם רשום הטלפון שלנו). אם לא, אנו מציעים לך הפעם לטייל בחו"ל בסגנון שונה: טיול עם מדריכים מעולים, ניצול זמן מירבי ומסלולים מעניינים ומגוונים. הדרכה בנושאי טבע, הסטוריה, פולקלור ואמנות.

הפעם אל תהסס. במחירים האלה אתה יכול להרשות לעצמך את הטיול המיוחד ביותר בחו"ל.

טלפן וקבל חוברת מידע לביתך 03-375063. מחלקת טיולי חו"ל, השפלה 3 ת"א.

שעות פתיחה - א',ב',ד', 8.00-16.00, ג',ה': 8.00-17.30, ו': 8.00-12.00

החברה להגנת הטבע

"שרשים"
מרכז לימודים יהודיים

משרד החינוך והתרבות
המחלקה לחינוך מבוגרים

סיורי ירושלים
תקופת בית שני ומערות קבורה

סיור לימודי בן יומיים בלווית צוות מרצי "שרשים"

האתרים: מגדל ירושלים (הולילנד), מצודת דוד, חפירות הכותל המערבי והדרומי, שערי חולדה, נחל קדרון, קבר זכריה, יד אבשלום, קברי הסנהדרין, קברי המלכים, שער שכם, חקרדו.

מרצים ומלווים: הארכאולוג דן בהט, פרופ' שמואל ספראי, אברום בורג, פרופ' אשר עובדיה, גב' חנה ספראי, הארכאולוג רוני רייך

המועד: כ"ז־כ"ח סיון תשמ"ו, 24–25.6.86

לינה: מלון "איילון", ירושלים

פרטים והרשמה: אגודת "שרשים" – טל' 02–639634, 02–663194
מועדון "מטיילי מעריב", רח' קרליבך 2, תל־אביב.
טל' 03–439207

●הכינוס הבינלאומי החמישי לטיפול משפחתי

מלון "לרום" ירושלים, 22-25 ביוני 1986

הרצאות, סדנאות, ופאנלים בנושאים אלו ואחרים יידונו בקונגרס:

Teaching and Trainig Models, Women and Family Therapy, Children & Child Suicide, Stress, Chronic Illness Psychiatric Illness, Ethnic & Cultural Issues, Divorce.

הרישום לכינוס: במלון "לרום" מיום א' 22.6 מ-16.00 אחה"צ

●סדנות אינטנסיביות

במושב אילך בפרוזדור ירושלים

ד"ר פלורנס קאסלו, ארה"ב: נישואים שניים ובעיות הילדים.

ד"ר פיליפ קאיי, נורבגיה: תפקיד המטפל בשיטה המערכתית בטיפול בזוגות.

סטיב דה שייזר, ארה"ב: טיפול משפחתי קצר מועד.

ד"ר ארנון בן טובים, בריטניה: משפחות במשבר; אלימות וניצול מיני.

ד"ר לואיג'י בוסקולו וד"ר לאורה פרטה, איטליה "קבוצת מילנו" טיפול בחולי נפש בתוך משפחותיהם.

לרישום לסדנאות ולמחירי לינה מוזלים במיוחד נא לפנות ל: "אופיר כנסים" טל' 209709 (לשדה).

סע במכונית אמריקאית ותרגיש בהבדל...

אפשרות לאשראי בתנאים נוחים עד 36 חודש.

GM FEEL THE DIFFERENCE GENERAL MOTORS MAKES.

ליאו גולדברג בע"מ

המניע להצלחת שברולט וביואיק בישראל

ת"א: אולם תצוגה, דרך פ"ת 86, טל. 336911 חיפה: דרך יפו 132, טל. 04-530281-5
ירושלים: שלומציון המלכה 15, טל. 234536, 02-231798 באר־שבע: מורדי הגיטאות 96, טל. 057-70507
סוכני משנה: חיפה: בית המכונית יפו 19, טל 512251 פ"ת: כהן את מילר, בר כוכבא 39, טל 911159

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

שערי המניות 11.6.86

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אבנה ש	17600		15			
המסחר 0.1	1100		2114	+29	+2.7	+1529
המסחר א 0.5	767		2730	+11	+1.5	+3633
המסחר אופ 2	791		272			−524
כללי לא בהסדר	26880		78	−120	−0.4	−27
בנק צנלאור' 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צנלאור' 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צנלאור' אופ			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בינלאומי 05	3705		1663	+10	+0.3	+1273
ט.י.ב. 0.5	4195		1864	−75	−1.8	−3106

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אידיבי רג 100.0	84000		633	+700	+0.8	+934
אידיבי ב 100.0	83450			+50	+0.1	+5
אידיבי בב א	510000		1			+9
אוצר 0.1	62000		60			+149
דיסקונט ב	107100		10	−300	−0.3	−17
דיסקונט א	107520		120	+820	+0.8	+479
דיסקונט שה ב	12525		200	+100	+0.8	+206
המזרחי ש	34670		787	+370	+1.1	+1690
המזרחי מ	34500					−12
המזרחי שה 9	15735		8			−8
הפועלים מבב	116000		2.2	+1000	+0.9	+1.7
הפועלים ש	56900		1125	+270	+0.5	+798
הפועלים מ	56630		265			−57
כללי א 1.0	145600		37			+55
כללי אופ 9	142000			+1800	+1.3	+20
כללי שה 5	111100		1	+800	+0.7	+49
כללי שה 7	7060		5			−5
כלל 0.1	36120		2616	+170	+0.5	+1481
כלל שה 9			—	הפסקת	מסחר	—
כלל שה 11	13674		99	+250	+1.9	+874
מימון ומסחר 1.0	48250			+100	+0.2	+280
מימון ומסחר 5.0	24620	שב				

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
ארנים 0.1	15300		55	+100	+0.8	+25
לאומשכנ' ש	4860		60	−80	−1.6	−80
לאומשכנ' מ	4860		15	−90	−1.8	−15
כרמל ש	4545		209	+45	+1	+5
כרמל שה 1	3050		259			−109
בנין ב' 5.0	7620		10	+20	+0.3	+4.1
פת מכב ש	1490		358	−5	−0.3	−531
משכן ב ש	2420		207	+20	+0.8	+67
עצמאות 0.1	6760	תב	409	−640	−8.7	−454
טפחות מכב ש	13950	שב				
טפחות רג ש	13300		10	+200	+1.5	+19
טפחות שה 1	7818		50			
טפחות שה 2	3903		156	+1		+144
יעפור 1.0	1780		121	−20	−1.1	−178
יעפור 5.0	750		480			
מרב 1.0	5120		285			−67

מוסדות מימון

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
שלמון אש	370		8195	+1	+0.3	+10991
חקלאות מכב א	60800	לב				−13
חקלאות מכב ג	170000	לב				
לאומי תעש' א ש	5770		150	−120	−2	−111
פתוח תעש' מכב	70105	לב				
פת תעש' בב ג	384000	לב				
פת תעש' בב 32	234402	לב				
פת תעש' בב בג	229000	לב				
פת תעש' בב ד	233550	לב				
פת תעש' בב דד	66115	לב				
מרכז קבלנים 5.0	524		1395	+12	+2.5	+1661
תיירות בב	180000	לב				
כלל ליסנג 0.1א	10300		22	−500	−4.6	−32
כלל ליסנג 0.5ב	8200		76	−250	−3	−86
כלל ליסנג אמוו	10800		31			+2

ביטוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
ארדט 0.1	959		275	−6	−0.6	−425
ארדט א 0.5	464		761			−330
בטוח משנה 0.1	976		50	−2	−0.2	−125
בטוח משנה 0.5	317		1869	−11	−3.4	−3290
הדר 1.0	360		3136			
הדר 5.0	200		6800	−5	−2.4	−8228
הסנה ש	490		22750	−17	−3.4	−45219
הפניקס 0.1	751		481			
הפניקס 0.5	380	תב	1521	−26	−6.4	−1832
המסנה-הראל 1.0	6600					
המסנה-הראל 5.0	3069		181	−1		−51
ירדניה 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
ירדניה 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
מנורה 1.0	7600		17	−300	−3.8	−16
מנורה 5.0	3360		3	−39	−1.2	−3
מגדל ג 1.0	4450		161	−120	−2.6	−300
סקויטם 0.1	2540		257	−40	−1.6	−403
צור ש	364	תב	1766	−26	−6.7	−6463
ציון השקעות 1.0	16400					
ציון השקעות 5.0	4500		112			−48

מסחר

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אינטר גאמא 1 ש	4520		50			−4
אינטר גאמא 5 ש	1380		670			
אינטר גאמא אפ 1	900		292	−30	−3.2	−492
מאיר עזרא 1.0 א	4580		43	−120	−2.6	−43
מאיר עזרא אפ 1	4410	שב				
מתה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
מתה 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
כלל סחר	1148		6939	+55	+5	+7351
קריסטל 1.0	7000		82	+21	+0.3	+14
רפק 0.1	32000		3.5			
רפק 0.5	10353		31	+455	+4.6	+41
שופרסל א 2.0	5180		327			+106
שופרסל ב 10.0	3270		1439	−80	−2.4	−1574

שירותים

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
דלק ג ש	3055		4589			−409
הראל 1.0	2716		184	+104	+4	+158
הראל 5.0	1454	קב		+69	+5	+405
סבנות הספקה 0.1	16000		10	+624	+4.1	+10
סבנות הספקה 0.5	5000		374	−201	−3.9	−503
קידר 0.1	2565		138	−2	−0.1	−65
קידר 1.0	380	תב	5601	−29	−7.1	−12677
חברת החשמל 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
מתי עזרה 0.1	5375		42	+150	+2.9	+122
מתי עזרה 0.5	1910		330	−50	−2.6	−654
קונטרטים 0.1	1888		233			−4
קונטרטים 0.5	1085		943			+704

מלונות ושירותי תיירות

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
קופל 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
קופל אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
גלי זהר 1.0	11975	תב	98	−1331	−10	−130.3
גלי זהר 5.0	5670	תב	106.6	−630	−10	−150.8
מלונות דן 1.0	3860		277	+120	+3.2	+254
מלונות דן 3.0	2682	שב				
חוף האלמוג 1.0	5120	תב	172	+320	+6.7	+183
כנס פר 1 ש	2905	תב	125	−200	−6.4	−180
מלונות הירדן	3440		326	+127	+3.8	+235
מלונות יהלום 1			—	הפסקת	מסחר	—

מחשבים ושירותי מחשבים

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
דטה מיקון 1.0	3800		131	−90	−2.3	−72
תה.ל. 1.0	12855	בה	10	−100	−0.8	−17
יעקא 1.0	3876		27	+126	+3.4	+47
יעקא אפ א	3352	תב	7	−188	−5.3	−7
כלל מחשבים 1.0	11300	תב	250	+1263	+12.6	+181
מ.ל.ל. 1.0	9100		64	−100	−1.1	−64
מ.ל.ל. 5.0	4368		30	+208	+5	+30
משוב מחשבים 1.0	2670		301	−100	−3.6	−370
ניקוב מחשבים 1	7913		109	+377	+5	+478
ניקוב מחש' 5	5592		275			−175
תים מחשבים 1.0	1850		327	+30	+1.7	+66
תים מחשבים אפ	19100		3	−199	−1	−3

נדל"ן, בינוי ופיתוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אבנים בינוי וש			—	הפסקת	מסחר	—
אבנים בינוי מש			—	הפסקת	מסחר	—
אזורן 1.0	762		1082	+12	+1.6	+681
אזורן 5.0	380		1034	+1	+0.3	+497
אזורים 1.0	619		5338	−12	−1.9	−4658
אילון 1.0	340		5949	+15	+4.4	+3250
אילון אפ 1	1303		428			−21
אל-רוב 1.0	3294	תב	226	−366	−10	−273
אל-רוב 5.0	3617		27			
אבגנים 1.0	2450		245			
אבגנים אפ 1	2167		80	+1	+0.1	+21
אפריקה 0.1	34050		67	−300	−0.9	−87
אפריקה 1.0	25300		106			
ארים	2380		178	−68	−2.9	−292
ארלון 0.1	2250		270	−27	−1.2	−439
ארלון 0.5	1260		348			−55
בן-יקר 1.0	3186		420	−168	−5	−167
ברמבי 1.0	3510	תב	80	−390	−10	−109
ברמבי 5.0	3470		19			
הנקר 1.0	4140		195	+60	+1.5	+66

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
דוקר 1.0	426		996	−3	−0.7	−496
דוקר 5.0	348		120	−7	−2	−687
דוקר אפ 1	267		340			
דרעך 0.1	6990			−60	−0.9	−4
דרעך 0.5	4500		67			
תלב 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
תלב 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
נכסים ובנין	2755		1967	−60	−2.1	−1536
גבים 0.1	4220		39	+40	+1	+130
גבים 0.5	2400		340	−80	−3.2	−560
הכשרת הישוב ש	49400		135	−298	−0.6	−41
ישפין 0.1	2520		379	+21	+0.8	+139
ישראלום 1.0	1474	תב	100	+120	+8.9	+124
ישרם 10.0	12000		111	−150	−1.2	−185
כתן פיתוח 1.0	7440		9	+240	+3.3	+9
כלל נדל"ן	375		4771	−2	−0.5	−4652
לוסר 1.0	4130		2			−2
לוסר 5.0	1850		179	+30	+1.7	+179
מ.ת.ת. 1.0	2900	תב	1438	−250	−7.9	−1304
מגורי בניה 1.0	555		1628			+2304
מגורי בניה אפ10	436		1164			−254
מהדל בנין			—	הפסקת	מסחר	—
מישאל 5.0	285		1939	−5	−1.7	−3003
מגרב 5.0	704		2935			−1446
מילו 1.0	500		961	−15	−2.9	−1006
ליגשטין 1.0	448	תב	2260	+40	+9.8	+3214
ליגשטין 5.0	121		9019	+1	+0.8	+6563
ליפשיץ 1.0	1270		247	−34	−2.6	−411
ליפשיץ 5.0	611		1974			−93
נאות אביב 0.5	30700		33	−300	−1	−35
נכסי אורים	752		1577	−8	−1.1	−1719
סהר החזקות 1.0	11800		168			+87
סהר החזקות 5.0	8100		204	−300	−3.6	−164
סוף 1.0	4110		2	−40	−1	−2
סוף 5.0	2600		30	−12	−0.5	−12
עמר ופולק פר 1 ש	741		800	+20	+2.8	+1468
קיסריה 0.1	1771	בה	25	+40	+2.5	+241
קיסריה 0.5	835		153	−26	−3	−1018
רמבון 1.0	2900		50			−50
רמבון 5.0	1860		423	−50	−2.6	−444
רסקו מבוב	6750		285	+140	+2.1	+65
רסקו רג	6600	תב	469	+475	+7.8	+422

חקלאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
מטעי הדר 0.1	2733		557			−187
מטעי הדר 0.5	1725		1050	+40	+2.4	+716
מהדרין 0.1	7120		680	+10	+0.1	+247
נכסי הדרים 1.0	1145		1145			+1095
פרי אור 0.5	2790		364	+20	+0.7	+497
שגדר 5.0	16900		128			

פק"מ נייר
השקעה כדאית לטווח קצר בריבית משתנה
בנק לאומי

מזון וטבק

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אסמס	1350		87	+15	+1.1	+108
גולדפרוסט 1.0	2490		788	+100	+4.2	+559
גולדפרוסט 5.0	1310		926	+11	+0.9	+520
גולדפרוסט אפ 1	1180		350			−65
דובק מב ש	3650		621			−171
דובק מב מ	3590		484	−30	−0.8	−545
תלכל 1.0	1100	תב	1414	+60	+6.8	+2546
תלכל 5.0	690		729			
פרי-הה 1.0	2430		733	+107	+4.6	+1192
פרי-הה 5.0	1781		134			−14
טמפו בירה 1.0	13890		82	−11	−0.1	−49
טמפו בירה 5.0	9800	תב	78	+650	+7.8	+100
יצהר 1.0	1800		733	−58	−3.1	−684
יצהר א 5.0	955		1072	−45	−4.5	−1081
מן 1.0	9599		19	−1		−9
מן 5.0	5172	תב	195	+450	+9.5	+246
מגפרוסט 1.0	8180		75			+25
עלית	14200		157	−600	−4.1	−152
עסיס ב 0.5	36700		10			−21
אבגל שקל 1	2300	תב	380	+197	+9.4	+420
שמן מכב א	7221		154.8	+1		+104

טכסטיל והלבשה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
ארגמן מר 1 ש	905	תב	943	+58	+5.9	+1627
אופים	1820		215	+40	+2.3	+895
אופנת ברוך 1.0	2580		344	+80	+3.2	+296
אופנת ברוך 5.0	1659		270			−270
אפקון 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אפקון אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
ארגמן רג ש	13000		191	−185	−1.4	−246
דלתא-גליל 1.0	4570		625	−90	−1.9	−718
דלתא-גליל א 3.0	3340		180	−10	−0.3	−495
מכוניות מאוחד 1	1681	תב	255.7	−187	−10	−237.9
מכוניות מאוחד 5	1800		619.7	+1	+0.1	+72
מכוניות מא אפ10	740	תב	510	+70	+10.5	+3062
וישלבה 1.0	3570		60			
וישלבה 5.0	2700		4			
וירדינון 1.0	4580		157	−120	−2.6	−543
זיקית 1.0	3650		106	−50	−1.4	−176
זיקית 5.0	3050		77	+140	+4.8	+38
טיב-טב 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
טיב-טב אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
לודזיה 0.1	1800		187.2	−4	−0.2	−51.7
לודזיה 0.4	822		1150	+20	+2.5	+2002
ליגת 1.0	1080	תב	1450	−60	−5.3	−1880
מיס גליקו	690		356	−1	−0.1	−271
מקס 0.1	27400	תב	35	+1600	+6.2	+61
מקס 0.5	12051		153	+351	+3	+151
עיט 1.0	12349		65			−15
עיט 5.0	6300		110			−75
עמק טריקה 1 ש	1900	תב	609	−201	−9.6	−342
פולגת א 0.1	8800		376	−100	−1.1	−155
פולגת ב 0.4	5920		1200	−120	−2	−937
פולימן א 0.5	7890	תב	534	+609	+8.2	+1398
פיגור	1990		358	+90	+4.7	+451
שלדינה 1.0	13970	תב	14	+1000	+7.7	+28
תעש הגוזף 1.0	4040		591			−91

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אקסמן 5.0	1930		418	+30	+1.6	+255
אורדן 0.1	10900		182	−300	−2.7	−67
אורדן 0.5	8750		34	−100	−1.1	−42
כבלים ש	11950		31	−200	−1.7	−41
התכוף 1.0	11400		22			−5
התכוף 5.0	6820		90	−30	−0.4	−99
קומבמות פה 1.0	1150		3250	−18	−1.5	−2229
קומבמות פה 5.0	900		781			+455
מורגן 1.0	840		467	+10	+1.2	+258
מורגן אפ א	587	תב	200	−42	−6.7	−300
מתכת מרום 1.0	2520		200			
כבלי ציון 1.0	2250		472	+60	+2.7	+395
כבלי ציון 5.0	900		1658			+343
כבלי ציון אפ	699		249	+5	+0.4	+94
קרמבי 1.0	905	תב	311	+55	+6.5	+256
קרמבי 5.0	460		202	+10	+2.2	+142
מודשן 0.1	18401		71	+876	+5	+66
מודשן 0.5	7000		103	+150	+2.2	+72
עיד 3.0	1630		176			−126
מפי פלדה 1.0	6950		78	−250	−3.5	−223
קיגב 1.0	1151		340	+1	+0.1	+115
קיגב 5.0	675		1066	−5	−0.7	−1066
קליל 1.0	4000		80			
קליל 5.0	2100		400	−100	−4.6	−645
שלדות 5.0	2182		18	−18	−0.8	−18
תעשיות לכיש 1.0	1259	תב	1209	−140	−10	−1618
תעשיות לכיש 5.0	588		1644	−30	−4.9	−1805

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אלביט 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
אלקו 0.1	8081	תב	19	+735	+10	+19
אלקו 0.25 ש	3575		375	+80	+2.4	+102
אלקו 0.25 מ	3402		150	+162	+5	+138
אלקטרה 0.1	13400		19	−350	−2.6	−38
אלקטרה א 0.5	6140		195	−260	−4.1	−264
אלרון 3.0			—	הפסקת	מסחר	—
ארית 1.0	29550		69			−143
כלל תעש אלק	2300		2459	−50	−2.1	−4358
ממקטרוניקס 1.0	2348		839	−20	−0.8	−1060
ממקטרוניקס 5.0	1450	תב	1296	−105	−6.8	−3659
פיינטגר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
פיינטגר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
ציקלון 1.0	3060		184	+1		+115
ציקלון 5.0	1265	תב	400	−100	−7.3	−1852
קנטשטין אלוף 1.	4850		13	−46	−0.9	−121
קנטשטין אלוף 5.	3040		181	−140	−4.4	−281
ת.א.ת. 1.0	4275	מב		−225	−5	−788
ת.א.ת. 5.0	1700		1842			+520
ת.א.ת. אפ 1	15500		10			−4
תדיראן	5650	תב	54	−520	−8.4	−194

מוצרי בניה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
א.ע. תעשיות 1	821		1589	−4	−0.5	−2632
אלקול 5.0	9856		34			+14

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אקרשטין 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אקרשטין 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בטון תדיר 1.0	12800		4.1			
בטון תדיר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בר-סון 1.0	4200		25	+100	+2.4	+127
בר-סון 5.0	1479		1012	+41	+2.9	+629
המסלול 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
המסלול 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
טרמוסקופ 1.0	7849		2	−1		−37
טרמוסקופ 5.0	2521		50	+100	+4.1	+150
מ.ל.ב. 1.0	999		460			
מ.ל.ב. 5.0	599			−1	−0.2	−280
מחזל השק בתעש	4380	תב	1128	+320	+8	+1057
מתאיקה ולפגן 1	14910	לב				
מתאיקה ולפגן 5	13450		26	+590	+4	+26.2

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אגן 5.0	20000		100			
אליאנס ב	1940	תב	1296	+155	+8.7	+1115
גל תעשיות 1.0	10280		72	−170	−1.6	−140
גל תעשיות 5.0	5400		306	+5	+0.1	+40
דיקסטר 1.0	3610		50			−55
דשנים 0.1	6000		87	+250	+4	+88
דשנים 0.5	1670		1604	+50	+3.1	+2284
חיפה כימי 10.0	842		5884	+10	+1.2	+2413
מבע ש	55500		67			
מבע אפ 4	50500		15	−2000	−3.8	−85
ליפסקי 1.0	1485		109	+5	+0.5	+327
ים המלח	15480		1323	−200	−1.3	−1205
פטרוכימים 10.0	582		13443	+7	+1.2	+22562
מקסימה 1.0	8700		18	+350	+4.2	+6
מקסימה 5.0	2850		332			−55
מקה כימיקל 1.0	3520		140			−109
סנו 1.0	10800		257	−100	−0.9	−64
סנו 5.0	6650		148			+108
קים כימיקל 1.0	6600		50			+85
ת.ג.ל. 1.0	3586	תב	1031	+826	+10	+1201
ת.ג.ל. 5.0	2402		534	+114	+5	+373
תיא 5.0	6500		359	−100	−1.5	−305
פרומדים 10.0	10400		44	+395	+3.9	+41
תרו א 5.0	4770		174	−20	−0.4	−24

עץ, נייר ודפוס

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
רשדן 1.0	4895		-173			
רשדן 5.0	3218					
ת.מ.ג. 1.0	3960	תב	1018	+360	+10	+1555
יאה 1.0	5500		11	+200	+3.8	+16
לבידי אשקלון 1	459		2599	−4	−0.9	−1343
לביאשקלון אפ10	728	שב				
מולט ב 0.5	24200		49	+600	+2.5	+48
מפעלי ניר 10.0	207000		156	−8000	−3.7	−211
סקאבריה 1.0	3010		93			+21
רים 0.1	5350		248			−52
רים 0.4	2760	תב	522	−160	−5.5	−595
תעל ב 0.2	12500		152	−450	−3.5	−104

תעשיות שונות

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אלומת 1.0	4599		164	+139	+3.1	+50
אלומת 5.0	3170		57			−57
אבדין 1.0	4701		105			−114
אבדין 5.0	2500		864			−143
תגיאה יד	8481			+1		+26
זיקה 1.0	5700		92	−296	−4.9	−68.8
זיקה 5.0	3551	תב	674.7	−395	−10	−1297.1
הגבפלק 1.0	7700		36			−10
הגבפלק 5.0	4750		6	+1		+15

השקעות בתעשיה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
פרטית ב 0.1	6715		165	−5	−0.1	−204
כור בכ' ש	5850000		.1	−50000	−1	.1
כלל תעש' 1.0	1388		1822	−6	−0.4	−6468
מאגדי טכנולוגיה	440		836	+15	+3.5	+553
מאגדי טכנ אפ1	345		608	+15	+4.6	+458

חברות השקעה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אמיקו ש	5100		435	−120	−2.3	−346
אדירי פתוח 2.0	3970		1777	−30	−0.8	−278
אינקובה 0.1	1850		260	+50	+2.8	+523
אינקובה 0.5	953		1007			−92
אלגר ש	7280		62	+250	+3.6	+167
אלגר מ	7660	תב	105	+650	+7.7	+143
אלרן ש	2920	תב	2049	+160	+5.8	+2660
אלרן מ	2994	קב		+143	+5	+1814
אמפאר בב			—	הפסקת	מסחר	—
אפיק 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אפיק 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
גולה 1.0	1585	שב				
חברה לישראל 1.0	8499		1148	−1		−1763
חברה לישראל 5.0	5283		1827			−815
הלפמן 0.1	108000		5	+1000	+0.9	5
הלפמן 1.0 ש	26300		176	−600	−2.2	−170
אמפא א 0.5	11500		110	−500	−4.2	−53
פעלים השק ש	5000		806	+60	+1.2	+610
בלל השק	4911		56	−89	−1.8	−54
דיסקונט השק ש	2475		3612	−25	−1	−4927
מגדר השק ש	16000		92			−6
מר השקעות 12485	10050			+150	+1.5	+71
חירון 1.0	2848		174			−145
חירון 5.0	709		731	−1	−0.1	−831
יסאא ש	11200		80			−139
ירדן א 0.1	5695	תב	3356	+500	+9.6	+2860
כלל 10.0	820		1345	−10	−1.2	−6267
כלל 50.0	675		1000			+925
לוגיק 0.1	9200		16			
לוגיק 0.1	2735		282	−55	−2	−104
מגדר 0.1	580		2177			−2275
מגדר א 0.5	355		1489			−1618
עוז השק ב 0.1	3415	בה	254	−180	−5	−281
עוז השק ב 0.5	1680		390	+60	+3.7	+861
פז השק ש	23500	תב	82	−1899	−7.5	−117
פמה א 0.1	9000		64			−4
פמה 0.5	5140		550	−60	−1.2	−667
פריון ב 2.5	3775		1765	−25	−0.7	−3773

מחקר ופיתוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אמצעים מתוחכ'			—	הפסקת	מסחר	—
גליל טכנולוגיות	437		1327			−77

חיפושי נפט

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
דלק חיפושים 1.0	3770	תב	1002	+180	+5	+1822
דלק חיפושים 5.0	1850	תב	1940	+100	+5.7	+2696
דלק חופ' אפ 2	1050		2398	+79	+8.1	+2798
פז חיפושי נפט	13500		205	+400	+3.1	+211
סראיל 1.0	1920		200			+195
סראיל 5.0	965	בה	300	−10	−1	−46
יואגל 5.0	1592		852			+761
מ.ב.ן 1.0	2875		45	+95	+3.4	+132
מ.ב.ן 5.0	1235		1050	+15	+1.2	+599
סיסמיקה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
סיסמיקה 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
סראיל ב 0.5	3460		122			−12
צנאאורגים 1.0	279		2572	+5	+1.8	+1233
צנאאורגים 5.0	175	תב	1915	+12	+7.4	+4140
צנאאורגים אפ 2	465		243			−245
נפטא ש	1919950		1			−1

נסחרות במט"ח

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי כ-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
גוית מ	250					

שערים בינבנקאיים

אתמול, צהריים, 11. 6.1986 באירופה

מסירה מידית (ספוט)

$ ארצות הברית	לי"ש שטרלינג	1.5310/1.5320
מרקים גרמניים	לי"ש ארה"ב	2.2050/2.2060
גולדנים הולנדיים	"	2.4830/2.4845
פרנקים שוויצריים	"	1.8170/1.8185
פרנקים בלגיים	"	45.07/45.12
פרנקים צרפתיים	"	7.0330/7.0360
לירטות איטלקיות	"	1516.00/1517.00
ינים יפאניים	"	165.80/165.90
$ ארצות הברית	לי"ק"ר.	1.1676/1.1681

שער הזהב $ 347.50 ארה"ב אונקיה לזהב מקבגב

מסירה מעתדית (פורוורד)

	$/לי"ש	$/פר"ש	$/מרק
1 ח':	1.5273/1.5284	1.8135/1.8155	2.1999/2.2014
3 ח':	1.5211/1.5224	1.8059/1.8079	2.1905/2.1920
6 ח':	1.5135/1.5150	1.7952/1.7977	2.1768/2.1788

הנתונים נמסרו על-ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

נמשכת שחיקת השערים

שחיקת שערי המניות בבורסה נמשכה גם ביומו של שבוע המסחר המקוצר. היצעים המשיכו לזרום גם אתמול לניירות הערך הכבדים בעלי רמת הסחירות הגבוהה. בניירות הערך דלי הסחירות היו ירידות השערים בולטות עוד יותר, אם כי במספר מניות הורגשה גם אתמול פעילות ספקולטיבית. מרבית ההיצעים נקלטו על ידי נציגי קרנות הנאמנות, שצברו אתמול 10 מיליון דולר. אפיקי ההשקעה הדולריים נהנו אתמול מביקושים גדולים יחסית.

הבורסה יוצאת היום לפגרת חג עד יום א', כששערי המניות החופשיות נשחקו השבוע ב־2.52 אחוז בממוצע; גם אתמול המשיכו מחזורי המסחר במניות החופשיות להיות נמוכים, והסתכמו ב־3.5 מיליון דולר.

מדד	יומי	שינוי ב-%
מדד מניות כללי	119.25	+0.18
כללי ללא בנקים	140.17	−0.49
מדד אג"ח כללי	109.82	+0.21
אג"ח צמוד מדד	110.51	+0.15
אג"ח צמוד מט"ח	101.07	+0.13

ביקושים להסדר

מניות הבנקים שבהסדר, כמו אפיקי ההשקעה הדולריים האחרים, נהנו אתמול מביקושים גדולים יחסית. ביקושים אלה הביאו לעלייה של 0.54 אחוז במדד מניות ההסדר.

עלייה גבוהה מן הממוצע היתה במניית אי־די־בי. במחזור המסחר בבנקאיות חל גידול נוסף לעומת הימים האחרונים, והוא הסתכם ב־1.9 מיליון דולר.

	תשואה שנתית דולרית ב-%
כלל 0.1	11.43
הפועלים ש	11.39
אי.די.בי. רג	11.24
דיסקונט א	11.11
המזרחי ש	11.10

עליה של 7.8 אחוז ברסקו

הידיעות על סיוע ממשלתי בהיקף של מיליוני דולרים לענף הבנייה ולחברת רסקו בפרט, הביא לפעילות חיובית במניות החברה. ביקוש גדול העלה את שער המניה ב־7.8 אחוז. פעילות ערה היתה גם במניות קרמני שעלו ב־6.5 אחוז. למניית אלרן מנב"ו נרשמו קונים בלבד, על רקע האישור הממשלתי להצעת הרכש של מניות חברת החשמל. מניית דלק חיפושי נפט עלתה ב־5 אחוז חרף הודעת החברה על הפסקת פעולות ההפקה בקידוחי הנפט בגורים 4 ו־5.

אי.פי. מכרה נכס ב־1.1 מיליון ש"ח

חברת אי.פי. מקבוצת כלל הודיעה אתמול על מכירת 600 מ"ר שטח למשרדים בבנין מגדלור תמורת 1.1 מיליון ש"ח. החברה עסוקה בימים אלה בהכנות לגיוס הון באמצעות אג"ח הניתנות להמרה. מניית החברה ירדה אתמול במחצית האחוז. אתמול לא היתה מניית אי.פי. יוצאת דופן, כמוה היו עוד מניות רבות ששעריהן נשחקו. בבורסה סבורים כי לאחר פגרת החג, עשויה להשתנות מגמת ירידות השערים, וכי אף יתכנו עליות סלקטיביות.

ביקושים לאג"ח

בשוק אגרות החוב העסקים נמשכים כרגיל. להנפקת בנק ישראל בהיקף של 30 מיליון ש"ח, נרשם ביקוש כולל של 62 מיליון ש"ח. חברת כלל הודיעה כי להנפקת החברה בהיקף של 9 מיליון ש"ח, נרשם ביקוש של 49 מיליון ש"ח. המזמינים קיבלו הקצאה חלקית בשיעור של 91 אחוז מהזמנותיהם. סוחרי הבורסה המשיכו גם אתמול להורים ביקושים לאגרות החוב. עקב כך נרשמו עליות שערים הן לאג"ח צמודות המדד, והן לאגרות הדולריות. מחזור המסחר באג"ח הסתכם ב־4.3 מיליון דולר. היקף הפעילות במק"מ הצטמצם אתמול, והסתכם ב־4.6 מיליון דולר.

הסדרה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
636	6	99.72	1.43
646	13	99.40	1.42
716	27	98.75	1.43
746	41	98.05	1.47
756	48	97.70	1.49
816	55	97.40	1.47
836	69	96.80	1.44
846	76	96.40	1.48
916	83	96.05	1.49

הודעות בורסה

* מיזבטונבר הודיעה על המלצה לחלוקת 400 אחוז מניות הטבה. יום ה"אקס" יהיה ב־7.8.86.
* אסיפה כללית של רוטנברג שתתקיים ב־8.7.86, תיתבקש לאשר הגדלת הון רשום.
* ציון הודיעה בתגובה לידיעה ב"חדשות" כי היא מקיימת מגעים ראשונים למיזוג עם כלל.

קרנות הנאמנות
נטע, כתר וכרמל
(גמישה) (אג"ח) (מט"ח)
ניתנות לרכישה בכל סניפי הבנקים עד 09.30 לאותו יום
הנאמן: בנק איגוד מקבוצת בל"ל
המנהל: פלטס (פנ.ב) בע"מ, חב' אחות למיטב
מיטב
יש לך שאלה בנושא קרנות הנאמנות? מומחי מיטב ישמחו לענות לך: 03-290251, 727506, 731624

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי אחוזים
אב	3995.09	3939.26	4.20	0.11
אבוקה	31008.31	30702.41	−15.48	−0.05
אביב	30055.10	29783.83	45.45	0.15
אגוז	202.59	198.61	0.46	0.23
אדיר	1344.75	1317.98	2.32	0.18
אדום	1709.01	1676.35	−6.01	−0.36
אופיר	1567.05	1536.12	3.95	0.26
אור	421.74	412.85	1.81	0.44
אוריון	162.19	158.91	0.37	0.23
אורלי	211.14	208.57	0.34	0.16
אורן	604.19	601.28	0.98	0.16
אייל	3025.97	2966.61	7.95	0.27
איילת	3813.01	3736.04	−26.89	−0.71
אירים	4043.43	3961.72	−0.29	−0.01
אירון	582.53	574.65	0.43	0.07
אלון	512.25	501.62	0.78	0.16
אלמות	594.56	587.22	0.84	0.14
ארז	665.51	657.74	−3.75	−0.57
אש	115.92	113.40	−1.26	−1.10
אשל	168.36	165.08	0.37	0.22
אתרוג	195.89	193.96	0.55	0.28
בדולח	1740.12	1706.69	−4.45	−0.26
ברוש	387.88	380.40	−0.58	−0.15
ברק	387.76	385.81	0.01	0.00
ברקת	773.46	769.69	2.89	0.38
גביש	1170.04	1147.21	1.58	0.14
גבע	862.62	849.74	1.56	0.18
גורן	588.63	581.81	1.01	0.17
גיא	7847.23	7730.84	21.48	0.28
גיל	2267.76	2224.45	0.46	0.02
גלית	517.26	515.09	1.95	0.38
דוכיפן	288.65	285.87	−0.23	−0.08
דוכיפת	549.89	543.13	0.50	0.09
דולב	201.85	197.61	0.64	0.32
דורון	1245.40	1221.31	4.01	0.33
דותן	222.55	218.26	0.56	0.26
דליה	403.08	396.43	0.44	0.11
דרור	3442.65	3378.44	9.22	0.27
דקל	283.18	277.59	−1.89	−0.68
הדס	294.22	291.73	−1.71	−0.58
ורד	409.27	401.86	1.14	0.28
זהבית	2533.73	2478.96	2.34	0.09
זוהר	16165.33	15925.60	32.39	0.20
זיו	15375.31	15147.23	43.08	0.29
זמיר	672.25	664.38	−4.73	−0.71
חוחית	136.96	135.11	0.41	0.30
חליפין	112.64	112.17	0.33	0.30
חלמיש	559.89	557.15	1.04	0.19
חן	111.35	111.13	0.26	0.23
טופז	1225.98	1197.92	4.35	0.36
טל	4092.32	4044.11	13.10	0.32
יובל	652.65	644.75	1.23	0.19
יהלום	1629.65	1598.46	−1.11	−0.07
יערות	32677.10	32380.93	−125.55	−0.39
יערה	562.45	554.90	1.48	0.27
כוכב	775.99	767.05	−3.72	−0.48
כחל	123.71	122.20	0.35	0.29
כלנית	446.34	438.88	0.64	0.15
כספית	641.68	638.33	2.55	0.40
כרמל	120.76	118.31	0.20	0.17
כתר	924.47	906.23	1.96	0.22
להב	3497.70	3430.47	6.47	0.19
למשקיע	99173.22	96582.78	496.19	0.52
לפיד	10548.33	10505.63	−24.16	−0.23
לקט	1497.52	1467.25	−3.93	−0.27
לשם	790.15	785.62	1.73	0.22
מבחר	971.49	967.12	1.38	0.14
מבטח	2813.00	2801.50	8.30	0.30
מגן	203.52	202.57	0.59	0.29
מגוון	2663.70	2653.40	5.00	0.19
מגל	623.78	616.15	1.22	0.20
מור	1192.00	1187.50	−6.70	−0.56
מורן	651.73	649.24	−0.52	−0.08
מטח	24812.57	24186.28	−4.94	−0.02
מיטב	748.87	745.42	2.45	0.33
מעוף	3094.20	3082.40	−1.10	−0.04
מעין	657.84	654.63	2.01	0.31
מקשת	818.08	814.40	0.89	0.11
מרגלית	1019.21	999.58	−0.14	−0.01
מרום	954.79	950.36	3.73	0.39
נגה	21132.47	20820.49	25.85	0.12
נטיף	624.90	622.46	−2.28	−0.36
נטע	387.98	380.40	0.63	0.17
נילי	4079.82	4020.77	−5.44	−0.14
סביון	449.33	441.07	1.17	0.27
סגולה	122.59	120.18	0.25	0.21
סלע	821.70	817.46	2.29	0.28
סנונית	576.14	569.06	1.48	0.26
סער	616.53	609.37	−0.54	−0.09
ספיר	542.93	540.23	2.18	0.41
עדיף	653.28	645.80	−1.36	−0.21
עירית	1682.87	1675.40	−5.25	−0.31
עידן	5926.52	5841.65	13.91	0.24
ענבר	1213.59	1186.49	6.04	0.51
ענת	2049.07	2029.52	−2.55	−0.13
עפרוני	553.30	545.82	1.77	0.33
ערמון	151.13	148.18	0.30	0.20
פלא	1255.16	1230.65	1.97	0.16
צבר	545.79	538.87	1.62	0.30
צופית	536.16	529.58	1.38	0.26
צמיר	862.59	844.00	2.39	0.28
צמיחה	6391.36	6300.59	−0.21	−0.00
צמרת	1551.91	1521.52	5.21	0.34
קלע	1743.44	1734.74	0.76	0.04
רנית	15576.02	15433.58	−70.97	−0.46
רקפת	523.21	514.65	0.84	0.16
רשף	672.89	663.42	1.16	0.18
שבים	643.61	635.67	1.58	0.25
שחם	849.79	842.11	1.85	0.22
שירה	319.80	313.65	−0.26	−0.08
שמיר	70005.91	68628.94	132.56	0.19
שנהב	565.43	563.07	−1.61	−0.29
שקד	575.37	561.30	−2.96	−0.52
שפיר	166.14	162.85	0.33	0.20
תאנה	178.76	177.06	0.11	0.06
תבור	775.02	764.46	−0.59	−0.08
תדהר	374.57	372.71	−1.24	−0.33
תהילה	95.47	93.48	−0.17	−0.18
תירוש	413.42	411.62	0.75	0.18
תמר	185.33	181.69	0.42	0.23
תפוח	181.46	180.11	0.55	0.31
תרשיש	1301.54	1275.89	1.81	0.14
תשרי	389.39	383.78	0.15	0.04

שערי אגרות החוב

3% מלווה מדינה (100% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי בנק'
3601	33543	+66
3602	30871	+61
3603	28827	+15
3604	25808	+63
3605	23465	+107
3606	22108	+102
3607	20597	+115
3608	19493	+110
3609	18545	+98
3610	16727	+91
3611	16160	+88
3612	15692	+87
3613	14684	+41
3614	14378	+40
3615	13274	+37
3616	12152	+35
3617	11377	−52
3618	10795	−50
3619	9936	−46
3620	9339	−50
3621	8871	−48
3622	7999	−44
3623	7559	+24
3624	7117	+22
3625	6467	+2
3626	6103	+5
3627	5660	+2
3628	5195	+2
3629	4868	+5
3630	4601	+2
3631	4228	+2
3632	3981	+2
3633	3760	+1
3634	3323	+2
3635	3142	+1
3636	3026	+1
3637	2853	+20
3638	2710	+18
3639	2481	+17
3640	2025	
3641	1755	
3642	1575	+1
3643	1366	
3644	1234	+17
3645	1113	+16

4.25% מלווה מדינה

סדרה	שער	שינוי
3701	933.7	+0.4
3702	722	+21.4
3703	621.3	+0.3
3704	531.9	+0.2
3751	281.2	+0.2
3752	115.5	+3.3
3753	110.7	+3.3
3755	93.6	
3756	90.3	
3901	104.1	−0.5
3902	99.2	−0.4
3903	98.4	−0.4
3904	96.8	−0.4

4.25% שגיא

סדרה	שער	שינוי
4101	119.9	+0.3
4103	115.1	+0.4
4104	111.4	+0.4
4201	101.5	+0.1
4204	94.3	+0.1
4301	111.6	+0.1
4302	106.3	+0.1
4303	105.6	+0.2
4304	103.9	+0.1
3826	97.2	
3827	95.4	
3828	92	

4% מלווה פיתוח (90% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי
3108	245500	−1000
3109	242000	
3110	241500	
3111	236000	
3112	232500	
3113	234000	
3114	229000	+2800
3115	225500	+100
3116	217500	
3117	225500	+208
3118	220000	

4%, 6%, 7% פיתוח (80% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי
3201	187400	
3202	187500	
3203	186800	
3204	181000	
3205	180800	−700

סדרה	שער	שינוי
3206	176000	
3210	171600	
3211	170500	
3212	166213	
3213	165600	
3214	157000	
3501	157500	+1500
3502	156085	+1085
3503	136000	
3504	134000	
3505	132000	
3521	133846	+887
3524	121710	+887
3522	126797	+53
3523	119896	+52
3525	118796	+975
3526	118741	+1012
3527	116392	+995
3528	113480	+1004
3529	117372	+789
3530	114634	+772
3531	114449	+800
3532	111102	+777
3533	111019	+803
3534	104762	+763
3535	104681	+45
3539	98625	+42
3536	104081	+46
3537	103988	+45
3538	97881	+43
3540	97741	+45
3541	94452	+42
3542	94359	+41
3543	89790	+39
3544	89901	+39
3546	87714	+38
3547	87558	+38
3548	87480	+38
3550	82905	+37
3551	82646	+36
3545	87527	+125
3549	82728	+120
3552	75979	+115
3554	75871	+115
3555	75871	+115
3553	75243	+508
3571	65340	+475
3556	72131	+440
3558	72054	+450
3559	69523	+436
3560	65822	+418
3561	65675	+419
3557	72508	+33
3572	68848	+30
3573	68348	+376
3574	63032	+348

סדרה	שער	שינוי
3577	62989	+335
3578	58217	+339
3575	62969	+384
3576	62828	+386
3579	58031	+366
3580	54127	+475
3581	49231	+443
3582	45453	+420
3583	42269	+400
3584	40021	+150
3585	37971	+146
3586	34399	+135
3588	34360	+137
3587	34408	+16
3591	31568	+14
3592	31540	+14
3593	31297	+14
3589	31308	+13
3594	29862	+13
3590	31221	+192
3595	29766	+187

5% מלווה פיתוח (בריבה כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2081	128172	+308
2002	127884	+309
2003	123093	+216
2004	124039	+265
2005	116361	+212
2006	116227	+219
2007	114017	+216
2008	113518	+595
2012	111147	+597
2015	111805	+614
2009	114434	+307
2010	113662	+51
2011	111458	+49
2013	111375	+42
2014	108579	+41
2016	112861	+160
2018	110098	+160
2021	106520	+161
2017	109485	+49
2019	109262	+48
2020	106065	+46
2022	101725	−629
2023	100552	+177
2024	94156	−702
2027	90827	−704
2031	84147	−701
2025	94454	+128
2026	94199	+128
2028	92198	+40
2030	87745	+37
2029	87277	+38
2033	80450	+35

סדרה	שער	שינוי
2035	73906	+32
2032	84976	−483
2034	80320	−471
2036	73771	−448
2037	69622	+240
2052	60561	+218
2038	69804	+185
2040	67245	+179
2051	65657	+178
2039	66898	−634
2041	65332	−621
2053	62259	+209
2054	55755	−1325
2056	51611	−1260
2058	46960	−1178
2060	43337	−1117
2055	57751	+739
2057	53502	+702
2059	46700	+656
2061	34629	+468
2062	32577	+12
2063	30739	+12

רשון

סדרה	שער	שינוי
7001	241.6	+0.3
7002	234.3	+0.4
7003	224.2	+0.4
7004	213.8	+0.4
7005	199.7	−0.4
7006	187.7	+0.2
7007	174.8	+0.3
7008	166.1	+0.2
7009	161.8	+0.4
7010	151.6	−0.3
7011	143	−0.3
7012	138	−0.3
7013	131.2	+0.4
7014	114	
7015	97.4	−0.1
7016	96.8	−0.2
7017	96.1	−0.2
7018	96	−0.1
7019	96.4	−0.1
7020	96.2	−0.2
7021	95.3	−0.2
7201	95.2	+0.6

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	12581	−54
6102	7649	−12
6103	6872	+36
6104	6324	+4
6105	5998	+9
6106	5766	+45
6107	5555	+44
6108	4072	+19
6109	3876	+18

סדרה	שער	שינוי
6110	3812	+18
6111	3186	+24
6112	3095	+24
6113	2097	+20
6151	894	−0.6
6152	769.7	−0.5
6153	677.3	+1.0
6154	665.7	+0.9
6155	431.7	+2
6156	349.2	+2.1
6157	258.3	+0.1
6158	244.8	+0.1
6159	208.3	+1.3
6160	195.4	+1
6161	190.8	+1.1
6162	172.6	+1.4
6163	160.1	+1.1
6164	153.6	+1
6165	144.4	+1.3
6166	136.2	+0.9
6167	133.3	+0.7
6168	131.3	+0.9
6169	122.9	−0.2
6170	116.5	+0.9
6171	84	+0.2
6172	83.1	+0.3
6801	89.9	+1.2

ארמון

סדרה	שער	שינוי
2501	154.9	−0.3
2502	152.3	−0.3
2503	147.4	−0.3
2504	146.8	−0.3
2505	141.2	−0.3
2506	136.3	−0.3
2507	131.6	−0.3
2508	107.2	+1.2

אחרים

סדרה	שער	שינוי
אלטנס	59.4	
תדיראן	98	−0.3
תאר 85	400	
הב היש	182	+2
דיק הים	197.8	+1.8
כור תג	174.5	
כלל תג	475.3	
מבנם ד	260	
מבנם מ	339	+2
מבנם י	490.2	+0.2
של בת	186.6	+2.4
תישים	188.7	+1.2
אלבים	213.3	
אלתא	1248	

ציון משאבים בע"ז
בית ההשקעות שלך
רח' יבנה 23, ..אביב
טלפון: 03-...46

ספרים טובים
זמורה ביתן
מחירון שבוע הספר העברי תשמ"ו
מחירי שבוע הספר בטור השמאלי

■ סיפורת ■

א.
אבא / ויליאם וארטון 17.50 13.00
אבות / הרברט גולד 14.85 11.00
אבודות מבודות / ארווין שו 17.50 13.00
אבק בכבכם / ויליאם פלדמן 15.60 11.50
אגם הקבלנים / אדגר לורנס דוקטורוב 17.50 13.00
אדם בהולוקן / מקס פריש 14.85 11.00
אהבה שלא תמות / הלן ורקליק 18.70 14.00
אהבות של קודש וחול / איריס מרדוק 18.00 13.50
אוגוסט / יהודית רוסנר 21.20 16.00
איוב / יוזף רות 16.80 12.50
אני לא שטילר / מקס פריש 20.40 15.50
אלגו / זיגפריד לנץ 16.80 12.50
אמא לילה / קורט וונגוט 13.90 10.50
אמלין / יהודית רוסנר 18.00 13.50
אני רעב / גיאורג פינק 13.90 10.50
אנחת המתים / ב. טראוון 14.85 11.00
אגלה בבהדון / ארתור קסטלר 17.50 13.00
ארוחת בוקר של אלופים / קורט וונגוט 16.80 12.50
אש משמים / מרי רנו 16.80 12.50
אשה עצמאית / אליזבת ג. הייל 17.50 13.00
אשה שבורה / סימון דה בובואר 16.80 12.50

ב.
בר / גיים דודי 14.85 11.00
בחורים טובים היינו / פטריק מודיאנו 14.85 11.00
בחירתה של סופי / ויליאם סטיירון 19.30 14.50
בילארד בתשע וחצי / היינריך בל 15.60 11.50
בין המערכות / וירג'יניה וולף 11.25 8.50
בית הברבור / מרטין ולזר 14.30 10.50
בית למר ביסוואס / ויאדיאר ס. נאיפול 26.00 19.50
בית מטבחיים חמש / קורט וונגוט 16.00 12.00
בלגלר / ג'ויס קרול אוטס 21.20 16.00
במבוכת הרגשות / סטפן צווייג 14.30 10.50
במערב אין כל חדש / אריך מריה רמרק 15.60 11.50
בני אופנהיים / ליון פויכטוונגר 17.50 13.00
בני התול / אלבר כהן 16.00 12.00
בעל תאוות / יעקב וסרמן 19.90 15.00

ג.
גבריאלה, ציפורן וקינמון / ז'ורז' אמאדו 19.90 15.00
גברים במלכודת / ג'יימס דיקי 16.00 12.00
גברת לביבורד / נתנאל וסט 11.25 8.50
גולד שווה זהב / ג'וזף הלר 13.90 10.50
גן הבטון / איאן מקיואן 11.25 8.50
גרנד הוטל / ויקי באום 18.00 13.50

ד.
דג הפוס / גינטר גראס 28.80 21.50
דגל לזריחה / רוברט סטון 20.40 15.50
דודי אוסוולד / רואלד דאל 16.80 12.50
דונה פלור ושני בעליה / ז'ורז' אמאדו 19.30 14.50
דמם של אחרים / סימון דה-בובואר 18.70 14.00
דניאל (ספר דניאל) / אדגר לורנס דוקטורוב 17.50 13.00
דצמבר של הדיקאן / סול בלו 18.70 14.00

ה.
האדום והשחור / סטנדל 19.30 14.50
האוצר של סיירה מאדרה / ב. טראוון 14.30 10.50
הגלים / וירג'יניה וולף 16.00 12.00
הגרזן של הרנסבק / ארנולד צווייג 19.30 14.50
הדור השני / האוורד פאסט 19.30 14.50
ההפיכה / ג'ון אפדייק 13.90 10.50
ההפלה / ריצ'ארד בראוטיגן 9.15 7.00
הו, אחי בני התמותה / אלבר כהן 14.85 11.00
ההוביט ([illegible]) / ג'.ר.ר. טולקין 13.90 10.50
המפגש בטלגטה / גינטר גראס 14.30 10.50
האליה / טל יערי 18.00 13.50
החייל האמיץ שווייק (2 כרכים) / האשק 27.30 20.50
השבעת השנה של העוצמה / קסטנדה 15.60 11.50
היהודי זוס / ליון פויכטוונגר 17.50 13.00
הילדים שבכתר / פול סקוט 22.50 16.50
הילדים הנוראים / ז'אן קוקטו 9.95 7.50
הולדות מבשפות / מוריס פאקט 17.50 13.00
הזה, זהב / איריס מרדוק 19.90 15.00
הכבוד האבוד של קתרינה בלום / בל 12.40 9.00
הם / ג'ויס קרול אוטס 20.40 15.50
המהגרים / האוורד פאסט 19.30 14.50
המובס / ג'והני קנאר 18.00 13.50
המגמת / זיגפריד לנץ 18.00 13.50
המורשה / האוורד פאסט 18.00 14.50
המעמד / האוורד פאסט 19.90 15.00
המלון הלבן / דן מ. תומס 18.00 13.50
המלך פחם / אפטון סינקלר 16.80 12.50
המלאך השחור / איריס מרדוק 13.90 10.50
הנסיך והטוב / איריס מרדוק 16.00 12.00
הנער הפרסי / מרי רנו 16.80 12.50
הנערה בכביסה / ריצ'רד ארנסט 17.50 13.00
הנשואים / ג'ון אפדייק 13.90 10.50
הסבר של הרוזן [illegible] 9.95 7.50
הסופר כתת / ג'ק הוקינס 16.80 12.50
הסודות של סיפון / קורט וונגוט 16.80 12.50
הספר אשר לאמא / אלבר כהן 11.25 8.50
העולם על פי גארפ / ג'ון אירווינג 22.50 16.50
העולם של אתמול / סטפן צווייג 18.00 13.50
הפרשה והרוח / מוריס [illegible] 17.50 13.00
הפרש מסנט-אנטואן / מרדכי [illegible] 13.90 10.50
הקלות הבלתי נסבלת של הקיום / קונדרה 18.00 13.50
הר געש / שוסאקו אנדו 14.85 11.00
הראש הכרות / איריס מרדוק 13.90 10.50
הרפתקאות אוגי מרץ' / סול בלו 27.30 20.50
השוכחר בערבות / זיגפריד לנץ 18.00 13.50
השעות / וירג'יניה וולף 13.90 10.50
התג האדום של האומץ / סטיבן קריין 13.15 10.00

ו.
וילה נגה / פטריק מודיאנו 11.25 8.50

ז.
זכרונות מאפריקה / איסק דינסן 18.70 14.00
זן והאמנות אחזקת האופנוע / ר.מ. פירסיג 18.00 13.50

ח.
חג בכפר / פיליפ רות 16.00 12.00

י.
יברך אותך אלוהים, אדון רוזווטר / ק. וונגוט 14.85 11.00
יומן של גנב / מקס פריש 13.90 10.50
יוליסס (א-ב) / ג'יימס ג'ויס 26.00 19.50
יום הארבה / נתנאל וסט 11.25 8.50
יום העקירה / פול סקוט 22.50 16.50
יורדי הים (2 כרכים) / פטריק ווייט 27.30 20.50
ים סרגסו הרחב / ג'ין ריז 12.40 9.00
יער דעה / גבריאל גרסיה מרקס 14.30 10.50
ימים ללא שנה / יורק בקר 12.40 9.00

כ.
כבעל הזקן / מקס פריש 14.30 10.50

ל.
לחם ויין / איגנאציו סילונה 16.80 12.50
לידות ראשו או הגרמנים גוועים / ג. גראס 13.15 10.00
למי צלצלו הפעמונים / ארנסט המינגווי 18.70 14.00

מ.
מה מדליק את סמי / באד שולברג 19.90 15.00
מהומות המולדת (2 כרכים) / זיגפריד לנץ 28.50 21.50
מונטוק / מקס פריש 12.40 9.00
מורשת הכבדים / לנארד מייקלס 13.90 10.50
מורת התשוקה / פיליפ רות 13.90 10.50
מותו המוזר של קינקאס-שואג-המים / ז'ורז' אמאדו 14.85 11.00
מחפשים את גואלמן / אמנון דנקנר 18.70 14.00
מותגו של שבלול / גינטר גראס 13.90 10.50
מלכוד-22 / ג'וזף הלר 20.40 15.50
מכת המוסד / אלבר [illegible] / מרגריט יורסנאר 14.85 11.00
מלאטרבה / אורסולה ק. לה-גווין 16.00 12.00
מלון ניו-המפשייר / ג'ון אירווינג 21.70 16.00
מלחמה הכרכין (2 כרכים) / הרמן וק 37.30 28.00
מלחמת היהודים / ליון פויכטוונגר 18.00 13.50
מלך היהודים / [illegible] 18.00 13.50
מלך עכברוש / ג'יימס קלאוול 19.30 14.50
מנזר פרמה / סטנדל 18.00 13.50
[illegible] / רוברט אלטמן 21.70 16.00
[illegible] 12.40 9.00
[illegible] / קרלוס קסטנדה 15.60 11.50
[illegible] / היינריך בל 17.50 13.00
[illegible] / קרלוס קסטנדה 15.60 11.50
[illegible] / הרמן וק 26.00 19.50
[illegible] / וירג'יניה וולף 16.00 12.00
[illegible] (2 כרכים) / ג'וזף הלר 27.30 20.50
[illegible] / מרי רנו 16.80 12.50
[illegible] / מרי רנו 18.00 13.50
[illegible] / פטריק מודיאנו 11.25 8.50
[illegible] / קרלוס קסטנדה 15.60 11.50
[illegible] / קרלוס קסטנדה 17.50 13.00

נ.
[illegible] 13.90 10.50
[illegible] 12.40 9.00
[illegible] 23.40 17.50
[illegible] 14.85 11.00
[illegible] 12.40 9.00
[illegible] 12.40 9.00
[illegible] / ד' הרברט לורנס 27.30 20.50

ס.
[illegible] 21.70 16.00
[illegible] 13.90 10.50
[illegible] 14.85 11.00
[illegible] 14.30 10.50
[illegible] 16.00 12.00
[illegible] 14.85 11.00
[illegible] 13.15 10.00
[illegible] 19.90 15.00
[illegible] 18.00 13.50

ע.
עבודת הנפש / מרטין ולזר 16.00 12.00
עולם חדש מופלא / אלדוס הקסלי 18.00 13.50
עושה הנפלאות / דן ג'ייקובסון 11.25 8.50
עיקול בנהר / ויאדיאר ס. נאיפול 13.90 10.50
עשר בו כרעמכם / ג'ויס קרול אוטס 19.30 14.50

פ.
פגישה בסמארה / ג'ון אוהרה 16.80 12.50
פונטמרה / איגנאציו סילונה 17.50 13.00
פחד גבהים / אריקה יונג 17.50 13.00

צ.
צוקרמן בלי כבלים / פיליפ רות 14.85 11.00
צפור-כלא / קורט וונגוט 17.50 13.00
ציפורי (בירדי) / ויליאם וארטון 18.00 13.50

ק.
קוטפי הכותנה / ב. טראוון 16.00 12.00
קיץ לפני החשכה / דוריס לסינג 14.30 10.50
קן הקוקיה / קן קיזי 15.60 11.50
קספר האוזר / יעקב וסרמן 20.40 15.50

ר.
רבקה / דפנה דה-מוריה 19.90 15.00
רגטיים / אדגר לורנס דוקטורוב 16.80 12.50
רוחות מלחמה / הרמן וק 34.90 26.00
רומן בגרוש / ברטולט ברכט 18.00 13.50
רומן עם קוקאין / מ. אגייב 15.60 11.50
רועי-לילה / [illegible] 18.00 13.50
רשימותיו של מלטה לאורידס בריגה /
ריינר מריה רילקה 16.00 12.00

ש.
שורת התליין / נורמן מיילר 26.00 19.50
שנת הפרסון / אליזבת טיל 13.90 10.50
שעות הרות גורל / סטפן צווייג 16.00 12.00
שר הטבעות —
א. חבורת הטבעת / ג'.ר.ר. טולקין 19.90 15.00
ב. שני הצריחים / ג'.ר.ר. טולקין 19.90 15.00
ג. שובו של המלך / ג'.ר.ר. טולקין 19.90 15.00

ת.
תוף הפח / גינטר גראס 20.40 15.50
תמונה קבוצתית עם גברת / היינריך בל 18.00 13.50
תמונות מתוך נישואין / אינגמר ברגמן 9.95 7.50
תעודת-זהות משפחתית / פטריק מודיאנו 15.60 11.50
[illegible] / אנטואר 18.00 13.50

■ ספרות קלה ■
אם ישנו בגוחה / גיל מרוקן 21.20 16.00
אנשי שאת אוהבת אותי [illegible] / קלנג 9.95 7.50
אשה הגרוזה / הלן ורקליק 15.60 11.50
אשת נכסים / ברברה ט. ברדפורד 26.00 19.50
אשתו / ג'ודי בלום 14.85 11.00
[illegible] / סינתיה פרימן 15.60 11.50
[illegible] 15.40 11.50
[illegible] 19.90 15.00
גלגלים / ארתור הייל 14.85 11.00
[illegible] 19.30 14.50
דאקי שיר / ג'ון גרגורי דאן 16.80 12.50
האשה האחרת / ג'יל מלריגן 18.70 14.00
הבחירה / דאן קורליה 16.00 12.00
הבת המודרית / ג'ודי ארצר 21.70 16.00
הוסטר / אליה קזאן 20.40 15.50
הזאבי / ליאון יוריס 23.10 17.00
הוא / אנונימוס 14.30 10.50
הוכלות רותקים / ת.מ.ב. קיי 37.30 28.00
המנות השחור / קריסטיאנסון 13.90 10.50
הקסם הצרפתי / דיאן די מוט 14.85 11.00
חיים שכאלה / אירית לינור 14.30 10.50
טירוף מנונה / קולין מקאלו 18.70 14.00
יודקייפר / בלוה מלין 21.70 16.00
לוחש על פני המים / ארווין שו 16.80 12.50
מונקר התשוקות / אדוויג ולאנס 15.60 11.50
מטבח גדולבאר / ג'ודית רוסנר 15.60 11.50
מכאנה של תוות / ג'יל הבינשון 15.60 11.50
עמנואל / עמנואל ארסן 11.25 8.50
ציפורים מתות בסוף / קולין מקאלו 21.70 16.00
קולו של הלב / ברברה ט. ברדפורד 30.00 22.50
קין והבל / ג'פרי ארצ'ר 21.70 16.00
קשר דם / סידני שלדון 15.60 11.50
רוזנות גורל / בלוה מליין 18.00 13.50
שוגון / ג'יימס קלאוול 37.30 28.00
שלושה / ויליאם גולדמן 15.60 11.50
שמיים כחולים, אין סכריות / ג'יל ברין 14.85 11.00
תהילה / שירלי קונרן 26.00 19.50
תכבים / אוליון קונרד 14.30 10.50

■ ספרי מלחמה ■
באלוהים, אמא, אני שונא את המלחמה /
יגאל לב 13.90 10.50
גשר אחד רחוק מדי / קורנליוס ריאן 19.30 14.50
הגשר על הנהר קוואי / פייר בול 14.85 11.00
הזר הקטועה / בלה טמראר 13.90 10.50
חיים האבוד / ניקולאס מונסאראט 18.70 14.00
המלחמה אוהבת גברים צעירים / יגאל לב 13.90 10.50
המרד על הקיין / הרמן וק 26.00 19.50
העירומים והמתים / נורמן מיילר 24.30 18.00
הכוכבריתונים / דאן לארטגי 18.00 13.50
זקן לנשק / ארנסט המינגווי 15.60 11.50
התג האדום של האומץ / סטיבן קריין 13.15 10.00
כפירי אריות / ארווין שו 26.00 19.50
מלחמת המולדת / קאסל 19.30 14.50
מלך עכברוש / ג'יימס קלאוול 19.30 14.50
מסע הרבבה / כסנופון 12.40 9.00
מעתה ועד עולם / ג'יימס ג'ונס 32.40 24.50
עולם במלחמה / מארק ארנולד-פורסטר 18.00 13.50
פורצי הסכרים / פול בריקהיל 13.15 10.00

■ סיפורים ■
[illegible] / זיגפריד לנץ 16.80 12.50
[illegible] / ויאדיאר ס. נאיפול 14.30 10.50
דרך רבה מדי / ג'ון אפדייק 16.00 12.00
חבית הקסמים / ברנרד מלמוד 15.60 11.50
חלומי השבל ותולדה / ברנרד מלמוד 16.00 12.00
[illegible] / ברנרד מלמוד 16.00 12.00
לילה מהולא / סטפן צווייג 17.50 13.00
מחפשים את גואלמן / אמנון דנקנר 18.70 14.00
סיפורי המלחמה (לא המשך גו סופור) / דאל 18.00 13.50
סיפורי החורף / אייזק דינסן 17.50 13.00
שבעה סיפורים גותיים / איזק דינסן 13.90 10.50
[illegible] / ארתור שניצלר 17.50 13.00
[illegible] / יצחק בשביס-זינגר 16.00 12.00
[illegible] / מבחר הנרטיבים 13.90 10.50
[illegible] / מרסל פרוסט 13.90 10.50

■ מתח, ריגול והרפתקה ■
איש המרתון / ויליאם גולדמן 15.60 11.50
אל תוצג בכסף / אלבר סימונן 17.50 13.00
אקדמה למרזור / הלן מקינס 16.80 12.50
[illegible] / רובין קוק 14.85 11.00
[illegible] / סידני [illegible] 14.30 10.50
האיש שהמסד את המלחמה / [illegible] 19.30 14.50
[illegible] / [illegible] האריס 16.80 12.50
התוכנה השני / לורנס סנדרס 16.80 12.50
התוכנה השלישי / לורנס סנדרס 17.50 13.00
ההתמודדות / ג'ון לה-קארה 16.80 12.50
המחבל הקטן / לן דייטון 13.90 10.50
המרגל שחזר מן הכפור / ג'ון לה-קארה 16.00 12.00
המתופפת הקטנה / ג'ון לה-קארה 20.40 15.50
הנשר נחת / ג'ק היגינס 16.80 12.50
הקודה הגטרובה / ארתור קונן-דויל 14.30 10.50
הורג את [illegible] / קליב קסלר 16.00 12.00
ההתוא / פיטר בנצ'לי 14.30 10.50
התלמיד המבוגר / ג'ון לה-קארה 19.30 14.50
[illegible] / הנס הלין 17.50 13.00
זר אורב באפלה / מרי היגינס קלארק 14.30 10.50
חותם הארבעה / ארתור קונן-דויל 14.30 10.50
חקירה בשני / ארתור קונן-דויל 14.30 10.50
[illegible] / ב.ד. גלמן, [illegible] 14.30 10.50
ירידים / הנס קוליק 16.80 12.50
כדור שלג / [illegible] 11.25 8.50
כל אנשי סמיילי / ג'ון לה-קארה 19.30 14.50
כלב ריק / [illegible] 13.15 10.00
לגעת במתק / ג'ק היגינס 16.80 12.50
מבצע [illegible] / נורמן הרטלי 15.60 11.50
מבצע [illegible] (הרחשה הראשונה) / סנדרס 18.00 13.50
מבצע שלכת / ג'רלד סימור 15.60 11.50
מותו של אנגלי / מגדלין נאב 17.50 13.00
[illegible] / ג'ק היגינס 17.50 13.00
מסע האמנה / רוברט סטון 14.85 11.00
[illegible] / לן דייטון 17.50 13.00
משבר [illegible] / דסמונד באגלי 15.60 11.50
[illegible] / דסמונד באגלי 15.60 11.50
[illegible] / ג'ון ד. מקדונלד 17.50 13.00
סולו / ג'ק היגינס 17.50 13.00
סופה קרבה / ג'ק היגינס 14.30 10.50
סימנאון / דנקן קייל 14.30 10.50
[illegible] / לן דייטון 16.80 12.50
[illegible] / רובין קוק 15.60 11.50
[illegible] / דסמונד באגלי 15.60 11.50
[illegible] / ג'ון ד. מקדונלד 17.50 13.00
[illegible] / רובין קוק 15.60 11.50
עמק הפחד / ארתור קונן-דויל 14.30 10.50
פארק גורקי / מרטין קרוז סמית 18.00 13.50
פרשת הכלב מבסקרוויל / ארתור קונן-דויל 15.60 11.50
פרשת נזר התרשיש / ארתור קונן-דויל 15.60 11.50
[illegible] / לן דייטון 16.80 12.50
[illegible] / דנקן קייל 14.30 10.50
[illegible] / [illegible] 15.60 11.50
[illegible] / דנקן קייל 15.60 11.50
[illegible] / [illegible] 19.30 14.50
שם הצופן: המנוה / אביעזר גולן, דני פנקס 18.70 14.00
תעלומות הדמויות המרקדות / קונן-דויל 15.60 11.50
תעלומות עמק בוסקומב / ארתור קונן-דויל 15.60 11.50

■ מדע בדיוני ■
2001: אודיסיאה בחלל / ארתור ס. קלארק 14.85 11.00
בבל-17 / סמיואל דילייני 14.30 10.50
[illegible] / ג'ין לאנג 14.30 10.50
[illegible] / פול אנדרסון 13.90 10.50
[illegible] / רוברט סילברברג 13.15 10.00
[illegible] / אלן דין פוסטר 13.15 10.00
[illegible] / כריסטופר פריסט 16.80 12.50
[illegible] / אורסולה ק. לה-גווין 13.15 10.00
העוגן השחור / פרד הויל 15.60 11.50
[illegible] / פטריק בראון 13.15 10.00
[illegible] / סמיואל לם 19.90 15.00
[illegible] / ג'ון הארלי 18.00 13.50
טריטון / סמיואל דילייני 18.70 14.00
[illegible] 13.90 10.50
[illegible] / סמיואל דילייני 13.90 10.50
[illegible] / פול אנדרסון 14.85 11.00
מכונת הזילל / כריסטופר פריסט 16.00 12.00
מלכת השלג / ג'ואן וינג' 19.90 15.00
[illegible] / סטיבן מלדון 13.15 10.00
[illegible] / סמיואל דילייני 16.00 12.00
[illegible] / פיליפ ג'וזה פרמר 13.90 10.50
נובה / סמיואל דילייני 14.85 11.00
[illegible] / כריסטופר פריסט 13.90 10.50
על גבי מלוני שנה / רוברט סילברברג 14.30 10.50
[illegible] / ג'ון האולי 12.40 9.00
[illegible] / פרדריק פול 13.90 10.50
[illegible] / בן בובה 15.60 11.50

■ זכרונות, ביוגרפיות ואוטוביוגרפיות ■
[illegible] / אליאס קאנטי 16.00 12.00
[illegible] / אליאס קאנטי 16.00 12.00
זכרונות שלא נכתבו / קטיה מאן 16.00 12.00
[illegible] / דני [illegible] 13.15 10.00
על הסף / חדה ויואל (הילטרי) 14.30 10.50
פילוסופים [illegible] / בן-עמי [illegible] 22.50 16.50
קארל מרקס / ישעיהו ברלין 18.00 13.50
[illegible] / אריה אבנרי 20.40 15.50
[illegible] / רות בונדי 21.20 16.00
[illegible] / אליזבת טיל 13.90 10.50

■ יהדות, ישראל, ציונות ■
אל ראש ההר / דבורה עומר 18.00 13.50
[illegible] / יעקב חסדאי 15.60 11.50
[illegible] / אביעזר גולן 9.95 7.50
[illegible] / רונן [illegible] 18.70 14.00
ההגנה, הדרך השוונת אל הכוח / י. עילם 20.40 15.50
הר עיר, הר אם / שלמה שבא 16.80 12.50
האמן, האיש והתקופה / [illegible] 17.50 13.00
המלחמה נגד היהודים / לוסי דוידוביץ 23.10 17.00
[illegible] 18.70 14.00
[illegible] / שלמה [illegible] 20.40 15.50
[illegible] / אריה אבנרי 21.70 16.00
[illegible] בירושלים / אליעזר שמאלי 16.80 12.50
ישראל, [illegible] / אשר אריאן (עורך) 18.70 14.00
[illegible] לארץ-ישראל / עזריה אלון 18.70 14.00
[illegible] / רות בונדי 16.80 12.50
[illegible] / אברהם שוייצר 14.30 10.50
[illegible] 9.15 7.00
[illegible] 23.10 17.00
עולם ישראל, החלום ושברו / (לבנב) אליאב 13.90 10.50
[illegible] 16.80 12.50
פוליטיקה ומשטר בישראל / אשר אריאן 14.30 10.50
קול קורא בחשכה / דבורה עומר 18.70 14.00
[illegible] באוקטובר / זאב שיף 18.00 13.50
שם הצופן: המנוה / אביעזר גולן, דני פנקס 18.70 14.00
[illegible] / הבר, יערי, שיף 21.20 16.00

■ היסטוריה כללית ■
אירופה מאז נפוליאון / דיוויד תומסון 37.30 28.00
[illegible] / [illegible] 20.40 15.50
אנשי יוון / פלוטארכוס 31.15 23.50
אנשי רומי / פלוטארכוס 31.15 23.50
אנשי יוון ורומי / פלוטארכוס 31.15 23.50
האטלס ההיסטורי / [illegible] 19.30 14.50
[illegible] / ד.ד. [illegible] 16.80 12.50
ההיסטוריה של אמריקה / [illegible] 36.10 27.00
[illegible] 14.30 10.50
[illegible] / ג'ון קנת גלבריית 19.90 15.00
[illegible] ההיסטוריה הגרמנית / אלן טיילור 18.70 14.00
[illegible] 14.85 11.00
סין, [illegible] /
[illegible] 14.30 10.50
עולם במלחמה / מארק ארנולד-פורסטר 18.00 13.50
[illegible] / ג.ל. [illegible] 18.00 13.50
תולדות המחשבה הכלכלית /
אחר, בלנשפילד 24.80 18.50

■ הגות, [illegible] ■
בין מלחמה [illegible] / [illegible] 16.00 12.00
[illegible] / ד.ד. [illegible] 16.80 12.50
התכונות [illegible] / משה קרוי 13.15 10.00

[illegible] / נתנאל [illegible] 9.95 7.50
העולם של אתמול / סטפן צווייג 18.00 13.50
חיים על פי השכל / משה קרוי 14.85 11.00
[illegible] 14.85 11.00
[illegible] / אברהם שוייצר 14.30 10.50
מותגו של שבלול / גינטר גראס 13.90 10.50
[illegible] 14.85 11.00
על השירה / תומס ס. אליוט 14.85 11.00
צלם אלוהים ועם סגולה / אפרים שמיר 13.90 10.50
שביתת הרופאים / רם ישי 20.40 15.50

■ ספרי בריאות ■
[illegible] / קרוי 13.15 10.00
[illegible] / נתנאל [illegible] 9.95 7.50
חיים על פי השכל / משה קרוי 14.85 11.00

■ אדם, טבע, בעלי-חיים, [illegible] ■
אין בלבים רעים / ברברה וודהאוז 15.60 11.50
את כולם ברא אלוהים / ג'יימס הריוט 17.50 13.00
בין הפילים / דוגלאס-המילטון 19.30 14.50
בראשית היתה אפריקה / רוברט ארדרי 13.90 10.50
האמנה החברתית / רוברט ארדרי 18.00 13.50
[illegible] / פול תרו 13.90 10.50
החיים המסתוריים של הצמחים / טומקינס, בירד 18.70 14.00
הצווי הטריטוריאלי / רוברט ארדרי 18.00 13.50
התנהגות אינטימית / דסמונד מוריס 14.30 10.50
[illegible] / דסמונד מוריס 18.00 13.50
כל היצורים [illegible] / ג'יימס הריוט 19.30 14.50
כל הדברים נבונים ומופלאים / ג'יימס הריוט 19.30 14.50
כל היצורים גדולים וקטנים / ג'יימס הריוט 19.30 14.50
נשמתה של מכונה חדשה / טרייסי קידר 18.00 13.50
על-טבע / ליאל ווטסון 18.00 13.50
ציידים כבני אדם / רוברט ארדרי 18.00 13.50

■ מדריכי נסיעה ■
דרך צלחה / [illegible] 9.95 7.50
מדריך [illegible] / [illegible] 16.80 12.50
ניו-יורק אחרי חמש (מדריך בילוי) / [illegible] 16.80 12.50

■ פסיכולוגיה, סוציולוגיה ■
[illegible] / חדה ויואל (הילטרי) 15.60 11.50
[illegible] / יהודית רוסנר 21.20 16.00
אחרי הגרושין / [illegible] 19.30 14.50
אחרי הרשימה שלך / וויין ו. דייר 14.85 11.00
איך לאהוב אשה / מייקל מורגנסטרן 14.85 11.00
איך לאהוב גבר / אלכסנדרה פני 14.85 11.00
[illegible] 22.50 16.50
אשה לבד / נעמי גל 12.40 9.00
[illegible] 16.80 12.50
[illegible] / דבורה פליסט 15.60 11.50
[illegible] 18.00 13.50
[illegible] 15.60 11.50
[illegible] / סטיוארט אלסטום 14.85 11.00
האהבה / ליאו בוסקאליה 19.30 14.50
החיים המסתוריים של התינוק / תומס ורני 17.50 13.00
[illegible] / דן [illegible] 34.90 26.00
[illegible] / [illegible] 15.60 11.50
הצלחה / מייקל קורדה 18.70 14.00
הצעקה הראשונית / ארתור יאנוב 20.40 15.50
התנהגות אינטימית / דסמונד מוריס 14.30 10.50
טיפול נכון לבב שבור / דבורה פיליפס 14.30 10.50
[illegible] /
אורי אבירם, דן שנים 14.30 10.50
[illegible] 15.60 11.50
[illegible] 17.50 13.00
[illegible] 16.80 12.50
מעברים / גייל שיהי 22.50 16.50
[illegible] / גייל שיהי 24.80 18.50
מצבים / חדה ויואל (הילטרי) 16.00 12.00
סימני אהבה (הורוסקופים) / לינדה גודמן 51.40 38.50
סימני מזל / [illegible] 33.40 25.00
סימני שמש (הורוסקופים) / לינדה גודמן 20.40 15.50
[illegible] / עמלה עינת 8.75 6.50
על הסף / חדה ויואל 14.30 10.50
[illegible] / מגי סקארף 22.50 16.50
[illegible] 16.80 12.50
[illegible] 22.50 16.50
[illegible] 18.00 13.50
[illegible] 14.30 10.50

■ משפחה וחינוך ■
דיאטה F: העיקר הבריאות / אודרי איטון 18.70 14.00
הורים אחרי גיל שלושים / קאפלמן, אקרמן 19.90 15.00
הילד ויצירותיו האמנותיות / דן אבוני 34.90 26.00
הריון / [illegible] 23.10 17.00
[illegible] 20.40 15.50
לגדל ילד [illegible] / ג'ואן בק 18.00 13.50
להיות אב / [illegible] 19.30 14.50
להיות הורים טובים יותר / ג'ואן בק 18.00 13.50
שלוש השנים הראשונות / ברטון וייט 19.90 15.00

■ לימוד, עזר, לקסיקונים ■
אלף יהודים בעת החדשה (לקסיקון) /
יגאל עילם 21.70 16.00
בובי פישר מלמד שחמט / בובי פישר 19.30 14.50
לקסיקון אופק לספרות ילדים / א. אופק 42.35 31.50
לקסיקון לבטחון ישראל / א. הבר, ז. שיף 28.80 21.50
[illegible] / א.ג.פ. טיילור 18.70 14.00
מילון עברי-עברי / רחמים רג'ואן 31.15 23.50
מילון צרפתי-עברי / יהושע קרמר 34.90 26.00
פוליטיקה ומשטר בישראל / אשר אריאן 14.30 10.50
[illegible] / ג.ל. [illegible] 18.00 13.50
תולדות המחשבה הכלכלית /
אחר, בלנשפילד 24.80 18.50
תורת השחמט / עמנואל לסקר 19.90 15.00
[illegible] / מרטין אסלין 22.50 16.50

■ אלבומים וספרי אמנות ■
[illegible] / שבא, ליפשיץ 24.30 18.00
[illegible] 11.25 8.50
אלף יהודים בעת החדשה / יגאל עילם 21.70 16.00
[illegible] 11.25 8.50
[illegible] ירושלים / מאיר בן-דב 36.10 27.00
[illegible] / אריה סתיו 20.40 15.50
בעקבות השושן הצחור / שלמה שבא 20.40 15.50
[illegible] (קריקטורות) / קרנקן 18.00 13.50
[illegible] / רחמים רג'ואן 30.00 22.50
[illegible] 21.20 16.00
[illegible] 33.40 25.00
האהבה היא [illegible] / צ'רלס שולץ 13.15 10.00
הבית בקרן פו / אלן אלכסנדר מילן 18.00 13.50
[illegible] / משה פרלמן 30.00 22.50
זה מה שיש (קריקטורות) / דני קרמן 14.30 10.50
[illegible] / צ'רלס שולץ 13.15 10.00
[illegible] 17.50 13.00
[illegible] / שלמה שבא 23.40 17.50
מייקל ג'קסון / אלבום תמונות 11.25 8.50
[illegible] (קריקטורות) / זאב 18.00 13.50
סימני אהבה / לינדה גודמן 51.40 38.50
סימני מזל / [illegible] 33.40 25.00
ספר הבישול [illegible] 27.30 20.50
ספר הבלשים הגדול [illegible] / ר. סקארי 14.85 11.00
[illegible] (קריקטורות) / [illegible] 18.00 13.50
רחל / כל כתבי המשוררת / רחל 42.35 31.50
[illegible] / סנופי / צ'רלס שולץ 13.15 10.00
[illegible] / [illegible] 8.75 6.50

■ ספרות / מקור ■
אוקיינוס / ישעיהו אוסטרין 17.50 13.00
אל [illegible] / אמנון דנקנר 14.85 11.00
ביתו של אדם / צבי ארד 14.85 11.00
בקרוב בעל מום / אלי (חתולי) שרייבר 12.40 9.00
[illegible] 11.25 8.50
דרך גבר / יגאל מוסינזון 15.60 11.50
[illegible] 18.70 14.00
השקט הנפשי / אהוד בן עזר 14.85 11.00
[illegible] / רם מאהב 16.80 12.50
הזר נעול / שמעון בלס 9.95 7.50
חוטים / ישעיהו אוסטרין 16.00 12.00
[illegible] / ארנולד שרנן 14.30 10.50
כנפיים בלי לעוף / נורית זרחי 16.80 12.50
[illegible] / דוד [illegible] 9.15 7.00
[illegible] / רם מאהב 16.80 12.50
[illegible] / יגאל לב 13.90 10.50
מותו של [illegible] / [illegible] 14.85 11.00
מחפשים את גואלמן / אמנון דנקנר 18.70 14.00
[illegible] / ארנולד שרנן 6.15 4.50
מתושלח / ישעיהו אוסטרין 16.80 12.50
[illegible] 14.30 10.50
עין ההוריקן / יגאל לב 15.60 11.50
שגעון / [illegible] 14.30 10.50
[illegible] / [illegible] 15.60 11.50
[illegible] / יהונתן גפן 12.40 9.00
שלושה שבועות של סתיו / יעל דיין 14.30 10.50

■ ספרי דן בן אמוץ ■
ארץ ציון ירושלים 24.30 18.00
[illegible] הדרך 18.00 13.50
זיונים זה לא הכל 18.00 13.50
כלול תפארת המליצה 28.50 21.50
[illegible] של מלחמה 12.40 9.00
ילקוט הכזבים השלם והמלא 11.25 8.50
לא שם זין 11.25 8.50
לזכור ולשכוח 15.60 11.60
לזכור ולשכוח (אנגלית) 16.00 12.00
מילון אחול-שמוקי לעברית מדוברת 24.80 18.50
מילון עולמי לעברית מדוברת 24.80 18.50
משחק ילדים 12.40 9.00
נשים כותבות לדן בן אמוץ 11.25 8.50
סיפורי אבו-נימר 24.30 18.00
סיפורים פה, סיפורים שם 18.00 13.50
עוד איך לעשות מה 16.80 12.50
קריעה תמה 16.80 12.50
תל-אביב הקטנה 21.20 16.00

■ שירה / מקור ■
דבר אנטימי, עשיות שירים / מאיר ויזלטיר 13.15 10.00
חרס / אהרן אמיר 11.25 8.50
כמה מלים / יהונתן גפן 8.75 6.50
מלים מתחברות לאיש / שלמה ארצי 8.75 6.50
[illegible] / איל מגד 11.25 8.50
רחל / כל כתבי המשוררת / רחל 42.35 31.50
שהיא רק היא—היא / יהושע סובול 11.25 8.50
שירים למרים האחרת / מרדכי הורוביץ 8.75 4.50

■ ספרי ילדים ■

■ ספרות מתורגמת ■

א.
[illegible] בדרך / [illegible] 16.00 12.00
אבודים בשממון הקרח / פארלי מואט 14.30 10.50
אחיינו של הקוסם / קלייב סטייפלס לואיס 13.90 10.50
אלוף הבלשים בלומקוויסט / אסט. לינדגרן 14.30 10.50
בלומקוויסט וזו החי סכנה / אסטריד לינדגרן 14.30 10.50
[illegible] / [illegible] 12.40 9.00
ארץ [illegible] / מריה גריפה 13.90 10.50

ב.
[illegible] / [illegible] א. הנטי 14.30 10.50
בית קטן [illegible] גדול / לורה אינגלס וילדר 14.30 10.50
בית קטן בערבה / לורה אינגלס וילדר 14.30 10.50
בית קטן לחופי אגם הכסף / לורה א. וילדר 14.30 10.50

ג.
[illegible] / רוברט לוסון 13.15 10.00
[illegible] / סטרלינג נורת 14.85 11.00
[illegible] / מיכאל אנדה 14.85 11.00
ג'יימס והאפרסק הענקי / רואלד דאל 13.90 10.50

ד.
דני אלוף העולם / רואלד דאל 14.85 11.00
[illegible] / [illegible] 9.15 7.00

ה.
האריה, המכשפה וארון הבגדים / ק.ס. לואיס 13.90 10.50
הבלשים הצעירים / ר.ב. מקגרגור 15.60 11.50
[illegible] / רוברט לוסון 15.60 11.50
[illegible] / [illegible] צ'נדלר הריס 14.85 11.00
[illegible] 14.30 10.50
[illegible] / ג'ואן אייקן 14.30 10.50
[illegible] (אגדות אנדרסן) / ה.כ. אנדרסן 14.30 10.50
[illegible] / לויד אלכסנדר 16.00 12.00
[illegible] בעיקול קטנוש / בורמן 9.15 7.00
הלקטים / מרי נורטון 9.15 7.00
הלקטים באוויר / מרי נורטון 9.15 7.00
הלקטים בשדות / מרי נורטון 9.15 7.00
הלקטים על המים / מרי נורטון 9.15 7.00
[illegible] / נורטון ג'וסטר 14.85 11.00
המסע בדרך השחר / קלייב סטייפלס לואיס 13.90 10.50
המשלחת מעיקול נחל / [illegible] 9.15 7.00
[illegible] / פרנסס הודג'סון ברנט 14.30 10.50
הנסיך כספיאן / קלייב סטייפלס לואיס 13.90 10.50
[illegible] 14.30 10.50
[illegible] 14.85 11.00
הסוס ונערו / קלייב סטייפלס לואיס 13.90 10.50
[illegible] / ראסל הובן 14.30 10.50
[illegible] / סקוט אודל 13.15 10.00
הקברים של אטואן / אורסולה ק. לה-גווין 14.30 10.50
הקוסם מארץ ים / אורסולה ק. לה-גווין 14.30 10.50
הקמע / אדית נסביט 14.85 11.00
[illegible] 14.85 11.00
הקרב האחרון / קלייב סטייפלס לואיס 13.90 10.50
[illegible] בעיקול קטנוש / בורמן 9.15 7.00
[illegible] בעיקול קטנוש / בורמן 9.15 7.00

ח.
[illegible] / אלוין ברוקס וייט 13.90 10.50

ו.
[illegible] / [illegible] 14.85 11.00
ילדי המסילה / אדית נסביט 14.85 11.00

כ.
כס הכסף / קלייב סטייפלס לואיס 13.90 10.50

מ.
מדיקן (תעלוליה של מדיקן) / אסט. לינדגרן 14.30 10.50
מדיקן [illegible] / אסט. לינדגרן 14.30 10.50
מומו / מיכאל אנדה 14.85 11.00
מחפשי האוצר / אדית נסביט 14.30 10.50
מי גנב את [illegible] 14.30 10.50
[illegible] 14.85 11.00
[illegible] / ג'ואן אייקן 14.30 10.50
[illegible] / ארנסט ת.א. הופמן 14.30 10.50
מר אל, כאן אנה / פין 15.60 11.50
מר שועל המהולל / רואלד דאל 9.15 7.00
מרי פופינס / פמלה ל. טרברס 14.30 10.50
מרי פופינס בגן הציבורי / פמלה ל. טרברס 14.30 10.50
[illegible] / [illegible] 14.30 10.50

ס.
[illegible] / ר.ב. מקגרגור 14.85 11.00
סטיוארט קטנטן / אלוין ב. וייט 9.15 7.00
סיפורו של ילד רע / תומס בייל אולדריץ' 14.85 11.00
[illegible] / [illegible] 14.30 10.50
ספר השלושה / לויד אלכסנדר 16.00 12.00
[illegible] / הברונית אורצי 16.80 12.50

ע.
[illegible] / לורה אינגלס וילדר 14.30 10.50
עלי כינור / שלום עליכם 14.30 10.50
[illegible] (אגדות אנדרסן) / ה.כ. אנדרסן 14.30 10.50

פ.
פוליאנה / אלינור פורטר 14.85 11.00
פרא / סטרלינג נורת 13.90 10.50

צ.
[illegible] / [illegible] 14.30 10.50
[illegible] / ג'ואן אייקן 14.30 10.50
צ'רלי במלכבת השוקולד / רואלד דאל 13.90 10.50
צ'רלי ומעלית הזכוכית / רואלד דאל 13.90 10.50

ק.
[illegible] / פארלי מואט 14.30 10.50
[illegible] / רומר גודן 14.30 10.50
[illegible] / טובה ינסון 14.30 10.50
[illegible] 14.30 10.50

ש.
[illegible] מעיקול קטנוש / בורמן 9.15 7.00
[illegible] בעיקול קטנוש / [illegible] 9.15 7.00

ת.
תרועת הברבור / אלוין ברוקס וייט 14.30 10.50

■ ספרי ילדים / מקור ■
[illegible] / אלונה פרנקל 11.25 8.50
אל ראש ההר (בן-גוריון) / דבורה עומר 18.00 13.50
[illegible] / אוריאל אופק 9.15 7.00
[illegible] 7.60 5.50
באר המטמונים / אלישע פורת 9.15 7.00
[illegible] 9.15 7.00
[illegible] 9.15 7.00
[illegible] / אלונה פרנקל 8.50 4.00
[illegible] / אוריאל אופק 13.90 10.50
[illegible] בירושלים / אליעזר שמאלי 16.80 12.50
[illegible] / נורית זרחי 4.65 3.50
[illegible] / אורה מורג 6.15 4.50
[illegible] / נורית זרחי 13.90 10.50
[illegible] 14.30 10.50
כשאני מבקש מאלוהים / אמונה אלון 3.60 2.50
[illegible] 6.15 4.50
[illegible] 14.30 10.50
[illegible] 9.95 7.50
ספר האותיות / אלונה פרנקל 6.15 4.50
ספר הירח / אלונה פרנקל 6.15 4.50
ספר המספרים / אלונה פרנקל 6.15 4.50
[illegible] / אלונה פרנקל 6.15 4.50
[illegible] / עמלה עינת 8.75 6.50
קול קורא בחשכה (הרצל) / דבורה עומר 18.70 14.00
[illegible] / אורה מורג 6.15 4.50

■ סידרת עלילות שרלוק הולמס ■
הקידה האחרונה / ארתור קונן-דויל 14.30 10.50
חותם הארבעה / ארתור קונן-דויל 14.30 10.50
חקירה בשני / ארתור קונן-דויל 14.30 10.50
כלבם של בני בסקרויל / ארתור קונן-דויל 15.60 11.50
עמק הפחד / ארתור קונן-דויל 14.30 10.50
פרשת [illegible] / ארתור קונן-דויל 15.60 11.50
פרשת נזר התרשיש / ארתור קונן-דויל 15.60 11.50
תעלומות הדמויות המרקדות / קונן-דויל 15.60 11.50
תעלומות עמק בוסקומב / ארתור קונן-דויל 15.60 11.50

■ ספרי ילדים / ס. [illegible] ■
בגדי המלך החדשים / הנס כריסטיאן אנדרסן 18.00 13.50
האריה, המכשפה וארון הבגדים / ק.ס. לואיס 13.90 10.50
הרוח בערבי הנחל / קנת גרהם 18.70 14.00
[illegible] 14.30 10.50
[illegible] (סינדרלה) / [illegible] 14.30 10.50
עליזה בארץ המראה / לואיס קרול 14.30 10.50
עליזה בארץ הפלאות / לואיס קרול 14.30 10.50
עלילות הברון מינכהוזן / ק.א. בירגר 14.85 11.00
עלילות הגבורה של [illegible] /
[illegible] 14.85 11.00
[illegible] / ג'יימס מתיו ברי 16.80 12.50
רובינזון קרוזו / דניאל דפו 15.60 11.50

■ סידרת פו הדב ■
אנחנו שנינו / אלן אלכסנדר מילן 17.50 13.00
הבית בקרן פו / אלן אלכסנדר מילן 18.00 13.50
פו הדב / אלן אלכסנדר מילן 18.00 13.50
פעמים היינו / אלן אלכסנדר מילן 17.50 13.00

—תלוש הזמנה / גזור ושלח—

אם יש ברצונך לקנות ספרים מן הרשימה שבעמודים אלה, אנא, מלא את התלוש שלמטה (אפשר גם לצרף רשימה נפרדת). את התלוש יש לשלוח – בלווית המחאה על הסכום הכולל של ההזמנה (המחירים בתוקף לגבי הזמנות שתגענה אל הוצאת הספרים עד ה-15 ביולי 1986). אין צורך בדמי משלוח.

יש לשלוח התלוש אל:
זמורה ביתן - מוציאים לאור, ת.ד. 22383, תל-אביב 66556

שם מלא ______ עיר ______
רחוב ______ מספר ______ מיקוד ______
ת.ז. ______ טלפון ______
מצורף צ'ק על-סך ______ ש"ח לפקודת זב"מ בעבור ההזמנה
תאריך ______ חתימה ______

	שם הספר	מחיר
1		
2		
3		
4		
5		
	סה"כ	

■ זמורה, ביתן - מוציאים לאור

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

פושע נאצי שהכחיש השואה לא הופיע למשפטו במדריד

נתבע על ידי ניצולת שואה, לאחר שכתב בשבועון ספרדי שתאי הגאזים לא היו וכי מנגלה היה "רופא רגיל"

מדריד (ע"ה). ליאון דגרל, נאצי שנידון למוות בבלגיה, לאחר שנמלט לספרד, לא התייצב אתמול בפני בית משפט במדריד, כדי להשיב לאשמות על הוצאת דיבה שהעלתה נגדו ניצולת שואה. התביעה הוגשה לאחר שכתב בשבועון הספרדי "טמפו" כי תאי הגאזים לא היו ולא נבראו, וכי ד"ר יוזף מנגלה היה "רופא רגיל".

התובעת היא ויולטה פרידמן, יהודיה מהונגריה, שמשפחתה הושמדה בתאי הגאזים, בעת שהיתה אסירה באושוויץ. פרידמן מאשימה את דגרל בהוצאת דיבה, ותובעת לחייבו בתשלום פיצויים על פגיעה בקורבנות מחנות המוות הנאציים.

"אני תובעת שדגרל יישפט לשתיקת נצח ולתשלום פיצויים לאיגודי ניצולי השואה הבוגרים החיים בספרד", אמרה פרידמן. היא הוסיפה כי זוהי התביעה האזרחית הראשונה שהוגשה אי פעם נגד נאצי-לשעבר בספרד.

פרקליטו של דגרל אמר בבית המשפט כי הדברים שפרסם דגרל בשבועון ביולי אשתקד אינם יכולים להתפרש כהתקפה אישית על התובעת. מתן גזר הדין צפוי תוך שבועיים.

דגרל, כיום תושב סוהר לאגקה בקוסטה דל סול, יסד בשנות ה-30 מפלגה פאשיסטית למחצה, ובמלחמת העולם השנייה נלחם בחזית הרוסית כגנרל בשורות ה"וואפן ס.ס." הבלגי. לאחר תבוסת גרמניה, ב-1945, קיבל מקלט בספרד לפי הוראות השליט הספרדי דאז, גנרליסימו פרנציסקו פרנקו. בלגיה דנה את דגרל למיתה שלא בפניו באשמת בגידה, לאחר שספרד דחתה בקשות חוזרות ונשנות להסגרתו.

כ-270 ספינות דיג, בבעלותם של דייגים באסקים מספרד, חסמו את הכניסה לנמל אנדיי בדרום-מערב צרפת. באמצעות המצור, שהחל שלשום, מוחים הדייגים על ששלטונות צרפת אוסרים עליהם לדוג בסמוך לאנדיי. (צלום א.פ.)

מנהיג סין בן ה-82 ישתתף בטורניר קלפים בין-לאומי

בתחרות הבריג' ישתתפו בערים שונות בעולם 100 אלף משתתפים ומרכז הבקרה יהיה בפאריס

פאריס (ע"ה). מנהיג סין, דנג סיאופינג, 82, יבחן בסוף שבוע זה את כישוריו במשחק הבריג', כאשר ישתתף יחד עם 100,000 שחקנים אחרים בטורניר הבין-לאומי הגדול ביותר של משחק קלפים זה.

דנג, שחיבתו לקלפים גרמה בזמנו האשמות נגדו בדבר "ניוון בורגני", ישתתף בתחרות מפקינג, אחד מ-1000 אתרים שיהיו קשורים ביניהם באמצעות מרכז-בקרה בפאריס.

בטורניר, אותו מארגנות הפדרציות הצרפתית והעולמית לבריג', ישתתפו שחקנים מ-70 מדינות שונות. המתחרים ברחבי העולם יקבלו בדיוק אותם הקלפים, ויתחילו לשחק, בתנאים זהים ביום שבת בשעה 2100 לפי שעון ישראל.

התחולה הבו-זמנית, שפירושה כי המשחקים יתחילו באוסטרליה ביום ראשון בבוקר ובלוס אנג'לס בשבת בבוקר, תימנע נסיונות להעביר פרטים על הקלפים שיחולקו באמצעות מחשב, לשחקנים המתמודדים במדינות המשתייכות לאזורי-זמן אחרים. כל מרכז יעביר את התוצאות למטה הטורניר בפאריס, שם יטפל בהן מחשב מרכזי ויחשב את הדירוגים העולמיים.

על הטורניר יפקח, בין היתר, כוכב הקולנוע המצרי עומאר שריף, מומחה למשחק הבריג'.

בטוקיו, אוטאווה, בוקארשט, קנברה ובירות אחרות, ארגנו קבוצות דיפלומטיות מיוחדות, מתוך שגרירויות שונות.

נשיא הפדרציה העולמית לבריג', היימה אורטיז-פאטינו, הסביר כי התחרות נועדה בעיקר לעודד ענין ציבורי רב יותר במשחק, שיש לו כבר כ-50 מיליון אוהדים.

3 נספו ו-22 נעדרים אחרי שמעבורת נשרפה ליד סיציליה

נוסעים רבים קפצו לים כדי להימלט מהלהבות

רומא (ע"ה). לפחות שלושה אנשים ניספו ו-22 נעדרו כאשר ספינת-מעבורת טבעה אתמול ועלתה בלהבות ליד חוף סיציליה.

המשרד להגנה אזרחית מסר, כי במעבורת היו 54 נוסעים וצוות של שישה. למעבורת הטובעת הוזעקו מסוקים ואניות מנמלים סמוכים.

סוכנות הידיעות האיטלקית מסרה, כי נוסעים רבים קפצו לים כדי להימלט מהלהבות. שלטונות הנמל מסרו מאוחר יותר, כי כנראה הדליקה פרצה באחד משני המנועים, ורב החובל הודיע באלחוט כי הצוות מנסה לכבות את הדליקה. כאשר הספינה היתה במרחק של כ-6 ק"מ מחוף סיציליה, אחזה הדליקה גם במנוע השני.

אישים סובייטיים: 4,000 יהודים מבקשים להגר מבריה"מ

מוסקווה (ע"צ-ע"ה). קבוצה של אישים סובייטיים וביניהם גם הרב הראשי של מוסקווה, פירסמה אתמול הודעה הטוענת, כי מספר היהודים המבקשים לצאת מבריה"מ הוא כ-4,000 בסך הכל. הפרסומים כאילו מספרם מגיע 400 אלף אינם אלא תעמולה מערבית.

ההודעה פורסמה על ידי סוכנות החדשות הסובייטית הרשמית "טאס", והיא חתומה על ידי סגן יו"ר הפרלמנט הסובייטי רחיל גלה, חברת הפרלמנט האסקימיי ריסה באצ'ג, סגן ראשון של יו"ר הוועדה הציבורית הסובייטית האנטי-ציונית, שמואל זיווס, הרב הראשי של בית הכנסת במוסקווה, הרב אדולף שייבץ.

בהודעה נאמר: "גורמי תעמולה העוינים את בריה"מ הפיצו באחרונה בזדון את האגדה ש-400,000 יהודים סובייטים מבקשים לעזוב את בריה"מ.

ברצוננו לקבוע במלוא האחריות והידע, כי המספר הזה אינו אלא ברווז תעמולתי. זה מספר כוזב, מוגזם פי יותר ממאה מונים".

בעלי ההודעה מציינים להלן, כי מאז מלה"ע התירה בריה"מ את יציאתם של 270 אלף יהודים, במסגרת של איחוד משפחות.

"מאגר המבקשים להגר במסגרת איחוד משפחות אוזל והולך, והטענות בדבר מכשולים פוליטיים כביכול הן בלתי רלוואנטיות", אומרת ההודעה.

ברית ורשה מציעה קיצוץ חצי מיליון חיילים אצלה ובנאט"ו

עוד מציעה הברית קיצוצים בחילות האוויר הטקטיים לרבות נשק גרעיני

בודפשט (ע"ה). ברית ורשה, הברית הצבאית של המדינות הקומוניסטיות, הציעה אתמול לקצץ עד ראשית שנות ה-90 יותר מחצי מיליון חיילים מצבאותיה וכחצי מיליון חיילים מצבאות נאט"ו באירופה.

ההצעה הועלתה בתום ועידת פיסגה בת יומיים של ראשי ברית ורשה, שהתכנסה בבודפשט בהשתתפות מנהיג בריה"מ מיכאיל גורבאצ'וב. ההצעה מהווה את הגרעין המרכזי של תכנית שאפתנית, שתכליתה להקטין את הסכנה הנשקפת לשלום באירופה מצד הצבאות הסדירים העצומים החונים בה משני עברי הקו.

על התוכנית הודיע המזכ"ל היוצא של ברית ורשה, מיקלוש באריטי, בתום ועידת הפיסגה בבודפשט. לפיה, בשלב ראשון יקוצצו 100 אלף עד 150 אלף חיילים תוך השנתיים הקרובות מן הצבאות של כל אחד משני הצדדים. כן יש לעשות קיצוצים הן בצבאות היבשה הן בחילות האוויר הטקטיים, לרבות נשק גרעיני טקטי בעל טווח עד 1000 קילומטר. אם שני הגופים הגדולים יסכימו על קיצוצים משמעותיים, הרי שאר מדינות אירופה שאינן שייכות לכל גוש שהוא, יוכלו להצטרף אף הן לתהליך נמשך והולך של קיצוצים, אשר ישתרע "מן האוקיינוס האטלנטי ועד הרי אוראל".

סגן שר החוץ הסובייטי, ולאדימיר פטרובסקי, אמר כי ההצעה באה להיענות באופן חיובי לטענת נאט"ו, שהגשמת תכנית הגוש המזרחי בדבר פירוק נשק גרעיני, תשאיר את המערב אין אונים מול כוחות קונבנציונליים עדיפים של ברית ורשה.

ברית ורשה מציעה כמה וכמה שיטות לדיון בתכנית המוצעת. כל ההצעות הללו חורגות או עוקפות את המו"מ הנוכחי המתנהל בוינה על קיצוץ הכוחות בשבע מדינות מרכז אירופיות.

מזכיר נאט"ו, לורד קרינגטון הגיב בחיוב ואמר כי התוכנית תזכה לעיון קפדני על ידי כוח משימה חדש שהוקם על ידי נאט"ו לטיפול בבעיית החימוש הקונבנציונלי.

עורך את המדור: יצחק לאור

super charter

סופר צ'רטר

3 הצעות שלא תוכל לסרב להן:

נופש - בפלמה דה-מיורקה

החל מ- 549 דולר

במלונות היותר מפוארים באי

אפשרות בחירה ל ★★★ כוכבים – רינה קונסטנצה

★★★★ – בלוור

★★★★ – פלאס אתינה

★★★★ – ויקטוריה

טיסות שכר ישירות החל מ- 15 ליולי (בחב' סאן דור)

יציאה ראשונה ל- 8 ימים בתוספת $30 בלבד

מספר המקומות מוגבל

שבוע נופש ביוון

החל מ- 210 דולר

כפר הנופש דלפיה - בחוף המערבי של יוון על בסיס פנסיון מלא, פעילות ספורט מים ותוכניות בידור.

יציאות שבועיות.

★ המחיר אינו כולל טיסה.

הריביירה הצרפתית

החל מ- 538 דולר

טיסות שכר ישירות לניצה. נופש לבחירתך בניצה. כולל טיסה ונופש 7 ימים במלונות 3, 4 ו-5 כוכבים. יציאה כל יום ב'

★ המחירים אינם כוללים מסים והיטלים

★ מותנה באישור מינהל התעופה האזרחית

★ רשיון מפעיל 006/057 טיסות מסוג IT אוף ליין.

★ מינימום שבוע. מקסימום 28 יום.

פרטים והרשמה: טיולי הגליל:

תל-אביב, רח' הירקון 142 טל: 221372, 225817, 230651, 220819 רח' בן-יהודה 42 טל: 203311

ירושלים, רח' בן סירא 3 טל: 02-246858

טבריה, רח' הירדן 10 טל: 067-22660, 067-20550, 067-20330

ואצל כל סוכני הנסיעות

לירושלמים חדש צ'רטר בוס לאילת מירושלים

ספרים טובים

דביר

מחירון שבוע הספר העברי תשמ"ו

מחירי שבוע הספר בטור השמאלי

■ ספרי מבוגרים

אברהם שלונסקי / עיון בשירתו, י' בהט	6.23	4.50
אגדות ארץ-ישראל וירושלים / יואל רפל	20.00	15.00
אגדות הארץ / א' בן-ישראל	10.00	7.50
אגדת שלושה וארבעה / ח"נ ביאליק	10.00	7.50
אגרות אחד העם / (6 כר')	30.00	22.50
אדון פונטילא ומאטי משרתו / ב' ברכט	5.60	4.00
אומנות מריבה / ש' כץ	8.70	6.50
אהבת נעורים / א' מגר	7.50	5.50
אהבת סומרים / בעריכת י' אלירז	10.00	7.50
אוצר הרפואה והבריאות / (2 כר')	22.50	17.00
אוצר התלמוד (לקסיקון) / י' שכטר	18.70	14.00
אוקסן ויוקלס / עממי (לאה גולדברג)	7.50	5.50
אצ"ג — חקר ועיון בשירתו / י' בהט	6.57	5.00
אושרו של אדם / א' עמיר-פינקרפלד	5.60	4.00
אחות / א' עמיר-פינקרפלד	5.60	4.00
אל הבנק אותי / ר' רחמים	7.50	5.50
אלו מציאות / א"מ נגהל	12.50	9.50
אמנות העולם, קדמת אסיה		
אמנות האבק, בודהיזם / כל כרך	22.50	17.00
אנה אחמטובה (שירים)	10.00	7.50
אנטישמיות בהונגריה / נ' קצבורג	10.00	7.50
אנציקלופדיה של הווי ומסורת ביהדות	50.00	37.50
אנשי בשורה / י' פיכמן	8.70	6.50
אנשי כנסת הגדולה / ח"ד מנטל	22.50	17.00
אנשי שקלוב / זלמן שניאור (2 כר')	10.00	7.50
ארכיטקטורה בעידן המכונה הראשון	13.70	10.00
ארץ הצבי / אהרון הלוי (ר"ב צורים)	30.00	22.50
אשה חוויץ / ב' הורן-לאסק	10.00	7.50
את אוהבת בראמס?... / פרנסואז סגן	7.50	5.50
בארץ הגנב / י' שרמר (אלבום)	10.00	7.50
בוטיק בבית / ש' הרטל	7.50	5.50
בחבלי אהבה ראשונה / צ' גרטות	7.50	5.50
ביאליק הזה אומר / בינם י' בקר	7.50	5.50
ביאליק ושירת חייו / י' קלויזנר	7.50	5.50
ביאליק חייו ויצירתו / פ' לחובר (2 כר')	18.70	14.00
בין דין לחשבון / י' סדן	7.50	5.50
בין הוויה לחויה / י' פרלמוטר	7.50	5.50
בין הברקים / י' הרדי	10.00	7.50
בכל זאת יש בה משהו (מספורי ת"א)	32.30	24.00
בלילות לבנים / מנחם בגין	7.50	5.50
במאבק / שמריהו לוין	10.00	7.50
בני ערב / מ' סמילנסקי (2 כר')	10.00	7.50
בעוד חודש, בעוד שנה / פרנסואז סגן	7.50	5.50
בעיות ההתאבדות / נ' טורוב	12.50	9.50
בעיקר שירי אהבה / י' גפן	7.50	5.50
בעקבות הגאולה / א' אורבך	7.50	5.50
בצילן של מלכויות / מ' איש שלום	18.70	14.00
בתוך הגן / תרגם ח"נ ביאליק	12.50	9.50
ההתיישבות בארץ-ישראל / עמודים ותל"פ	40.00	30.00
גומות חיין / אוריאל אופק	12.50	9.50
גלות ומרד / שמריהו לוין	10.00	7.50
דברי ימי עם עולם / ש' דובנוב (10 כר')	68.60	51.50
דיוקנאות וערכים / י' שטינברג	8.70	6.50
דיוקנה של ארץ-ישראל / ב' יפה	22.50	17.00
דיני הממונות בתלמוד / ש' אלבק	25.00	18.50
דיני פרוק חברות / א' פלמן	30.00	22.50
דמשק שלי / מול הנגרס	7.50	5.50
דרך שובם בירושלים / ג' פרומקין	10.00	7.50
האגודה ההיסטורית-בוהרחית / א"א הלוי	12.50	9.50
האדונים לבית גולובליוב / סלטיקוב	8.70	6.50
האדם והאמן / הרמן שטרוק	7.50	5.50
האדם וכתב ידו / י' אורס	22.50	17.00
האדם מחפש משמעות / ו' פראנקל	8.70	6.50
האל הלא מודע / ו' פראנקל	8.70	6.50
האני והלא מודע / ק"ג יונג	7.50	5.50
האני ומנגנוני ההגנה / א' פרויד	7.50	5.50
האקופונקטורה ומקומה ברפואה של ימינו	13.70	10.00
הבולמיה הירושה ומשמעותה לאדם	7.50	5.50
הגורם האנושי בעבודה / טאב ומנהיים	15.00	11.00
הדודנות בם / א' דה קאלואק	18.70	14.00
היכנה על המלפוף / רב רפל	7.50	5.50
הווישפו וחכו / ש' קסאן	7.50	5.50
הזעקה הלא נשמעת למשמעות / פראנקל	8.70	6.50
החסידות והתורה / ש"א הורודצקי	8.70	6.50
ההוחים היוונים בתקופה ההלניסטית	18.70	14.00
הכל התחיל בנשיקה / צ' גרטות	7.50	5.50
המטאפורה בתיאטרון ובשירה / רחוק	7.50	5.50
המלט / שקספיר (תרגום ט' כרמי)	10.00	7.50
המועמד הרבוטי / שולמית שחר	15.00	11.00
הנערה התמימה / ק' לביאנס	8.70	6.50
הנשים העליזות מווינדזור / שקספיר	7.50	5.50
הספר הורדי (שירים) / אריה זקס	10.00	7.50
העגושה הפלילית / י' בזק	18.70	14.00
הערות על פרוש רש"י לתורה / א' ויזר	5.60	4.00
השירה העברית בימי הבינים / רוה	22.50	17.00
הפואטיקה של המלודיה / מינק לוטוס	5.60	4.00
הפסיכולוגיה של הלא-מודע / ק"ג יונג	7.50	5.50
הפרח הכחול / תרגם ש' טנאי	10.00	7.50
הקנוניה להשמדת ישראל / א' רוזנפלד	5.60	4.00
הקראן / תרגם א' בן-שמש	18.70	14.00
הקשר הגנוזי / הנרין ומוקס	10.00	7.50
הראשונים כבני אדם / י"ד ברקוביץ	12.50	9.50
הרי החושך / רן אדליסט	7.50	5.50
השאיפה למשמעות / ו' פראנקל	8.70	6.50
השקן בגורה / ר' בשבט	8.70	6.50
השלכות / ג'ימס ואילזה הלפרן	13.70	10.00
השקפות עולם והשתקפותן בספרות ילדים	16.20	12.00
השרכנים בישראל / ח' גמליך וי' אלטזר	25.00	18.50
התומה / א' רטסי	7.50	5.50
ההנצלות המתבר / ט' כרמי (שירים)	5.60	4.00
זכרונות מנוה ביאליק	5.60	4.00
זכרונות מ' סמילנסקי	5.60	4.00
זיין ליק הרודף / ש"מ ראמח	5.60	4.00
זרמיה העיקריים של הפסיכולוגיה	7.50	5.50
חג ומועד / ר' צדוק	7.50	5.50
חורף קשה / ד' רבקוביץ (שירים)	7.50	5.50
חיוך מסוים / פרנסואז סגן	7.80	5.50
חיי אדם / שלום עליכם (2 כר')	8.70	6.50
חיי משה איש האלוהים / מ"י ברדיצ'בסקי	12.50	9.50
חמישה פרקים, שעים / ישראל אלירז	7.50	5.50
חסידות / י"ל פרץ (י"ל)	7.50	5.50
חצרות / איל מגר (שירים)	3.70	2.50
חשפנו את ירוחו / ק' קניון	8.70	6.50
בברדיס אליעזר שטיינמן / א' שטינמן	7.50	5.50
יהדות וחינוך בזמן הזה / י' שכטר	5.60	4.00
יהודי פולין בין שתי מלחמות / מאהלר	8.70	6.50
יהודים באמנות הרושה / ל' קנץ	7.50	5.50
יוון העתיקה / מ"י מילי	7.50	5.50
יולוס ולהאוזן / בושביץ	7.50	5.50
יום האש / ש' כץ	13.70	10.00
יומן אהרון אהרונסון / י' אפרתי	16.20	12.00
יומן וארשה / מ' זילברברג	8.70	6.50
יומן ויטנאם / משה דיין	7.50	5.50
יומן מן טרציאסקו / א' אילת	8.70	6.50
יומנה של נערה / אנה פרנק	10.00	7.50
יסודות המיתולוגיה והפסיכולוגיה	7.50	5.50
יסודי המשפט העברי / א' גולאק (2 כר')	22.50	17.00
יעקב שטינברג האיש ויצירתו / י' כהן	10.00	7.50
ישו בן חנן / מ"י ברדיצ'בסקי	12.50	9.50
ישראל בגולה / בן-ציון דינור		
כר' אז אא 4א בו בב 3ב 4ב 5ב 6ב (בי"א)	12.50	9.50
כל השירה ומבחר פרוזה / י' פיכמן	22.50	17.00
כל כתבי / ח"נ ביאליק, מהדורת פאר	75.00	56.00
כל כתבי ש' בן ציון	22.50	17.00
כל כתבי י"ד ברקוביץ (12 כר')	68.60	51.50
כל כתבי מנדלי מוכר ספרים	22.50	17.00
כל כתבי יהודה שטינברג	22.50	17.00
כל כתבי זלמן שנאור בעברית (10 כר')	68.60	51.50
כל מאמרי מ"י ברדיצ'בסקי	22.50	17.00
כל ספורי מ"י ברדיצ'בסקי	22.50	17.00
כל ספורי רחל ברנר / (חלק א')	22.50	17.00
כל שירי, ש' טשרניחובסקי / (2 כר')	32.50	24.00
כל שירי שאול טשרניחובסקי	22.50	17.00
כלב חוצות / ש"י עגנון (ציורים א' אריכא)	7.50	5.50
כלולה הזמנה / ג'דבה	7.50	5.50
כנסת / דברי סופרים לח"נ ביאליק (10 כר')	180.00	135.00
כרמי שלי / מרים עקביא	15.00	11.00
כתב יד ואושיות / י' אורס	22.50	17.00
כתב יד ומציאות / י' אדם	13.70	10.00
כתבים / ח"נ ביאליק (בכרך אחד)	25.00	18.50
כתבים / י"ד ברקוביץ (2 כר', ב"א)	22.50	17.00
כתבים / מנסר	7.50	5.50
כתבים / מ' גליקסון (2 כר')	12.50	9.50
כתבים / יעקב כהן (2 כר', ב"א)	22.50	17.00
כתבים / ל"א סנקא	7.50	5.50
כתבים / מ"ז פיירברג	7.50	5.50
כתבים / י"ל פרץ	22.50	17.00
כתבים / י"ל פרץ (10 כר')	68.60	51.50
כתבים / ג' שופמן (5 כר')	43.70	32.50
כתבים / שלום עליכם (8 כר')	68.60	51.50
כתבים / ד' שמעוני (2 כר')	8.70	6.50
כתבים גנוזים / ח"נ ביאליק	10.00	7.50
כתבים היסטוריים / ש' גינזבורג	7.50	5.50
כתבים נבחרים / ז' פרויד (5 כר', כל כרך)	13.70	10.00
כתריאלים / שלום עליכם	5.60	4.00
לא רחוקים מן העץ / מ' שמיר	22.50	17.00
לחם זדוק למוחים / בגדאן וידזבסקי	12.50	9.50
ליד אבן הטועים / (שירים) ט' כרמי	7.50	5.50
לצאת מן המבוך / חגית בנזימן	10.00	7.50
לקסיקון בוטני / חנה נמליך (2 כר')	37.50	28.00
לקסיקון דביר לפרמקולוגיה / מ' ליסק	22.50	17.00
לקסיקון למזון, התזונה והדיאטה / יעקב אילני	22.50	17.00
לקסיקון לשימור הלשון / ר' סיוון	22.50	17.00
לקסיקון מקראי / סולאלי וברכה (2 כר')	57.50	43.00
לשון מקרא ולשון חכמים / א' בנדויד	43.70	32.50
מבוא למשנה / ח' אלבק	15.00	11.00
מבוא לתלמודים / ח' אלבק	30.00	22.50
מבואות לספרות התנאים / י"נ אפשטיין	30.00	22.00
מבחר כתבים / זלמן שדר	5.60	4.00
מבחר לירקה ורשומות / יעקב שטינברג	5.60	4.00
מבחר שירה ופרוזה בערבית / ח"נ ביאליק	7.50	5.50
מבחר שירים / ש' שלום	5.40	4.00
מדרש שמות-רבה / ההדיר ופירש א. שנאן	13.70	10.00
מדרש רבה — שיר השירים	12.50	9.50
מה קרה אחר-כך / ח' הזן	7.50	5.50
מהומה רבה על לא דבר / ו' שקספיר	10.00	7.50
מותו של איבן איליץ' / ל"נ טולסטוי	7.50	5.50
מזכרונות חיי / שמריהו לוין (2 כר')	12.50	9.50
מזמורים ומזמונות / ביאליק רישומי ברגנר	10.00	7.50
מחקרים בספרות / צ' קאול	10.00	7.50
מידלמרץ' / ג'ורג' אליוט	40.00	30.00
מילון אנגלי-עברי / אבן שמואל	18.70	14.00
מילון גור לתלמיד ולעולה	5.60	4.00
מילון כיס עברי-אנגלי	5.60	4.00
מילון כיס עברי-אנגלי ואנגלי-עברי	8.70	6.50
מילון כיס עברי-גרמני וגרמני-עברי	8.70	6.50
מילון כיס עברי-צרפתי וצרפתי-עברי	8.70	6.50
מילון מגוזי החדש, עברי-אנגלי	30.00	22.50
מילון מגוזי החדש, אנגלי-עברי	57.50	43.00
מילון עברי / י' גור	43.70	32.50
מילון שימושי / י' גור	12.50	9.50
מינואט / אביגדור דגן	8.70	6.50
מרושת לשון ימי הביניים / מ"צ קדרי	7.50	5.50
מכבשונה של היצירה המקראית / קיטסמן	7.50	5.50
מלכי בית-חשמונאי / ב"צ לוריא	30.00	22.50
ממקור ישראל / מ"י ברדיצ'בסקי	22.50	17.00
מנהיגות רוחנית בישראל / א' בלפור	12.50	9.50
מסות בשאלות הזמן / נ' פיינברג	7.50	5.50
מעשה שאין לו סוף / שלום-עליכם	10.00	7.50
מעשיות עם לבני קדם / י' מיוחס	7.50	5.50
מציאות ואדם בספרות הארץ ישראלית	7.50	5.50
מצרים בהנהגת האזאות / ש' שמיר	7.50	5.50
מקורות היהודים בקוראן / זאיד א. שלום	12.50	9.50
משה האיש ואמונת הייחוד / ז' פרויד	7.50	5.50
משה מתאופוראד / ש"א בנקן	7.50	5.50
משוט בארץ / מ' סמילנסקי	5.60	4.00
משנתו של א"ד גורדון / י' שכטר	5.60	4.00
משפט הזקה בלשון העברית / י' פרץ	7.50	5.50
משפטו ומותו של ישו הנוצרי / ח' כהן	10.00	7.50
נעורים לאורך ימים / מ' שרם	7.50	5.50
נפש הילד / נ' הלפ	7.50	5.50
נצח ישראל / ב' גרוס	7.50	5.50
נרות דולקים / בלה שאגאל	10.00	7.50
סדר הדין הפלילי / שלגי	18.70	14.00
סונטות / ש' טשרניחובסקי	5.60	4.00
סונטות שקספיר / תרגום אהרון ברירא	12.50	9.50
סונטת קרויצר / ל"נ טולסטוי	7.50	5.50
סוסו ורוכבו / מ"י ברדיצ'בסקי (2 כר')	25.00	18.50
ספור דאו / עדה צמח	16.20	12.00
ספורי עם, מפי יהודי אפגניסטן / ז' קורט	12.50	9.50
ספורים ירושלמים / א"י דנן	8.70	6.50
ספר האגדה / ח"נ ביאליק וי"ח רבניצקי	43.70	32.50
ספר הבריתה והחזיר / א' דרויטב (3 כר')	30.00	22.50
ספר הזוהם א' / ש' דונבוב	5.60	4.00
ספר הכוזרי / יהודה הלוי	15.00	11.00
ספר הבחור / עם מבואות	22.50	17.00
ספר המבואות לספרי התנך / א' יהר	28.00	21.00
ספר המסעדים / כל כרך	16.20	12.00
ספר המאאורין / ל' מטוריאנק	16.20	12.00
ספר שבחי הבעש"ט / ש"א הורודצקי	7.50	5.50
ספרות העולם / (4 כר')	43.70	32.50
עובדה / גד אביאסף (שירים)	10.00	7.50
עולמה של האגדה / א"א הלוי	7.50	5.50
עושים אהבה בלשון / אילן שיינפלד	8.70	6.50
עטרה ליושנה / א' קריב	5.60	4.00
עיונים בלשונו של עגנון / י' מנסור	7.50	5.50
עיר קטנה ואנשים בה מעט / ג' נוסמן	13.70	10.00
עירובין / ש' צמח	5.60	4.00
על אלוהים ועל הנפש / ל' פרץ	5.60	4.00
על ביאליק (10 מאמרים) / ש' צמח	5.60	4.00
על החלומות / ק"ג יונג	7.50	5.50
על הכנרת / שמעון-מקלר	7.50	5.50
על הלכה ואגדה / ל' גינזבורג	7.50	5.50
על סף העולם המודרני	22.50	17.00
ערוך המשפטים / מ"ד אייכבוים	43.70	32.50
עשרי האגדה / א"א הלוי, כל כרך	10.00	7.50
פאוסט / יו"ו גיתה חלק א', חלק ב' (ב"א)	8.70	6.50
פאסטר ומדע זמננו / ר' דיבוס (מדע לעם)	5.60	4.00
פגישות ברוסיה / צ' לביר וי' וסברוסקי	10.00	7.50
פטרבורג, ורשה מוסקבה / שלום אש	30.00	22.50
פולרסונה / רן סינר	12.50	9.50
פורים הבאתים לסדר טהרות / אפשטיין	22.50	17.00
פורים לחמשה חומשי תורה / שד"ל	13.70	10.00
פלאוס / וירג'יניה הלף	7.50	5.50
פנזרי הציבור / זלמן שניאור (2 כר')	10.00	7.50
פנחס שדה / על ח"נ ביאליק	17.80	13.00
פסיכולוגיה אנאליטית וחינוך / ק"ג יונג	7.50	5.50
פרוזה / י"ל גורדון	22.50	17.00
פרוזה ומוזות / זלמן שניאור	22.50	17.00
פרעה שבימי יוסף / ה' עברוריה	5.60	4.00
פרקים בתולדות השוב / ב' סמילנסקי	12.50	9.50
פרקים תרשים לתולדות א"י ובבל	10.00	7.50
פרשיות באגדה / א"א הלוי	12.50	9.50
צורות ותכנים בתפוחות התפילם / י' בזק	16.20	12.00
צור יוגים / צבי לוז	7.50	5.50
צורי גוף בישראל / י"ל שחרין	10.00	7.50
צללים / היערך היגונה	5.60	4.00
קברי מלכים / מ' כהן	7.50	5.50
קהלות אשכנז / פרנק	7.50	5.50
ראשונים ואחרונים / פ' לחובר	10.00	7.50
ראשות הגולה בבבל / מ' בר	7.50	5.50
רוברט אואן / ב' פוזינוברג	10.00	7.50
רוסלן הנאמן / ג' ולאדימוב	5.60	4.00
רזאנצי / א' בולוור-ליטון	15.00	11.00
רישומים / א' אריכא (לטקסט של בקט)	15.00	11.00
רצח בעין כנרת / ד' ברגמן	8.70	6.50
שאול ופאול / מ"י ברדיצ'בסקי	12.50	9.50
שונא הגויים / ש' הראובן	7.50	5.50
שיחותי עם ביאליק / ש' ראבידוביץ	10.00	7.50
שירה ומחשבה / פ' לחובר	7.50	5.50
שירי לירה / חגית בנזימן	10.00	7.60
שירים / אמלי דיקנסון (דו-לשוני)	12.50	9.50
שירים, 36 / יהונתן גפן	6.90	5.00
שירים / פרנסיס ענקאל	12.50	9.50
שירים / זלמן שניאור (2 כר')	10.00	7.50
שירים / ח"נ ביאליק מהדורה אקדמית	22.50	17.00
שירת ח"נ ביאליק ויצירתו / ד' אורלן	18.70	14.00
שלום לך עצבות / פרנסואז סגן	7.50	5.50
שלום עליכם חייו ויצירתו / ב' קרסל	5.60	4.00
שלוש כסנות שבה של יהודה פולין	7.50	5.50
שמש אביב / מ' סמילנסקי	5.60	4.00
שקרי האגדה / א"א הלוי	7.50	5.50
שערים אל ההודוה / ב' אטזל	7.50	5.50
שוסיפורי ר' נחמן מברסלב	12.50	9.50
ששה סדרי משנה / (6 כר') כל כרך	15.00	11.00
תולדות האמונה הישראלית / י' קויפמן	86.30	64.50
תולדות היהודים בעיר רומא בימי הבינים	12.50	9.50
תולדות הספרות העברית החדשה	22.50	17.00
תולדות המוסיקה מנירון ועד אינשטיין	5.60	4.00
תולדות עם ישראל / כל כרך	18.70	14.00
תולדות צפת / ג' שור	30.00	22.50
תולי / ט' שיר	7.50	5.50
תורה הכתובה והמסורה / א' הימטן	50.00	37.50
תורת ארץ-ישראל בבבל / ע' דוד	7.50	5.50
תורת החובות השכל הישר / בתרי	5.60	4.00
תורת הנביאים / מ' בובר	7.50	5.50
תחריטים והדפסי אבן / י' שטיינהרט	18.70	14.00
תלושים ותלותים / א' ברוקא	16.20	12.00
תלמוד בבלי / ב"א	18.70	14.00
תנך בפירוש אשר זהר (17 כר')	180.00	135.00
תקופת חיבת ציון / ש' יבנאלי (2 כר')	18.70	14.00
תקינות ואתונולוגיה בילדות / א' פרויד	8.70	6.50

■ ספרי ילדים

אבא תן לי יד / מ' דשא	8.70	6.50
אגדות המלך שלמה / ח"נ ביאליק	7.50	5.50
אל ארץ אחרת / ט' כרמי	7.50	5.50
אל מקום חדש / ד' אורגר	8.70	6.50
אלוף בצלות ואלוף שום / ע"פ ביאליק	8.70	6.50
אלף / לוין קיפניס	8.70	6.50
אני צפרדע, אני צפור, אני עץ / ר' קאר	8.70	6.50
אצו רצו גמדים / מ' ילן-שטקליס	7.50	5.50
בואו נטייל / ר' דוידית	7.50	5.50
בחלומי / מ' ילן-שטקליס	11.20	8.50
בית / לוין קיפניס	10.00	7.50
בתבה אחת / חגית בנזימן	8.70	6.50
גומל / לוין קיפניס	10.00	7.50
גן החיות / לאה גולדברג	7.50	5.50
גשם ראשון / י' אגמון	7.50	5.50
הבריחה אל החופש / דבורה עומר	8.70	6.50
הגדה של עצמאות / לוין קיפניס	3.70	2.50
הזמיר / ה"כ אנדרסן, בתרגום נ' אלתרמן	3.70	2.50
החוש שלו / מ' הסטרין	7.50	5.50
החצי המלא של הירח / א' אופק	10.00	7.50
הילד עילם היונה והמבול / אלה אמיתן	7.50	5.50
הכבאים באים / ב' ברעם	5.60	4.00
הכבש השישה עשר / י' גפן	7.50	5.50
הכוכבים עם הולדים של הירח / י' גפן	7.50	5.50
המסע אל האי אולי / מ' ילן-שטקליס	7.50	5.50
הפרה שרצתה להיות זמרת / ב' זרחי	8.70	6.50
הרפתקה באוטובוס / מ' עקביא	8.70	6.50
השחנוק / דוידית	5.60	4.00
זקנים עם נערים / שלום עליכם	7.50	5.50
חבוקים / סמדר שיר	8.70	6.50
חבורת נחשון בסבך היגואל / צביה נתנה	7.50	5.50
חבורת נחשון בעקבות המורטם / נתנות	7.50	5.50
חבורת נחשון ומכונת המסתורין / נתנות	7.50	5.50
חומש תורה (בראשית, שמות) / קיפניס	7.50	5.50
חידות של יום קיץ / אלגבשה	3.70	2.50
חי הבלב רוזי / ב' ועמן	7.50	5.50
[illegible] / רעיה בלסמן	10.00	7.50
[illegible] / עמי גולה	10.00	7.50
[illegible]	12.50	9.50
יום על חוף הים / אלונטה	3.70	2.50
יתומן נעורים / עמי גוליה	7.50	5.50
יקסון צובע את השמים / ח' בנזימן וח' רון	8.70	6.50
ילד הבובות / יהונתן גפן	10.00	7.50
ילדי השכונה במהדורת / גלילה רון	7.50	5.50
ילדי ערב / י' מוהס (2 כר')	12.50	9.50
ילדת שומר המגדלור / ריינדרס	12.80	9.50
יהיה פיקה / א' אמיתן	5.40	4.00
יש לי סוד / מ' ילן-שטקליס	11.20	8.50
יש רגעים / סמדר שיר	8.70	6.50
כוכבים בלילי / א' עמיר-פינקרפלד	11.20	8.50
כשאבא היה קטן / ח' בנזימן	7.50	5.50
כשאמא היתה קטנה / ח' בנזימן	7.50	5.50
כשנוסעים לארץ רחוקה / חגית בנזימן	8.70	6.50
לבדי ולא לבדי / ד' חיימוביץ	7.50	5.50
לילדי ישראל / נ' שנאור	5.60	4.00
מגמים זוטים מגמים ארזופים / א' רוזן	5.60	4.00
מזאר אלף ללמוד / מאשה	7.50	5.50
מי אוהב מה / ר' דוידית	5.60	4.00
מי מכיר את נסן הרחמים? / רעיה בלסמן	10.00	7.50
מלך מגש / ח' שנהב	5.60	4.00
מן הלב של תל-אביב / אילן שיינפלד	10.00	7.50
מעגל הקסמים / צ' כהן	5.60	4.00
מעשה בסנונית קטנה / ר' דוידית	5.60	4.00
מעשה בילדה / מ' ילן-שטקליס	8.70	6.50
מצמות החכמה / ר' חל	8.70	6.50
מרים ילן שטקליס / שירים וסיפורים	36.00	27.00
מר קו וגברת נקודה / ח' בנזימן וח' רון	10.00	7.50
משפחת ידוה / ח' בנזימן	7.50	5.50
משפט בנו-הזער / א' עמיר-פינקרפלד	5.60	4.00
נגו שבתגו וקולומבוס הקטן / צפרירה גר	7.50	5.50
נסום והגדי / נעמי	5.60	4.00
סהרורת פלא / א' עמיר-פינקרפלד	7.50	5.50
ספורים בשלושה קולות / מ' שמיר	7.50	5.50
ספורים שענת אוהבת במיוחד / י' גפן	7.50	5.50
ספר דני / מ' ילן-שטקליס	7.50	5.50
ספר הבדיחה לילדים / אבן שושן ואמיתי	10.00	7.50
על הארנבת / ח"נ ביאליק	5.60	4.00
על מה תחזה / אביה פינקרפלד-עמיר	7.50	5.50
עלולות רות ויותבן / ר' חל	8.70	6.50
עץ ההודים / הלסמתן א' ורדסטה	7.50	5.50
שודדים והרודים / ח"י פינקל	12.50	9.50
שיר הגדי / מ' ילן-שטקליס	11.20	8.50
שערי ילדים / א' עמיר-פינקרפלד	10.00	7.50
שירים ומזמונות לילדים / ח"נ ביאליק	15.00	11.00
שירים ומזמונות / ח"נ ביאליק (לגיל הרך)	7.50	5.50
שירים שענת אוהבת במיוחד / י' גפן	7.50	5.50
שלה פלא / לוין קיפניס	7.50	5.50
שלום ילדים / א' עמיר-פינקרפלד	7.50	5.50
שתי אגדות / מ' ילן-שטקליס	5.60	4.00
תעלולי מבו ודבו / ר' הבכב	7.50	5.50

תלוש הזמנה / גזור ושלח

אם יש ברצונך לקנות ספרים מן הרשימה שבעמודים אלה, אנא, מלא את התלוש שלמטה (אפשר גם לצרף רשימה נפרדת). את התלוש יש לשלוח — בלווית המחאה על הסכום הכולל של ההזמנה (המחירים בתוקף לגבי הזמנות שהגיעו אל הוצאת הספרים עד ה-10 ביולי 1986). אין צורך בדמי משלוח.

יש לשלוח התלוש אל:

הוצאת דביר, ת.ד. 149, תל-אביב 61001

שם מלא ______ עיר ______

רחוב ______ מספר ______ מיקוד ______

ת.ז. ______ טלפון ______

מצורף צ'ק על-סך ______ שיח למקורת דביר בעבור הזמנה

תאריך ______ חתימה ______

	שם הספר	מחיר
1		
2		
3		
4		
5		
		סה"כ

הוצאת דביר

מכסיקו 86

MEXICO 86

עוד 6 מקומות פנויים להצגה הגדולה באמת

פרשנות

מאת מיכאל קרנון

נכון להצות, אמש, הבטיחו כבר 10 נבחרות את מקומן בשלב שמינית הגמר של מונדיאל 1986 במכסיקו.

אמש השלמו מישחקי בית 2 והתיקו 2–2 שהשיגה בלגיה עם פאראגוואי, הבטיח שגם היא תהיה בין 16 המעפילות שימשיכו במישחקים בשבוע הבא. בלגיה תהיה אחת מארבע הנבחרות, שידורגו במקום השלישי בבית שלהן ויעלו. היא תשחק ביום א' בליאון נגד בוית המועצות, הראשונה בבית 3.

מכסיקו, שדורגה ראשונה בבית 2 אחרי הניצחון 1–0 על עיראק, תשחק באותו ערב באצטקה נגד השלישית בבית ד' שתיקבע הערב אחרי המישחקים בין בראזיל לצפון־אירלנד ובין ספרד לאלג'יריה. פאראגוואי, השניה בבית 2, ממתינה לדעת מי תזכה בבכורה בבית 6 שמישחקיו יוכרעו עם בוקר. נבחרת זו תארח את הפאראגוואים ביום רביעי.

הערב ומחר יושלמו המישחקים וייקבעו 6 הנבחרות הנוספות שיעלו לשמינית הגמר. בנוסף לשלוש הנבחרות שעלו אמש הבטיחו כבר מקומן: ארגנטינה, איטליה (בית 1), ברית המועצות, צרפת (בית 3), בראזיל (בית 4), דנמארק, מערב־גרמניה (בית 5).

לבלגיה היה ניצחון ביד אבל גם התיקו הספיק לה

במשחק קשה עם פאראגוואי, שעלתה לפני שריקת הפתיחה, הובילו הבלגים פעמיים, עלו עם 2–2, ועוד נפסל שער שלישי בגלל נבדל

בית 2

מאת ראף קאסרס

טולוקה (איפיה). נבחרת בלגיה צעירה העפילה לשלב השני של משחקי אליפות העולם, אך לא הצליחה לזכות במקום השני, בבית מספר 2, בעיקבות התיקו 2–2 (0–1) מול פאראגוואי. הבלגים הוחמיצו הזדמנות טובה לזכיה בניצחון, מול הנבחרת הפאראגוואית שהבטיחה את עלייתה לשלב השני עוד לפני פתיחת המשחק.

30 הדקות הראשונות של ה משחק היו גרועות מאוד, אך השער הראשון במשחק שינה את מהלכו לגמרי: פראנק ורקאוטרן קיבל את הכדור בפינת רחבת ה־16 של פאראגוואי ובעט בעיטה קשתית, מעל לידיו של רוברטו פרנאנדז, שוער פאראגוואי — 1–0. הבלגים פתחו במיתקפה רצופה, אך החמיצו שתי הזדמנויות טובות להבקעה.

חמש דקות לאחר פתיחת ה מחצית השניה השתלט רוברטו קאבאנאס על כדור טועה ברחבה הבלגית ובעט בו, מן האוויר, לשערו של דאן מארי פפאף — 1–1. בדקה ה־55 פרצה התכתשות בין שחקני שתי הקבוצות, בעיקבות הכשלתו של רומרו מפאראגוואי.

ארבע דקות אחר כך יצאו הבלגים להתקפה מתפרצת, שבסיומה בעט דניאל וייס את הכדור מעל פרנאנדז, 2–1. הפאראגוואים ה ספיקו לבעוט כדור לקורה, לפני שאנג'ו שיפו בעט כדור עוצמתי נפלא לשער בדקה ה־71. אולם, השופט, בוגראן בוג'ב מבולגריה, פסל את השער בטענת נבדל. שיפו בעט 4 דקות אחר כך כדור מצויין מ־20 מטרים, שחלף ליד הקורה השמאלית. שחקני פאראגוואי יצאו להתקפה וקאבאנאס, שקיבל את הכדור בתוך הרחבה, חלף על פני שחקן בלגי ובעט מקרוב לשער — 2–2. בדקה ה־83 הרחיק השופט את מאמן פאראגוואי, קייטאנו רה, ועד לסיום ניסו הבלגים הצעירים להשיג שער ניצחון — ללא הצלחה.

בלגיה — פאראגוואי 2–2 (0–1)

השערים לבלגיה: ורקאוטרן (31), וייס (60). לפאראגוואי: קאבאנאס (50, 73).

● בלגיה: פפאף, גרה, רנקן, ברום, ורווורט; שיפו, דמול, קלאסנס, ורקאוטרן; וייס, קלאר סן.

● פאראגוואי: פרנאנדז; טוראלס, זאבאלה, דלגאדו, נונייס; פריירה, רומרו, קאנטה, באוש, קנדוסה, קאבאנאס.

● שופט: בוגראן דוצ'ב (בולגריה).

שחקני בלגיה מתחבקים באושר אחרי הבקעת השער הראשון על ידי פראנקי ורקאוטרן (מס' 6) בדקה ה־31. (צילום ראויד איפי)

המאבק הלא קובע שיכול היה להיות גם בגמר האליפות:

פיונטק נגד הקיסר

המאמן הגרמני של דנמרק (האמנם יבוא אחרי בקנבאואר?) ינסה מחר להפתיע עם הכח החדש גם את המסורת המפוארת שמייצגת גרמניה

בית 5

קרטארו (שרות "ספורט הארץ"). המישחק שיערך כאן בערב שבת (21.00 שעון ישראל), הוא כמעט מיותר להלוטין. זהו מישחק שהיינו רוצים לראותו בשלב מאוחר יותר, אפילו בגמר. מערב־גרמניה נגד דנמארק, שתי נבחרות שעשו עד כה שרות מצוין לכדורגל האירופי ושלמעשה כבר הבטיחו את עלייתן לשמינית הגמר.

יש כאן כמובן עניין יוקרתי בין מעצמת הכדורגל אירופה, עם מסורת מפוארת בגביע העולמי (גרמניה) לבין כח חדש בהופעה בכורה במיסגרת זו (דנמארק). יש כאן גם מאבק אישי בין מאמן גרמני, סם פיונטק, שמצביעים עליו כמאמן הבא של נבחרת מערב־גרמניה, לבין פראנץ בקנבאואר ויותר בני ארצו.

אבל אולי יותר מכל יש כאן מאבק על מיקום. הנבחרת שתדורג במקום הראשון בבית 5 תישאר בשלב זה בקרטארו ותארח ביום רביעי את השניה בבית 4. לעומת זאת תקבל השניה בדירוג "עונש" — לרדת למונטריי החמה והמהבילה למישחק נגד הראשונה בבית 6. זו סיבה מספקת להתייחס למישחק ברצינות ולעשות הכל כדי לזכות במקום הראשון.

אי לכך אין לצפות שהמאמנים יציבו שחקני מילואים ויהפכו את המישחק לאימון. לדנמארק יספיק אמנם תיקו אבל כל מי שראה אותם בשני המישחקים הקודמים, נוכח שזו אינה נבחרת שתשחק כדורגל הגנתי במטרה לא להפסיד.

שינוי אחד בטוח בנבחרת הדנית — יגספר ברטלסן הפצוע, יפנה את מקומו לג'אן מולבי הרחב. הקשר המצויין של ליוורפול שהיה שחקן מחליף בשני המישחקים הקודמים. מיכאל לאודרופ ועוד כמה שחקנים נפגעו במישחק נגד אורוגוואי, אבל נראה שיוכלו לשחק.

קלאוס אלופס והנריק פלה, יעמידו במבחן רציני את הגנתה של גרמניה. אבל עיקר המאבק צפוי במרכז השדה, שם ינסו פליקס מאגאת וחבריו, להשיג שליטה מול הצוות הדני המצוין, במטרה למנוע את הפעלתם של לאודרופ ואלקיאר, שכבר הוכיחו את עצמם כצמד התוקפים הטוב באליפות. גרמניה תרגיש באיצטדיון כאן כמו בבית מאחר והו מישחקה השלישי בו. לדנים זה ביקור ראשון בקרטארו. את מישחקיהם הקודמים קיימו בנזה.

שופט: אלכסיס פונה (בוליביה).

אורוגוואי וסקוטלנד.

זהו מישחק חשוב ביותר, מאחר שהנבחרת שתדורג במקום השלישי עשויה לעלות על העגלה ברגע האחרון ולהעפיל לשמינית הגמר כאחת מארבע הנבחרות שדורגו במקום השלישי.

זה יהיה מישחק בין שתי נבחרות מתוסכלות. אורוגוואי, אחרי התבוסה 1–6 נגד דנמארק, וסקוטלנד, אחרי שני הפסדים למרות שהציגה רמת מישחק גבוהה. אלכס פרגוסון וב־חוריו יודעים, כי סיכוייהם להמשיך בטורניר קלושים ביותר. אבל הם רוצים לחזור הביתה בראש מורם, וניצחון על אורוגוואי יאפשר להם לעשות זאת.

פרגוסון לא יקבע, כבל הנראה, שינויים, להוציא אפשרות שיצרף כחלוץ את גרהאם שארפ, שלא שיחק עדיין, או את פראנק מקאווני, שהיה עד כה מחליף בלבד. צ'ארלי ניקולאס מתאושש בקצב מהיר מאוד מהפציעה נגד דנמארק, שגרמה בתחילה קשה למדי, ואולי ישב כבר על ספסל המחליפים.

עומאר בוראס, מאמנה של אורוגוואי, אישפז שלושה בבית חולים אחרי שחש ברע. יש אומרים שהוא סובל מדיכאון אחרי מה שעשתה לו דנמארק, אבל הכל עדיין לא אבוד ניצחון על הסקוטים, יקנה לנבחרתו 3 נקודות וסיכוי טוב לשחק בשמינית הגמר.

שופט: לואל קיניז (צרפת).

מיפגש המתוסכלים: אורוגוואי — סקוטלנד

באיצטדיון בנזה יתקיים באותו זמן המישחק השני בבית 5 בין

בינגהאם: בראזיל תתחיל לשחק, הלוואי שלא נגדנו

בית 4

מאת ריצ'ארד בודרו

גוואדלחארה (איפיה). למישחק הערב (21.00 שעון ישראל) באיצטדיון חליסקו, חשיבות ממשית למעשה רק לנבחרת צפון־אירלנד. היא חייבת לנצח את בראזיל כדי לשמור לעצמה סיכוי לשמינית הגמר. הבראזילים היו הראשונים שהבטיחו מקומם בסיבוב השני ויסתפיק להם הערב תיקו על מנת לזכות שיסיימו במקום הראשון בבית.

בראזיל היא הנבחרת היחידה שלא איבדה נקודה וגם לא ספגה שער במונדיאל 1986. אבל שני ניצחונותיה היו מאוד בלתי משכנעים: השופט לא אישר שער ספרדי חוקי במישחק הראשון ואילו שער הניצחון נגד אלג'יריה הושג אחרי משגה יחיד (ופראגי) בהגנה של הנבחרת האפריקאית.

ביקורת קשה ניתכה על ראשי הנבחרת הבראזילית והם רואים את מישחק הערב כהזדמנות להוכיח לכם שורים הרבה יותר. "מישחק זה הוא ההזדמנות שלנו לתקן את הצעדים שביצענו קודם לכן", אמר הקפטן אדיניו. אחרי שווה בין המוהיר של דנמארק על אורוגוואי 6–1, אמר אדיניו: "מעתה ואילך נצטרך לשנות את סיגנון מישחקנו — להחזיק פחות בכדור ולהבקיע מהר יותר".

הבראזילים עשויים להתגדל לתר גל ואולי הערב נגד האירים. בילי בינגהאם, מנהל הנבחרת של צפון־אירלנד אינו מצטרף למבקרים של בראזיל נבחרת עם כמות בלתי מוגבלת של כדורגלנים מוכ־שרים. היא ברמה של הנבחרת של 1970. יש לשחקניה מהירות ושליטה בכדור. יום אחד הם יגיעו את הפוטנציאל שלהם, ואני מקווה שזה לא יהיה נגדנו".

פאט ג'נינגס יחוג היום את יום הולדתו ה־41 והיום מישחקו ה־119 כשוער צפון־אירלנד. האירים זה יהיה גם אם ינצחו הבריח מבטיחים לנו האחרון. שיהיה לו יום הולדת. כדי אין לאיש ספק שגם אם נבחרת

עיפה, אסור להקל ראש בסמי מקילרוי ובחבריו. הם ילחמו ויתנו את הכל. לפני ארבע שנים, היו זקוקים לניצחון במישחק האחרון בשלב המוקדם כדי להעפיל לסיבוב השני. הם השיגו אותו למרות שהתמודדו נגד הנבחרת המארחת ספרד ו־50 אלף אוהדיה.

בניגוד לתחזיות נראה, כי פאל־קאו וקאוואגרטה יהיו בהרכב הפותח של בראזיל ורק בהמשך ישולבו סילאס ומילר. בעמדת המגן הימני, במקומו של אליה הפצוע, ישחק הקשר אלמאו.

בינגהאם יאלץ להכניס לפחות שינוי אחד מאחר שסטיב פני, שנפצע נגד ספרד, לא יוכל לשחק יותר כאן. במקומו ישחקו בילי המילטון או ג'ון קמבל. נורמן ווייטסייד יחזור לתפקידו במרכז השדה בעוד שבמרכז ההגנה יעמדו ג'ון מקללאנד על אלן מקדונאלד.

שופט: זיגפריד קירשן (מזרח גרמניה).

אלג'יריה צריכה ניצחון, לספרד מספיק תיקו

הבעיה העיקרית של נבחרות ספרד ואלג'יריה, שיתמודדו במישחק השני בבית 4, תהיה להסתגל לתנאים הקשים של מונטריי, אחרי ששיחקו כל הזמן בגוואדלחארה. האלג'ירים זקוקים לניצחון, לספרד יספיק תיקו.

הספרדים מודים שהופתעו מרמתה של נבחרת אלג'יריה. "לא ראינו אותם קודם לכן", אומר הבלם אנדוני גויקואצ'אה. "נגד בראזיל הם הכיחו שאין הבדלים גדולים בין הנבחרות בגביע עולמי". הקשר מישל אומר: "נצטרך ללחוץ אותם כל הזמן מכל הכיוונים".

המאמן האלג'ירי, ראבאח סעאדן, צופה שספרד תנקוט במישחק הגנתי משום שתיקו יספיק לה. "זו נבחרת מאורגנת היטב וקשה לשחק נגדה", הוא אומר. אבל המאמן הספרדי מיגל מוניוס, מבטיח שנבחרתו תלך על ניצחון בתקווה שצפון־אירלנד תפתיע את בראזיל וכך יסיימו הספרדים בראש הטבלה.

ספרד תשחק ללא הקשר רפאל גורדיו הפצוע. אבל אלג'יריה מקווה ששחקניה הפצועים ראבאח מאדג'ר וסאלאח עסאד, יהיו כשירים.

שופט: שיזאו טאקאדה (יפאן).

בניצחון 1–0 על עיראק באצטקה

מכסיקו ראשונה — אבל איזו הופעה עלובה

בית 2

מאת פרי ליאונרד

מכסיקו סיטי (איפיה). שער יחיד, עשר דקות בתוך המחצית השניה, מרגלי הבלם פרננדו קירארטה, הספיק אמש לנבחרת מכסיקו לסיים במקום הראשון בבית 2 ולהבטיח את הופעתה הרביעית ברציפות באיצטדיון אצטקה, ביום א' נגד אחת מהנבחרות שיסיימו במקום השלישי.

פעם נוספת אירבה הנבחרת המארחת את אוהדיה הנלהבים. ללא הוגו סאנצ'ס המושעה הציגה מכסיקו את מישחקה החלש ביותר עד כה ושיחקה ללא תבלית וללא שיטה.

להנציא כמה דקות, אחרי הבקעת השער. כאשר בוארו מכבי הם ההלישו את הקצב, שלטו המכסיקאים במישחק, אבל לא הצליחו לתרגם את יתרונם לשערים נוספים.

העיראקים התייצבו למישחק ל־לא שלושת שחקניהם המושעים. הם לחמו היטב בהגנה אבל לא סיכנו כמעט כלל את השער המכסיקאי. במהלך המישחק נרשמו רק שתי בעיטות של שחקנים עיראקים לשערו של פאבלו לאריוס.

לואיס פלורס, מי שהיה אמור להיות זה שימלא את מקומו של סאנצ'ס כשוקו החוד, סיכן ארבע פעמים את שער עיראק ב־26 הדקות הראשונות. ניסיונו המוצלח ביותר היתה בעיטה למשקוף.

אבל השער הובקע כאמור רק בדקה ה־55. כדור עונשין, שנבעט מתוך מחצית המיגרש המכסיקאית, הטעה את ההגנה העיראקית. קירארטה המק מבלי שיבוטיו בו ובעט בעיטה מזוית קשה, שעדו השני במונדיאל.

עיראק סיימה את הופעת הבכורה שלה בטורניר גמר הגביע העולמי, ללא נקודה ועם שער זכות אחד. מכסיקו תצטרך להשתפר כדי להמשיך במישחקים גם מעבר לשמינית הגמר.

מכסיקו — עיראק 1–0 (0–0)

השער: קירארטה (55).

● מכסיקו: לאריוס; אמאדור (דומינגז), קירארטה, פ. קרוס, סרווין; לוסיקוס (ח. קרוס), אספניה, אגירה, בוי גרטה, פלורס.

● עיראק: נאסאיף; איבר הים, עלאווי, נ.שאקר (עאופיה, חוסיין, ראדי, סאראם, האשם, עבד (מאהמוד) קאסים, עלאיבי.

● שופט: זורן פטרוביץ' (יוגוסלביה).

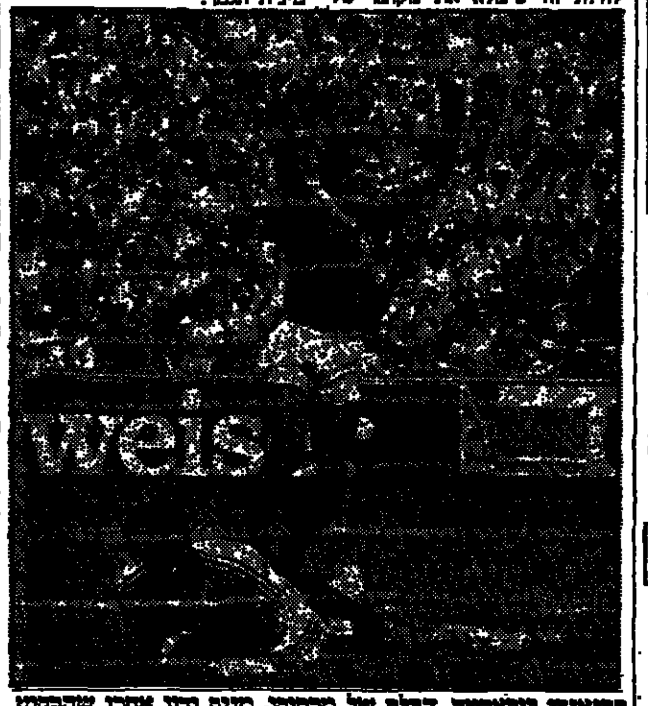

פרננדו קירארטה, הבלם של מכסיקו, מניף ידיו אחרי שהבקיע את השער היחיד בניצחון על עיראק שהבטיח לנבחרתו את המקום הראשון בבית 2 (צילום רויד איפי)

פלה מציע לצאת ממכסיקו

כוכב נבחרת ברזיל בעבר, פלה, מתח ביקורת על התנהגותם של אוהדים מכסיקאים ברחובות. פלה מייעץ לתיירים הרבים השוהים במכסיקו, להתכונן לעזוב את המדינה — אם תעלה מכסיקו למשחק הגמר: "שיכורות ועודדות את הרגשות האמיתיים של הציבור המכסיקאי. אך כאשר הרגש הופך להוטר צייתנות — עלינו למתוח את הקו", כותב פלה, בטורו הקבוע, בעיתון אקסלציור.

אלטובלי הבקיע רק שני שערים

מכסיקו סיטי (איפיה). התאחדות הכדורגל הבינלאומית (פיפ"א) הודיעה כאן כי השער השלישי לזכות איטליה במישחק נגד דרום־קוריאה היה עצמי. בבדיקה של קלטת הטלוויזיה התברר מעל לכל ספק כי הכדור פגע בגופו של צ'ו קוואנגריי והוא לרשת.

דובר פיפ"א, גידו טוניתי, מסר איפוא כי השער לא ירשם לזכותו של סנדרו אלטובלי וכי במאזנו רק ארבעה שערים. "יש לנו הפעם תחרות על נעל הזהב ואנו לוקחים אותה ברצינות רבה", הסביר הדובר.

ראש חתם ביובנטוס

טורינו (איפיה). איאן ראש חתם כאן על חוזה עם אלופת איטליה יובנטוס. הוא יקבל סכום של 400 אלף דולאר לעונה ודמי ההעברה הם בסך 5 מיליון דולאר.

ראש ימשיך לשחק כבל הנראה עוד עונה אחת בליוורפול, אלא אם יוסר החסגר האיטלקי על שיתוף של יותר משני זרים.

טניס

יאריד, קארן וגילברט הודחו בטורניר קווינס

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). שלושה טניסאים מדורגים הודחו כאן אתמול בסיבוב השני של הטורניר במועדון קווינס. המדורג רביעי, אנדרס יאריד משוודיה, נוצח ע"י האמריקאי גלן לייניקר 6–7, 3–6, 1–6. המדורג חמישי, קווין קארן, נכנע לאמריקאי טוד נלסון 6–7, 6–4, 6–3 והמדורג שישי, בראד גילברט, הפסיד להודי ראמש קרישנאן 5–7, 1–6.

שלושת המדורגים ראשונים עלו ללא בעיות: ג'ימי קונורס ניצח את פיטר פלמינג (ארה"ב) 6–3, 6–2, בוריס בקר גבר על אנדריי צ'סנוקוב (בריה"מ) 6–2, 6–4 ושטפאן אדברג ניצח את כריסטו סטין (דרא"פ) 7–5, 4–6.

רומא הושעתה לעונה

ציריך (איפיה). איגוד הכדורגל האירופי הישעה אתמול את קבוצת א.ס. רומא מהופעה במישחקי גביע אירופה בעונה הבאה. זאת בשל פרשת שוחד בה היתה מעורבת בעונת 1984. נשיא המועדון, דינו וילה, הושעה מפעילות בגביעי אירופה ל־4 שנים.

וילה ניסה לשחד את השופט הצרפתי מישל ווטרו במישחק חצי גמר גביע האלופות נגד דאנדי יונייטד. הקידות אופ"א בנושא באה אחרי שוילה האשם ע"י התאחדות הכדורגל האיטלקית.

אתמול במכסיקו

● בבית 2 במכסיקו סיטי: מכסיקו — עיראק 1–0 (0–0).

● בבית 2 בטולוקה: בלגיה — פאראגוואי 2–2 (0–1).

● בבית 6 במונטריי: אנגליה — פולין (המישחק החל ב־01.00 — דיווח ביום א').

● בבית 6 בגוואדלחארה: פורטוגל — מארוקו (המישחק החל ב־01.00 — דיווח ביום א').

היום במכסיקו

● בבית 4 בגוואדלחארה: בראזיל — צפון אירלנד (21.00).

● בבית 4 במונטריי: ספרד — אלג'יריה (21.00).

מחר במכסיקו

● בבית 5 בקרטארו: דנמארק — מערב גרמניה (21.00).

● בבית 5 בנזה: אורוגוואי — סקוטלנד (21.00).

מחר בטלוויזיה

● דנמארק — גרמניה (שידור ישיר מ־21.00).

מלך השערים

● אלטובלי (איטליה)	4
● אלקיאר (דנמארק)	4
● ואלדאנו (ארגנטינה)	3
● קאבאנאס (פאראגוואי)	2
● קירארטה (מכסיקו)	2
● אלופס (גרמניה)	2
● רומרו (פאראגוואי)	2
● עוד 48 כדורגלנים הבקיעו שער אחד כ"א.	

מדוע פלאטיני נכנס ללחץ

נבחרת צרפת העפילה לשלב השני ללא כל בעיות, אבל במשלחת הצרפתית מצפים לרגע בו יחל מישל פלאטיני לשחק ברמת המשחק שהעניקה לו את תואר כדורגל השנה של אירופה, בשלוש השנים האחרונות. "פלאטיני משתפר ממשחק למשחק, אך זה אינו מספיק, בהתחשב בכישרונו", אמר מאמן הנבחרת אנרי מישל.

פלאטיני עצמו מצפה למיפגש עם נבחרת איטליה, בה משחקים כמה מחבריו לקבוצת יובנטוס, אותה יע־זוב השנה: "יהיה תענוג לפגוש חברים. זה יהיה פסטיבל של כדורגל, בין אלופי אירופה לאלופי העולם". לפני כחודש, בזמן שהנבחרת התכוננה לאליפות אמר פלאטיני: "לאנשים יש ציפיות גדולות ממני. אינני נשפט כבר על מה שאני עושה על המגרש, אלא על מה שאני אמור או צריך לעשות. עלי להבקיע ופשוט להיות פנטסטי. את זה אני מוצא קשה במקצת".

זאנה הורחק

יוסי זאנה בלם האלוף הפועל תל־אביב הורחק אמש לשלושה מישחקים ע"י בית הדין המשמעתי של ההתאחדות לכדורגל, בגלל צבירת כרטיסים צהובים.

הטבלות

בית 1

1. ארגנטינה	3	2–6	5
2. איטליה	3	4–5	4
3. בולגריה	3	4–2	2
4. ד. קוריאה	3	7–4	1

בית 2

1. מכסיקו	3	2–4	5
2. פאראגוואי	3	3–4	4
3. בלגיה	3	5–5	3
4. עיראק	3	4–1	0

בית 3

1. בריה"מ	3	1–9	5
2. צרפת	3	1–5	5
3. הונגריה	3	9–2	2
4. קנדה	3	5–0	0

בית 4

1. בראזיל	2	0–2	4
2. ספרד	2	2–2	2
3. אלג'יריה	2	2–1	1
4. צ. אירלנד	2	3–2	1

בית 5

1. דנמארק	2	1–7	4
2. גרמניה	2	2–3	3
3. אורוגוואי	2	7–2	1
4. סקוטלנד	2	3–1	0

בית 6

1. פולין	2	0–1	3
2. פורטוגל	2	1–1	2
3. מארוקו	2	0–0	2
4. אנגליה	2	1–0	1

הקיסר: צריך לנצח את דנמרק

פראנץ בקנבאואר, מנהלה של נבחרת מערב גרמניה, אומר שנבחרתו מתכוונת לנצח את נבחרת דנמרק, במשחק האחרון בבית מספר 5, כדי לסיים את המשחקים במקום הראשון ולשחק כאן בסיבוב השני. "פרבן אלקיאר ומיכאל לאודרופ הם חלוצים ברמה עולמית, אבל הם אינם מחוללי נפלאות. אפשר לעצור אותם. פלה היה הנס האחרון של הכדורגל". בקנבאואר אמר שאולף תו'ן, קשר מהליה, מתח שריר בירכו ולא יהיה כשיר, עד לסיום הטורניר. הוא סירב לומר אם יעלה את קארל היינץ רומניגה בהרכב הראשון, במשחק מול הדנים.

פאסארלה מנוטרל עד שלב חצי הגמר

יומיים בלבד לאחר שהחלים ממחלת מעיים קשה, ניחתה מכה נוספת על בלם נבחרת ארגנטינה דניאל פאסארלה. הוא מתח שריר ברגלו. בזמן אימון, ולדברי נשיא התאחדות הכדורגל הארגנטינית, חוליו גרונדונה, "הפציעה רצינית והכמעט בטוח שפאסארלה יחמיץ את המשחק הראשון בשלב השני, וכנראה גם את זה שלאחריו". אם יתממשו דבריו של גרונדונה, יחזור פאסארלה לפעילות רק בשלב חצי הגמר, בתנאי שנבחרתו תגיע לשלב זה.

גליקשטיין פותח היום נגד הבלגי ברישאן

טוב ששחקן מנוסה כמו שלמה יופיע ראשון, קובע קפטן הנבחרת הישראלית הנחשבת לפייבוריטית

גביע דייוויס

מאת משה הר־געש מופר "ספורט הארץ"

"טוב ששחקן מנוסה כמו שלמה גליקשטיין יופיע ראשון בתחרות", אמר אתמול יוסי שטבהולץ, קפטן נבחרת ישראל בטניס, בתגובה על הגרלת המיפגש עם בלגיה, בגביע דייוויס.

שתי הנבחרות יתמודדו בבית ב' של האיזור האירופי. המישחק הראשון במרכז הטניס ברמת השרון (היום בשעה 14.00) יפגיש את שלמה גליקשטיין עם אלן ברישאן. לאחר מכן יתמודדו עמוס מנסדורף ריאן ואן־לנגנדונק. מחר יהיו מישחקי הזוגות (שעה 15.00) — בינתיים נקבע, כי אותה רביעיה תופיע גם בזוגות — בשבת שוב יפתח גליקשטיין במישחקי היחידים (שעה 14.00), כאשר ישחק נגד ואן־לנג־דונק, ומנסדורף יתמודד נגד ברי־שאן.

במחנה הישראלי לא ייחסו חשי־בות רבה להגרלה. "טוב להתחיל את התחרות עם יתרון 1–0", אמר גליקשטיין "אך אי אפשר לדבר על פייבוריטים". גליקשטיין הודה, כי תוצאות התחרות תלויות בישראלים ולא בבלגים. גליקשטיין העריך, כי לנבחרות צפויים מאבקים קשים. "אנו מצויים בכושר טוב. אם נפגין אותו במישחקים, יהיה בסדר", הב־טיח הטניסאי הותיק.

מנסדורף סיפר, כי ניצח את ואן לנגנדונק בשתי מערכות לפני כחוד־שיים. היה זה בתחרויות מוקדמות של טורניר בבלגיה שהיה באולם. גם הוא לא ייחס משמעות מיוחדת להגרלה ולסדר המישחקים.

שלמה צורף מאמן הנבחרת אמר, כי ההכנות הושלמו וכי השחקנים מצויים בכושר טוב, הן מבחינה פי־זית הן מבחינה מנטלית. שגיא פרקים, שהיה אמור להגיע אמש מבדיקות במערב גרמניה לא נכלל בריביעיה הישראלית לתחרות זו.

הבלגים הפגינו גם אתמול מצב רוח מרומם במהלך מסיבת קוקטייל שהיתה בגן מעונו המטופח של שגריר בלגיה בישראל בהרצליה פי־תוח. "נגד אירלנד לא העניקו לנו סיכויים אך ניצחנו, גם הפעם ישראל פייבוריטית, אך גם לנו יש סיכויים", אמרו ראשי הנבחרת האורחת.

עדיין לא ברור אם מרסר יצטרף לנבחרת

ממריאה הבוקר למישחקי מיבחן בקנדה

כדורסל

מאת מופר "ספורט הארץ"

נבחרת הכדורסל של ישראל תמריא הבוקר לאמסטרדם, בדרך לטורונטו, קנדה. הנבחרת תקיים מחנה אימונים וארבעה מישחקים מול הנבחרת הלאומית של קנדה.

אתמול התקיים האימון השני בלבד, מאז חידוש האימונים לקראת מישחקי אליפות העולם, שתתקיים בחודש הבא בספרד. "אין ספק שה מישחקים מתקיימים בטווח מוקדם מדי, אך הם באים יחד עם מחנה אימונים, שהוא חשוב יותר", אמר אתמול עוזר המאמן משה ויינקרנץ שלא יצא לקנדה. הוא מצטער גם על העובדה שהנבחרת לא תקיים מישחקי אימון, לאחר שתחזור מקנדה.

עד יציאתה לאליפות העולם ב־3 ביולי.

11 השחקנים היוצאים הם: מיקי ברקוביץ' (קפטן), דורון ג'מצ'י, חן ליפין, מוטי דניאל, דורון שפע, אורי רוזנברג, עדי גורדון, תומר שטיינהאואר, עופר יעקבי, עופר פליישר ונייר ריבלין. האוחד לאסוף יצטרף לנבחרת בקנדה.

אתמול שוחחו ראשי הנבחרת עם לאוון מרסר. השוהה בארצות הברית ומנהל הנבחרת, עמירם שפירא, אמר: "אם הוא יגיע — אז הוא יגיע".

מכבי ת"א — ודיבוס בספטמבר ברמת השרון

אלופת הולנד בכדורסל, קבוצת ודיבוס, תשחק עם אלופת ישראל, מכבי תל אביב, ב־9 בספטמבר. זאת במבנה אולם הכדורסל החדש ברמת השרון. נשיאות איגוד הכדורסל אישרה אתמול את קיום המשחק.

האוסטרים והדנים מחרתיים בישראל

אבי רן שוער נבחרת ישראל והבלם ירון פרסלני עשויים לשחק מחרתיים במדי מכבי חיפה, שיארח את הקבוצה האוסטרית גראץ, בבית הישראלי של משחקי טורניר הקיץ האירופי של האינטרטוטו. במישחק השני יארח ברמת־גן האלוף הפועל תל־אביב את קבוצת לינגבי מדנמרק. שני המישחקים יחלו בשעה 17.00.

מדור הגביע העולמי ערוך על ידי יהושע שגיא ומיכאל קרנון

אופיר טורס מגישה:

כל טיול בול!

מבחר טיולים משלים במחירים ששים חשק לנסוע.

אמריקה הקלאסית
טיול מחוף לחוף הכולל את הפארקים הלאומיים.
24 יום
יציאות: 21.7, 28.7, 4.8, 8.9, 29.9
$1,200*

אמריקה וקנדה
מחוף לחוף
עם לינה בונקובר בתערוכת EXPO 86
31 יום
יציאות: 23.6, 7.7, 21.7, 28.7, 4.8, 18.8, 14.9
$1,595*

תגיגית קיץ אירופה
איטליה, שוויץ, צרפת, הולנד, אנגליה.
22 יום
יציאות: 2.7, 30.7
$1,277
כולל טיסות

אירופה 17
איטליה, שוויץ, צרפת, אנגליה.
17 יום
יציאות: 20.6, 4.7, 11.7, 18.7, 25.7, 1.8, 8.8, 22.8, 25.9, 16.10
$898*

אירופה קוקטייל
הולנד, גרמניה, שוויץ, צרפת, אנגליה, כולל שיט על הריין.
14 יום
יציאות: 3.7, 17.7, 31.7, 14.8, 18.9, 9.10
$699*

הדנובה הכחולה
כולל יוגוסלביה והונגריה!
15 יום
יציאה: 25.6
ויציאות שבועיות החל מה-2.7
$868*

הרים ועמקים
כולל הונגריה!
15 יום
יציאות: 9.7, 23.7, 6.8, 20.8
$786*

גלה את ספרד
כולל נופש בפלמה!
15 יום
יציאות: 22.6, 6.7, 13.7, 27.7, 10.8, 24.8, 7.9, 14.9
$630*

פורטוגל וספרד
כולל נופש בקוסטה דל סול.
16 יום
יציאות: 25.6, 9.7, 16.7, 30.7, 6.8, 13.8, 20.8, 10.9, 24.9, 1.10, 15.10
$698*

חגיגת קיץ סקנדינביה
דנמרק, שבדיה, נורבגיה והפיורדים.
15 יום
יציאה: 5.8
$1,175
כולל טיסות

סקנדינביה הגדולה
כולל פינלנד.
20 יום
יציאות: מ- 2.7 יציאות שבועיות עד 20.8
$1,223*

סיור בפולין
12 יום
יציאות: 16.7, 30.7, 13.8, 17.9, 15.10
$546*

רומניה
(מס נסיעות מופחת)
14 יום
יציאות: 2.7, 16.7, 30.7, 13.8, 27.8, 10.9
$439*

טורקיה ויוון
14 יום
יציאות: 7.7, 21.7, 4.8, 18.8, 1.9
$672*

המזרח הרחוק
תאילנד, הונגקונג, טייוואן, יפן, פיליפינים.
28 יום
יציאות: 5.8, 9.9, 23.9, 7.10, 21.10, 11.11, 9.12
$1,643*

המזרח הרחוק
עם הודו ונפאל!
30 יום
יציאות: 2.10, 13.11, 25.12
$1,635*

8 תשלומים נוחים לכל סידורי הקרקע
ישראכרט אלא מה.

אופיר טורס

هكذا من الأصل

חדשות המשק

הליכוד בוועדת הכספים: סיוע למפעלים במצוקה מותנה בסיוע לקבלנים פרטיים

מסופרת "הארץ" לענייני כלכלה

חברי סיעת הליכוד בוועדת הכס־פים מתנים המשך דיון בבקשת האוצר לסיוע למפעלים בסיוע לקב־לנים הפרטיים. חברי הליכוד בווע־דה ייפגשו ביום שני הקרוב עם שר האוצר משה ניסים, לדיון דחוף בביצוע החלטת הממשלה לסיוע לענף הבניה הפרטי, בסכום של 80 מליון דולרים. בהתייעצות שקיימו אתמול חברי הכנסת יגאל כהן, אריאל ויינשטיין ויורם ארידור עם יו"ר הוועדה, ח"כ אברהם שפירא, הוחלט לזמן לישיבת הוועדה, ביום שני, את נציגי האוצר, כדי שידווחו, לפני הפגישה עם השר ניסים, על התקדמות הבדיקה שעורכת ועדה משותפת לאוצר ולמשרד השיכון במצב ענף הבניה הפרטית.

בסיעת הליכוד בוועדה מתגבשת החלטה לפיה עד שלא יהיה בידי עקרונות ברור, כיצד מסייעים לקב־לנים הפרטיים ולמאות הדיירים הנ־מצאים במצוקה, כתוצאה מפשיטות רגל של קבלנים, לא תתכנס הוועדה לדיון בבקשות האוצר לתת ערבויות מדינה ולאישור היטלים, לרבות היטל הרכב. חילוקי דעות מסתמנים בין חברי הליכוד בוועדה בנושא היטל הרכב. בשיחה עם השר ניסים ינסו חברי הסיעה לדרוש הצעה חי־לופית, כפי שנעשה לאגרת חינוך ולמסי הקצבאות.

עוכבה ערבות לאלסינט

ועדת הכספים דחתה אתמול את בקשת האוצר לערבות מדינה למפעל אלסינט, בסכום של 25 מליון דולרים. הוועדה בקשה לש־מוע תחילה מנציגי המפעל על הסיבות שהביאו להסתבכות שהצד־יקו מודיקת הזמנות בבנקים בשיעור של 80 מליון דולרים ומתן הלוואות מדינה בסכום של 50 מליון דולרים בריבית של 4%.

לאחר ויכוח סוער הושגה אתמול בוועדה הסכמה עקרונית, לאפשר לסולל בונה פירון מוקדם של מניות בבנקאות בסכום של 45 מליון, במטרה להגדיל את הונה. ההצבעה בוועדה נדחתה עד לאחר שהאוצר יגיש התחייבות לוועדה, כי קופת הגמל, שעל פי ההסכם ירכשו את המניות שיפדו, ירכשו אותן מרצונן החופשי ומהכספים הפנויים שלהן. האוצר מתכוון להנפיק לקופת הגמל אגרות חוב לתקופה של 20 שנה בתמורה לרכישה. חברי הוועדה דרשו התחייבות של האוצר, כדי להסיר מעליהם אחריות להפסדים הצפויים לקרנות בעקבות עסקה זו, שתישא תשואה של 6.6%, לעומת 12%–14% בהשקעות חופשיות ב־שוק.

סאייטקס מחפשת הון לפתרון בעיות הנזילות אליהן נקלעה

מקיימת מגעים עם הממשלה למימון אשראי לקוחות ★ אפשרות להכנסת משקיע זר ★ החברה משהה תשלום לספקים

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

חברת סאייטקס מחפשת באופן דחוף הון, כצעד לפתרון בעיית הנזי־לות אליהן נקלעה. החברה גייסה לפני מספר חודשים 14 מליון דולר, באמצעות "חוק אלסינט", אולם חוק זה הוקפא, ולחברה אין גם אפשרות לגייס הון באמצעות הנפקת אגרות חוב. עקב כך, פנו נציגי סאייטקס לאוצר, וקיבלו אישור עקרוני לגיוס עד 25 מיליון דולר באגרות חוב הניתנות להמרה למניות. מחסור מספיק בבטוחות להבטחת פירעון אגרות החוב, מונע מהנהלת החברה לבצע את ההנפקה. הנהלת החברה מקיימת גם מגעים מתקדמים עם החברה הממשלתית לביטוח סיכוני סחר חוץ, לקבלת סיוע כספי במימון אשראי לקוחות בחו"ל.

במקביל, מתקיימים מגעים עם בעלי המניות העיקריים בחברה, כמו דיסקונט השקעות וכלל, להזרמת הון נוסף לחברה. בעלי המניות גם שוקלים אפשרות הכנסת שותף זר לחברה.

קשיי הנזילות אליהם נקלעה החברה נובעים מהפסדים של 13 מי־ליון דולר ב–1985, והפסדים בר־בעון הראשון של 1986. הפסדים אלה נגרמו בעיקר עקב התחרות הד־מוריפה בשווקי העולם. בסאייטקס סבורים, כי החברה עשוייה לעלות על דרך המלך, אם בחודשים הקרובים יוזרם אליה הון. הערכה זו נסמכת, בין השאר, על צבר ההזמנות של החברה, הכולל הזמנות בהיקף של 20 מיליון דולר שקיבלה בתער־וכת "דרופה", בגרמניה.

השהיית תשלום לספקים

לפי שעה החליטה הנהלת סאייט־קס על נקיטה צעדי התייעלות חרי־פים, וצמצום מצבת כוח האדם. החברה החליטה גם להשהות חלק מהתשלומים לספקיה.

אפי ארזי, מנכ"ל סאייטקס מסר בתגובה כי הוא אופטימי לגבי המשך ההתפתחות בחברה. לדבריו, החברה סובלת מגל הבעיות הפוקד את כל היצואנים במשק. אולם, לדבריו, כבר בימים הקרובים תמסור החברה על התפתחויות חיוביות שי־שוו לשפר את מצבה.

אלביט מחשבים הרוויחה ב–85/86 18.1 מיליון ד'

מחזור המכירות עלה ב–13 אחוז והסתכם ב–169 מיליון דולר

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

חברת המחשבים אלביט סיימה את שנת 1985/6, המסתיימת בחו־דש מארס, ברווח נקי של 18.1 מי־ליון דולר, לעומת רווח נקי של 18 מיליון דולר שנה קודמת. יצויין, כי הרווח הגלמי של החברה גדל בשיעור של 19 אחוז, אולם, תש־לומי מס הכנסה גבוהה בסך של 4.2 מי־ליון דולר הורידו את שיעור הרווח הנקי.

הכנסות החברה על בסיס מאוחד הגיעו בשנת הדו"ח ל–169.3 מיליון דולר לעומת 150 מיליון דולר שנה קודמת, גידול של 13 אחוז. היקף היצוא הסתכם ב–94 מיליון דולר, דהיינו 55 אחוז מסך מחזור המכי־רות. מגמת הגידול בייצוא החברה משקפת את הירידה במכירות המקו־מיות, כתוצאה מקיצוץ תקציב הביטחון.

בשנת המאזן הנוכחית השקיעה החברה 18.9 מיליון דולר בתכניות מחקר ופיתוח, וזאת על מנת לשפר את כושר התחרות שלה בשווקים הבין־לאומיים. חלק ניכר מהוצאות אלה מומן על ידי הנפקה, שבוצעה על פי חוק אלסינט. עם סיום שנת הדו"ח הסתכם צבר ההזמנות של החברה ב–254 מיליון דולר, לעומת 260 מיליון דולר שנה קודמת.

שווי השוק של מניות החברה בבורסה עומד כיום על 115 מיליון דולר, בעוד שההון העצמי של החברה מסתכם ב–78 מיליון דולר.

המסחר בבורסה במניות אלביט, וכן במניות חברת האם אלרון (המחזיקה ב–70 אחוז ממניות החברה) הופסק אתמול, עקב פיר־סום הדוחות הכספיים. המסחר יחודש ביום א' לאחר פגרת החג.

8,500 גימלאי קרן נתיב דורשים הצמדת הפנסיות למדד

הנהלת הקרן חלוקה בנושא

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

8,500 גימלאי קרן הפנסיה נתיב, דורשים הצמדת תשלומי הפנסיות שהם מקבלים, למדד ולא לשכר הממוצע במשק. דרישה זו הועלתה לאחר שבחודשים האחרונים היו בנושא זה חילוקי דעות חריפים בין הגימלאים לבין עצמם. בפגישה שהתקיימה אתמול בין נציגים לבין יו"ר האגף לביטוח סוציאלי בהסתדרות, דב פלג, קבלו הגימ־לאים על כך שהשיטה הנוכחית לפיה צמודות תשלומי הפנסיה לשכר הממוצע במשק מפלה אותם לרעה לעומת גימלאי הקרנות האחרות. נציגי הגימלאים ביססו טענתם על העובדה, כי [illegible] השנה עודכנה הפנסיה של כל גימלאי קרנות הפנסיה האחרות בשיעור של 42 אחוז, על פי העליה המצטברת של מדד המחירים לצרכן, בעוד תשלומי הפנסיה שלהם נותרו ללא שינוי.

דב פלג נכון היה לתמוך בתביעת הגימלאים, אם כי טען, כי אינו יכול לכפות דעתו על הנהלת קרן נתיב, המאגדת בתוכה 25 אלף חברים. פלג ניסה להניא את הגימלאים מבקשתם להצמדת הפנסיות למדד, כיוון שלדבריו, אין כל הראות כי בחודשים הקרובים המדד יעלה בשיעור גבוה יותר לעומת השכר הממוצע במשק.

בהנהלת נתיב לא מוכנים לקבל את דרישות הגימלאים כמובנות מאליהן. גורמים בהנהלה סבורים, כי תהיה זו שגיאה לבצע אופציה זו דווקא עתה, ויש להמתין לעיתוי נוח יותר. באחרונה פיצתה הנהלת נתיב את ציבור הגימלאים בסכום מסויים על שחיקת תשלומי הפנס־יה.

שביתת אחיות בבי"ח קפלן

(ע.) האחים והאחיות בבית החולים קפלן פתחו אתמול ביומיים של שביתה, זו הפעם השניה במשך השבועיים האחרונים.

הצוות, הקובל על מחסור בתקנים ועומס בלתי נסבל של עבודה ייערך עד ערב החג. גם לאחר מכן, ימשיך בית החולים לפעול במתכונת שבת, עד יום ראשון.

מרפאות החוץ של בית החולים נסגרו ובמקום מתקבלים רק מקרי חרום הקשים ביותר.

פרס: סיוע לתיירות כמו לענפי היצוא

מאת זוהר בלומנקרנץ

ראש הממשלה, שמעון פרס, הביע אתמול את תמיכתו בהשוואת תנאי סיוע המצוקה לענף התיירות, בדומה לתנאים שיוענקו לשאר ענפי היצוא במשק.

בפגישה שקיים אתמול רוה"מ עם נשיאות התאחדות המלונות בישר־אל, בהשתתפות שרי התיירות והאוצר, הוחלט על הקמת ועדת משנה לענייני תיירות, ליד ועדת השרים לכלכלה, שתטפל בנושא.

נציגי המלונאים הציגו בפני פרס את המצוקה הכלכלית אליה נקלע המגזר, לאור השפל בתנועת התיי־רות. בין השאר, התלוננו על קשיים בנושאי מימון אשראי, ריבית, הון חוזר ותשלומי ארנונה. הוחלט, כי משרד האוצר יבחן את דרישות סיוע המצוקה של מגזר המלונאות והנו־שא יובא להכרעה משותפת של רוה"מ ושרי התיירות והאוצר.

עורך את העמוד: אור גונדר

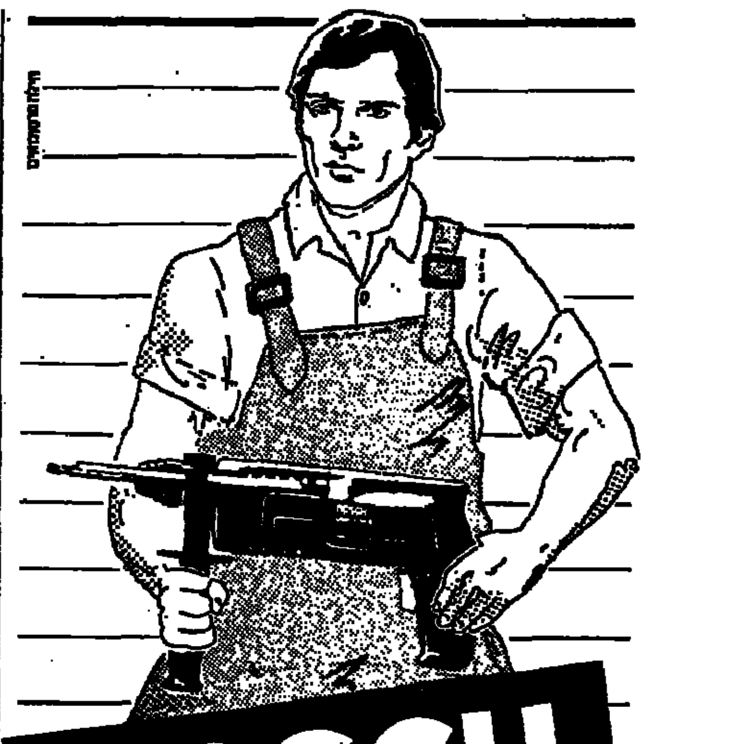

BOSCH
כלי עבודה אמינים

היבואן: לדיקו בע"מ

דרוש את הטוב־דרוש BOSCH

מקורות תטהר ביוב ותשאב יותר ממימי הירדן והירמוך

(ע.) חברת "מקורות" נערכת להשקעות רבות היקף להגביר את השימוש במי הירדן והירמוך ולהר־חיב את מערכת טיהור מי הביוב, כדי למנוע את המחסור הצפוי במים. כך אמר יחזקאל זכאי, מנכ"ל מקורות. לדבריו, ישראל וירדן כאחד אינן מנצלות את מלוא היכולת בשאיבת מי הירדן והירמוך. מדובר בהשקעה של 150 מיליון דולר, אשר תוסיף למשק המים בארץ 200 מיליון דולר ממ"ק מים. בכך ימנע הצורך בקיצוץ מכסות המים לחקלאות.

בוטל היטל צפיפות בנמלים על היצוא

מאת נורית בהנא,
כתבת "הארץ" לענייני ספנות

היטל הצפיפות בנמלים בוטל לגבי היצוא החל מאתמול.

בישיבה במינהל הספנות והנמלים במשרד התחבורה נידונה תביעת איגוד המשתמשים בהובלה ימית לבטל מיד את היטל הצפיפות בשיעור 10%, שהוטל על כל מטעני היבוא והיצוא, כתוצאה מהעיכובים בנמלים בחודש מאי.

חברות הספנות טענו, כי בתקופת העיכובים בנמלים נגרמו להם נזקים ישירים בשיעור של 2.4 מליון דולר. איגוד המשתמשים בהובלה ימית טען, כי גם בעלי המטענים ניזוקו קשה במהלך העיכובים, ואין להטיל עליהם תשלומים נוספים.

הוחלט להפסיק מיד את גביית ההיטל מן היצואנים בארץ. מנכ"ל איגוד המשתמשים בהובלה ימית, אריה מהולל, מסר, כי ההיטל, בשיעור 10% יבוטל גם לגבי מטעני היבואנים תוך יומיים או שלושה.

החברה לשיקום ולפיתוח רובע היהודי בירושלים בע"מ

מודיעה

על סגירת אתר "הבית השרוף"

לרגל שיפוצים

החל מיום א' 15.6.86
עד יום ג' 17.6.86

המכון לפסיכוביולוגיה בישראל

קרן משפחת צ'רלס סמית

מזמין את הצבור להשתתף בהרצאות מדעיות מוקדשות לכבוד מר צ'רלס סמית ורעיתו, שתתקיימנה ביום ב', ט"ז בסיון תשמ"ו, 16.6.86, בשעה 5.00 אחה"צ, באולם דוגמנס, בנין סילברמן, המכון למדעי החיים, גבעת־רם, ירושלים

יו"ר: פרופ' רפאל משולם, מנהל בפועל

ברכות: פרופ' יואל אלקס יו"ר חבר הנאמנים של המכון
פרופ' אמנון פזי רקטור האוניברסיטה העברית
ברנרד צ'ייק סגן נשיא האוניברסיטה העברית

המרצים:
5.00 פרופ' יצחק פרנס, האוניברסיטה העברית, ירושלים "מותר מוח האדם מן המחשב".
5.40 פרופ' דוד סמואל, מכון ויצמן למדע, רחובות "תרומות מחקר בסיס למחלות נפשיות ונוירולוגיות".

קבלת פנים תערך למשתתפים בתום ההרצאות
ההרצאות תערכנה באנגלית לכבוד שוחרי האוניברסיטה

כלל הנפקות לתעשיה בע"מ

הודעה

על תוצאות הנפקה של אגרות חוב (סדרה ה') בסכום נקוב כולל של 9,000,000 ש"ח

עפ"י תשקיף החברה שפורסם ביום 5.6.86 הוצעו לציבור בדרך של מכרז אשר התקיים ביום 10.6.86 אגרות חוב מסדרה ה'.
למכרז הוגשו בקשות בסכום כולל של 49,063,900 ש"ח ע.נ.
לאור הבקשות שהוגשו נקבע מחיר ההנפקה ל־108%.
בהתאם לאמור בתשקיף יוקצו למגישי הבקשות במחיר ההנפקה או במחיר הגבוה ממנו 91.279% מהזמנותיהם.
החברה מודה לציבור על היענותו.

קבלת מודעות 24 שעות בדחף

מודעות משפחתיות דחופות וכל יתר סוגי המודעות ל־ הארץ

הפוח הארץ · חדשות הארץ

מתקבלות 24 שעות ביממה ב־ דחף דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118 (מול כסית)

טל. 246363 239952

ועדת המשנה לתכנון ובניה מרחב תכנון מקומי ראשל"צ

הודעה לפי סעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965

ניתנת בזאת הודעה כי הוגשה לועדת המשנה לתכנון ובניה ראשל"צ, בקשה למתן הקלות חלקה 529 בגוש 3929 רחוב הכובש 27א' לפי תכנית מתאר/תכנית מפורטת. נמצאת החלקה הנ"ל באזור מגורים ג' נמצא בבניה בית מגורים 4 קומות 8 יחידות דיור.

בקשת בעלי החלקה: שימוש חריג לגן ילדים לתקופה של 5 שנים למבנה עזר שבקומה חלקית תת קרקעית וצמודה למקלט.

לכל מי שיש התנגדות מאיזו סיבה שהיא לבקשה הנ"ל יואיל להגישה לועדה תוך מועד של 15 יום, החל מיום פרסום הודעה זו. באם לא תתקבל כל התנגדות בתקופה הנ"ל, תובא הבקשה לאישור.

מ. ציגן
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ובניה ראשון־לציון

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

הפקולטה לארכיטקטורה ובנוי ערים

הפקולטה לארכיטקטורה ובנוי ערים מציעה תכנית לתארים גבוהים, המתוחה לבוגרי מגוון רחב של תחומים

במסלול לתכנון ערים ואזורים.

התארים המוענקים: מגיסטר ודוקטור למדעים בתכנון ערים ואזורים
M.Sc. & D.Sc. in Urban & Regional Planning

כדי לענות על הביקוש הגדל במשק למתכננים בסקטור הצבורי והפרטי בארץ, מעניקה התכנית הכשרה מקצועית ומאפשרת העמקה באחד מההתמחויות הבאות של תכנון: שקום שכונות, תכנון שמושי קרקע, תכנון כלכלי ושיטות כמותיות, היבטים אקולוגיים, תכנון חברתי, היבטים מנהליים ומשפטיים של התכנון. מתקבלים מועמדים אשר סיימו לימודיהם לתואר ראשון ברמה טובה באחד מהתחומים הבאים:

ארכיטקטורה, הנדסה, סוציולוגיה, מדעי המדינה, כלכלה, גיאוגרפיה, מדעי הטבע, חקלאות, משפטים, עבודה סוציאלית ושטחים דומים.

מידע נוסף בטלפון: 04-294007.

הטכניון מציע אפשרויות נרחבות למילגות מלאות וחלקיות למשתלמים. כן קיימות אפשרויות להעסקת סטודנטים במחקר במרכז לחקר העיר והאזור, בו מתבצעות עבודות מחקר ופיתוח בנושאים של התכנון העירוני.

משרד העבודה והרווחה

המרכז להסבת אקדמאים ומהנדסים
פרוייקט הקצינים

מודיעים על

קו טלפון פתוח

ביום שני, 16 ביוני 1986
בין השעות 15.00–18.00
לקציני צה"ל בכירים פורשים בנושאים:

א. מידע על פעולות פרוייקט הקצינים
ב. קורסי הסבה והכשרה מקצועית
ג. תעסוקה לקציני צה"ל

ישיבו לפניות חברי הנהלת המרכז.
המעוניינים יתקשרו לטלפונים: 03-729561, 03-723956, 03-721851
המתקשרים מחוץ לאזור חיוג תל־אביב פנייתם תירשם ותיענה בטלפון חוזר.
מוזמנים להתקשר –
א. קציני צה"ל פורשים
ב. מעסיקים המעוניינים להציע משרות לקצינים פורשים.
הכתובת: המרכז להסבת אקדמאים, מעלה הצופים 14, רמת־גן.

אוניברסיטת תל-אביב

החברה ההיסטורית הישראלית · הפקולטה למדעי הרוח בית הספר למדעי היהדות ע"ש חיים רוזנברג · בית התפוצות ע"ש נחום גולדמן

ערב עיון לזכרו של פרופ' אוריאל טל ז"ל

במלאת שנתיים למותו

יו"ר: פרופ' גבריאל כהן
פרקי נגינה – אורי שיחור
קריאת קטעים מכתביו
הרצאות:
פרופ' יהודה באואר: אורי – האדם והחוקר
פרופ' אסא כשר: יהדות: הדת, התרבות והדרך השלישית

ערב העיון יתקיים ביום שלישי, י' בסיון תשמ"ו 17.6.86 בשעה 20.00, באודיטוריום "בני צ'ין" בבית התפוצות, קרית האוניברסיטה, רמת אביב – הציבור מוזמן –

מכרזים

משטרת ישראל
המטה הארצי / אגף האפסנאות

1. מוזמנות בזה

הצעות מחירים להספקת הטובין
ו/או השרותים המפורטים במכרזים כדלהלן:
א. מכרז 10/86 – עזרי אימון לכושר גופני וכדורים שונים.
ב. מכרז 19/86 – מיכשור וציוד מוסכים.
ג. מכרז 20/86 – שקיות פוליאתילן.
ד. מכרז 21/86 – התמונות ממוגים שונים.

2. פרטים מלאים ניתן לקבל במחלקת הרכישות והמכירות, בת"א יפו, רח' אמן 4, טלפון: 03-899753, בשעות המשרד המקובלות.

המועד האחרון, לקבלת ההצעות, הוא 3.7.86 שעה 12.00.

ראש מחלקת הרכישות והמכירות

משרד הבטחון - יחידת המכירות

ניתנת בזאת הודעה לציבור על מכירת טובין. כל פריט מהווה סעיף נפרד לכל אחד מהמכרזים המפורטים בטפסים. המציע רשאי להגיש הצעתו לגבי סעיף אחד או יותר. תנאי תשלום: 60% בהמחאה בנקאית, 40% המחאות בערבות בנקאית שזמן פרעונה שלושה חודשים מיום פתיחת המכרז.

מכירת טפסי המכרזים תחל ביום שני 16.6.86 ביחידת המכירות, רחוב האלוף א. מנדלר 12/א' הקריה תל־אביב. שעות הקבלה בימים א' – ה' בשעות 08.30–12.30.

★ ★ ★

מכרז מס. 098/86/06
סוסים של משטרת ישראל.
יום הסיור: 19 ביוני 1986 בין השעות: 10:00–12:00
מועד אחרון להגשת הצעות ב־23.06.86 עד שעה 10 לפנה"צ.

★ ★ ★

מכרז מס. 099/86/06
מנועי חיצון לסירות, מכשירי מחשב, תשלובות הילוכים למנוע ימי, קורא פרפ, מיים+מתקן שטיפת צילומים+סקר־פים, מכשירי אלקטרוניקה, כבל מכני, כבלי־חשמל, מנורות רדיו, בסיסי אנטנה, פסולת כלי עבודה, מנועי דיזל, רתכות, מנועים ימיים, גנרטור, פסולת נירוסטה, פסולת חבלים, פסולת מנועי חשמל, פסולת אלקטר, גרוטאות מנועי מטו־סים, שמן למנועי מטוסים, פסולת אלמ', מדפים ועמודי סופרפלוס, לוחות אלומ', פסולת בכלי אלקטר', תנופי עץ, פסולת כבלים, ארגזי קירור, מכונות משרדיות, גופי חימום, שולחנות, תנורים ומיכלים, פרט נייר+תרס שעונית+מבל־חות יד.
ימי סיור: 19, 22, 23, 24, 25, 26, 29, יוני 86. כמפורט במכרז. להרשם עד יום לפני הסיור.
מועד אחרון להגשת הצעות ב־30.06.86 שעה 10 לפנה"צ.

★ ★ ★

מכרז מס. 100/86/06
מנודים פיג'ו 404, מנועי טורד מרכזים ומנודים מסוגים שונים.
ג'יפים מסוגים ודגמים שונים
ימי סיור: 18, 19 יוני 1986, בין השעות 08.00–11.30
מועד אחרון להגשת הצעות ב־23.06.86 עד שעה 10 לפנה"צ.

משרד המשפטים
מכרז מס' 24/86

שרותי נקיון, שמירה, הדרנות ואחזקה

מתבקשות הצעות מחיר לביצוע עבודות נקיון, שמירה, הדרנות ואחזקה בלשכת שר המשפטים, רח' ג' 31, הקריה, תל־אביב.
לקבלת מסמכי המכרז ומפרט טכני יש לפנות למחלקת בנא"מ במשרד המשפטים, רח' צלאח אדין 29 ירושלים, בימים א–ו בין השעות 08.30–12.30 טלפון מס' 270111.
בתאריך 17.6.86 בשעה 10.00 יערך סיור מציעים ביחידה הנ"ל ובכתובת הנ"ל לקבלת פרטים ו/או הבהרות נוספות.
אין משרד המשפטים מתחייב לקבל את ההצעה הנמוכה ביותר או כל הצעה שהיא.

★ ★ ★

מכרז מס. 25/86

שרותי נקיון

מתבקשות הצעות מחיר לביצוע עבודות נקיון בלשכת רשם קרקעות, רח' קדושי קהיר 23, חולון.
לקבלת מסמכי המכרז ומפרט טכני יש לפנות למחלקת בנא"מ במשרד המשפטים, רח' צלאח אדין 29 ירושלים, בימים א–ו בין השעות 08.30–12.30 טלפון מס' 270111 או ביחידה עצמה.
אין משרד המשפטים מתחייב לקבל את ההצעה הנמוכה ביותר או כל הצעה שהיא.
היום האחרון להגשת ההצעות ל־2 המכרזים הנ"ל הוא כ"ז סיון תשמ"ו (22.6.86) שעה 10.00.

משרד התקשורת

מוזמנים בזה הצעות לאספקת:
13/86 גלילי נייר לקופות רושמות
14/86 שיפוץ מבנה הדואר בשכונה ל' בת"א
15/86 שלטים לבתי דואר

טפסי הצעה מפרטים ופרטים נוספים אפשר לקבל במחלקת אספקאות ומחסנים, רח' לינקולן 18 ת"א טל' 623193, כל יום בשעות העבודה חדר מס' 318.
ההצעות יש להגיש בירושלים לא יאוחר מיום 18.7.86 שעה 12 בצהרים. מכרז מס' 15/86 ביום 27.6.86.
משרד התקשורת אינו מתחייב לקבל את ההצעה הזולה ביותר, או איזו הצעה שהיא או להזמין את כל הכמות ממציע אחד. הצעות במברקים לא יתקבלו.

תחום רכש אספקאות ונכסים

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו
דפ. אינג' רודלוף (אדוארד) הימן
מותיקי המרצים בטכניון
תרם גופתו למדע
המשפחה

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
ארגון הסגל האקדמי אבל על מותו של
דר' רודולף הימן (בגימלאות)
ומשתתף בצער המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של
יקירנו וראש משפחתנו
יואל קרמר ז"ל
נעלה לקברו לאזכרה ולגילוי מצבה
ביום שני,ט' בסיון תשמ"ו, 16 ביוני 1986, בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין על הר המנוחות בירושלים.
תודתנו לכל מנחמינו
המשפחה

במלאת שלוש שנים לפטירתו של יקירנו
פרופ' נחמיה אלוני ז"ל
נעלה לקברו בהר המנוחות בגבעת שאול להתייחד עם זכרו ביום חמישי י"ב סיון (19.6.86) בשעה 5.30 אחה"צ
תחבורה ע"י בית הכנסת ישורון בשעה 5.00
נפגשים ע"י השער בשעה 5.30
ערב זכרון ייערך בו ביום בשעה 8.00 בערב בבית הכנסת ישורון
המשפחה

במלאת שנתיים למות יקירנו
פרופ' אוריאל טל ז"ל
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון ח' סיון תשמ"ו 15.6.86
בשעה 18.00 בבית הקברות בכפר שמריהו
המשפחה
ערב עיון לזכרו יתקיים ביום שלישי י' סיון תשמ"ו 17.6.86 בשעה 20.00
בבית התפוצות ברמת אביב

במלאת שלוש שנים לפטירתה של יקירתנו
שרה המבורגר ז"ל
נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה היום,
יום חמישי ה' סיון תשמ"ו 12.6.86
בשעה 12.30 בצהרים בבית העלמין החולון.
המשפחה

חלפו 5 שנים מאז פטירתה של
ורדה
כהן־זוסמן ז"ל
ביום ראשון ח' סיון תשמ"ו (15.6.86) בשעה 15.00 תערך אזכרה בבית העלמין קרית־שאול
נפגשים ליד הקבר
המשפחה

במלאת שבע עשרה שנה
לפטירת יקירנו
ג'ורג א. קלר
ז"ל
תתקיים אזכרה ביום ראשון
ח' סיון תשמ"ו 15.6.86
בשעה 16.00 בבית העלמין בהרצליה
המשפחה

לורה קורן
שותפים באבלך על מות
אביך ז"ל
עובדי

למתכות אירופיל
משתתפים בצערכם על מותו
ללא עת של
אבי הופמן ז"ל
אתכם באבלכם
מיפרומאל
ההנהלה והעובדים

הלוח הארצי
הארץ חדשות

הארץ

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל. 03-371261.
המחיר למודעה 35 ש"ח
המחיר למילה 4.38 ש"ח
המחירים כוללים מע"מ

חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן הדרום הלוח הבטוח

הלוח הארצי — הלוח הבטוח — חיפה והצפון

דירות

ביקוש דירות

קבלנים

הזדמנות טובה

דמ"ב

וילות ובתים

3–3.5 חדרים

5 חדרים ויותר

4 חדרים

2–2.5 חדרים

4–4.5 חדרים

1–1.5 חדרים

דירות בשכ"ח

קריות

וילות ובתים

5 חדרים ויותר

2–2.5 חדרים

דירות בשכ"ח

גליל

דירות למכירה

דירות בשכ"ח

נצרת

דירות למכירה

דירות בשכ"ח

עסקים

מגרשים

חנויות ועסקים

משרדים

הצעות עבודה

מבני תעשיה

מקרר

קוסמטיקה

תכשיטים

עתיקות

עוזרות ומטפלות

מכירות

אאודי

אופל

ביקוש עבודה

שיפוצים

שירותים

אחים וח

מחשבים

רהיטים

וידאו

הלוואות

בריאות

תיירות וקיט

כלי נגינה

סירות ושיט

חקלאות

אבזרי אופנה

פנסיון גיל הזהב

מכוניות

טלבוט

לנצ'יה

מרצדס

סאאב

סובארו

אופל

אלפא רומאו

סוזוקי

אמריקאיות

ב.מ.וו.

ג'יפים

וולוו

סוסיתא

פיאט

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פיז'ו

הלוח הארצי — כאן דרום — אזור הדרום

טרקטורים

אופנועים

הצעות עבודה

גזירה ותפירה

דירות

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

3 – 3.5 חדרים

שכ"ח

מכוניות

אאודי

אופל

אלפא רומאו

וולוו

סובארו

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פיז'ו

רנו

מסחריות

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הארצי

הארץ חדשות

עזרות ומטפלות

ביקוש עבודה

עסקים

חנויות

מגרשים

שידוכים

הבראות

התכתבויות

מכירות

מקרים

וידאו

בעלי חיים

קוסמטיקה

ריפוי והדרכה

אסטרולוגיה

3–3.5 חדרים

1–1.5 חדרים

ראשל"צ

4 חדרים ויותר

3–3.5 חדרים

שכ"ח

הלוח הארצי העיר צומת השרון תל אביב גוש דן והשרון

דירות

וילות ובתים

קבלנים מציעים

גוש דן

4 חדרים ויותר

2–2.5 חדרים

3–3.5 חדרים

2–2.5 חדרים

1–1.5 חדרים

אזור השרון

4 חדרים ויותר

חולון בת־ים

4 חדרים ויותר

3–3.5 חדרים

2–2.5 חדרים

2–2.5 חדרים

תל אביב

4 חדרים ויותר

לתשומת לב המפרסמים בלוח "העיר"

בכל פניה לפרסום מודעה חוזרת, להפסקת פרסום מודעה חוזרת או בירור אחר, יש למסור את מספר הקוד כפי שהודפס בעיתון בסוף המודעה.

הודעות חידוש וביטול מתקבלות ישירות בטלפון: 03-371261 (רב־קווי).

הנהלת לוח "העיר"

שיכון ופיתוח קניה בטוחה בחברה אמי

הלוח הארצי
הארץ חדשות

ת"א גוש דן והשרון
המשך

דירות בדמי"פ

ביקוש דירות

חדרים מרוהטים

שותף שותפה

דירות מרוהטות

מכוניות

אוסטין

אאודי

אופל

אוטוביאנקי

אמריקאיות

אינוצנטי

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

ג'יפים

דייהטסו

וולוו

טלבוט

וקסהול

(המשך לוח בעמ' 11ג)

שידורי רדיו וטלוויזיה

יום חמישי

טלוויזיה

16.30 שיבולת בשדה — תכנית לחג השבועות

17.00 (ע) קיצור החדשות

17.02 (ע) תכנית בידור — תחרות העולם בריקוד

18.30 (ע) הירדנים המצאות — קרן הלייזר ושימושיה

18.45 (ע) מבט — עניני השעה

19.15 (ע) ספורט — "זמן מכסיקו"

19.30 (ע) חדשות

20.00 חג שבועות תעשה לך — תגיגת זמר מתוך האומר

21.00 חדשות

21.15 זמרת הארץ

22.30 דירה לשניים — סרט קולנוע

00.15 פסוקים לחג וחדשות

טלוויזיה לימודית

14.00 צלילים צעירים

14.10 שידורי מטמל — מתאוה מנשמורת הפרשים — סרט קולנוע

15.30 קיסמים

קול המוסיקה

06.02 צלילי בוקר

07.07 בוקר נוגע

07.30 שעית מוסיקאלית — מוצארט: כלי סקית ליל ועירה, ק. 525 ...

20.05 ערב טוב ...

20.58 קונצרט ליל חג ...

23.00 דור הזהב — אמנים גדולים בהקלטות היסטוריות ...

רשת א'

12.05 לבי במזרח — שירים מזרחיים

14.06 לבת ולבן ולכל המתעניין

15.00 תכנית לקיאת חג מתן תורה

16.05 יום תורה — בין קציר שעורים לקציר חיטים — עם אבשי "כאות קדומים"

17.10 מדור — עם המשוררת שלומית אספל

09.30 קונצרט בוקר ...

12.05 מאמר הנרטיה — לילי סונה ...

רשת ב'

14.06 רגעי קסם

16.05 ושמחת בחגיך — שירים ומקראות לחג השבועות

17.05 בגוף ראשון — עם ישראל אלהד

18.06 נגשים משוחחות על רות המואביה

19.05 פירות אמורים — עם המופעת יהודית הגול

20.05 נוש עציון — ח"י שנים לשחרור

22.05 שירים על "זמרים ומשוררים"

23.05 פעות אמור — עם אייל מנר ושמר הגרש

00.10 הוי ארצי מולדתי — שירים עבריים

18.06 מפגש מחנבים

19.05 חג שבועות תעשה לך

19.30 שירודים לעולים

22.05 המחזור האפי — שירים ממחזות־זמר

23.05 הוי ארצי מולדתי — שירים עבריים

רשת ג'

06.11 בהורה לאושר — להיטים ותיקים

07.07 שיר בבוקר בבוקר

09.05 בת כבר השיר

10.05 ורדים טובים

11.05 רק מוסיקה

12.05 שעה תמימה

13.05 רק כימי חול

14.06 לי ולך — שיר הנרכה

15.05 לפנות ערב — שירים עבריים

17.05 שירים הם הפיים

19.05 זמר שכוח — שירים עבריים

20.05 מחרות

22.05 סיול לילי — שירים עבריים

23.05 צמוד להצגה — הכלהאים המספורטים של כל הזמנים

גלי־צה"ל

06.05 אורבריסיפה משודרת

06.30 פוקוס עין — מידע ומוסיקה

07.07 שבע אמא שבע

08.05 בוקר טוב ישראל

09.05 אילה בוקר

10.05 הפסקת 10

11.05 נכון לעכשיו

13.05 קשר רדיו

14.05 שיר לא חג

15.05 ישראל המוזרה — יוסי ישראל וזה גולה. משתתפים: הנשיא חיים הרצוג, יו"ר הסוכנות היהודית אריה דולצ'ין ואורחים

17.00 סבא יזוק — עם נעמי שמר

18.05 בעקבות מגילת רות — עם מאיר שלו

19.05 שירים לערב החג

20.05 לילות קיץ — ביצירות קלאסי וקל

21.05 שתי הרטוניקה — מחולות עם הורשים ישנים

23.05 שיר כאב ועבור שב — עם מאיר אריאל

מדריך הארץ

יום שישי

פרק יומי
רות א־ב

משנה יומית
כלים כה, יב־יד

דף יומי
תענ' כה

הלכה יומית
תפלה קסב, ג־ה

זמן הדלקת הנרות

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	7.07	8.28
תל אביב	7.25	8.31
חיפה	7.20	8.31
באר־שבע	7.22	8.21

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.

ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
רחובות 08־451333

מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' 8.00־20.00
בימי ו' 8.00־15.00
טלפונים: 03־433300, 03־433500

"שקמ" — שירות רפואי לקש שירות ביקורי בית של רופאים מומחים

לילדים ותינוקות בשעות 19—24 טל' 03־7549111 "שקמ" קוד מנוי 222

ער"ן — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04־672222/3
תל־אביב 03 261111
חיפה 04־672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057־48111
מרכז רפואי באר יעקב 03־223958

מרכז סיוע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה):
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02־245554
חיפה טל' 04־382611

תל אביב, מוקד יום 218820, 218898
מוקד לילה 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים,פנימית)
איכילוב — (כירורגית)

ירושלים
שערי צדק — (כירורגית)
הדסה ע"כ — (ילדים,פנימית, עיניים)
הדסה ה"צ — (אורטופדית)
בקור חולים — (נשים,א.א.ג.)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
זיוה אצ"ל 52 שכ' התקוה 378403
שרה רב האחוזר 3 תבנית ל' 428510
מוצ"ש, זיוה אצ"ל 52 שכ' התקוה 378403
מוצ"ש, שרה רב האחוזר 3 תבנית ל' 428510

ירושלים
מרפאת רוממה המ"ג 28 523191
מוצ"ש, אמיר דוד ילין 31 222788

חיפה
הנשיא שד' הנשיא 33 333312

רמת־גן
רמת יצחק שד' ירושלים 96 777506

חולון
ד"ר חורי סוקולוב 70 842433

בת ים
מזור הגיבה רייך 20 583360

פתח תקוה
סופרפארם שפירא 45 909030

נתניה
נאות שקד מ. מסחרי אזורים 52484

הקריות
הרמן סמטת מודיעין ק. מוצקין 715136

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
ימים ב' ג' ד' — 17.00—20.00.
בוגרשוב 66 ת"א, טל. 9—281228.
חיפה: ימים א', ד' — 16.00־19.00
רח' הספורט 14 טל. 81520

מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' 8.00־20.00
בימי ו' 8.00־15.00
טלפונים: 03־433300, 03־433500

ער"ן — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
חיפה 04־672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057־48111

תורנות רופאים ויטרינריים
ד"ר בן ארי משה ברודצקי 43 ת"א טל' 413361

מרכז סיוע לקורבנות אונס: — 24 שעות ביממה.
תל־אביב טל' 234819
ירושלים — 245554
חיפה — טל' 04־82611

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב, בר כוכבא 49 טל: 02־284649
פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03—285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00־24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' מס' 523566—04. שעות הקבלה: כל יום 20.00־23.00.

שיר"ן — שירות רפואי נייד (24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום — 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג — 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד
תורנות רופא ויטרינר — ד"ר טריינין ריטה, המאה ואחד 3 רמת חן 748250

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)

ירושלים
בקור חולים — (ילדים, א.א.ג)
הדסה ע"כ — (פנימית,נשים,עיניים)
שערי צדק — (כירורגית)
הדסה ה"צ — (אורטופדית)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
זיוה אצ"ל 52 שכ' התקוה 378403
שרה רב האחוזר 3 תבנית ל' 428510
מוצ"ש, זיוה אצ"ל 52 שכ' התקוה 378403
מוצ"ש, שרה רב האחוזר 3 תבנית ל' 428510

ירושלים
מרפאת רוממה המ"ג 28 523191
מוצ"ש, בית וגן הפסגה 59 420750

חיפה
הנשיא שד' הנשיא 33 333312

חולון
עין יהב 2 884854

בת ים
עצמאות בלפור 75 865583

רמת־גן
אסותא ז'בוטינסקי 41 7511874

פתח תקוה
כפר גנים לוחמי הגטו 6 9227416

נתניה
נאות שקד מ. מסחרי אזורים 52484

הקריות
הרמן סמטת מודיעין ק. מוצקין 714136

מרכזי מידע — אגד
03—432777 04—549121
02—528231—2

יום שבת

פרק יומי
רות ג־ד

משנה יומית
כלים כו, טו־טז

דף יומי
תענ' כו

הלכה יומית
תפלה קסב, ו־ח

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.

ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052—81333
נתניה 923335
רחובות 08־451333
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 08־221022

מרכז מידע למצבי לחץ מטעם "מעגלים"
א רה 11.00־13.00
ב רד 16.00־18.00
רח' מאפו 13 תל־אביב
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב: בר כוכבא 49 טל: 02־284649
פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03—285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00—24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 523566—04, שעות הקבלה כל יום 20.00—23.00
שיר"ן — שירות רפואי נייד ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום — 660585, 02־669531
מוקד לילה שבת וחג — 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד

ערב חג

פרק יומי
תהלים פג־פד

משנה יומית
כלים כו, יא־יב

דף יומי
סוכה כו

הלכה יומית
קי"ס קפג־קפד

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
מגן דוד אדום:
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052־541333
נהריה 823335
רחובות 08־451333
בת־ים 5511111
חולון 803133
לוד־רמלה 08־221022
באר שבע 057־74767
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' — 8.00—20.00
בימי ו' — 8.00—15.00
טלפונים: 03־433300, 03־433500
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית (24 שעות ביממה):
ירושלים 227171
תל־אביב 03־261111
חיפה 04־672222/3
נתניה 053־35316
באר־שבע 057־418111
מרכז רפואי באר יעקב 03־223958
מרכז סיוע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה):
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02־243554
חיפה טל' 04־382611
מרכז מידע למצבי לחץ מטעם "מעגלים"
א רה 11.00־13.00
ב רד 16.00־18.00
טל: 220831
רח' מאפו 13 תל־אביב
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב, דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03—285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00—24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד.

ירושלים
בקור חולים — (ילדים)
שערי צדק — (פנימית, נשים)
הדסה ע"כ — (כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
זיוה אצ"ל 52 שכ' התקוה 378403
שרה רב האחוזר 3 תבנית ל' 428510

ירושלים
אליטון ישעיהו 10 232555

חיפה
הנשיא שד' הנשיא 33 333312

חולון
אחוזה הנביא 52 889153

בת ים
עין יהב 2 884654

פתח תקוה
סיינפרם שפרינצק 28 9321067

רמת גן
מרכז הבוגה ציון 43 782821

נתניה
נאות שקד מ. מסחרי אזורים 52484

הקריות
הרמן סמטת מודיעין ק. מוצקין 715136

דלת פתוחה

מרכז מידע ייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות, אמצעי מניעה.
ימים ב' ג' ד' — 17.00־20.00.
בוגרשוב 66 ת"א, טל' 9־281228
חיפה: ימים א' רד' 16.00־19.00 רח' הספורט 14 טל' 81520

מרכזי מידע — אגד
03—452777 04—54913—121
02—528231—2

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)

עיריית תל־אביב יפו
עתון הארץ
תיאטרון הבימה

מוסף שבת

מקיימים
בשבת 14.6.86 ב־11.00

מ פ ג ש

בין האורחים:
- ברברה ברכט־שאל — ביתו של ברטולד ברכט
- ראש עיריית תל אביב שלמה להט — על העיר המרכז הליברלי והיתושים.
- פרופ' מורים לוי — על השתלות לב בישראל.
- דן בן־אמוץ על ספרו החדש "בליל תפארת המליצה" וביקורו במזרח גרמניה.
- יפה ירקוני — וליד המסנתר דנה ואורחים
- עם חנוכת אולם חזרות ע"ש הבימאי והמורה צבי פרידלנד ז"ל — שיחה עם דליה פרידלנד — בתו. איילה אשרוב — נכדתו ושמואל סגל — תלמידו.
- ואורחים נוספים

מנחה: מיכאל הנדלזלץ

הארוע באדיבות:
קונטרול דאטה (ישראל) בע"מ

כרטיסים בקופת "הבימה" בימים א'—ו'.
אין מכירת כרטיסים במקום בשבת.

דמי כניסה: 4 ש"ח.

50% הנחה
למנויי "הארץ" ו"הבימה" ולבעלי תעודת תושב ותעודת קשיש של ת"א

מבצע! אשראי עד 50 יום
מסירת מודעות ללוח הארצי 8.00—20.00
לבעלי כרטיסי אשראי 03—727630, 03־739297

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הסוד הגדול העומד מאחורי BUILT IN פולגור

הידעת!!? תנורי הBUILT IN של "סימנסי", "א.א.ג", "יבושי" ועוד עקים כמותם - מיוצרים למעשה ע"י החברה האיטלקית "פולגור", בעלת תרהתקן הגרמני.
היום את יכולה להשיגם ישירות ממשווקי "פולגור" בארץ - ולחסוך למעלה מ־30%!

קחי תנור של ענק אמיתי:
★ 4 שיטות בתנור אחד: גריל רגיל, גריל טורבו, אפיה רגילה, אפיה טורבו.
★ ניקוי עצמי קל.
★ דלת עם בידוד כפול.
★ שעון ופנל זכוכית מיוחד

עם האחריות והשירות המיומן של מלפי תנורים.
להשיג רק בחנויות המובחרות.

FULGOR - השם שכדאי לסמוך!

הורג חלפן קשיש ל־14 שנות מאסר

מאת צבי הראל
סופר "הארץ"

בית המשפט המחוזי בתל־אביב גזר אתמול 14 שנות מאסר בפועל על אלכסנדר יוסיפוב, מכפר יונה, שהורשע בהריגת קשיש תוך כדי שוד.

תנוכה רביב (71) הותקף ב־6.11.85 בשבע בערב, כאשר היה בדרכו מחנות המכולת שבבעלותו לביתו. רביב היה ידוע גם כחלפן כספים, הנושא כספים רבים בכיסיו. בפרשה זו הוגש כתב אישום נגד שלושה צעירים תושבי כפר יונה. אליהו חלפון (30), אשר אשורוב (30) ואלכסנדר יוסיפוב (28) שכ־

אמור נידון אתמול ל־14 שנה. שלושת הצעירים אספו את הקורבן למכונית הטוסיתא בה נסעו, כשהם מציעים לו טרמפ עד לביתו. בעת הנסיעה נכנסו לפרדס, ושם, לטענת התובעת עו"ד הלנה ביילין, תנקו אותו אשורוב וחלפון שישבו במושב האחורי עד שהתעלף. בשלב מאוחר יותר חנקו אותו למוות בעזרת שק, שהיה בסל שהחזיק הקשיש. גופתו של המנוח נמצאה כאשר כיסיו שלופים החוצה. שלו־שת הנאשמים הואשמו ברצח.

נאשם שני נורה בתא המעצר

בפברואר שנה זו נהרג אשורוב בתא המעצר במשטרת נתניה, כאשר שוטר ירה בו לאחר שתפס שוטר כבן ערובה ואיים לפגוע בו בסכין. השבוע החליט יוסיפוב להודות בהריגה, בעיצומו של שלב ההוכחות במשפט.

בטיעונים לעונש טענה התובעת עו"ד ביילין, כי ראוי שבית המשפט יחמיר בעונשו של יוסיפוב, בגלל הנסיבות המיוחדות של תיק זה בו לקורבן לא היתה הזדמנות להתגונן והוא הומת לאחר שכבר התעלף. עוד הדגישה התובעת, כי יש לראות מקרה זה כחלק מתופעה של קשישים המהווים בשנים האחרונות קורבנות למעשי שוד אלימים.

השופטים מציינים בנימוקי גזר הדין כי אין זה המקרה להתחשב בנ־סיבות האישיות של הנאשם.

עתה יעיד יוסיפוב נגד חלפון המואשם בעבירת רצח.

ישבו בדין השופטים שלמית ולנשטיין, יעקב קדמי ועדנה שצקי.

אין התקדמות בחקירת רצח לוסי איימוס

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

למעלה ממאה חשודים, ערבים ויהודים, נחקרו עד כה על ידי צוות החקירה המיוחד החוקר את רצח התיירת לוסי איימוס, אשר נאנסה ונרצחה לפני מספר שבועות באזור לכיש.

מפקד מרחב לכיש, ניצב משנה יוסי זכריה מסר, כי למשטרה אין עדיין כל ידיעה או קצה חוט הקושר חשוד כלשהו לרצח. לצוות החקירה המיוחד אין כל מידע לגבי כלי הרכב שהגיע למקום.

הנהלת עיריית אשדוד הקצתה עשרת אלפים ד' למימון הגנת ראש העירייה

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

הנהלת עיריית אשדוד אישרה אמש תשלום עשרת אלפים דולר (15 אלף ש"ח) על חשבון שכר טירחת עורך־דין, כמימון ביניים להגנתו המשפטית של ראש העירייה אריה אזולאי.

ממלא מקום ראש עיריית אשדוד אפרים גור חבר בהנהלת העירייה מסר, כי ההחלטה אושרה פה אחד.

עוד מסר גור, כי "עקב השדות המשטרה על ביצוע מעשים פליליים כביכול שבוצעו על ידי של ראש העיר הוחלט לאשר הקצאת סכום זה כמימון ביניים והוא יוצא מסעיף של הוצאות משפטיות המעוגן בתקציב השוטף של העירייה. החלטת הנהלת העירייה תובא לאישור מועצת העיר. בתשובה לשאלת סופר "הארץ" האם יאושר סכום נוסף להגנתו של אזולאי אמר גור "בשלב זה אושר הסכום הזה. אנו מקווים כי לא נצטרך לאשר סכום נוסף בתום עשרת ימי המעצר של אזולאי".

ביהמ"ש דחה ערעור אריה אזולאי על הארכת מעצרו

מאת צבי הראל ואיתן רבין
סופרי "הארץ"

ראש עיריית אשדוד אריה אזולאי (55) יישאר במעצר עד ליום ד'. שופט בית המשפט המחוזי בתל־אביב אריה אבן ארי דחה אתמול ערר של אזולאי שנעצר לעשרה ימים בפקודת בית משפט השלום.

אזולאי חשוד בקבלת שוחד, במרמה ובזיוף פרוטוקולים. המשטרה טוענת, בין היתר, כי קיבל מבעל עסק כספים לצורך סיעתו בעירייה (המערך) ובתמורה הסדיר לו רשיון לעסק. עוד טוענת המשטרה, כי אזולאי קיבל כרטיס טיסה ושהייה בחו"ל מישיבת בעלז והעדיף אותה בהקצאת קרקע בעיר.

בנימוקיה לעצור את אזולאי, טענה המשטרה כי יש לנהל את החקירה ללא הפרעות. סניגורו של החשוד, עו"ד צבי לוי, טען בנימוקי הערר, כי אין חשש שראש העירייה ישבש הליכי חקירה. עוד אמר הסני־גור כי מרשו מוכן להבטיח שלא ישוחח עם פקידי עירייה הקשורים בפרשה כל זמן שהחקירה מתנהלת ולנתק את טלפון ביתו מאותו חשש של שיחות עם נחקרים בפרשה. עוד אמר הסניגור כי במקרה של חקירת ראש עירייה אחר (הכוונה לראש עיריית ירושלים טדי קולק בפרשת "קרן טדי") לא ביקשה המשטרה לעצור את ראש העירייה. סגן ניצב עו"ד שמואל גרינבויים הממונה של צוות החקירה אמר בתגובה כי אין להשוות כלל בין שני המקרים, השונים בצורה קוטבית. השופט אבן ארי ציין, כי אילו התבקש לעצור את אזולאי רק בגלל חשדות של זיוף פרוטוקולים, היה משחררו.

שופרו תנאי המעצר

תנאי מעצרו של אזולאי, בבית המעצר באבו כביר, שופרו. מפקד בית המעצר נאות לאפשר להכניס לאזולאי סדינים נקיים וספרי קריאה.

מניף מפלגת העבודה באשדוד החליט אתמול להוסיף לעמוד מאחורי ראש העירייה ולתמוך בו בכל מהלך ימי החקירה.

מקורות משטרתיים בכירים אמרו לסופר "הארץ" איתן רבין, כי היחידה לחקירות הונאה תבקש כנראה להאריך את מעצרו של אזולאי בתום עשרת ימי המעצר הראשונים. לדבריהם, מדובר בחקירה סבוכה ויש לחקור למעלה מ־20 פקידים ותושבים.

פקידת בנק הפועלים: מלבסקי לא הפגינה דאגה כשנודע לה על המשיכות מחשבונה

(ע) עורך הדין דרור מקרין, אחד משני סנגוריה של הוה יערי המשיך אתמול בנסיונותיו להפריך את גרסת התביעה לגבי המניע לרצח מלה מלבסקי. אתמול, הופיעו שני עדים: צבי גרברט, מבקר בנק הפועלים ווויאן דיסני, הפקידה שבשרה למלה מלבסקי, כי חשבונה בסניף בנק הפועלים בירושלים עומד ביתרת זכות אפס, לאחר שנמשכו ממנו 52,000 דולר על ידי הוה יערי.

גרברט סיפר כי לאחר שבדק את החשבון, לבקשת המשטרה, גילה כי 52,000 דולר הומרו לשקלים ונ־משכו על ידי יערי. רוב הכספים הומרו אחרי שהוה יערי עזבה את תפקידה כיועצת השקעות בבנק. הכספים הועברו מינואר 1984 ועד אוגוסט 1984.

לשאלת סנגורה של יערי, עו"ד דרור מקרין, ענה גרברט, כי עד מאי 1984 משכה יערי 12,000 דולר מן החשבון. במאי 1984 הגיעה מלבסקי לבנק והפקידה בחשבון 760 דולר. היא ידעה אז, כי 12,000 דולר נמשכו מן החשבון, אך לא העירה דבר על כך.

כוכה, טענה יערי, כי הכסף בחשבון היה שייך לה וניתן לה על ידי אביה, שהיה סוחר מט"ח. היא טענה כי הכסף הופקד על שמה של מלבסקי מפני שזו היתה תושבת חוץ, לה מותר להחזיק מטבע זר בכל סכום.

סגנית מחלקת מט"ח בבנק הפועלים בירושלים, וויאן דיסני, היתה האחרונה בבנק שראתה את מלה מלבסקי המנוחה. היא סיפרה בעדותה, כי מלבסקי הגיעה לבנק, שאלה מה מצב החשבון ונענתה כי למעשה נמשך כל הכסף על ידי הוה יערי.

מלבסקי לא גילתה דאגה

דיסני אמרה, כי מלבסקי לא הראתה כל סימני דאגה או עצבנות מן המידע הזה. היא ביקשה רק לדבר עם הוה יערי בטלפון והופנתה לחדר צדדי, בו היה טלפון.

לשאלת עו"ד דרור מקרין, הודתה וויאן דיסני, כי כל הכספים נמשכו מן החשבון על ידי יערי, מבלי שהיה קיים יפוי כוח למשיכתם. היא אמרה, כי סמכה על כך שהוה יערי היתה פקידה בבנק הפועלים. הוה יערי הודתה, באמצעות סניגורה כי באוגוסט 1984, כאשר בקשו בבנק הפועלים יפוי כוח מיערי, הביאה יפוי כוח מזוייף רטרואקטיווי לשנה וחצי, שאישר בדיעבד את כל משיכותיה מן החשבון. יפוי הכוח המזוייף היה בר תוקף מינואר 1983, למרות שהחשבון בו מדובר, נפתח רק במרץ 1983.

יפוי הכח שהביאה יערי לא נחתם בנוכחות מלה מלבסקי או בנוכחות עורך דין, כנדרש בחוק.

וויאן דיסני אמרה, כי מלה מלבסקי היתה אשה קטנה ועדינה שנראתה הטיפוס נוח. בתגובה לכך העיר עוה"ד דרור מקרין, כי גם "טיפוס נוח" יוצא מגדרו כשנודע לו שמשכו 52,000 דולר מחשבונו, בלי רשותו.

בשבוע הבא ימשכו עדויות התביעה. עדי ההגנה יוזמנו להעיד בספטמבר, אחרי פגרת בתי המשפט.

זוג רומנים נוצרים שבאו להתאחד עם אם הבעל עצורים בגין שהייה בלתי חוקית

מאת נורית בהנא,
סופרת "הארץ" בחיפה

זוג בשנות השלושים, שרטטים במקצועם, ויקטור וגבריאלה אליבה גודיאנו, מוחזק זה שבוע בבית הסוהר ברמלה, לאחר שמשרד הפנים סרב להאריך את אשרת שהותם בארץ.

בני הזוג, נוצרים בעלי אזרחות רומנית, הגיעו לארץ ב־3 למאי 1985. אימו של הבעל נוצריה, הנשואה בשניה ליהודי שעלה מרומניה.

לאימו ולאביו החורג של ויקטור גודיאנו בן ובת. בשנת 1975 עלו הם וילדיהם לארץ. הוא עצמו נשאר ברומניה כיוון שעמד להינשא שם, ותיכנן להצטרף למשפחה לאחר מכן. שני אחיו החורגים משרתים בצה"ל. לויקטור עצמו אין קשר עם אביו האמיתי או קרובים אחרים מאז גיל 6.

משך ארבע שנים נאבק לצאת מרומניה ולעלות לארץ. בשגרירות ישראל בבוקרשט נאמר לו, כי קיימת אפשרות להתאחד עם משפחות בתנאים מסויימים. במאי 1982 הגיש בקשת הגירה. בקשתו לעלות לארץ נדחתה משום שאינו יהודי. במארס 1985 שבת רעב במשך 46 יום, עד שמצבו הבריאותי חייבו להפסיק את השביתה.

בשנת 1985 הצליחו בני הזוג לצאת מרומניה לדנמרק. נאמר להם, כי אם ישיגו אשרת תיירים לישראל בארץ אשרת, יתכן שיהיה ניתן לעזור להם כאשר ישהו בארץ.

במאי אשתקד הגיעו בני הזוג לארץ. מתוך חוסר התמצאות, הגישו מיד בקשה לקבל מעמד תושבי קבע, בלי שהאריכו את אשרת התיירים שלהם. תשובת משרד הפנים היתה שלילית. הזוג בקש ראיון אצל יהושע כהנא, סגן מנהל כללי של משרד הפנים וראש מינהל האוכלוסין, אולם לא נענה.

"שוהים בארץ שלא כחוק"

יהושע כהנא אמר ל"הארץ": "בני הזוג גודיאנו שוהים בישראל שלא כחוק ולאחר שהוזהרו, ניתנו להם מספר התראות לעזוב את המדינה מרצונם לא עמדו בכך. לכן נעצרו". משרד הפנים מסרב להאריך את תוקף האשרה מפני שאין אנשי המשרד רואים אותם כרציניים.

כהנא הכחיש בתוקף כי סיבת הגירוש נובעת מאי יהדותה של האם. הוא טען כי כוונת בני הזוג מלתחילה היתה להשאר באופן לא חוקי. "הזהרנו אותם והם מצפצפים. לא היה מנוס מביצוע צו הגירוש" בתשובה לשאלה האם פשעו או שגירושם הוא מסיבות בטחוניות טען כהנא כי חוק הכניסה לישראל הוא כמעט היחיד, הפטור מחובת הנמקה. בתשובה לשאלה נוספת אישר כי גם משרד החוץ מעורב בגירוש בני הזוג מן הארץ, וכי פעילות משרד הפנים בנושא תואמה עם משרד החוץ.

בני הזוג טענו בפני ח"כ שולמית אלוני, כי אינם יודעים מדוע לא ניתן להם להשאר בארץ וכי משפחתם אינה יכולה לתמוך בהם לאורך זמן. לדבריהם, עזבו את רומניה כמהגרים והחזרה לשם עשויה לחשפם לסכנות.

בקשה לדיון בביהמ"ש

עורך הדין יעקב ברסלב הגיש ביוזמת תנועת ר"ץ בקשה לדיון בבית המשפט המחוזי בירושלים, במטרה למנוע את גירוש הזוג. הדיון יתקיים ביום שני הקרוב. ראש הלשכה לפניות הציבור בתנועת ר"ץ בעזו מואב פנה בנושא למנכ"ל משרד הפנים חיים קוברסקי, בניסיון למנוע את גירוש בני הזוג מן הארץ כל עוד לא נתברר העניין בבית המשפט. לטענתו קיימת בעיה עקרונית ביחס לבני משפחה לא יהודים מקרבה ראשונה, המבקשים להתאחד עם בני משפחתם בארץ.

בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ

בזק מברכת את אילת לרגל פתיחת הסניף החדש לשירות תושבי העיר

כתובתנו החדשה: סנטר
(ליד מלון סנטר)
טלפון: 059-72173

הסניף מטפל בנושאים הבאים:
★ התקנה והעתקה של טלפונים.
★ בירור חשבונות.
★ הזמנת ציוד נוסף.
★ רישומים במדריך הטלפון.
★ יעוץ בכל נושאי התקשורת.

מועדי קבלת הקהל בסניף:
בימים א', ב', ג', ד' ו' 8.30 - 12.30
ביום ה' אין קבלת קהל בשעות הבוקר.
בימים א' ה' 16.00 - 18.30

ליד הסניף פועלת תחנת שירות
טל' 059-72988
★ לתיקון מכשירי טלפון
★ לרכישת ציוד טלפוני

מועדי קבלת הקהל:
בימים א', ג', ה' 8.30 - 14.30
בימים ב', ד', ו' 8.30 - 12.30
בימים א', ה' גם בין השעות 16.00 - 18.30

בזק/המחלקה ליחסי צבור

ראש ועדת הביקורת בעיריית ת"א:

מדרחוב נחלת בנימין — ללא אישור ועדת בניין ערים

דובר העירייה: בעוד זמן יבוצעו ההליכים הנדרשים בחוק

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בתל אביב

ראש ועדת הביקורת בעיריית תל אביב, עו"ד אברהם פורז, קובע, כי העבודות המתבצעות להפיכת קטע של רחוב נחלת בנימין בתל אביב למדרחוב מנוגדות לחוק.

פורז קובע, כי אין לפרוייקט תכנית בניין עיר ומכילא לא אושרה תכנית זו בוועדה המקומית לתכנון ולבניה ובוועדה המחוזית, כנדרש בחוק.

בין השאר,מתבססת קביעה זו על חוות דעת שהגיש לפני יותר משנה המשנה ליועץ המשפטי לממשלה יורם בר סלע, ובה נאמר שכדי לבצע תבנית להקמת מדרחוב יש צורך בהכנת תכנית בניין עיר והיזנת באישורים. כתוצאה מכך, נאלצה עיריית נתניה, שביקשה להקים מדרחוב לקיים ההליכים הקבועים בחוק ורק אחר כך הוחל בעבודות.

דובר עיריית תל אביב מסר בתגובה, כי בשלב זה השינויים הנעשים במדרחוב נחלת בנימין הם בתחום התנועה בלבד ובעוד זמן מה תבצע העירייה את ההליכים הנדרשים בחוק.

בוחן נהיגה בצפת חשוד בקבלת שוחד מיני וכספי

מאת מנחם הורוביץ
סופר "הארץ" בצפון

בוחן ממשרד הרישוי בצפת ומורה לנהיגה תושב העיר, חשודים בפרשת שוחד מיני וכספי שנתנו תלמידות, שביקשו לעבור מבחני נהיגה מעשיים.

הבוחן, פנחס לוי, בן 50, חשוד כי היה מבצע מעשים מגונים בבחונות בעת המבחנים המעשיים. תלמידות שנענו לחיזוריו והסכימו לפגוש אותו לאחר המבחן, קיבלו כבר ביום הודעה כי עברו את המבחן.

אתו נעצר מורה לנהיגה בן 36 החשוד כי שיחד את הבוחן, ובתמורה היה זה מעביר את תלמידיו במבחן. צוות חקירה מיוחד חקר עשר תלמידות, שהעידו, כי הבוחן ביצע בהן מעשים מגונים.

שני החשודים נעצרו על פי צו בית משפט השלום בצפת. והפרקליטות מכינה כתב־אישום.

נאשמים ברצח שוחררו בערבות

(ע) שופט בית המשפט העליון, יעקב מלץ, שחרר בערבות שני נאשמים שהוגש נגדם כתב אישום על רצח. מיכאל מושיאשווילי ומיכאל ציקואשווילי מואשמים, כי בצעו שוד בחנות, הלמו בראשו של התנוני ופצעוהו; לאחר כמה שבועות מת מפצעיו.

לאחר ששופט בית המשפט המחוזי בת"א הורה להאריך את מעצרם של השניים עד תום ההליכים נגדם ועל החלטה זו ערערו בפני בית המשפט העליון, קבע שופט בית המשפט: "בנתונים שיש כיום לפני, לא נראית לי גרסת התביעה, כמהווה תשתית ראיתית מספקת שתצדיק את החזקתם של העצורים במעצר עד תום ההליכים. לפיכך, אני מקבל את הערעור ומורה על שחרור הנאשמים בעירבה".

תנאי הערובה שנקבעו הם צו איסור יציאה מהארץ, ערבות עצמית צד ג' של 30 אלף שקלים, מהציתה במזומן, והתייצבות אחת ליומים בתחנת משטרה בקריית אתא. השניים שוחררו שלשום, ונימוקי ההחלטה פורסמו אתמול.

swift rent a car
השכרת רכב סוויפט

מבצע שבועות

Tel. 03-284505 טל.
רחוב הירקון 167
ככר אתרים (נמיר)
מספר 127 תל־אביב

נסה ותווכח!

לד"ר גבריאל מרשק
מנהל מח' אף אוזן גרון
בי"ח קפלן

ברכות לרגל קבלת
תואר פרופסור

מכל צוות המחלקה

המרכז הרפואי ע"ש ח. שיבא
תל־השומר

ביום השנה ה־15 לפטירתו של

פרופ' ח. שיבא ז"ל

יתקיים ביום ראשון 15.6.86 בשעה 14.00
בבית סורסקי טכס האזכרה

במעמד זה יחולק פרס שיבא לעובדים מצטיינים.
מוקירי זכרו וותיקי בית החולים מוזמנים.

הנהלת בית החולים

ESSILOR
CR-39 העדשה הטובה ביותר
מכירה לאופטיקאים בלבד
ארמון־אילת 47 ת.א. טל. 657001, 653305־03

לגלות עולם נסתר
נאות הכיכר

הרצאות בליווי שיקופיות
ביום שבת 14.6.86 בבית ציוני אמריקה, ת"א
יוגוסלביה הונגריה בשעה 20.00 | קניה בשעה 20.00
סקנדינביה בשעה 21.00 | יוון בשעה 21.00
באולם גולדשטיין | בחדר 4

ביום ג' 17.6.86 בבית הקונפדרציה הציונית, י־ם
רח' אמיל בוטה (מאחורי מלון המלך דוד), ימין משה
טורקיה בשעה 20.00 | ספרד בשעה 21.00
המרצה: פרופ' אברהם הוכבג | המרצה: יוסי פרידמן
הכניסה חופשית

לכבוד
מר אריק שרון
שר התעשיה והמסחר

כבוד השר!

בראותי שפקידי משרדו מצליחים בהשתדלותם לא לאפשר למכתבי להגיע לידיו, הנני רואה את עצמי נאלץ לפנות אליו באמצעות העתונות, בתקוה שבדרך זאת כן אצליח להעיר את תשומת לבו על הנעשה מאחורי גבו במשרדו, ולהביא באותה הזדמנות לידיעת הצבור שלנו, את הרקע וההדים אותו הם הצליחו להחדיר בליבו של תעשיין, שהמשרד היחיד שלו מתרכז בזאת, שהוד עשיה מהווה מסורת הידד ולא: "כסף — כסף תורדוף".

הנה בקיצור כרטיס הביקור שלי: הנני תעשיין, ורק תעשיין מיום עליתי ארצה זה למעלה מ־47 שנה, ולפני 35 שנה הקימותי בה את המפעל הראשון בארץ ליצור צמר הסלעים "סלעך", ובהמשך — לר' זות פוליסטירן מוקצף "איזוקור" (קלקר), לבר הזכוכית "סיכמיך", והרוי ביטומן "סיבאסט" והרבה מוצרים ביטומניים שונים, הדרכם החרותי, בכלל בארץ את המושג של בידוד ואיטום.

כל המפעלים הנ"ל הוקמו על ידי ללא מענקים וללא הלוואות ממשלתיות, אלא אך ורק בהשקעה עצמית גרידא, ובאמצעותם בודדו במפעלי צנורות רמלה למעלה מעשרים מיליון מטרים צנורות להובלת דלק, גז ומים, כל המתקנים בבתי הזיקוק, תחנות חברת החשמל, של התעשיה הכבדה, בתי קירור, בתים למגורים ואוטומי עשרות אלפים גגות ומקלטים.

לפני כ־5 שנים הקימותי מפעל חדש ליצור לבד הזכוכית "סיב מיך", בשיטה משוכללת ובידע חדש אותו רכשתי בגרמניה. למרות הצעתו של מרכז השקעות להקים מפעל זה באזור א', נגד קבלת הטבות מצדינות מצדו. אבל בהתחשב בזאת שלהקמתו והפעלתו במרחק רב מתמרת האם, הייתי זקוק לצוות מיוחד נפרד של יועצים, מהנדסים, מסגרים והוצאות משרדיות, הערפתי לוותר על ה"גרויסע גליקען" והקימותיו על יד מפעל תקמם בהשקעה עצמית של כ־$600.000. זה בקיצור תוכן התעסוקה שלי בארץ במשך 35 השנים האלה.

"ויקם מלך חדש אשר לא ידע..." בכלל מה זה תעשיה, ובמיוחד זאת אשר במשך 35 שנות קיומה הכבה לאוצר המדינה, באמצעות מוצרי הבידוד האיטום שלה, שערך החסכון שלהם הוא למעלה מ־80% עשרות מיליוני דולרים, ומשתדל להשתיקה ולהרסה.

האגדה לא מספיק שזה בלתי אפשרי להשיג פועלים יהודים, בגלל זה שהם מתפרנסים "בכבוד" מדמי האבטלה ומשרים — בעזרת משרד העבודה הרווחה — את התעשיה הכבדה למשחק בידיהם של העריכים שמשרד הדלק, המהווה ההוצאה הבסיסית ביצור מוצרינו, הוא למעלה מכפול מזה שבחו"ל, שהשוק הקטן בארצנו מכתיב גם היקף היצור המוגבל ואי לזאת גם הגדלת ההוצאות הכלליות בהתאם בהשוואה לחו"ל והנה משתדלים עכשיו פקידיו בכל מרצם ויכולתם ומצליחים גם לאפשר יבוא של לבד הזכוכית מחו"ל במחירי היצוא של למעלה מ־50%.

הלא אינני דורש מכס מגן של 350% עד 500%, כי לא לכיסוי רצפות, כגון שטיחים, מיועד מוצר זה, אלא לכיסוי גגות בטון נגד חדירת מי גשם, או שטחי צנורות להובלת מים ודלק נגד חלודה. להיפך מזאת, הנני מוותר אפילו על הטלת איזה שהוא מכס מגן בכלל, הנני מבקש רק להפסיק את היבוא בהיצף.

עובש וצחוק אירוני מכסים את תוכן תלונות מפעלי בבורון.

והנה הצהיר בכבוד במשרדיו באמצעות העתונות, ב־29.1.86 שלא יאושר יבוא בהיצף מחו"ל. אור התקוה חדר בחושך הרכאון שסלא את לבי לעת זקנה (אני רק בן 84) בקריאת הצהרתו זאת, ואי לזאת העברתי לו במכתב רשום ב־30.1.86 את בקשתי בנושא זה. מאז עברו רק למעלה מ־4 חדשים "ואין קול ואין עונה", כל הצהרותיו נהפכות לאין ואפס, מתבטלות הן פשוט ע"י פותחי מעטפות המכתבים המעבירים אותם אל דרך גישתם לכבוד.

כבוד השר! אני מכסים שאני זקן ומגוחך כזה שנהגה מעצם השכלולים ביצור מוצריו הציוני, שהוכר גם בפטנטים בין לאומיים ולא דווקא מ"רישמן ישורון". זאת היא מחלה אצלי שעברה בירושה מאבות אבותי ברומניה, שיסדו שם מפעל תעשייתי עוד ב־1840, שאין אני מסוגל להשתתף גם כן בריצה, "אמוקית" אחרי דולרים ומענקים של משלם המסים מהרה"ב, שרק ב־1986 הגיעו לששה מיליארד דולר, מלבד התרומות של אחינו בני ישראל מחו"ל.

הנני בן לעצמי מעומק לבי בראותי מי משחק היום בזעת אפם של הפועלים שלי במפעל, בו השקיעו למעלה מ־30 שנות חייהם בעבודתם היום יומית, ומי קובע גורלו של מפעל ותיק וחיוני כזה, בו גם אני השקעתי 55 שנה ממיטב שנותי. בשארית כוחי אני מתאמץ למנוע, שגורל המפעלים שלי לא יהיה זהה לאלה שכבר נעלמו מהשוק הישראלי: אתא, צמיגי שמשון, של אחים בורנט ועשרות כדוגמתם. אבל איך אוכל להשפיע על דור המשך, עם חינוכו בארץ, ובהתחשב עם האמור לעיל, שלא יהפוך את זיעת אפם של פועלי מפעלי ושלי למשחק ברעות באולם הבורסה ולטרף ושלל בקופת הבנקים?

כל עוד ש"המצלצלים" של ה"דוד מאמריקה" ושל אחינו בני ישראל בגולה מרווים את הצמאון האין סופי של ממשלתנו, יכולים הפקידים שלו להמשיך ולרקוד את היקוד המקברי שלהם ולאפשר יבוא ללא גבול של מוצרים המיוצרים בארץ ובמיוחד בתנאי היצף כנ"ל.

גישתם זאת המשבצת את לבם של התעשיינים, היא אינה עשויה אבל בשום אופן להביא ליצור תשתית כלכלית עצמאית ואיתנה בארץ, ולא עלולה... עם הזמן, ריקבון של הדרים המשוטטים בבקשת נדבות, מתנות ומענקים.

הנני, למרות הנ"ל, ממשיך לחלום ולקוות שכבר כן יקיים את תוכן הצהרתו מ־29.1.86, ובניגוד לשאיפת פקידיו יביא להפסקת היבוא בהיצף של לבד הזכוכית (פרט המכס 70.20/3500/7) ותודתי, בשם פועלי המפעלי ובשמי אני נתונה לו מראש.

בהערכה ובכבוד רב,
חיים שכטר
מנהל מפעלי תעמס (מ.)

"בזר שטיחים" אשר
רח' דיזינגוף 184 ת"א
המרכז לשטיחים פרסיים וסיניים!!!
במלאי: שטיחים פרסיים סיניים בוכרה, בלוצ'סטן קווקז קשמיר אפגניים
שטיחים טורקיים: שטיחים עתיקים ושטיחים במחירי הזדמנות!!!
"בזר שטיחים" אשר
ת"א דיזינגוף 184 טל' 243598
190 טל' 234580

POSTERS
מכירה לחנויות פופ בלבד!
ארמון - רח' אילת 47 ת.א. טל 657001, 653305־03

סונול דיור 2000
מול הזיפר־כל החדש
מפרץ חיפה, צומת ק. אתא
חדריישינה, מטבחים, מזנונים, פ. אוכל.
עוד להתכנן ולעיצוב פנים!
טל' 04-720720

לגלות עולם נסתר
עם מדריכי נאות הכיכר
• מסלולים בלוי שגרתיים • קהל מטיילים מובחר
סקנדינביה
דנמרק, שבדיה, נורבגיה — 15 יום — 13.7
דנמרק, שבדיה, נורבגיה — 18 יום — 27.6, 11.7, 25.7
פינלנד, דנמרק, שבדיה, נורבגיה — 21 יום — 13.7
סביב סביב כלל שמש חצות
דרום אמריקה
פרו, בוליביה, ארגנטינה וברזיל — 34 יום — 20.7
להרי האנדים ולמקורות האמזונס —
32 יום (למיטיבי לכת) — 28.7
קניה
ספארי להרגים — 9—16 ימים
ספארי קמפינג — 16—22 יום — 31.7
ירושלים: קרן היסוד 36, טל. ...
תל אביב: ...

הלוח הארצי הארץ חדשות

הארץ

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל. 03-371261
המחיר למודעה 35 ש"ח
המחיר למילה 4.38 ש"ח
המחירים כוללים מע"מ

חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן הדרום הלוח הבטוח

ת"א גוש דן והשרון
המשך

טריומף

לנציה

מורים

מיני מיינור

מרצדס

נ.ס.או.

סאאב

סובארו

סוסיתא

סימקה קרייזלר

סיאט

פולקסוואגן

סיטרואן

סוזוקי

פורד

פיאט

רנו

מסחריות

משאיות

אופנועים

טנדרים

לתשומת לב המפרסמים בלוח "העיר"

בכל פעם לפרסום מודעה חוזרת, להפסקת פרסום מודעה חוזרת או לבירור אחר, יש למסור את מספר הקוד כפי שהודפס בעתון בסוף המודעה.
הודעות חידוש וביטול מתקבלות ישירות בטלפון: 03-371261 (רבקה).

הנהלת לוח "העיר"

נצא לאכול

איטלקיות
● ויטוריו המסעדה האיטלקית היוקרתית מבחר מאכליים. ויטוריו הירקון 106 ת"א טלפון: 246837.

● פיצריות רימיני המטבח האיטלקי האמיתי בטעם מעולה כפי שרק איטלקי יודע להכין. פתוח בצהריים ובערב. רימיני רשת המסעדות הגדולה בארץ.

אמריקאיות
● במסעדת רונדו מבחר דגים ובשרים. הסלטים חינם תפריט מיוחד ב-8.5 ש"ח. רונדו, כיכר אתרים טלפון 03-287704.

בלקניות
● אקרופוליס מסעדות טובות באמת דגים ובשר בנוסח הבלקן. ת"א המסגר 46 טלפון 338403. יפו העתיקה בניין כליף טלפון 838397.

בתי קפה
● קפה תיאטרון הבימה מזמין אתכם להגינת סלטים מדי יום בין השעות 12⁰⁰–16⁰⁰. בימי שישי מאכלים מבית אמא ומשעה 13⁰⁰ בצהריים שירי ארץ ישראל עם הזמר ליאור ייני. קפה תיאטרון הבימה טלפון 204113.

● הגלידריה הירוקה, מבחר גלידות, חביתיות בלינצ'ס, פיצות ומאכלים קלים. הכל ממטבח ביתי באיכות גבוהה ובמחירים זולים. באו ותהנו מרמה הגבוהה במחיר השווה לכל כיס. הגלידריה הירוקה דיזנגוף 114 טלפון 224059.

● פמי בורקס בבית גיבור קרואסונים, עוגות ובורקסים למיניהם. אפשר לקחת הביתה ולקבל באמצעות שליחים. טלפון: 652215.

גלידריות
● הבלוק, רשת מסעדות הגלידה היפות ביותר בארץ. באו אל הבלוק ותהנו מקרנבל של גלידות העשויות מחומרים טבעיים ועכשיו הבלוק גם בבן יהודה 163, בהרצליה פיתוח ובמרכז בנתניה.

דגים ומאכלי ים
● שמורן דולפין, המסעדה המובחרת לדגים ומאכלי ים, האוירה ביתית מיוחדת ונעימה. השרות מכל הלב. דיזנגוף 189 ת"א. טלפון: 232425.

● במסעדת פורנג מבחר דגים ומאכליים ברטבים מיוחדים ממטבח הבית. מקבלים כל כרטיסי האשראי. הפורנג, פרישמן 8 תל־אביב. טלפון 222948.

● מסעדת המסבים באלוף שדה 101 מתמחה במאכלי ים וממולאים. מוסיקת רקע והשרות מכל הלב. להזמנות צלצלו: 744346.

● מאב אריה שמח להודיע על פתיחת מסעדת דגים, מלון אריה טלפון 352221.

● שלדג, המסעדה הגבוהת בעלת המוניטין מציעה מבחר דגים ופירות ים. שלדג, רחוב בן יהודה 256 טלפון 445456.

דרום אמריקאיות
● ביזקה המטבח הברזילאי היהודי היחודי בארץ. יהודה הימית 103 יפו, טלפון 827289.

חלביות צמחוניות
● בלינצ'י המחודש. המסעדה הראשונה בארץ לבלינצ'ס חלבי בלבד. רחוב ירמיהו 17 ת"א. טלפון: 443617.

● נמלי בלינצים מסעדה חלבית כשרה בלב דיזנגוף אוירה נעימה ומאכלים מעולים. הכניסה משעורים 4 ר6 פתוח עד חצות.

● בעמוריה מבחר מטעמי חלב ודבש כשר למהדרין מנות דגים, פשטידות, בלינצ'ס, סלטים, גבינות ועוגות. פתוח 6⁰⁰–21⁰⁰. עמוריה אלנבי 54.

● בית הגבינות מאכלים חלביים צמחוניים. בתפריט: שיפודי גבינה, מגוון גבינות, מבחר גדול במיוחד של סלטים, דגים, מרקים ועוד מעדנים רבים. בית הגבינות מעדנים מעולם אחר! בן־יהודה פינת ארלוזורוב 13 טלפון: 230048.

יהודיות
● בקימון, מטבח יהודי ביתי ובתפריט מגוון. רח' דיזנגוף 145 ת"א. טלפון: 03-233679.

● במטעמי אסתר תקבלו מבחר מטעמים ממטבחה של אמא. ארוחות בוקר צהריים וערב. פתוח מ-6⁰⁰ בבוקר עד 8⁰⁰ בערב. גם בשבת בצהריים. רחוב אבן גבירול 7 ת"א. טלפון: 03-245096

● בפלעצל כמו בבית! אוכל יהודי מקורי במבחר עשיר ומגוון. ערב ערב באוירה מזרח אירופאית. פתוח יום יום מ-12 בצהריים עד 12 בלילה. הפלעצל פרישמן 70 טלפון: 238761

ימתיכוניות
● קפה ומסעדה בנורדוף מציעה אוכל ים תיכוני מעולה במבחר מנות מגוון. בואו ותיהנו מנוף ים מרהיב המשקיף מקומת הקפיטריה תוך כדי בילוי במסעדת בנורדוף. פתוח רצוף מ-8.30 בבוקר עד 2.00 אחר חצות. בנורדוף על חוף הטיילת ת"א טלפון: 237822. בנורדוף כיף של מקום על החוף!

● בפריות, מסעדה ים תיכונית הידועה במסורת הממולאים ומעדני הבשר והדגים. חויה לאניני הטעם. כפריות, דרך בן צבי 70 ת"א. טלפון: [illegible]

ישראלי מקורי
● ממגשים מסעדה השייכת לסוג המשובח. התפריט מורחב וכולל גם ממולאים, סלטים, בשרים על האש ודגים. בממגשים אולם שיפודי לאירועים מכל הסוגים. בממגשים חויה אמיתית. רחוב אהרון קציר חל־השומר. טלפון: 769427.

● ממעדני המטבח הישראלי החדש והכשר בניהולו של השף אורי גוטמן תמצא במסעדת "שטרודל" ברחוב הירקון 105 ת"א. להזמנות צלצלו 238913.

מזרחיות
● הצריף של רמי. ארוחות צהרים וערב ארוחות עסקיות במבחר עשיר ומגוון של סלטים ובשרים על האש. כמו כן פאב עשיר ומאכלים תימניים מקוריים באוירה שקטה ואינטימית. מתקבלות הזמנות לאירועים מיוחדים. בואו להנות בצריף של רמי. רח' פרישמן 41 פינת דיזנגוף 106 ת"א. טלפונים: 222191, 253033. סגור בשבתות.

● חדש בפונדק שאול! ארוחות עסקיות לפי הסכם מראש ובתנאים נוחים. לפרטים נוספים, פונדק שאול טלפונים 653303 או 657619.

● מועדון אפנדי, ברחוב החשמונאים 117 תל־אביב יופיעו ביום שישי הזמרים אבי, אריס, שיר חן, יגאל נוף, זוזי אל ורקדנית בטן. טלפון 03-210751

● מסעדת ציון המסעדה למאכלים תימניים ומזרחיים יוצאת במבצע שיערך עד ה-30.6 באו ותהנו מארוחה מלאה ועשירה במחיר מפתיע. מסעדת ציון, הפדויים 28 כרם התימנים תל־אביב. טלפונים 657323 או 658714.

מסעדות – סטייקיות
● בשופך בשר שיפודים כבר אכלתם? מתקבלות הזמנות קייטרינג במגוון סלטים ושיפודים על האש. הכניסה מדרך השלום 24 טלפון 336509.

● במטבח בשר הירקון מבחר בשרים על האש סלטים וממולאים פתוח מ-12⁰⁰ בצהריים עד 2.00 בלילה. טלפון: 03-233679.

● בפונדק הצריפים רחוב סירקין 4 בגבעתיים מאכלי ציד וגריל פתוחים. צלצלו: 72-82-00.

פאב־מסעדה
● בפאב ויקטור בירה מהחבית ומבחר סלטים, סיגרים וגבינות. כל יום שלישי קוסקוס אמיתי. פאב ויקטור, בית אל־על תל־אביב. הכניסה משלום עליכם. טלפון 298836.

צרפתיות
● יהודית המסעדה הצרפתית היוקרתית ממעדני המטבח הצרפתי המשובח לאניני הטעם. להזמנות בטלפון 283467.

● קפה פולין באוירת שנות השלושים בגוף התל־אביבי. לאניני הטעם מבחר להיטי המטבח הבינלאומי עם קורטוב צרפתי. מתקבלות הזמנות לבריתות, חתונות, בר־מצוות ואירועים. טלפונים 662200, 652778.

● במסעדת להיקורין, מטבח צרפתי מעולה ובתפריט מגוון. רחוב פינסקר 22. טלפון: 03-29-99-66

● אמבלד חויה של ארוחה על גג ההויה ביפו העתיקה. המסעדה החדשה הכשרה המשקיפה על נופי יפו העתיקה, מזמינה אותך להנות מארוחה אקסקלוסיבית ולפתן מוסיקלי. פתוח יום יום עד חצות מלבד יום שישי. אמבלד.

● במסעדת פרנדה, 7 סוגי פונדו פשטידות דגים ובשרים, במגוון צרפתי. אבן גבירול 129. טלפון: 46-28-54.

רומניות
● במפגש ישראל סטקיה וממולאים ברמה אחרת במחיר עממי השווה לכל נפש. לאירועים מיוחדים עד 60 איש. גם בשבת. דרך פתח־תקוה 78 ת"א.

● מון דורדן המסעדה בעלת המסורת הוותיק של 25 שנים מציעה לך מטבח רומני עשיר מיוחד ואותנטי. השרות אדיב ומקצועי. באו ותוכחו. פתוח משעה 12:00 בצהריים עד 12:00 בלילה. מון דורדן בן יהודה 186 תל־אביב. טלפון: 231792.

תאילנדיות
● לא רק במזרח הרחוק סוקי יאקי בדיזנגוף 302, תל־אביב, 3 קומות של מסעדה סינית ותאילנדית באוירה קסומה. בסוקי יאקי הארוחה חויה גסטרונומית. פתוח יום יום רצוף משעה 12 בצהריים עד 12 בלילה. מומלץ להזמין שולחן מראש. סוקי יאקי הכי טוב בעיר. דיזנגוף 302 תל־אביב. טלפונים 443687 או 448273.

● פמיה המסעדה הסינית תאילנדית מתמחה במאכלים תאילנדיים מקוריים מעשה ידיו של מנהל השף הבעלים של המסעדה. האוירה נעימה ומיוחדת. פתוח בצהרים ובערב גם לארוחות עסקיות. פמיה רח' ירמיהו 54 ת"א טלפון 447984.

הונגריות
● אוכל ביתי חורה מבחר מאכלים ביתיים. מטבח צ'כי הונגרי, מתקבלות הזמנות לאירועים. רחוב התמר 30 רמת־השרון. טלפון: 474952.

ערוך ע"י מודעפון 03-38 38 38

هكذا من الأصل

הלוח הארצי

הארץ חדשות

ת"א גוש דן והשרון
המשך

בתי-ספר לנהיגה

חלפי רכב

ביקוש רכב

הצעות עבודה

סוכנים/ות

חרטים מסגרים

חשמל

טכנאים הנדסאים

מחסנאים

נגרים

יהלומים

נהגים

ספרים/ות

עובדי מתכת

עובדי סעד

עוזרות ומטפלות

מוכרים/ות

אחיות

גזירה ותפירה

הנהלת חשבונות

שליחים/ות

פועלים/ות

פקידים/ות

שמירה ואבטחה

ביקוש עבודה

עסקים

هكذا من الأصل

רוצים לקנות

מזגני אויר

וידאו

שידוכים

בזוז

מחשב

חיות בית

כלי נגינה

רהיטים

שיפוצים

שירותים

אותיות דביקות

מדחסי אויר

מוצרי חשמל

ריפוי והדרה

צילום

מערכת סטריאו

מבני תעשיה

מגרשים

הלוואות

חקלאות

בריאות

ניקוי ופוליש

נופש וקיט

מציעים למכירה

משרדים

בתי מלאכה

מחסנים

אולמות

חנויות

هكذا من الأصل

הלוח הארצי כלהעיר ירושלים

ת"א גוש דן והשרון
המשך

דירות

דירות בשכר חודשי

1—1.5 חדרים

2—2.5 חדרים

3—3.5 חדרים

וילות ובתים

קבלנים מציעים

דירות למכירה

4 חדרים ויותר

קח־תן חצי חינם

מכונות כביסה

חדרי אביה

מכונות תפירה

קח

טלויזיות

תן

מסע

סירות

שיעור

מקרר

מלון אלמוג־ים באילת

מפגשים לפנויים ופנויות 26/6-29/6

אוטובוס ממוזג ★ צוות בידור ★ ארועים סביב השעון ★ גלי עטרי ★ שוש עטרי ★ פסיכולוג חברתי לסדנת תקשורת ★ אירוח חצי פנסיון ★ ביקור בכפרו של רפי נלסון בטאבה

פרטים והרשמה 03-217615 אבן גבירול 68, חדר 203

בית־זוג

הכרויות

חוגים

ללוח הבטוח כלבו חיפה דרושות

הלוח הבטוח

פקידות קבלה

לעבודה מעניינת במסגרת הלוח הבטוח כלבו חיפה למשרה מלאה/חלקית כל יום אחה"צ 15.00־20.00

בפרטים לפנות טלפונית 670918 לשרונה ביום א' בין השעות 0900־1100

דרושים

מחלקים באיזור רמת־גן ותל אביב לחלוקת עתוני בוקר. מתאים גם לפנסיונרים ולתלמידי תיכון.

טלפון: 824261 יורם

هكذا من الأصل

הלוח הארצי

הארץ חדשות

ירושלים

המשך

★ בגילה דירה 3.5 מרווחת לבעל כוחות, 437767 בערב

★ בבלעבכר בקריית דירת בלכם, 2 חדרים...

דירות מרוהטות

★ להשכיר דירה 3.5 קומפלט לכל התקופה, יעוץ מגוי 249579 (0650)

★ בקטמון 3 + מרפסת, חדר + רהיטים + טלפון. 33593 ,352614 (J675)

★ בהרצוג 3, ק"ר, מרפסת, גג + טלפון הסקה. 527948 (0802)

★ בבלומפילד 3 חדרים קומפלט ק"א מיידי 815203, 222079 (0830)

ביקוש דירות

★ במשלח השמה (מתי"ל) 4 חדרים מרוהטת יקר ל"ק 232742 ,244008 (0608)

דירות בדמ"פ

מכוניות

אוטוביאנקי

★ אוטוביאנקי אוטו.אל 1984 מצב מצוין 711479 711728

אודי

אופל

אלפא

סדרים

מרצדס

סובארו

פיז'ו

פיאט

סיטרואן

סיטרון

סימקה

פולקסוואגן

פורד

רנו

ב.מ.וו.

דייהטסו

אולם

סלמבס

מסחריות

ביקוש רכב

ג.מ.ג.

אמריקאיות

הצעות עבודה

או.אר.אס.

ביקוש עבודה

דגאל

עסקים

משרדים

חבר

★ רואה חשבון לטפל כולל יודע בוטנים מעלים. 231648 (0691)

מציעים למכירה

★ וידאו היטאצ'י ראויך אם 4 סיסטם. 02-818373

סלולריות

כלי נגינה

גרפולוגיה

קייס ונפש

שעורים

שירותים

מבני תעשייה

אולמות

קורסים

מחסנים

לימודים

בתים

4 חדרים ויותר

3.5—3 חדרים

קבלנים מציעים

שכ"ח

מציעים למכירה

מבני תעשיה

חנויות

משרדים

חיות בית

דחפון

שרות מודעות טלפוני של דחף

לבעלי כרטיס אשראי

03-611001

קייס ונפש

★ בתמורה חדר לקיץ אפשרות החלפה לחדר בירושלים 053-28716

שונות

פיאט

הצעות עבודה

חקלאות

★ למכירה משק פעיל במושב צמריים בעמק האלה 915718 (0872) 02

חימום והסקה

בריאות

רוצים לקנות

הכרויות

מגרשים

מחשבים

חנויות

מודעפון

לשרותך 24 שעות ביממה

03-38 38 38

לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

הכי אמין ראצל

תרבות וספרות

לתת למשורר לדבר בקולו

הגרון הפורה / מבחר שירה גרמנית מודרנית
עורך ומתרגם שמעון זרבבק
סודה בעריכת דוד וינפלד
בית הוצאה כתר, ירושלים, 156 עמ'

מאת יורם ברונובסקי

אנתולוגיה יכולה להיות "אישית", מנוסחת במבחרה על ידי טעמיו האינדיבידואליים, או אף האידיוסינקר־טיים, של הבוחר, או שהיא יכולה לשאוף אל "הייצו־גיות", לנסות לתת תמונה כוללת בכל האפשר מן הנעשה בגבולה של תקופה מסוימת ובלשון מסוימת. התרגשה היא שיש מעין סתירה עמוקה, הכרוזית, בין שני סוגי המבחרים הללו: אהבה לשיר מסוים הריהי בכל מקרה עניין אישי מאוד, היא נבעת בין השאר (לשחות אגלי) ברצון לעשות את השיר למושא הערצה פרטי מאוד שבו אין גולה לאחרים. האמאים מעורב באהבה כזאת לא פחות מאשר באהבות אחרות. והרי דאגר האנתולוגיה מטבעו שהוא מחוק את "האישי" שבשירה, מטבעו שהוא עושה את השיר לנחלת־כלל, עושה אותו לקול במקהלה, מקהה את חוד הבחירה החד־פעמיות שבו. לא בכדי כתב ת.ס. אליוט באחת ממסותיו על סלידתו מאחד משיריו ("הנערה הבוכה") על שום שהוא נכלל בכל האנתולוגיות; לא בכדי תיאר צ'סלב מילוש, בעליפה, את רגשי־התיעוב שמעורר בו שירו "קמפו די פיורי" — בין השאר משום שזהו השיר המייצג אותו בכל האנתולוגיות! אכן, זה כבר אני מתכון לכתוב דברימה בגנות הז'אנר הזה — האנתולוגיה — לאחר שכתבתי בעבר כמה דברים בשבחו. יש לי כבר אפילו נושא ל"גנותה של האנתולוגיה" הזאת: שירו של כריסטיאן מורגנשטרן Ant-Ologie שבקובץ "שירי הגרדום" שלו, (מתוך קובץ אחר של מורגנשטרן מתרגם זרבבק שני שירים מקסימים), אלא שהופעת הספר היפה "הגרון הפורה" שבו כינס שמעון זרבבק את תרגומיו מן השירה הגרמנית המודרנית, ליווה אותם במבואות קטנים ובאחרית־דבר מצוינת, אינה הזדמנות לדבר בגנותה, אלא דווקא שוב בשבחה של האנתולוגיה.

שמעון זרבבק השכיל ברוב תושיה לעקוף את הסתירה שבין "האישי" וה"ייצוגי" באנתולוגיה שלה כל הנוכחויות המרכזיות של השירה הגרמנית במאה השנים האחרונות מצויות כאן — רילקה, טראקל, בן, ברכט וצלאן — במבחרים רחבים למדי, מייצגים. אך זרבבק השכיל להימנע מאותם שירי־אנתולוגיה הכרחיים של המשוררים הללו, אלא שהופעתם בכל האנתולוגיות כ"מייצגי" כלל יצירתם הקהו לעתים את עוקצם, נטלו את יסוד ההפתעה והחד־פעמיות שבהם. המבחרים מן המשוררים הייצוגיים הללו הם מבחרים אישיים של המתרגם־הבוחר. וכך לא ימצא כאן הקורא את "פוגת המוות" של צלאן, השיר שנעשה כמעט לנרדף לשמו של המשורר הגדול והיהודי הזה, כשם שלא ימצא את "גבר ואשה עוברים במחלקת חולי הסרטן" של גוטפריד בן או את, כאמור, "על ב.ב. האומלל" של ברטולד ברכט או את "סבסטיאן בחלום" של טראקל או את "סונאטה לאורפאוס" או "אלגיית דואינו" שמייצג את רילקה — כל פיסות־האנתולוגיה הללו שעליהם ראוי להתעכב תוך כתיבה בגנותו של הז'אנר. זרבבק הצליח לבחור מבחרים מייצגים מכל אחד מן המשוררים הללו מבלי להזקק כמעט (אולי מלבד ל"יום סתיו" של רילקה ול"בלדה על מקי סכינאי" של ברכט) שהן פיסות־אנתולוגיה מובהקות — אמנם את האחרונה תרגם זרבבק ברעננות רבה ומבוססת על השורקה הנ"ל לכל אותם שירים מייצגים, על הרוב שירים גדולים באמת, שהאנתולוגיזציה עשו להם עוול פאראדוכסאלי.

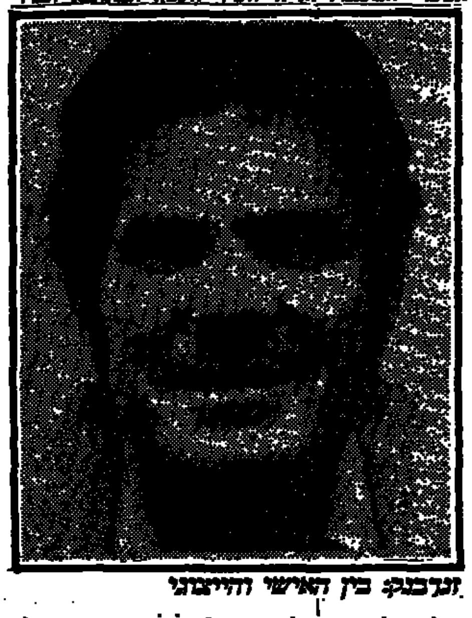

זרבבק: בין האישי והייצוגי

וטפתי" (המייצגים את Schwung ואת Spring, את Ruck ו־Bug שבמקור) היא כל כך טבעית, כל כך שייכת לשפה (למראית עין) ולא למשורר — עד שדומה כי הושג כאן התרגום המושלם, כלומר הבלתי־אפשרי המתגשם. ואילו השיר הקטן, המתנובא תמיד בצלם של שירי רילקה הגדולים, רבי־הרושם, התגלה כאן פתאום במלוא יפעתו ובמלוא ייצוגיותו. בקול הזה — אנו חשים לנוכח השיר העברי? — יכול לדבר רק רילקה.

והנה "השמש" של טראקל, השיר הנודד, שקיימת לו גם גרסה יפה מאוד של נתן זך. בלי שום פעלולים, מתוך הקשבה פשוטה (פשטות של רבי־אמנים) אל המקור, מוצא זרבבק את התחביר הנכון, את המלה הנ־כונה מתוך האוצרות האוסשריות: leise החוזר פעמיים בשיר הוא פעמיים "חרש", ובשורה הראשונה של הבית השני הולך המתרגם בעקבות הסדר הגרמני, אלא שאינו מוכן לעולל עוול כלשהו לנגינת המשפט העברי: שם העצם ("הדג") אינו מופיע בסוף השורה, כמו במקור, אלא כיאות לאחר הפועל בהווה: "ארגמני עולה הדג באגם הירוק". ניכר כאן שזה היה ספונטאני ונכון באורח ספונטאני: תרגום שהוא שיר עברי נכון ויפהפה, ואני מודה שבאוזני הלא־גרמניות (שמא) ה"חרש" יפה מן ה־leise. אתה אומר: כל הכבוד לשפה העברית אבל הכבוד ראוי שיימסר בידי מי שהצליח לא להזום אותה — ומתרגמים רבים כל כך "מצליחים" — ברישה.

כך אפשר לעבור שיר שיר, כמעט שורה שורה, בשירי שלושים המשוררים שמבחרים משירתם מובאים בספר היפה הזה. והרי זרבבק לא הסתפק ב"גדולים" בלבד, בשמות הידועים ביותר. אף שכל המשוררים המצויים כאן הם משוררי־אנתולוגיה מובהקים (קור־בנות האנתולוגיה לפעמים, כאמור), לקורא העברי המשופע בתרגומים נכונו גם פגישות בתוליות בתב־ליות. זה מתחיל בשירו של דטלב פון ליליינקרון, הקדם־מודרני, אמן ה"שטימונג" הקדם־דקדנטי, הפו־תח את האסופה, נמשך עם שני שירים מאת גיאורגה (שרק לפני שנים רבות, במהדורה מצומצמת, ראה אור כרכון עברי של תרגומי שיריו עם המקור בצדם), עם שני שירי ארנסט שטראם, הניסיון הקיצוני בלשון שזרבבק מחקה ברוב תושיה את חידושיו בעברית, עם שירי קארל שטיסים וכריסטינה לוואגם, פאול הכל, וגינטר גראס. דומני שכאן מוזמנת פגישת־אמת עם שירי יוהאנס בוברובסקי (על הפגישה הקודמת מוטב לקורא העברי לשכוח), המשורר המזרח־גרמני המצוין המוכר גם ברומן "שחנתו של לויך" (הופיע בעברית בתרגום טוב של אברהם קרימה ולא זכה, כמדומני, לשימת־הלב הראויה). והרי לא היה אפשר להזכיר במסגרת צרה זו אלא חלק מן השמות, שמץ מנהו. "הגרון הפורה" הוא כמעט דבר הרשפה: האנתולוגיה המושלמת.

סיבה אחרת שהביאה אולי את זרבבק לבחור את המבחרים הלא־שגרתיים שלו, היא העובדה שכה הרבה תורגם לעברית מן השירה הגרמנית שמתוכה הוא בוחר את מבחרו. בעברית הופיעו כרכי שיריהם של סטפאן גיאורגה, של אלזה לאסקר־שילר, של רילקה, של ברכט, של צלאן — במקרים רבים יותר מכרך אחד. לעתים בתרגומים מעניינים, כגון שני כרכי התרגום של שירי ברכט — תרגום אבישאל בשנות החמישים, תרגום הרושובסקי לפני שנים אחדות — שלא לדבר כלל על רילקה שזרבבק מזכיר את תרגומי משה אסף, חנוך קלעי ומשה הנעמי משירתו, אך קיימים עוד תרגומים רבים אחרים, מהם מצוינים. תורגמו גם, באסופות או בעיתונות הספרותית, גושים גדולים משירת טראקל (בין השאר בידי דן מירון ונתן זך), הופמנסטאל (לאה גולדברג), גוטפריד בן (תרגומי ברשם שוקן) ועוד. אכן, ישנם שירים — כמו "פוגת המוות" המפורסמת — המצויים בארבעה תרגומים ויותר, וכבר שימשו במדור השוואת התרגומים בכתב־העת "מאזניים" הקרוי בשם הנוגה־הישה "נשיקה מבעד למטפחת". ואף אנתולוגיה משירת גרמניה המודרנית ראתה אור לפני שנים אחדות, אמנם בתרגומים מפוקפקים ביותר: "מוקפים אל צלב הברזל" מאת דן עומר.

זרבבק אינו פועל אפוא בתחום ריק. בהפך הוא: ייתכן שאין עוד שירה שזכתה לתרגומים רבים כל כך — מישהו ילווה עובדה זו בהגיגים סארקאסטיים או פאראדוכסליים — כמו השירה הגרמנית המודרנית. העניין בשירה זו אצלנו ברור — ותמוה — גם יחד, ואולי ראוי לעיון נרחב, שכאן יקצר לי המצע.

למרות הגודש הזה של התרגומים משמיע כאן שמ־עון זרבבק קולות רעננים לגמרי, מושכים ומסקרנים. לעתים כדי כך שהפגישה עם שירת־טראקל — או ברכט — נעשית לפגישה ראשונה גם למי שמכיר את השירים הללו במקור ובשניים או שלושה תרגום. והרי זרבבק איננו מתרגם "וירטואוז" מן הסוג השלונסקאי, מי שכופה לשון אישית־אקסצנטרית על השיר שהוא מתרגם (מעניין, אגב, להשוות את גרסת שלונסקי ל"בלדה על מקי סכינאי" עם גרסת זרבבק). בהפך הוא: זרבבק מקשיב לשיר המקורי ונעתר לו מתוך מלוא ההקשבה הזאת: הוא מוצא את הלשון הדרושה לו כל פעם מחדש, מוצא את לשונו העברית של טראקל ואת לשונו של רילקה ושל ברכט. בכל פעם זו הלשון המיוחדת של המשורר המיוחד — כמו במקור, כמו "במציאות" (כי המקור הוא המציאות של השיר שאפשר להמירה — אם אפשר — במציאות אחרת). בקיצור: הוא המתרגם האידיאלי, ככל שיש בעולם שכזה.

כמה מדויק ומשום, לא מסורבל כלל, תרגומו של השיר הקטן של רילקה "אורות מתעים"! נדמה שהמתרגם השיג כאן הכל, וכמו בלי מאמץ, גם השורה ה"וירטואוזית" בבית השני: "מן ריצה וקפיצה, מן כשוף

אילן ברשם / שיר

התלבטתי היכן לתלות את תמונתו של אבי ז"ל
(תמונת דיוקן גדולה, ארבעים על חמשים, בגדל טבעי)

הדבר לא עלה בידי:
פעם מקום זה נראה לי, ופעם אחר.
פעם גבה זה ופעם באחר.
עד שנלאיתי והשענתי אותה על הרצפה ליד מטתי

ושם נשארה לה שנה תמימה בגבה עיני.
מעולם לא השלמתי עם תמונת דיוקנו של אבי ז"ל.

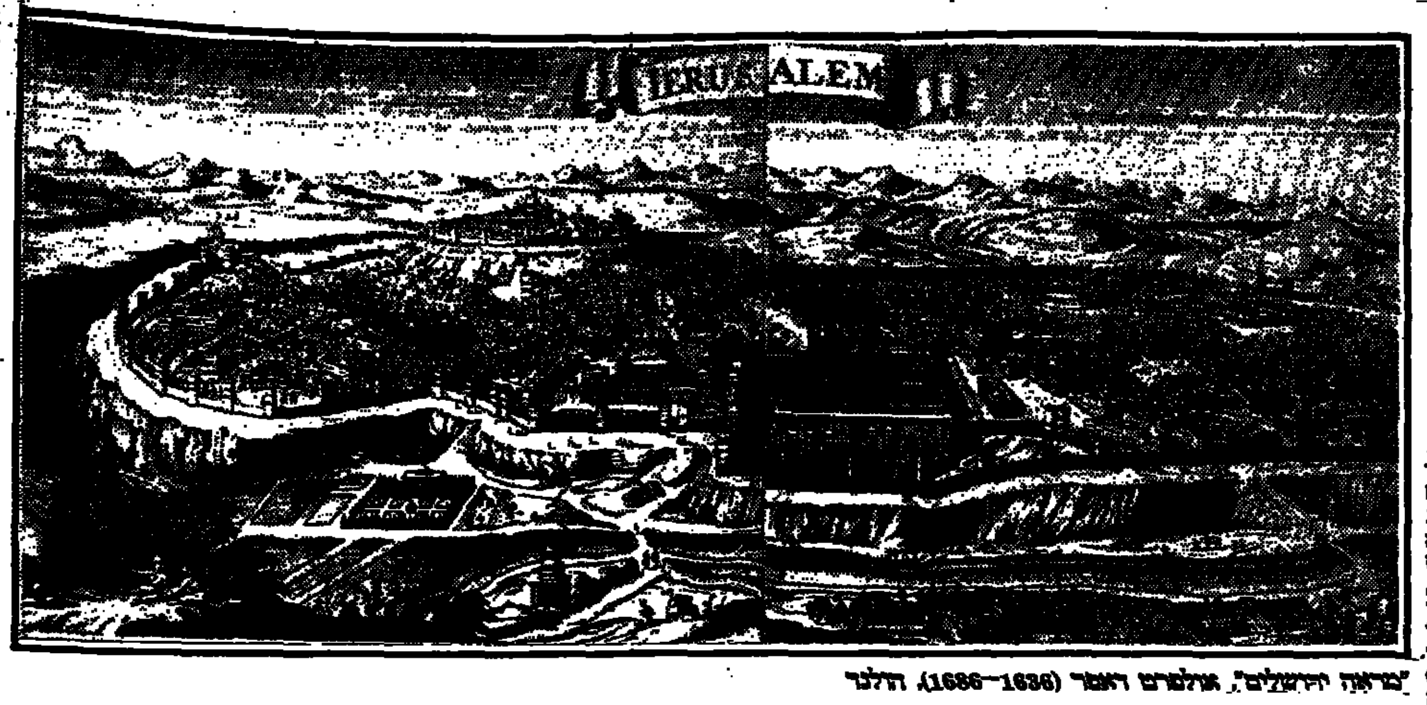

"מראה ירושלים", אולפרט דאפר (1636—1686), הולנד

ירושלים — טבור העולם

(מראות ירושלים וארץ הקודש — תערוכה באולם הכניסה לספרייה, מוזיאון ישראל)

מאת ניצה מליניאק

תערוכה יפה להפליא זו, שרוב בניינה ומבניינה מפות עתיקות מן המאות הט"ו—הי"ח, אינה רק משוש־לבם של קארטוגראפים ושוחרי פלשתינאיקה. שכן מלבד תחומים נכבדים אלה ומעבר להיות המוצגים תעודות רבות ערך, יש כאן ערכים חזותיים־אסתטיים, שאינם מוטלים בספק. אלה נובעים מן ההתמסרות הרבה, במאות האמורות, לתיאור המפתי של ארץ הקודש, שהביאה ליצירת מפות מפוארות מאין דוגמתן, הן מצד סימניהן וסמליהן, הן מצד קישוט שוליהן ומסגרות המקרא שלהן.

ואפילו חוסר מרובה וגם הדיוק הגאוגרפי לוקה מאוד ומתאפיין ברוב המקרים באי־הקפדה ובחוסר־דמיות למציאות הפיזית ממשית של הארץ בזמן חיבור המפות — שהרי להבדיל ממפות בעלות תוכן אקטואלי שנוצרו באותו זמן ברוב ארצות התרבות, נעשו מפות ארץ־ישראל במתכונת מעין מפת היסטוריות, שתפקידן העיקרי המוצהר להראות את הרקע הגאוגרפי־טו־פוגראפי של המאורעות הנזכרים במקרא ובאוואנג־ליונים — יש קורתיות מרובה בעצם ההתבוננות המדוקדקת בפרטים גדולים אלה הן מצד העמידה על הניסיונות המסביבים והחידושים בתחומי הסימון, הצי־לול, הצביעה וכו' והן מצד ההנאה שבגילוי פכים קטנים (לעתים קוריוזיים־נאיביים), המלמדים על תפיסתם ההיסטורית־דתית ועל הפרשנות המיתית של בני הזמן.

בין עשרות המפות המוצגות בתערוכה, פרי תרומתו או השאלתן של משפחות קול הגולד מדינה וה"ר גימפל ויינטראוב מירושלים, בולטים מסמכים היסטור־יים מפורסמים וכהם דף מתוך "מסע העלייה לרגל אל ארץ הקודש", מיינץ, 1486, של ברנארד מברייטנבאך — מחבר המפה היחידה של ארץ ישראל, המבוססת על מראה־עיניים והמאוחרת מבחינת סגנונה הרבה מצורות המכון הקארטוגראפי של ימי־הביניים עם אותן של הזמן ההוא. בדף שלפנינו פרט מתוך "מראה ירוש־לים", תחריט עץ מאת ארהארדוס רוויך, המאייר שנת־לווה אל ברייטנבאך במסעו ב־1483, וכן תחריט הנ־חושת היפה "מראה ירושלים" מתוך ספר מסע מאוחר בהרבה (1677) של אולברכט דאפר, רופא הולנדי ואחד מחשובי המופרים הגאוגרפיים של המאה הי"ז.

מוצגים חשובים הם המפה הידועה בשם "ירושלים — טבור העולם" (1581) מאת התיאולוג הגרמני הנריך בנטינג, שצייר סכמה של צמח אירופי נפוץ בעל קונטואציות מגוונות — התלתן — המופיע גם על סמלי ערים גרמניות (האנובר, למשל), אלא שבסכמה של בונ־טינג מייצגים שלושת עלי התלתן את שלוש היבשות: אירופה, אסיה ואפריקה, כשבלב לבו של העלה נמצאת ירושלים. או שני דפים (תחריט והצריב צבעוני) מתוך מהדורות שונות של "מראות ערי העולם" בשישה כרכים, המחזיק תיאוריהן של יותר משש מאות ערים, מאת גיאורג בראון (1541—1622) ופרנץ הוגנבורג (1535—1622) ובתוכם "ירושלים ופרבריה" המבוסס על המפה של כריסטיאן פון אדריכום (1572—1618).

בין המוצגים המשויכים למאה הי"ט, מיקרוגראפיה עברית מאת האמן הארץ־ישראלי שמואל שולמן, המתארת את הכותל המערבי וסביבותיו וכן כמה מציוריהם הנפלאים בצבע מים של דיוויד רוברטס ושל אדוארד ליר, הצילומים התיעודיים של פליקס בונפיס המשקפים את נטיית התקופה הרומאנטית אל האכזו־טיקה של המזרח.

עשרת הדיברות*

מאת מיכאל ששר

אמנות, מגילות והצהרות רבות ניתנו במהלך ההיס־טוריה האנושית, אך דומה שאף לא אחת מהן הטביעה חותם כה בולט על תולדות המין האנושי (בוודאי בעולם המערבי) כעשרת הדיברות, שניתנו בהר־סיני. בזה מתרחרות לדורות השפעתם זה שאלו את־סיבת הכבר במקור האלוהי של הדיברות, ויש שהטבירו את סיבת הדבר במשמעות הראשונית, הדוחתית־אל מתוך ולבו של כל אדם, עד שאילו עמד תמיד לנגד עיניו, היה העולם טוב ומתוקן יותר, כמאמר אחד החכמים: הלוואי עשרת הדיברות שמרו, תורתי עזבו (על משקל אמרת חז"ל: הלוואי אותי עזבו ותורתי שמרו — ירו־שלמי חגיגה, פ"א ה"ז).

הראשונים נתנו לעובדת מקורם האלוהי של הדיברות — כמסופר בשמות כ' — גם נימוקים שבשכל, אף שבעניין של אמונה עסקינן. ידועים, בהקשר זה, דברי ריה"ל בכוזרי: "... משה רבנו ע"ה המנהיג הראשון: הוא הביא את כל העם אל מעמד הר־סיני, למען יראו בעיניהם, איש כפי יכולתו... וכך הדרוק מלב האומה החשד הרע: שמא אין זאת כי אם טענת יחידים המתפארים כי נגלתה אליהם נבואה — כי לא תיתכן כל קנייה מפני המתים..." (שם, מאמר רביעי, י"א).

בשעת כתיבתם, לא היו דברים אלה משום ויכוח הנכוח כלפי כופרים בעיקר, אלא בראש וראשונה ויכוח לנכונותה של היהדות, לעומת הנצרות והאיסלאם — שבהן נתגלה האל ליחידים בלבד ולא לכלל המאמינים, ושמא בשל כך לא אירע כלל גילוי שכינה לאותם "נביאים" שישו ומוחמד שבם, אלא קנויה בלבד היתה זו. ואולם בימינו ניתן להביאם גם בניסיון להראות על דרך השכל, אפילו למי שאינו מאמין, שמעמד הר־סיני היה עובדה היסטורית שאין להכחישה, שכן מי זה יסתור מה שראו ששים ריבוא מישראל. עם זאת, בעיני בדורותנו, שאינו מקבל בהכרח את כל הכתוב בתורה כ"דברי אלהים חיים", אין בני־סיון זה בהכרח משום הוכחה משכנעת, שאין עליה עוררין ובעינו עומד הצורך בהעמקה רציונאלית לתקפותם של עשרת הדיברות.

דעות ביניים, מבחינה זו, בין עולם האמונה הותיק, שקיבל את גילוי השכינה במעמד הר־סיני כאמת שאין עליה עוררין — אפילו הוא מבקש, כריה"ל והרמב"ם להתבסס בכך על תכונות הגיונית — לבין עולם הרציונאליזם של ימינו, הרואה כל יסוד אי־רציונאלי, הוא משה מנדלסון, שניסה כולל בתקופתו להתמודד עם הניגוד שבין אמונה להגיון, במסגרת המחשבה של הרציונאליזם המודרני. לדעתו, "היהדות לא הכילה שום דוקטרינות שמקורן בהתגלות ואשר לא היה אפשר להגיע אליהן באמצעות השכל האנושי לבדו" (יעקב כ"ץ, בספרו "היציאה מן הגיטו"** — עמ' 151). במידה מסוימת ניתן לראות ביהדות־אורתודוכסיה עד ימינו אלה (אפילו לא תודה בכך בגלוי) את ממשיכת הלוך־מחשבה זה. אך אפילו אין השכלתן של ימינו מקבל דברים אלה, בשל הקושי להסביר גילוי שכינה כפשוטו "וירד ה' על הר סיני... וידבר אלוהים את כל הדברים האלה לאמור" — שמ' י"ט, כ', כ"ח, כתופעה המתקבלת על השכל, מותר לקבוע במידת וראות גדולה מאוד שלפחות אותם ששה דיברות שעניינם ביחסים שבין אדם לחברו, תואמים את המצפון האנושי ואת הצדק הטבעי ולכן יכירם מקומם גם בתורת המוסר, האמורה להדריך את חייו של מי שמכוון את דרכו על אדני השכל בלבד, מבלי להאמין במקורם הטראנסצנדנטי.

ואולם, אין להכחיש שחולשתה של גישה זו, נובעת קודם כל מן הסירוב לקבל את כל עשרת הדיברות במקשה אחת, ובנטילת הרשות לערוך בהם סלקציה אנושית, שתהא לעולם רלאטיבית ולא אבסולוטית, כפי שמוצגים הדיברות בתורה עצמה. על כך אומר המדרש: "מגיד שכולן תפוסין זה בזה, פרץ אדם באחד מהן, סופו לפרוץ בכולן" (מכילתא דר' שמעון בר יוחאי, לשמות כ', י"ד). ועל כגון זה כבר אמר מחבר — מתוך חוויה עמוקה: לנפש האדם; לא ניתן לכם הקורא כדי שתהא בוחר האחד את חלקו האחד. הדברים אלה, כחום יפה בשורה זו או אחרת, לגבי כל סלקציה שעושה אדם בתורה כלשהי, המקובלת כתורה אלהית.

ואף־על־פי כן — ואולי דווקא בשל משמעותם של הדיברות, גילו בהם לא רק ה"המון", אלא גם חכמים ומוקרים, פנים הרבה — על דרך הפשט, הרמז, הדרש והסוד. ולא עוד, אלא שבכל דור ודור הולכים חכמים ומוסיפים על דברי קודמיהם, בלשון בני דורם (לאמתונה בספר "עשרת הדיברות בראי הדורות") הד־תורה — ובראשה עשרת הדיברות — לכבשׁ ושׁשׁנה

צורה וזו חיותה וכח חיוניותה וזה שעושה אותה לתורת חיים ואף לנצחית, כמעט בעיני כל. בחינת "כל מה שתלמיד ותיק עתיד להורות, כבר נאמר למשה מסיני" (ירושלמי פאה, פ"ב, ה"ד). ואין פלא בדבר, שכן "תיאור ההתגלות הנעלה בהר־סיני, תופס מקום מרכזי בספרי התורה ומניח את היסוד לאמונת ישראל לדורות" (י"א. זליגמן וש"א ליבשטיין — שניהם חוקרי מקרא בני דורנו — בהקדמה לספרו של אריה טוויג — "מתן תורה מסיני").

ואולם, דווקא יראת הרוממות של מעמד הר־סיני, היא שגורמת לנו למעין יחס אמביוואלנטי לאירוע אדיר זה, יחס שיש בו משום משיכה ודחייה כאחד. הדחייה, מקורה במורא מפני הנומינוזי (המסתורי), כאמור כבר במעמד הר־סיני "ויאמרו אל משה, דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלוהים פן נמות" (שמ' כ', ט"ו) וההרגשה אי־רציונאלית שבהתמודדות עם סוגיית ההתגלות מבחינה פילוסופית ופסיכולוגית עד תומה. אך דווקא דחייה זו, היא המושכת בחזקה גם את בני המשיכה העצום, לעסוק בסוגיה מרכזית זו בתולדות ישראל, בהיותה אבן היסוד במערך ההוויה הדתית והלאומית של האומה.

התמודדות זו, ניתן להמשיל עליה את דברי החכם מכל אדם: "... האלוהים בשמים ואתה על הארץ, על כן יהיו דבריך מעטים" (קהלת, ה', א'). כמעט כל העוס־קים בשאלת ההתגלות במעמד הר־סיני — ודבר זה כוחו יפה גם לגבי הפילוסופים המודרניים — נמלטים או מתמקדים מן הדיון בסוגיה מתוך נקודת מוצא שראשיתה בשמים וסופה על הארץ, לאמור — בטראנסצנדנטי בעלת מבנה טראנסצנדנטי־אנטרופוצנטרי, "כפי שמחייב ההיגיון, הם מעדיפים להמשך את הסוד והפי־מירה ולדון בטראנסצנדנטי שבזאת, או בלשון המקרא עצמו "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" ואשר עליו "מלאכי אלוהים עולים ויורדים" (חלום יעקב, בבראשית כ"ח, י"ב) ולא להיפך — סולם שראשו בשמ־ים והוא יורד לארץ. או בלשון פילוסופית בת־ימינו: "טיבם של עשרת הדיברות וכיוונם הוא להפנות את האדם לצד המכוון אליו, כלומר — שהאדם כיצור שכלי הוא בגדר של תנאי לכיוון של שמיעת הצו ומימושו" (נ. רוטנשטרייך, במסתו "האדם הקורא" — ב"עשרת הדיברות בראי הדורות", עמ' 188). ובמקום אחר: "הדיבור הראשון הדן במעמדו של השם, אינו דן במעמדו המטאפיסי, ועל כן אינו מזמין התבוננות במובן המטאפיסי של המושג הזה" (שם, עמ' 196).

רוטנשטרייך צועד כאן צעד נוסף קדימה, לעומת משה מנדלסון, בהסיטו את מרכז הכובד בשאלת האמונה וההתגלות, מן האל — אל האדם ובלבד שכר יתן למושגים אלה פירוש רציונאלי. נטייה זו בולטת כבר בשם מסתו — "האדם הקורא", ולא האל הקורא והבורא: "האדם הקרוא הוא... יש שכלי, שהרי אילולא היה יש שכלי, לא היה בכוחו להבין את המצווה שב־דברה ולא היה בכוחו להיות מקבל תורה במעמד הר־סיני ומקבל הקריאה שמעמד זה מתכנס בהן" (שם, עמ' 187). מה שעומד לפני גישה זו, הוא אפוא בעיקר זיקתו של האדם אל ה' ולאו דווקא מעמדו של ה' ויחסו אל האדם.

בכך נוצרת נקודת־מפגש רחבה — דווקא על בסיס שכלי — בין הוגים לא־אורתודוכסים כרוטנשטרייך, ואולי אף לא־מאמינים כלל, לבין הוגים יהודים אור־תודוכסים, כמו למשל ישעיהו לייבוביץ'. זה האחרון טוען — בעצמה רבה, בעקבות הרמב"ם — שאין כל טעם ואין כל משמעות לעיסוק בשאלות אמונה, משום שאין בעצם כל מובן למשפט "אני מאמין באלוהים". אם לחזור לניסוחו של רוטנשטרייך: "ייחודו של ה' כהויה או כיש... מתבטא באפס אפשרות לתת ביטוי למעמדו של ה' בתחום מציאות הקרובה לעולמו של האדם ולהשגתו" (שם, עמ' 189). מה שחשוב אפוא — אם לנסח את הדברים בלשון פשוטה ולא בשפת הפי־לוסופיה — הוא עבודת האדם את ה', כדברי לייבוביץ': "האמונה אינה אלא דת המצוות ומחוץ לדת זו אין האמונה היהודית קיימת" (בספרו "אמונה, היסטוריה וערכים", עמ' 12). לאמונה זו יש ביטוי מעשי ברור בקיום המצוות שלהן מהווים עשרת הדיברות בסיס מוצק.

אך כפי שכבר צוין, לא רק מנדלסון שקיבל עליו את תורת ישראל כולה על מצוותיה, ולא רק רו־טנשטרייך שאינו מחזיק כיהודי אורתודוכסי, מקבלים עליהם את עשרת הדיברות כפרוגרמת־חיים, אלא גם רציונאליסטים למיניהם, ואפילו אתאיסטים גמורים, שאינם מקבלים את ההתגלות האלוהית במעמד הר־סיני כחלק מהשקפת עולמם. נראה שאלה נאחזים בעשרת הדיברות (בעיקר בששת הדיברות המוסריים שבין אדם לחברו) כבעוגן הצלה, כי בלעדיהם אכן עלול העולם לחזור למצב של תוהו ובוהו, לא רק מעשית, אלא אף מחשבתית, תוך אבדן כל משמעות לחיים, וממילא גם לאנדרלמוסיה שבה "איש את רעהו חיים בלעו" (אבות, ג', ב'). היצמדות זו היא קלה יחד סית, מפני שבמודע או שלא־במודע, יכולים גם הם להתבסס על מנדלסון ש"זיהה את תורת ישראל עם העקרונות המובנים מאליהם של הדת הטבעית" (כ"ץ,

(המשך בעמוד 7ב)

מתן תורה, חיתוך־עץ מתוך "ספר המנהגים", אמסטרדם, 1723

* בן־ציון סגל (עורך) עשרת הדיברות בראי הדורות, י.ל. מאגנס, ירושלים, תשמ"ו, 407 עמ'.
** יעקב כ"ץ, היציאה מן הגיטו, עם עובד, תשמ"ה, 280 עמ'.

הרבי וחצרו

חבר ויריב, יצחק טבנקין במפלגת פועלי ציון/1905—1912
מאת מתיתיהו מינץ
הוצ' יד טבנקין, מכון טבנקין והקיבוץ המאוחד, תשמ"ו, 221 עמ'

מאת אלי שאלתיאל

יצחק טבנקין (1887—1971) נחשב, בעיני יריביו וחסידיו כאחד ממעצביה החשובים של מה שמכנים "מחשבת תנועת העבודה". מעריכיו ויריביו והישגיו קובעים, כי אות וראיה לכך שלתרומתו למסורת זו חשיבות החורגת מערכה ההיסטורי, מצויה במידת הידרשותם של חסידיו לעיקרי הגותו לשם הצדקת טענות מתחום ענייניה של הפוליטיקה הישראלית העכשווית. מיעוטם של המחקרים על סוגיות חשובות בדרכו הפוליטית, ובעיקר חסרונה של ביוגראפיה מקפת וכוללת של מנהיג זה מפתיעים, אפוא, מאוד. בהקדמה לחיבורו על שנות פעילותו של טבנקין בפועלי־ציון (1905—1912) עומד מתיתיהו מינץ על הקשיים הסבוכים הניצבים לפני חוקריו. טבנקין, בני־גוד לרוב חבריו להנהגת תנועת העבודה, לא מתברך בכישרון כתיבה ועיקרי תורתו והתגובותיו על בעיות השעה נמסרו בנאומיו והרצאותיו. תורה שבעל־פה זו נרשמה ותועדה, אך כל מי שנדרש לה יודע כמה סבוכה ובעייתית היא למבקשים לעשות בה שימוש כבמסמכים היסטוריים. התכונות שעשו את טבנקין לנואם מבוקש ומספין ולמורה בעל השפעה, הן לרועץ לקורא: בלא האינטונציה המיוחדת לה, נקראים הדבו־רים כהרצאות חסרות סדר ושיטה ונטייה להרצאה אסוציאטיבית שיוהרה לנואמים בשעת שמעמעם אפוי של יריעה רחבה ומקפת, מקשה על הקורא המבקש מיקוד התרכזות בעניין הנדון. קושי זה בפתח חיבורו, כי היריעה שהוא מניח לקורא היא בגדר ניסיון בלבד בכתיבה ביוגראפית, ניסיון שיש בו כדי להעמיד את החוקרים על טיב הבעיות המקצועיות הצפויות לביוגראפים של טבנקין. אך לא רק על הקשיים הסבוכים נדרש מתיתיהו מינץ להתגבר. בעצם ההתמקדות בתקופה זו בחייו של טבנקין סטה מהערכותיהם של חסידי טבנקין על חשיבותם היחסית של שלבים שונים בפרשת חייו.

כשעלה טבנקין לארץ בשנת 1912 היה כבר כבן 25. ואולם טבנקין עצמו, ובעקבותיו תלמידיו, ייחסו אך חשיבות מעטה לפעילותו הציבורית לפני עלייתו לארץ. בעיניהם יש לייחס מעמד של תקופת עיצוב והתגבשות לשש השנים שמאז בואו לארץ־ישראל ועד התייצבותו בשורה הראשונה של מנהיגי תנועת העבודה בארץ, בעקבות מלחמת־העולם הראשונה. מינץ יוצא, דומה, מנקודת הנחה שאינה מפורשת, כי אף שטבנקין שינה את עמדותיו וביסס את מעמדו היי־חודי לאחר שעלה לארץ, הרי שאין להעלות על הדעת, כי לתקופה שקדמה לימים אלה, שבה כבר היה אדם שעמד על דעתו ורכש ניסיון של פעולה ציבורית ענפה למדי, לא היתה השפעה על דרך התפתחותו לאחר מכן. אכן במהלך מוקדו עולה בידי המחבר להצביע על נקודות הקשר בהתפתחותו הפוליטית ועל נביעתם של ניצני הכרה שילכו ויתפתחו בארץ־ישראל.

הכותרת "חבר ויריב" לקוחה מדברי טבנקין עצמו. בנוסחא זו ביקש להגדיר לפני תלמידיו את מסכת יחסיו עם בר בורוכוב בתקופה הנדונה. מתיתיהו מינץ, הביוגראף של בר בורוכוב, מרחיב את היריעה ואף שהוא רואה בטבנקין ובבורוכוב נציגים של שתי תפישות חלוקות במחשבה הפועל־ציונית, הוא אינו מתמקד במחלוקת זו ומעמיד תמונה מקיפה יותר של הפוליטיקה הציונית הסוציאליסטית בימים שלפני מלחמת־העולם הראשונה.

מאורעות ותהליכים מסעירים פקדו באותם ימים את הציבור היהודי במזרח־אירופה. ניתוחים ומחשבות על טיב הבעיה היהודית והדרכים לפיתרונה הוצעו מכל עבר, וכמספר הפרוגנוזות, מספרן של המפלגות והס־יעות שהיו משוכנעות כי בידיהן המפתח לחיסולה של המצוקה היהודית. ההתעוררות בציבור היהודי והשפעה מן ההתפתחויות בתנועה הראדיקאלית הכללית התחילו לנוסחא "מדעית" שתתבסס על ני־תוח אמתי של המציאות, איחוה את מתקני העולם מכל המחנות. כל התארגנות נתפשה בעיני השלטונות כגילוי של התרגות מסוכנת, ופעילי התנועות היהודיות נרדפו ונאסרו בידי המשטרות השואיות במקומות מושבם.

הקורא בימינו מתקשה לרדת לסוף דעתם של אותם צעירים נלהבים ורציניים, שרשו והתלבטו במשמעותן הנסתרות של נוסחאות והגדרות מהגותו של מארכס ומסתירתם של תלמידיו וממשיכי דרכו. בוועי־דות החשאיות שכינסו, דנו בפרשנות של השלכות קביעותיו של מארכס על מצבו של העם היהודי בהווה. לשאלה מה תפקידה של ארץ־ישראל בתהליך הפרולטריזציה של העם היהודי, הם היו משוכנעים, יש תשובות ברורות בכתבים הראדיקאליים. כדרכם של מהפכנים מן הדור ההוא, לא היה להם ספק כי תנאי לכל עשייה בעולם המעשה הוא ניתוח מדעי ומדויק של ההווה והבנתו. לקורא נדמה, לעתים, כי צימוד זה בין הגות המארכסיסטית וספקולות למצבו של העם הי־הודי מחד, מסורבל ומלאכותי. הפרוטוקולים של כינו־סים עצמיים להתפרץ באותם לבטים, הבטלנות, היהדות הגלותית שדבקה בו בעצמים, חרף הצהרותיהם המפורשות שכל כוונתם להתנער מיסודות אלה. מתית־יהו מינץ מתאר בפירוט ובהרחבה את המחלוקות הפי־לוסופיות, אך משכיל להצביע על המסקנות המעשיות שנודעו להתנצחויות אלה.

לימים, כשיתאר טבנקין באוזני תלמידיו את המחלוקת, יהיה עד לאפשרות שאנשים הצעירים, ילידי הארץ, לא יצליחו לרדת לעומקם ולחשיבותם של הוויכוחים העיקריים, כביכול, ויורדו להצביע על תוצאותיהם המעשיות. אמונתם הלא־מעורערת של טבנקין ועמיתיו בקשר ההדדי־משמעי שבין הגות לפראקסיס, היא המפתח להבנת חשיבותם של ויכוחים אלה. האמונות הפילוסופיות פיתחו הלכי־נפש ולאלה היו תוצאות מעשיות. מתיתיהו מינץ עומד, בצדק, על כך שחסידיו הדוקטרינריים של ברוכוב, שאימצו את הפרספקטיבה הסטטית של ההיסטוריה, נבבאו פרוקטים ואוברידרך, משנכזבה תוחלתם בכוחה של ההתפתחות הסטטית לפתור את בעייתם של היהודים. טבנקין הכריז דחור את הגיתות הזה ודבק בתיאוריה המבדיקה את ההיצמדות לארץ־ישראל, על יסוד הכרה עקרונית במרכזיותה של הארץ בתולדות העם היהודי. עם זאת, יש לציין מיד, כי גם הכרה זו התבססה על תפישה היסטורית. אך זו היתה גמישה ובת שינוי והתאמה. מי שאינו נצמד לאמונה שההיסטוריה במהלכה הטבעי תביא מזור לבעייתו ומי שמתנו אשנב לעקרונות אידיאולוגיים, אינו מתקשה לסגל את האמונה כי יש הצורך לוודא את מהלכה של ההיסטוריה ולסייע לה בקידומם של מהלכים הנגזרים ממילא מחוקי התפתחותה. אין תימה, אפוא, כי טבנקין ועמי־תיו עלו לארץ־ישראל והגלו ברעיון ההגשמה האישית החלוצית. מי שמעלה את ארץ־ישראל לדרגת עיקרון, מבטל אגב כך כל רעיון של אפשרות לפיתרון השאלה היהודית ב"טריטוריה" אחרת. אחד מרעיונותיה המרכ־זיים של תנועת העבודה בארץ־ישראל, יסוד שבכנה בפי בני הדור ובפי ההיסטוריונים "פלשתינוצנטריזם", נקשר אפוא בגלגול ברור ומתן לאותם ויכוחים בקר־קוב ובפולטאווה, על "הפלשתיניזם העקרוני" לעומת "הפלשתיניזם הפראקטי".

בניגוד לרבים מתלמידיו היו בבורוכוב כוחות הנפש ותבונת ההתבוננות להכיר בהשתנות הנסיבות ובהת־פוגגות תוקפן של הנחות היסוד. הוא לא היסס לסגת מקביעות נחרצות שנה שהבין, כי התפתחויות, שלא צפה שינו בלא היכר את פסיקתו. הרבה מתלמידיו שנאחזו בתורתו כבעיקרי הלכה שאין לסטות מהם כהא וזה, לא הצליחו להשתלב בזרם העשייה והתגבור בעמדותיהם הדוקטרינריות. טבנקין וברוכוב התקרבו אפוא בדעותיהם, אך תהליך זה חורג ממסגרת הדיון שהציב מינץ לעצמו. עיקרו של הדיבור מיוחד לתיאור התפתחותו הפוליטית של יצחק טבנקין, אך כשם שאגב בחינתה של סוגיה מצומצמת בהיקף זו למד הקורא על מקורות הפוליטיקה של טבנקין, כך הוא מתוודע ליסודות באישיותו, שהכשירו אותו למעמד ההנהגה שבו זכה ברבות הימים.

כאמור, לא ביסס טבנקין את השפעתו בקרב עמיתיו על כישרון הכתיבה ויכולת ביטוי בכתב, אך התבלט כבר בצעירותו כוחות תרומתו להגות התנועה כאידיאו־לוג. לימים יתוארו משקיפים מן הצד את יחסו של טבנקין עם תלמידיו כיחסים שבין רבי חסידי לנאמניו. יחסים כאלה מעצם טיבם מתבססים על סגולותיו הכאריזמאטיות של המנהיג־הרבי. ממעט המקורות שעמדו לרשותו של המחבר משתקפת דמותו של טבנקין הצעיר כבעל השפעה מכרעת על המקורבים לו. הוא נדרש לסביבת אוהדים ומעריצים, כשם שהם מחפשים אחר קרבתו ושיחו. בימי ניתוקו ממרכז העשייה ומחברת עמיתי־דרכו־עריצה חש בדידות קשה וכמי שאבדה דרכו. אכן, בצדה האחר, הנסתר של אישיותו, נגלה נטייה להתהות פנימית, לשקיעות בייאוש המשתק כל פעולה. מאפיינת מאוד היא מסכת קשריו של טבנקין הצעיר עם רעיון ההשכלה הפורמאלית. שנים אחדות התחבט בינו לבינו על הצורך להשתלם ולהסתגל לכלליה הדרשניים של מסגרת לי־מודים רשמית. אך בסופו של דבר, אכזב את תקוותיהם של בני משפחתו ולא השלים מעולם את חוק לימודיו. טבנקין היה אוטודידאקט מובהק, ולעובדה זו תהיה בלא ספק השפעה מכרעת על טיב מנהיגותו בתנועת העבודה בעתיד.

מתיתיהו מינץ הניח יסודות לביוגראפיה מעמיקה ויסודית. על אף מגרעותיה המוגבלות מאוד של הכתיבה, שאומצו בידיעה ברורה, הצליח המחבר להצביע על חשיבותה של הדמות שבה עסק ועל טבעם של הקשיים שהביוגראף יצטרך להתמודד עמם.

העורך: [illegible]

هكذا من الأصل

הלוח הארצי
הארץ חדשות

דיזל הגליל

אנו מתרחבים...
דרושים לנו:
* גרפיקאים (ביצועיסטים) תושבי האיזור
* כתבים
* פקידה

לפנות לטל' 065-71542 065-77184

פז

משרד ראשי בחיפה
דרושה

מהנדס/ת תעשיה וניהול

הכישורים הדרושים:
* מהנדס/ת תעשיה וניהול בעל/ת ותק
* ונסיון של 4 שנים לפחות.
* רצוי נסיון קודם בניתוח שיטות ותהליכי עבודה.
* ידע בנושאי מיחשוב
* הכרת תהליכים ארגוניים וניתוחם

תנאי שכר בהתאם לכישורים
נא לפנות בכתב-יד ובפירוט קורות חיים, ונסיון קודם לת.ד. 434 חיפה, (31000) עבור משרה 9/86
סודיות מלאה מובטחת

פז חברת נפט בע"מ

לחברת מצפור
שרותי שמירה ואבטחה בע"מ
דרושים

שומרים

לעבודה בחיפה והמפרץ
* למשמרות יום, צהריים ולילה
* יוצאי צבא
* עד גיל 60
* גמישות בסידור העבודה
* תנאי שכר טובים

פלמ"ח 1, מרכז צבר, קרית ביאליק, טל' 713262
בין השעות 0800-1500

מכון הטכניון למחקר ופיתוח בע"מ

מהנדס/ת כימיה חומרים

לעבודה במעבדה למניעת קורוזיה וציפויים בתחומים חדשים של שימוש בקרני לייזר לטיפולי שטח ולקבלת ציפויים.
הכישורים הדרושים:
תואר ראשון (רצוי שני) בהנדסה כימית, חומרים או פיסיקה בעלת נסיון או רקע בטכנולוגיות לייזר, תהליכי ציפויים, מיקרוסקופיה אלקטרונית.
מכרז מס' 42/86

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב אל מחלקת משאבי אנוש מוסד הטכניון למחקר ופיתוח בע"מ, קרית הטכניון חיפה 32000, עד יום 22.6.86 בציון מס' המכרז.

לחברת המלח לישראל בע"מ, עתלית
דרושה:

כתבנית

* הדפסה מעולה עברית ואנגלית
* ידיעת הפעלת מעבד תמלילים וטלקס רצויה
* למשרה מלאה
* 5 ימים בשבוע

על המועמדות לפנות בכתב יד לחברת המלח לישראל בע"מ עתלית 30300 ולפרט בקצרה קורות חיים וניסיון בעבודה
תנאים טובים

עירית ק. אתא דרושים
לבית-הספר המקיף ע"ש רוזמין — ק. אתא
מורים לשנה"ל תשמ"ז:

אלקטרוניקה 3/4 משרה, מהנדס או הנדסאי
מחשבים — 1 משרה, מהנדס או הנדסאי — שליטה בקובול,פסקל, ניתוח מערכות מידע.
מזכירות וכתבנות — 1 משרה — מורה מוסמך
אנגלית — משרה.
שרטוט — 1 משרה — בעל נסיון בשרטוט בנין וקונסטרוקציה
פיסיקה — 1 משרה

נא לפנות למנהל ביה"ס — מר סלע טל: 440254, בשעות הערב, 922854

מתפנה

מנהל בכיר

בתחומי: רכש אספקה וסחר ביניל
רב מעש ונסיון מעל 15 שנה במשק הישראלי
מעורה היטב בענפי תעשיה ומסחר שונים בארץ ובחו"ל
בעל תואר אקדמאי בכלכלה
שליטה מוחלטת בעברית ואנגלית
(ידיעת גרמנית)
יכולת ניהול וארגון וכושר ביצוע מעולים
מעוניין באתגר מקצועי ובתפקיד הולם (בארץ או בחו"ל)
בהצעות רציניות בלבד נא לפנות אל ת.ד. 7670 חיפה

דרושה

מזכירה

מנוסה, שליטה בעברית, גרמנית ואנגלית כולל הדפסה, למשרה מלאה, באזור ת"א.
לפנות לת.ד. 5113 ר"ג 52150 (עבור מזכירה)

לחיפה כימיקלים בע"מ
דרושים:

מכונאים/מסגרים

בוגרי בתי ספר מקצועיים מוכרים עם נסיון בעבודות תחזוקה.

רק מועמדים העונים על הכשורים יפנו בכתב למדור המגנון ת.ד.1809 חיפה

שירות התעסוקה
המרכז לייעוץ ולמידע תעסוקתי
לתחנת הייעוץ בבאר-שבע
דרוש:
בוחן/ת פסיכוטכני/ת
התעסוקה לפי שעות - 10 שעות שבועיות
לפנות: טל. 344436
בין השעות 8.00-12.00

לחברה מובילה בתחום הפרסום

מתאם הפעלה ומכירות

אם אתה איש מכירות ושיווק מנוסה (רצוי אקדמאי), "מכור" למקצוע, בעל כושר ארגון ונסיון בניהול ובהפעלת צוות עובדים ובעל "מנוע" פנימי - זו ההזדמנות שלך להתמנות לתפקיד ניהולי ומרתק.
למתאים הכנסה גבוהה.
פנה מיד בכתב-יד, בפירוט נסיון ומס' טלפון, לת.ד. 21099 ת"א. עבור "ניהול מכירות".

תדמית פרסומים והסברה

למפעל רהיטים גדול
דרושים:

מנהל עבודה

הכישורים הנדרשים:
* נסיון בהפעלת צוות עובדים
* קריאת תוכניות

מרכיב חוץ

* לפי תוכנית
* רשיון נהיגה חובה
* רצוי בעל נגריה לשעבר

לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 105 חיפה מיקוד 31000
סודיות מובטחת

מעש פלדות בנין בע"מ
מפעל רשתות וחוטים - רח' משה שרת 31 אזור
טלפון: 03-808941
דרושים
* חשמלאי תעשיה מוסמך
* מכונאים מסגרים (בוגרי בתי ספר מקצועיים)
* מפעילי ציוד (עבודה במשמרות)

נא לפנות לת.ד. 8 אזור או מלפנות לאזור או צבי

רשות שדות התעופה בישראל

לעבודה בטחונית
בנמל התעופה בן-גוריון
דרושים:
* מסיימי שירות צבאי.
* 12 שנות לימוד.
* דוברי אנגלית ברמה טובה.
* מצב בריאותי תקין.
* הופעה נאה.
* גיל עד 26.
* מגורים באיזור גוש דן - חובה לתקופה התחזה.
* תקופת התקשרות לשנה.

העבודה מוצעת לבחורים ובחורות העונים לתנאי הקבלה לע"ל.
למועמדים שימצאו כמתאימים יוצעו תנאי עבודה נאותים.
עדות קבלה פתוחה תיערך בין הימים א' 15.6.86 - ג' 17.6.86 בין השעות 09.30-12.00
על המעוניינים להתייצב במנהלת נמל התעופה בן-גוריון בבנין משרד הבריאות סמוך לאולם המכס ולהצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שיחרור מצה"ל ושתי תמונות.

לחברה מסחרית גדולה
דרוש:

אחראי

על רשת חנויות מזון
* בעל נסיון מסחרי מוכח
* עדיפות לבעל נסיון במזון מהיר
* כושר ארגון וניהול כ"א
* נכונות ליום עבודה ארוך
תנאים טובים למתאימים

לפנות לת.ד. 1046 ק.מוצקין עבור מס' 1001

דרושים למפעל תכשיטים במישור אדומים
★ צורפים ★ מלחימים/ת
★ מלטשים ★ עובדי ייצור
★ פקידות ייצור

שעות העבודה: 08.00-17.00
5 ימים בשבוע, הסעה מירושלים.
02-352216

ביה"ס התיכון המקיף ק. חיים
הגדוד העברי 48
טל: 9-740228 727044
לשנה"ל תשמ"ז דרושים

מורים

1. מורה למגמת מינהל.
2. מורה למגמת מכניקה
הנושאים: שרטוט טכני טכנולוגיה של המתכת ואוטומציה.
ידיעת נושא הסדנה יתרון
3. מורה לפיסיקה
הכנה לבגרות 4½ יחידות
נא לפנות למזכירות ביה"ס
הערות: הסעיפים 1-3 בהדול.

דרוש
מהנדס / הנדסאי
בעל רכב לקידום מכירות
של מכבשים הידראולים ומבלטים
טלפון: 053-83754, 053-83757

חישתיל SPEEDLING משתלת אשקלון
דרושה

מנהלת חשבונות

בעלת ניסיון
דרישות נוספות:
★ הדפסה בעברית ואנגלית
★ הפעלת מחשב וטלקס
★ מגורים בעיר אשקלון
נא לפנות בכתב לת.ד. 360 אשקלון
מיקוד: 78102

בן-יקר גת
חברה להנדסה ובנין בע"מ
דרוש

חשב כמויות

עם נסיון של 5 שנים
לעבודה באזור אשקלון
בפרטים נא לפנות:
03-331307
332614
332901

למשרד עורכי דין בתל-אביב
דרושה

מזכירה

הנתונים הדרושים:
★ הדפסה שוטפת עברית/אנגלית.
★ ידיעה בהדפסה במעבד תמלילים.
★ רצויה שליטה בשפה האנגלית.
תנאים טובים למועמדת המתאימה
נא לפנות בכתב יד
לת.ד. 555 בני-ברק
מיקוד 51104
(עבור זיוה)

דרוש/ה

משכתב/ת

לשבועון גדול
היוצא באשדוד

3 ימי עבודה בשבוע
(ביום רביעי גם בשעות הלילה)
ניסיון קודם בעיתונות, הכרחי.

לפנות למיכל או ליואב
טלפון: 21935 / 055-22080

חברה לשירותים פיננסיים
מחפשת

אנשי מכירות

(משרה 1145)
בעלי חוש מסחרי וכושר שכנוע רב
דרושים עובדים בכל חלקי הארץ
נסיון קודם אינו הכרחי
מועמדים ישלחו פירוט קורות חיים ונסיון בכתב יד בלבד אל ת.ד. 11024 ת"א 61110
— סודיות מובטחת —
המודעה לגברים ולנשים
תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם
תדל

טמפו

טמפו תעשיות בירה בע"מ
דרושים

מחסנאי תוצרת מלאי
השכלה תיכונית, רקע בניהול מלאי, רצוי בענף המזון.

בקר מערכת ההתחשבנות
מנהל סוג 3, נסיון בעיבוד נתונים אוטומטי, הפעלה וניהול צוות עובדים מגורים בגוש דן.

פקיד/ה
בוגר/ת תיכון, לאחר שרות צבאי, לעבודה במחלקת השיווק, שעות העבודה 10.00-18.00 תושב/ת גוש-דן.

מסגרים מכניים
בעלי ניסיון של 5 שנים לפחות בעבודות אחזקה בקוי יצור בתעשיה.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד למחלקת כח-אדם, טמפו רח' המלאכה 9, אזור התעשיה חולון 58850 או בטלפון מס' 03-800131

לביה"ס התיכון לחינוך סביבתי במדרשת שדה בוקר
דרושים
לשנת הלימודים תשמ"ז

★ **סגן מנהל**
אחראי על פנימיית ביה"ס:
תיאור התפקיד: ריכוז עניני הפנימיה והחינוך המשלים במסגרת הכוללת של ביה"ס. אחריות של תכניות החדרכה, החוגים, התרבות וההעשרה של ביה"ס הפנימיה. התפקיד כולל תכנון, הפעלה והערכה של הפעולות החינוכיות המתקיימות בפנימיית ביה"ס עם צוות עובדי הפנימיה וכן ישירות עם תלמידי ביה"ס.
דרישות התפקיד: מועמדים בעלי תואר אקדמי (רצוי בחינוך, בייעוץ חינוכי או בהוראה בבי"ס תיכון), עם נסיון בתפקידי חינוך, הוראה, הדרכת נוער וריכוז פעולות חינוך, תרבות והעשרה.

★ **מורה לאנגלית**
★ **מורה להוראת המחשב:**
פיתוח תוכנות ולומדות בחינוך סביבתי.
★ **ספרנית**
עבודה מפתלת בספריה המרכזית שבמדרשת שדה בוקר.

המועמדים מתבקשים לשגר מועמדותם בכתב אל מנהל ביה"ס התיכון, מדרשת שדה-בוקר 84990, טלפון: 057-56009

חברה להפעלת קריה לתעשיות עתירות מדע בתל-אביב
מחפשת

איש כספים

(משרה 1120)
אוירה טובה ותפקיד דינמי מצפים ל
אדם צעיר, בעל יוזמה ומרץ.
אשר לו נסיון מסויים בנושאים של טפול בחשבונות וגביה; הנהח"ש-בנקים; תחזי התקשרויות, ריביות והצמדות וידע בסיסי במחשב אישי.
מועמדים ישלחו פירוט קורות חיים ונסיון בכתב יד בלבד אל ת.ד. 11024 ת"א 61110
סודיות מובטחת
תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם
תדל

למלון חוף התמרים עבו
דרושים:

טבח ראשי
סוג 4, לאולם האירועים, בעל ניסיון

מלצרים/יות מקצועיים/יות
לעבודה במשמרות

מזנונאי־ברמן לגלדריה
למשמרת ערב
04-912891-5 עמרא

ביה"ס בקיבוץ אורים
מחפש

מחנך/ת לכיתה ח' לשנה"ל תשמ"ז

נא לפנות למירה:
בערב - 057-920475,
בבוקר - 057-920353

האוניברסיטה העברית בירושלים
בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש פאול ברוואלד
בית הספר לחינוך

תוכנית להכשרת מנהלים וסגל בכיר במרכזים קהילתיים
ע"ש ד"ר יוסף י. שורץ
מיסודו של הג'וינט העולמי

מרכז(ת) קורסים
בלימודי חוץ למנהלים במרכזים קהילתיים
התפקיד כולל:
1) תכנון קורסים.
2) פקוח על בצוע קורסים.
3) תאום וקשר עם מרצים ומשתלמים.
דרישות התפקיד:
1) ידע ונסיון בתחום: ארגונים, חנוך ופתוח משאבי אנוש.
2) תואר מוסמך במדעי החברה והתנהגות, בעבודה סוציאלית, חינוך.

נא לשלוח תולדות חיים מפורטים והמלצות אל: מנהל תכנית שורץ, בוה"ס לעבודה סוציאלית האוניברסיטה העברית, הר-הצופים, ירושלים 91905

ורד הגליל

מפעלי שוקולד שוויצריה-ישראל
המוקמים בימים אלה בהרי הגליל - צפת

דרושים

לרגל הרחבת היצוא

■ **מנהל חשבונות מדופלם**
לתפקיד מנהח"ש ראשי בחברה.
5 שנות נסיון, רצוי בתעשיה

■ **כלכלן/תמחירן**
בעל נסיון בתעשיה, רצוי בתעשיית המזון.

■ **קניין**
לעבודה במחלקת הרכש.
נסיון בעבודה במפעל תעשייתי.

■ **מהנדס/הנדסאי תעשיה וניהול**
לניהול מחסני המפעל.
נסיון 3 שנים בתעשיה.

■ **מהנדס/הנדסאי חשמל**
לתפקיד אחראי אחזקת חשמל במפעל.
נסיון 3 שנים בתעשיה, רצוי בתעשיית המזון.

■ **מכונאי תעשיה**
לעבודה במחלקת האחזקה של המפעל.
דרוש נסיון בתעשיה.

■ **מחסנאי תעשיה**
נסיון בעבודה במחסני מפעל תעשייתי.

■ **מסגרים**
לעבודה במחלקת האחזקה של המפעל.
דרוש נסיון בתעשיה.

■ **רתכים**
לעבודה במחלקת האחזקה של המפעל.
דרוש נסיון בתעשיה.

■ **הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה**
לעבודה במחלקת האחזקה של המפעל.
דרוש נסיון בתעשיה.

■ **טכנאי/ת ייצור/תעשיה וניהול**
לניהול מחלקת האריזה.
בעל/ת נסיון בניהול צוות עובדות.

■ **מקדמי מכירות**
בעלי השכלה תיכונית לפחות.
נסיון קודם בענף המזון.
מקום העבודה במרכז הארץ.

■ **מנהלי עבודה**
בעלי נסיון בניהול צוות עובדים במפעל תעשייתי.

■ **עובדי ייצור**
נסיון בתעשיית המזון ו/או הממתקים - יתרון.

■ **מרכזנית/כתבנית**
ידע ונסיון בהפעלת מרכזיית תדקס,
ידע ונסיון בהדפסה עברית ואנגלית.
הופעה נאה.

■ **עובדות אריזה**
לעבודה במחלקת האריזה.

■ **עובדי נקיון ומטבח.**

א. על העובדים יהיה להתגורר בצפת או בסביבתה הקרובה. אפשרות למגורים בשכ"ד בתנאים מועדפים.
ב. נסיון קודם בעבודה על מחשבים - יתרון.
ג. ידיעת שפות (אנגלית וגרמנית) - יתרון.
ד. על המועמדים להיות לאחר שרות בצה"ל/שרות לאומי.

בוא לעבוד בשוויצריה הקטנה...

לפנות אל:
ורד הגליל תעשייה שוקולד וממתקים בע"מ
ת.ד. 1093 צפת 13110 עבור מנהל כ"א. לצרף קורות חיים מלאים בכתב-יד.

- מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד -
ממפעלי כרמזון בע"מ.

דרוש

מנהל עסקים בניגריה

★ בעל נסיון רב-שנתי בניגריה בביצוע עסקאות בהיקף ניכר ובאופן עצמאי.
★ רקע הנדסי — יתרון (חשמל, מכונות, בניה וכדומה)

למועמד המתאים - תנאים נאותים, כולל השתתפות ברווח

מועמדים העונים לדרישות הנ"ל מתבקשים לפנות בכתב יד ובצירוף קורות חיים למנכ"ל אלקו בע"מ, מר. ג. זלקינד, ת.ד. 1176, רמת השרון 47100

אמריקה ישראל בליידס
למפעלינו בנצרת עלית
דרוש/ה

הנדסאי/ת תעשיה וניהול

נסיון לפחות שנתיים בתעשיה ידע במערכות מידע ממוחשבות יתרון

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 3993 נצרת עלית

סודיות מובטחת

דרושים
חובשים/ות רפואיים
(לכל חלקי הארץ)
★ השכל פרה רפואית או אקדמאית במדעי הטבע
★ יכולת למידה גבוהה ומהירה במיוחד באנגלית
★ רשיון נהיגה - (סודיות מובטחת)
ת.ד. 18201 תל-אביב 61181

לחברה מסחרית - דרוש
אדם אחראי ואמין
לתפקיד מחסנאי + קבלת קהל ומכירות
אפשרי פנסיונר
לפנות בכתב ת.ד. 650 חיפה

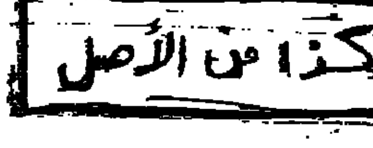

هكذا من الأصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

▲ לרשת בתי הכלבו של
המשביר לצרכן
דרושים לעבודה קבועה
1. עובד אחזקה בכיר/ראש צוות
2. עובדי אחזקה לאזור המרכז
בעלי רקע בתחום החשמל
לראיון נא לפנות מיום א' לאגף כח־אדם טל: 03-899641

תרבות דיור
איש/ת מכירות
הצטרף לצוות פרסומי צעיר ודינמי לקבלת נציגות מכירה בלעדית. השכלה תיכונית ומעלה ובעל רכב.
בגוש דן: 03-650737-8, 655134
בחיפה: 04-247374

מנהל המכירות
של חברה מתפתחת בשטח העתונות בעלת אפיקי פרסום בלעדיים.
נסיון בהפעלת אנשי מכירות — חובה.
פנה בכתב בצרוף קורות חיים למר אוריין, רבינה 13, נוה אביבים 69395

אוניברסיטת חיפה
אורנים
מבקשים הצעות
לניהול והפעלה של שרותי מסעדה ומזנון במקום
נא להתקשר בימים א־ה טל' 04-935011

למוסד ציבורי גדול בתל־אביב
דרוש/ה
סוציולוג/ית או פסיכולוג/ית ארגוני/ת
שיעסוק בנושאי כוח־אדם בארגון
הכישורים הדרושים:
ת. שני בסוציולוגיה או פסיכולוגיה.
נסיון של 3 שנים בתפקידי ארגון ותיכנון כ"א.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 7093 ת"א מיקוד 61006. עבור 519

לסיירת־לבוק שמירת איכות
דרושים
* מאבטחים.
* מנהל לפרוייקט אבטחה.
* אחראי/ת נקיון
* אנשי מכירות למוצרי בטחון
ראיונות: שלום־עליכם 1, נוה־שאנן מרכז זיו.
כל יום 15.30־18.00, תמונה + תעודת שחרור מצה"ל.

דרושה
רכזת אתיופית
בחצי משרה
דרישות התפקיד: השכלה תיכונית נסיון בעבודה עם ילדים ונוער יכולת עבודה בשעות לא רגילות מועמדות מתאימות מתבקשות לפנות בכתב־יד בציון קורות חיים כתובת וטל'
עד יום ו' 27.6.86
למתנ"ס מגדל העמק ת.ד. 183
מקוד 10551

לבית־הספר התעשייתי
אורט בית־אל
דרושים:
מורים
לשנת הלימודים תשמ"ז
1. מורה למתימטיקה, פיסיקה
2. מורה לעברית, תנך ואזרחות
3. מורה להתעמלות
4. מדריך למכונאות רכב
5. מדריך לחשמל רכב
6. מדריך למסגרות
יועדפו מורים שמתאימים ומעוניינים לשמש גם כמחנכי כיתה
המעונינים יפנו למזכירות בית־הספר אורט בית־אל, טל' 02-976822, או בשעות הערב ישירות למנהל בית־הספר, מר בוק, טל' 02-342380

מהנדס אלקטרוניקה
★ אם חביבה עליך עבודה רב־גונית ויוזמת דורשת בסביבה מעניינת ומתגמלת.
★ אם "ראשך פתוח" ויכולתך לאבחן ולנתח טכנולוגית במצבים משתנים.
★ אם מושך אותך שילוב של עבודת שטח ומעבדה כראש צוות – מקומך אתנו בניהול צוות עובדים עם הרבה אתגר ותנאי שכר הולמים.
אנא פנה בכתב יד לת.ד. דואר מיקוד 2 עבור כתוקת בתחומת בצירוף פרטים אישיים ומספר טלפון להתקשרות.
עובדי החברה מודעים למודעה זו
- סודיות מובטחת -

לסוכנות משקאות
דרוש
איש מכירות
עם ניסיון במכירות
ידיעת השפה האנגלית
רצוי עם רכב
טל' 02-248211 (עמי)

למפעל מתכת בצפון הארץ
דרוש
מנהל תפ"י
כישורים:
* מהנדס ייצור
* נסיון בעבודה בתפ"י
* נסיון בעבודה עם מחשב
* נסיון ויכולת ניהול צוות עובדים
המעונינים יפנו בצרוף קורות חיים לת.ד. 4868 חיפה עבור משרה 654

ג'וינט — ישראל
JDC
מתאם לתוכנית התנדבות מיוחדת
תיאור התפקיד:
תיאום ובקרה של תוכנית ההתנדבות, פיקוח והנחיה של מתנדבים מארה"ב, פתירת בעיות יום־יומיות.
דרישות המשרה:
— תואר ראשון או יותר במדעי החברה
— ניסיון מינהלי וארגוני
— שליטה מלאה באנגלית ובעברית
— בעל רכב
העבודה היא בשעות בלתי שגרתיות וכרוכה בנסיעות רבות.
השכר ייקבע במו"מ עפ"י כישורי המועמד.
נא לפנות בצירוף תולדות־חיים והמלצות ת"ד 3489 (פנינה) ירושלים 91034 עבור "מתאם תוכנית" לא יאוחר מ־28 ביוני 1986

מרכז קהילתי נווה־יעקב
דרושים
★ רכזת אקדמאית לתוכנית הט"ף לחצי משרה. עדיפות לבוגרי תוכנית שוורץ, פסיכולוגיה ועבודה סוציאלית
★ גננות ומטפלות למסגרות הגיל הרך
בדרשת השכלה חינוכית ונסיון בעבודה
★ אקדמאים בוגרי סמינרים ו/או הכשרה בהדרכה לעבודה עם ילדים
★ מורים לג'ודו, גלגליות, התעמלות קרקע ותנועה התעמלות נשים, טניס, קאראטה, חדר כושר, מחול אירובי, באלט קלאסי ומודרני, סבא, דראמה, גיטארה
נא לפנות 02-852216 02-854473

להבי ישקר
■ מפעל להבים למנועי סילון. ■ יצרן להבים לחיל האויר ולתעשיית המנועים בעולם. ■ קידום ותמורה על בסיס הישגים אישיים. ■ שבוע עבודה בן 5 ימים. ■
דרושים
עובדי ייצור
עדיפות לתושבי נהריה ועכו.
ב־1985 – 88% יצוא. התחזית ל־1986 – 95% יצוא!
המעונינים מתבקשים לפנות בכתב יד או בטלפון למנהל כח אדם, להבי ישקר בע"מ ת.ד. 330 נהריה 22102 טל. 04-927831

ביומטריקס בע"מ
אנו מפתחים ומיצרים ציוד רפואי ליחידות טיפול נמרץ
דרושים:
1. מנהל כספים ואדמיניסטראציה
כישורים: רקע אקדמאי במינהל עסקים, תעשיה רפואית. ניסיון מוכח של שנתיים. מקום מגורים באזור ב־ים
2. איש מכירות נמרץ
כישורים: רקע וניסיון מוכחים בתחום הרפואי
נא לפנות לת"ד 8229 ירושלים, מיקוד 91081
בצירוף תולדות־חיים והמלצות
— סודיות מובטחת —

דרוש/ה
מתכנת/ת
עם שנתיים נסיון ב־RPG 2
מקום עבודה באזור אשקלון אפשרות למשרה חלקית
טל: 051-26852

לחברה העוסקת בתוצרים פיננסים דרוש/ה
איש/אשת מכירות
דרישות מהמועמד/ת:
★ היכרות של ענף תוצרי הבניין וקשרים בתחום זה ★ נסיון קודם במכירות ★ בעל/ת רכב ★ נכונות לעבוד בכל חלקי הארץ
לפנות לטל' 03-310267

להיפר פארם באשקלון ובאשדוד
דרושות
קוסמטיקאיות
עצמאיות בעלות ניסיון רב
תנאים טובים למתאימות
בפרטים נא לפנות לטלפונים:
055-32756, 055-50206

דרוש/ה בקרית מלאכי
רכז/ת הכשרה
בהיקף של ½ משרה
תיאור התפקיד: פיתוח והפעלת תוכניות הכשרה והעסוקה.
כישורים: השכלה על תיכונית (מדה מסמך B.A.) תחום הרלוונטי ונסיון.
לפנות 055-85289

מרכז יד לקשיש נס ציונה
שירותים המאפשרים איכות חיים לגיל הזהב
אוכל דיאטטי — פיזיותרפיה — ריפוי בעיסוק — משחקי חברה טיולים וגינה גדולה עם פינת־חי.
חדרים לבודדים וזוגות בסביבה כפרית ושקטה
לתושבי הסביבה:
במקום מופעל מועדון
בימים א'־ה' כולל כל השירותים
רח' ראובן 13 נס־ציונה
08-473363

לכפר הנוער "עין כרם"
בי"ס חקלאי וטכנולוגי
דרושים:
1. **מורה למתמטיקה ו/או מחשבים** (לכתות הגבוהות)
2. **מורה לאנגלית** (לחטיבת ביניים ולחטיבה העליונה)
3. **מורה למדעי החיים והחקלאות** (חטיבה עליונה, בעיקר)
4. **לבורנט/לבורנטית** (½־⅓ משרה)
5. **מדריכים חינוכיים** (תובת מגורים במקום)
6. **מדריכי של"ח**
המעונינים מתבקשים לפנות בכתב לפי הכתובת: בי"ס חקלאי עין־כרם, ד.נ. הרי יהודה מיקוד 90872, או בטל. 02-416016

חיש חרושת ברזל בע"מ
חיש מפרץ חיפה
דרושים
מנהל מחלקת עיבוד פחים
הכישורים הדרושים:
* מהנדס / הנדסאי מכונות / ייצור.
* בעל נסיון מוכח בתעשיה, בעבודות עיבוד פחים ובניהול צוות עובדים
חשמלאי תעשיה מוסמך
בעל רשיון ממשרד העבודה
— 5 ימי עבודה בשבוע —
לפנות למחלקת כ"א 04-740257

דרושות
להד הקריות הלוח הבטוח
פקידות קבלה
לעבודה מעניינת משרה מלאה
א'־ד' 8.00 — 16.00, ה' 20.00 — 08.00
פקידות קבלה לאחה"צ.
לעבודה קבועה עם קהל.
העבודה בימי א'־ד', 16.00 — 20.00,
יום ה' 20.00 — 12.00
בפרטים לפנות ביום א' לחנה טל' 708282
לקביעת ראיון בין השעות 12.00 — 09.00.

לחברת שיווק ירושלמית
דרושה
מזכירה אישית למנהל החברה
משרה מלאה
טלפון 02-712468

למרכז הארצי לבחינות ולהערכה בירושלים
דרוש/ה
חוקר/ת במדעי החברה
כישורים:
★ ניסיון במחקר
★ תואר שני בפסיכולוגיה
★ שליטה טובה בכלים סטטיסטיים
נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים ושמות ממליצים אל:
מדור מחקר — "משרד חוקר"
המרכז הארצי לבחינות ולהערכה
רח' הרב אש"י 4, ירושלים 93593

למשרד אדריכלים
דרושים
1. **מזכירה**
3 שנות ניסיון לפחות.
שליטה מלאה בעברית/אנגלית.
2. **הנדסאי / טכנאי / שרטט**
אדריכלות 5 שנות ניסיון לפחות.
3. **הנדסאי לפיקוח ומפרטי בניין**
10 שנות ניסיון לפחות.
להתקשר 03-223588

משרד החינוך והתרבות
מנהל החינוך
היחידה לדיור ולתמריצים
משרד העבודה והרווחה
מרכז התכנון לעירפיתוח ולהתיישבות
דרושים
מורים לקרית־שמונה
לשנת הלימודים תשמ"ז דרושים מורים לבתיה"ס המקיפים במקצועות הבאים:
מקיף הכללי ע"ש דנציגר
ביולוגיה, היסטוריה, אלקטרוניקה, מתמטיקה, כמיה, אנגלית, ספרות.
מקיף הדתי המתמיד
תנ"ך, תושב"ע, ספרות, מקצועות המנהל, יועצת, אנגלית, מתמטיקה, לשון + עברית, תנ"ך, היסטוריה
המעונינים מתבקשים לפנות ישירות למנהלי בתיה"ס טלפונית ובכתב:
מר ירון שור - מנהל המקיף דנציגר, טל' 069-40345
מר בוגלו אברהם - מנהל המקיף הדתי המתמיד, טל: 069-40284
או למנהל אגף החינוך, מר אשר פינטו, טל' 069-51222
למורים העוברים לקרית שמונה מובטחים הטבות מענקים והתמריצים
עיר־הפיתוח — חיים של איכות

עצורו! עצרי!
האם עבודת שטח מעניינת אותך?
א. עד גיל 26
ב. בעל/ת הופעה נאה
ג. כשר בטוי גבוה בע"פ
אם כן את/ה
חברה גדולה ודינמית מחפשת אותך ותיתן לך -
1. משכורת קבועה + תמריצים ועמלות גבוהות !!
2. 5 ימי עבודה בשבוע
לפנות בימים א'־ב' בין השעות 09.00־17.00 טל' 03-5464811

המשרד לקליטת העליה · הסוכנות היהודית
מינהל הסטודנטים והתלמידים
דרושים
רכזי תרבות, מדריכים חברתיים
למעונות סטודנטים עולים
בי־ם, חיפה, ב"ש ות"א
דרישות התפקיד:
– שרות צבאי
– נסיון קודם בעבודה ובהדרכה
– תלמיד מן המניין להשכלה גבוהה מהשנה השניה ואילך
– מגורים במעונות - חובה
המעונינים מתבקשים להגיש מועמדות בטופס מתאים שימסר באחד מהמקומות הבאים:
– ירושלים, מינהל הסטודנטים (מול חברת והרבות) רח' הלל 15.
– חיפה, מינהל הסטודנטים, רח' פליים 7 בנין צים.
– תל־אביב, מינהל הסטודנטים, רח' אסתר המלכה 6.
– באר־שבע, מינהל הסטודנטים, בנין הנגבי.
– התפקיד כרוך בשעות עבודה לא מקובלות.
– דרגת המשרה - מדריך חברתי חצי משרה רכז תרבות משרה מלאה.
– את הבקשות יש להגיש עד 30.6.86.

משרד החינוך והתרבות מינהל החינוך אגף כח אדם בהוראה
הודעה מס' התשמ"ו/5 על
משרות ניהול פנויות

אגף כח אדם בהוראה מודיע על משרות ניהול פנויות של מנהלים בבתי־ספר היסודיים ובחטיבות הביניים ובבתי הספר המקיפים השש־שנתיים, לקראת שנת הלימודים התשמ"ז.
מן המועמדים נדרשים כישורים בתחומי ההשכלה הפדגוגית והאקדמית, הכשרה מיוחדת במינהל החינוך או מעל... כללי וותק בהוראה של חמש שנים.
התכונות פורסמו בפירוט בחוזר מנכ"ל מ"ג/5 מיום בסכת התשמ"ג (8 בינואר 1983) סעיף 131. המעונינים להציג מועמדותם ימלאו טופס בקשה למשרת ניהול שאפשר לקבלו בכל לשכה מחוזית של משרד החינוך והתרבות. הטופס ימולא בשני העתקים: האחד יישלח אל מנהל המחוז שבו נמצאת המשרה הפנוית ואחר אל המפקח על בית־הספר שבו מועסק המועמד.
היום האחרון לקבלת בקשות בלשכות המחוזיות - יום שני, כ"ג בסיון התשמ"ו (30 ביוני 1986).

רשימת המשרות
א. המחוז לחינוך התיישבותי - ת.ד. 7036, הקריה, תל־אביב, טלפון 03-255421
1. גדרה: ביה"ס השש־שנתי המקיף הדתי "נצח ישראל" כפר אליהו.
16 כיתות ז' - י"ב
ב. מחוז חיפה - רח' שטו לוקס 7, חיפה טלפון 04-520251
1. מי עמק: ביה"ס הממ"ד והאזורי.
8 כיתות א' - ה', המשרה פנויה לשנה.
2. פרדס חנה: חטיבת הביניים הממ"ד "אלישבע".
10 כיתות ז' - ט'.
3. בתי ספר בקרית אתא:
א. ממלכתי "לוחמי הגיטאות", 14 כיתות א' - ה'.
ב. ממלכתי "פינסקר", 25 כיתות א' - ה'. המשרה פנויה לשנה, פרסום חוזר.
4. בתי ספר בקרית ביאליק:
א. ממלכתי "ביאליק", 27 כיתות א' - ה'. המשרה פנויה לשנה.
ב. ממלכתי "נעורים", 26 כיתות א' - ה'.
ג. מחוז ירושלים - רח' דוד המלך 18, ירושלים, טלפון 02-238211
1. בית שמש: ביה"ס הממ"ד "גבעת שרת" 6 כיתות א' - ה'.
בית שמש: ביה"ס הכרב ממ"ד "פורסט" 8 כיתות ד' - ט'.
2. בתי ספר בירושלים:
א. מקצועי לבנות "זיכד", חינוך מיוחד. 9 כיתות ט' - י"ב.
ב. ממלכתי "יאנוש קורצ'ק", 8 כיתות א' - ה'.
ג. ממלכתי "פת", 17 כיתות א' - ה'. המשרה פנויה לשנה.
ד. ממ"ד "רוטשילד", 19 כיתות א' - ה'.
ה. ממ"ד "רמות 01", 16 כיתות א' - ה'. המשרה פנויה לשנה.
3. נוה צוף: ביה"ס הממ"ד "נוה צוף", 8 כיתות א' - ה'.
4. שילה: ביה"ס הממ"ד "שילה". 5 כיתות א' - ה'.
ד. מחוז המרכז - שד' שאול המלך 39 תל־אביב, טלפון 03-254122
1. אלפי מנשה: חטיבת ביניים ממלכתית צומחת. 4 כיתות ז' - ח'. מוסד חדש.
2. אלקנה: ביה"ס הממ"ד, 12 כיתות א' - ה'. המשרה פנויה לשנה.
3. בית־דגן: ביה"ס הממ"ד "רמבם", 6 כיתות א' - ה', 2 כיתות ז' - ח'.
4. בני עייש: ביה"ס הממ"ד, 8 כיתות א' - ה'. 2 כיתות ז' - ח'.
5. חפץ חיים: ביה"ס הממ"ד. 6 כיתות א' - ה'. כיתה טיפולית אחת.
6. בתי ספר ביבנה:
א. ממ"ד "יהודה", 12 כיתות א' - ה'. המשרה פנויה לשנה.
ב. ממ"ד "רבן גמליאל", 12 כיתות א' - ה'.
7. בתי ספר ביהוד:
א. ממלכתי "הרצל", 14 כיתות א' - ה', המשרה פנויה לשנה.
ב. ממלכתי "יגאל אלון", 9 כיתות א' - ג', מוסד חדש.
8. יסודות: ביה"ס הממ"ד, 6 כיתות א' - ה'. 2 כיתות ז' - ח'.
9. בתי ספר בכוכב יאיר:
א. ממ"ד חדש 6 כיתות א'-ד'.
ב. ממלכתי חדש, 6 כיתות א'-ד' 2 כיתות ז'-ח'.
10. בתי ספר בלוד:
א. ממלכתי "אשכול", 12 כיתות א' - ה'. 4 כיתות ז' - ח'. המשרה פנויה לשנה.
ב. ממ"ד "המאירי", 4 כיתות ג' - ה', 2 כיתות ז' - ח', 3 כיתות לחינוך מיוחד.
ג. ממלכתי "המעפילים", 12 כיתות א' - ה', 4 כיתות ז' - ח'.
11. מודיעים: ביה"ס הממ"ד "שהם", 10 כיתות א' - ה', 2 כיתות ז' - ח'.
12. נוה מונסון: ביה"ס הממלכתי "אורנים", 12 כיתות א' - ה', 5 כיתות ז' - ח', המשרה פנויה לשנה.
13. נחלים: ביה"ס הממ"ד "מודיעים", 12 כיתות א' - ה', 4 כיתות לחינוך מיוחד.
14. בתי ספר בנתניה:
א. ממ"ד "מורשה", לחינוך מיוחד.
ב. ממלכתי "מרדוד ב'", ביה"ס צומח, 5 כיתות א' - ד'.
15. קרית עקרון: ביה"ס הממ"ד "אוהל מאיר", 12 כיתות.
16. ראשון לציון: ביה"ס הממ"ד "הראל", 13 כיתות א' - ה', כיתה אחת לחינוך מיוחד.
17. רחובות: ביה"ס הממ"ד "תחכמוני", 20 כיתות א' - ה', המשרה פנויה לשנה.
18. בתי ספר ברעננה:
א. ממ"ד "אריאל", 12 כיתות א' - ה', המשרה פנויה לשנה.
ב. ממלכתי "זיקל", 23 כיתות א' - ה', כיתה אחת לחינוך מיוחד, המשרה פנויה לשנה.
ג. ממלכתי "יזר", 24 כיתות א' - ה', 3 כיתות לחינוך מיוחד, המשרה פנויה לשנה.
19. שעלבים: ביה"ס הממ"ד "שלהבת", 15 כיתות א' - ה' בנים, 15 כיתות א' - ה' בנות.
20. כפר סבא: ביה"ס הממלכתי "גולדה מאיר", 20 כיתות א' - ה', 2 כיתות לחינוך מיוחד, המשרה פנויה לשנה.
ה. מחוז הדרום - בית הממשלה דרך המשחררים באר־שבע, טלפון 057-663504
1. אבן שמואל: ביה"ס הממ"ד, ס"ס, 17 כיתות א' - ה', המשרה פנויה לשנה.
2. בתי ספר באופקים:
א. ממ"ד "אביר יעקב", ס"ס, 12 כיתות א' - ה', המשרה פנויה לשנה.
ב. ממלכתי "אשלים", ס"ס, 8 כיתות א' - ה', המשרה פנויה לשנה.
3. בתי ספר באילת:
א. ממלכתי "אופיר", 18 כיתות א' - ה', המשרה פנויה לשנה עם אפשרות הארכה.
ב. ממלכתי "אלמוג", ס"ס, 16 כיתות א' - ה', המשרה פנויה לשנה.
ג. ממלכתי "עציון גבר", 16 כיתות א' - ה', המשרה פנויה לשנה עם אפשרות הארכה.
ד. ממלכתי "ערבה", ס"ס, 15 כיתות א' - ה', המשרה פנויה לשנה.
4. בתי ספר באשדוד:
א. ממ"ד "השחר" ס"ס, 15 כיתות א' - ה'.
ב. ממ"ד "שילה", ס"ס, 15 כיתות גן - ה'.
5. באר טוביה: ביה"ס הממ"ד "יד חנה", ס"ס, 8 כיתות א' - ה'.
6. בתי־ספר בבאר־שבע:
א. ממלכתי "אלון", ס"ס, 19 כיתות א' - ה', המשרה פנויה לשנה.
ב. ממ"ד "עוזיאל־חב"ד", 11 כיתות א' - ה'.
ג. ממלכתי "זיבוטי", 12 כיתות א' - ה'.
ד. ממלכתי "שחר" לחינוך מיוחד, 12 כיתות א' - ה'.
7. בתי ספר בדימונה:
א. חטיבת ביניים ממלכתית "אלון", ס"ס, 18 כיתות ז' - ט'.
ב. ממלכתי "צבר" לחינוך מיוחד, 8 כיתות גן - ט'.
ג. ממלכתי "יוספטל", ס"ס, 20 כיתות א' - ה', המשרה פנויה לשנה.
8. מיתר: ביה"ס הממלכתי, ס"ס, 7 כיתות א' - ה', מוסד חדש.
9. מצפה רמון: ביה"ס הממ"ד "מצפה־אל", 10 כיתות א' - ה'.
10. נתיבות: ביה"ס הממ"ד "נתיב אליהו" בנים, ס"ס, 10 כיתות א' - ה'.
11. סוסיא: ביה"ס הממ"ד, 4 כיתות א' - ה'.
12. ערד: ביה"ס הממלכתי "יעלים", 17 כיתות א' - ה'. המשרה פנויה לשנה.
13. בתי־ספר בקרית גת:
א. מקיף שש־שנתי דתי "נרוס", ס"ס, 23 כיתות ז' - י"ב.
ב. ממ"ד "יורה דעה", ס"ס, 11 כיתות א' - ה', המשרה פנויה לשנה עם אפשרות הארכה.
ג. ממ"ד "שבטי ישראל", ס"ס, 11 כיתות א' - ה'.
ד. חטיבת ביניים ממלכתית "שלאון", 17 כיתות ז' - ט', המשרה פנויה לשנה.
15. שדרות: בית־ספר המקיף השש־שנתי הכללי 11 כיתות ז'-י"ב.
14. קרית מלאכי: ביה"ס המקיף השש־שנתי הכללי "שטורים", 17 כיתות ז' - י"ב.
ו. מחוז תל־אביב - בנין ההדרפנות, שד' שאול המלך, תל־אביב, טלפון 03-254122
1. הרצליה: ביה"ס הממ"ד "בר־אילן", 12 כיתות א' - ה', 2 כיתות טיפוליות.
חולון: חוה לחינוך חקלאי, 65 כיתות, המשרה פנויה לשנה.
3. רמת־גן: ביה"ס הממ"ד "הראה", 12 כיתות א' - ה', 3 כיתות ד' - ה', כיתה אחת לחינוך מיוחד.
4. בתי ספר בתל־אביב:
א. ממלכתי "אלונים", 12 כיתות א' - ה', כיתה ת טיפולית.
ב. ממלכתי "קדימה" לחינוך מיוחד, 13 כיתות א' - ה', 5 כיתות ז' - ח', המשרה פנויה לשנה.
ז. מחוז הצפון - בית הממשלה נצרת עלית, ת.ד. 530, טלפון 065-72960
1. אפיקים: ביה"ס הממלכתי, 8 כיתות א' - ה', כיתה טיפולית אחת.
2. גבעת עדה: ביה"ס הממלכתי, 6 כיתות א' - ה', כיתה אחת לחינוך מיוחד (פרסום חוזר).
3. גושר: ביה"ס הממלכתי, 8 כיתות א' - ה'.
4. גשר: ביה"ס הממלכתי, 2 כיתות א' - ב', (פרסום חוזר).
5. דפנה: ביה"ס הממלכתי, 8 כיתות א' - ה', כיתה טיפולית אחת.
6. חוקוק: ביה"ס הממלכתי, 4 כיתות א' - ה'.
7. יפתח: ביה"ס הממלכתי, כיתה א' אחת.
8. יקנעם: ביה"ס המקיף השש־שנתי הכללי, 6 כיתות ז' - ט', 4 כיתות י' - י"ב.
9. כנרת: ביה"ס הממלכתי, 9 כיתות א' - ה', כיתה אחת לחינוך מיוחד.
10. כפר חסידים: ביה"ס הממלכתי, 6 כיתות א' - ה'.
11. כפר ורדים: ביה"ס הממלכתי, 6 כיתות א' - ה', המשרה פנויה לשנה.
12. מגדל העמק: ביה"ס הממלכתי "עזרא יוספטל", 17 כיתות א' - ה', 4 כיתות לחינוך מיוחד, המשרה פנויה לשנה.
13. בתי ספר בנצרת עלית:
א. ממלכתי "גלבוע", 8 כיתות א' - ה', 2 כיתות לחינוך מיוחד, (פרסום חוזר).
ב. חטיבת הביניים הממלכתית "שרה", 8 כיתות ז' - ט', המשרה פנויה לשנה.
14. עין גב: ביה"ס הממלכתי "קדמת כנרת", 13 כיתות א' [illegible]
[illegible]
17. קרית שמונה: ביה"ס הממ"ד "רמב"ם", 12 כיתות א' - ה', כיתה טיפולית אחת.
18. שער הגולן: ביה"ס הממלכתי, 6 כיתות א' - ה'.

קפוס מקום בריסון!!!
לרים תעשיות מזרונים
למפעלנו החדש בבתדים
דרושים/ות
1. תופרות למחלקת ריפוד
2. עובדי ייצור
3. מפעילי מכונות
אנו מציעים:
— משכורת מלאה גם בתקופת ההכשרה
— פרמיות
— ארוחות צהרים
— חמישה ימי עבודה בשבוע
לפרטים נוספים ניתן לפנות:
לריקי, טל' 03-5514450
או ישירות במפעל ברח' שמעון בורסקאי 8 אזור התעשיה בת־ים
אוטובוסים: 86,87 מהתחנה המרכזית ת"א 27 מצפון ת"א 40,42 מרמת־גן.
רים תעשיות מזרונים

דרושה
רופא/ה שיניים
למרפאה בנצרת עלית
בעל/ת ניסיון בטיפולים ובפרוטטיקה, המשרה חלקית. למתאימים תנאים מצוינים.
לתאום פגישה נא לטלפן בשעות העבודה
065-72906

לבית ספר תעשייתי עמל נהריה
דרושים:
מנהל בית־ספר
הכישורים:
* השכלה אקדמאית והכשרה מקבילה במקצועות טכנולוגיים
* נסיון 3 שנים לפחות
מדריך מקצועי
להדרכת תלמידי בסדנא - עיבוד שבבי
לפרטים לפנות טל' 823656 - דליה

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
דרוש/ה
כלכלן/ית - תקציבן/ית
הכישורים הדרושים:
בעל/ת תואר בחשבונאות ו/או כלכלה.
רצוי נסיון בנושאים הבאים:
חשובי כדאיות, הכנה וניתוח דוחות כספיים, הכנה ופיקוח על מערכת תקציב, טיפול במערכות מידע ממוחשבות. ידיעת השפה עברית אנגלית.
מספר המשרה: מ/135

מהנדס/ת תוכנה
תאור התפקיד:
עבודת צוות הקשורה בפיתוח ותחזוקת תוכנה במערכות SUN, UNIX, CMS ומיקרו מחשבים.
הכישורים הדרושים:
בעל/ת תואר ראשון לפחות במדעי המחשב/חשמל.
רצוי נסיון במערכות UNIX, CMS ומיקרו־מחשבים
רצוי נסיון בשפות "C" PASCAL ו־PL/I
מספר המשרה: מ/109
מועמדים/ות מתאימים/ות המעוניינים/ות לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 20.6.86 אל: אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000

האגודה לקידום החינוך — ירושלים
מדרשת "עמליה" — תיכון דתי לבנות
דרושות לפנימיה לשנה"ל תשמ"ז
★ מדריכות חברתיות
(רווקות, מגורים במקום, עבודה בשעות אחה"צ)
המועמדות בעלות השכלה והכשרה מתאימה למילוי התפקיד, מתבקשות לפנות מיד בכתב יד, בפירוט תולדות חיים, השכלה ונסיון קודם ובצירוף תצלומי תעודות, אישורים והמלצות, לפי הכתובת: ת.ד. 16223, בית וגן, ירושלים 91161
נא לפנות מיד בטלפון לפרטים: 02-666822 או 02-637913 אל שמעון

"טל־רון"
יישום והכוונת כ"א לתעסוקה.
טלפון אלינו ישנה את חייך
הרצליה בן גוריון 16 טל. 052-544727

Top jobs for Top people
רח' גאולה 42 ת"א. טל. 657530, 03-657510
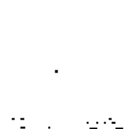
א. זליג
בכירים לקריירה חדשה

הלוח הארצי הארץ חדשות

מתפנה מנהל
בן 35 בעל יכולת ונסיון
ב־ניהול, ארגון, כספים,
כח אדם ושיווק
ת.ד. 2591 חולון 58116

דרוש להוראה
מהנדס/
הנדסאי
אלקטרוניקה
★ תנאי העסקה
יחודיים
★ עדיפות
לבעלי נסיון
לפנות לבית הספר
המקיף באילת
059-72105/6/7
בערב 059-77174

למכללת עמק יזרעאל
דרושה

מנהל/ת חשבונות

סוג 3 + ניסיון
5 שנים עצמאי בעבודה יכולת ניהול צוות עובדים
ידע בהכנת דוחות כספיים תקופתיים ושנתיים
ניסיון במערכות ממוחשבות

לפנות בכתב יד ברור למכללת עמק יזרעאל ד.נ. עמק יזרעאל
עבור מנהל חשבונות
סודיות מובטחת

למפעל טריומף בירושלים

Triumph

דרושים:

1. מנהל חשבונות בכיר כלכלן עם ידע בחשבונאות, או מנהל חשבונות בכיר, לביצוע פעילויות כספיות, עריכת דו"חות למוסדות ממשלתיים ואחרים. עדיפות לבעלי ניסיון קודם.

2. מזכירה למישרה מלאה, דוברת גרמנית או אנגלית או צרפתית. ידע בהדפסה בעברית ובלועזית.

3. מזכירה למחלקת כח־אדם.

4. לבורנטית/הנדסאית טקסטיל
ידיעת השפה האנגלית הכרחית. (ידיעת השפה הגרמנית יתרון).

5. כתבנית דו־לשונית למישרה חלקית.

6. תופרות לעבודה בקווי היצור ניסיון קודם אינו הכרחי.

5 ימי עבודה בשבוע, תנאים הולמים למתאימים

המעוניינים יפנו למחלקת כוח־אדם טל' 02-715255 בשעות 7.00—16.00

---

digital

מרכז טכנולוגי לתכנון ופיתוח VLSI בירושלים

אנו מגדילים את קבוצת עורכי המעגלים במפעלנו

אם ברצונך לרכוש מקצוע מעניין ומבוקש בחברה עתירת ידע והנך בעל/ת:

- תחושה גרפית מפותחת
- תפיסה תלת־מימדית טובה
- קואורדינצית יד־עין טובה
- דמיון יוצר
- דיוק וסדר בעבודה
- כושר לימוד עצמי מהיר
- ידע באנגלית

פני/פנה אלינו ונכשירך בהפעלת מערכת גרפית ממוחשבת בעורך מעגלים משולבים

עדיפות לבעלי נסיון בעריכת מעגלים (גם מודפסים), גרפיקה, שרטוט ולבעלי נסיון בעבודה עם מערכות גרפיות

מגורים בירושלים הם תנאי הכרחי
– סודיות מובטחת –

המעוניינים יפנו בכתב בלבד, בצרוף תולדות חיים לת.ד. 10109, ירושלים

אנשי שווק נמרצים

- יוצאי/ות צבא עד 28
- דינמיות
- חריצות
- נכונות לעבודה קשה
- בשעות בלתי שגרתיות

○ משכורת ○ עמלות ○ קידום

מ"ילת
מסע לארה"ב בתום 6 חודשי העסקה
מרכז: 03-812181; צפון: 02-521623;
ירושלים 02-246044; דרום: 057-72039

גרין קארד ישראל בע"מ
דרושות

פקידות/מזכירות

למועדוני הצרכנות של החברה
★ משרה מלאה ★ ידע בארגון וניהול משרד ★ הדפסה
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים רח' ריבל 18 ת"א מיקוד 67778

---

tefron
תפרון — מפעלי טכסטיל בע"מ
אי.זור התעשיה, קרית־ביאליק
דרושות למחלקת פיתוח מוצרים
עדיפות לבעלות נסיון.
משרות מלאות
לראיון, להתקשר לטלפון: 709510/1.

לחברת ייצור
והנדסה דרושה
מנהל/ת חשבונות
עצמאי/ת
לפנות לטלפון
04-333308

מחפש תעסוקה ופרנסה?

יש לך הזדמנות לנהל סניף פעיל של "קשת" במרכז הרצליה

כסוכן עצמאי!

אם אתה סבור שביכולתך לנהל סוכנות "קשת", (רצוי אך לא הכרחי נסיון קודם בענף) התקשר ל:

צוות קשת לנקוי בביתך
המפעל הגדול בישראל לניקוי יבש ולניקוי ותיקון שטיחים
טלפון: 03-9233566

לחברה מסחרית בתל־אביב
דרוש

מנהל יחידת מחשב

היחידה כוללת:
מחשבים לעיבוד נתונים, וכן מחשבים לתקשורת ועיבוד תמלילים
בעל התפקיד יהיה אחראי על צוות של כששה עובדי יחידת המחשב. וכן יהיה הגורם המנחה את משתמשי המחשב בכל יחידות הארגון.
מועמד מתאים לתפקיד יהיה בעל הרקע כדלקמן:
★ תואר אקדמי בהנדסה, או מדעי המחשב.
★ כושר ניהול יחידה וקשר פעיל עם משתמשים.
★ נסיון של מספר שנים בתכנות וניתוח מערכות ורצוי בניהול יחידת מחשב.
מועמדים מתאימים יפנו:
לת.ד. 14090 עבור מנהל יחידת מחשב.

Audi

לצ'מפיון מוטורס (ישראל בע"מ)
יבואנים כלליים של פולקסווגן ואודי
דרושים

1. במוסך המרכזי בבני־ברק
מכונאים, חשמלאי
בעלי ידע ונסיון
נא לפנות למר מאי דאי - 785111

פקידת מכירות
בעלת נסיון בעבודות פקידות כלליות וקשר עם לקוחות.
נא לפנות לנחמן 785111

2. במוסך לעבודות פנים בבני־ברק
מכונאים, פחח
בעלי נסיון. נא לפנות למר עובד - 785111

3. במוסך בבתים
מכונאים ופחחים
בעלי נסיון. נא לפנות לדוד כהן - 5512666

4. במחסן המרכזי
מחסנאי לחלקי חילוף
נסיון של שנה לפחות. נא לפנות לאיזי 708111

דרושים בנצרת
עובדי ניקיון
בשכר חודשי
תנאים טובים
065-73768
065-70363

גרין קארד ישראל בע"מ

לרגל הרחבה ופתיחת סניפים חדשים

דרושים לנו:

מנהלי/ות סניפים

ברחבי הארץ

★ בעלי רקע ונסיון מוכח בשווק ופרסום
★ בעלי כושר ארגון והפעלת צוות סוכנים
המעוניינים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים רח' ריבל 18 ת"א מיקוד 67778

דלתא DELTA
גליל תעשיות בע"מ
למפעלנו בכרמיאל
דרוש
למחלקת אחזקה

חשמלאי תעשיה

- נסיון של 3 שנים בתעשיה
- רקע באלקטרוניקה יתרון
- מגורים בכרמיאל הכרח
לפרטים נא לפנות טלפונית למפעל
04-986911 לבר־ציון

נמיר
שרותי כח אדם בע"מ

דרושים לעבודה מיידית

רתכים

מעולים
שכר ותנאים הולמים למתאימים
החלוץ 3, חיפה 04-669105, 04-661832

מועצה מקומית יוקנעם עלית — משמר אזרחי
דרוש

קצין צה"ל

דינמי בעל יכולת מנהיגות בעל רשיון נהיגה
כמפקד המשמר האזרחי ביוקנעם עלית
12 שנות לימוד, פרופיל מעל 82.
נא לפנות לטלפון 065-67371 או 04-993317

לחברת דקסון בע"מ
טירת — הכרמל
דרושים

פקידת יצוא/ יבוא

לעבודה רבת ענין ואתגר
ניסיון קודם של 5 שנים
שליטה בשפה האנגלית

מזכירה / כתבנית אנגלית

שפת אם אנגלית

מרכזנית

12 שנות לימוד
רצוי ניסיון בהפעלת מרכזית תדקס
שליטה בשפה האנגלית
נא לפנות בכתב־יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 2115 חיפה 31020

אינטל

היה שותף לפריצת הדרך!

אינטל אלקטרוניקה הינה החברה המובילה בישראל בתחום ייצור רכיבי VLSI למחשבים ומערכות ספרתיות.

מנהל אחזקת מבנים ואדמיניסטרציה

אחריות לנושאי אחזקת מבנים, אבטחה, שרותי משרד, תכנון שטחים ורכב בפעילויות אינטל בישראל.

★ נסיון רלוונטי של 7—5 שנים.
★ תואר אקדמי בהנדסת מכונות/חשמל/תעשיה וניהול, ורקע במנהל עסקים — יתרון.
★ יכולת ניהול צוות עובדים. ★ יכולת משא ומתן עם גורמי חוץ ופנים. ★ יכולת השתלבות בעבודת צוות.
★ שליטה מלאה בשפה האנגלית.

קנין בכיר

לרכש בקנה מידה גדול ובמגוון רחב של תחומים בארץ ובחו"ל.

★ נסיון של 6—4 שנים ברכש, בתעשיה עתירת ידע / טכנולוגיה.
★ השכלה אקדמאית — יתרון לבעל תואר שני במנהל עסקים.
★ נסיון בניהול משא ומתן עם ספקים בארץ ובחו"ל.
★ יכולת תקשורת בינאישית גבוהה.
★ כושר הבעה מעולה בכתב ובע"פ בעברית ובאנגלית.
★ נסיון בעבודה עם מערכות לוגיסטיקה ממוחשבות.
★ קבלה לעבודה מותנית במעבר לירושלים.

מתאם הדרכה

פיתוח קורסים, תכנון תאום ומעקב אחר ביצוע תוכניות הדרכה.

★ השכלה אקדמאית בהנדסה/ מדעי החברה / מדעי הטבע.
★ נסיון של 5 שנים בהדרכה — רצוי בתעשיה.
★ כושר ניהול ותאום בין פעילויות. ★ יכולת תכנון לטווח ארוך. ★ יכולת עבודה עצמאית. ★ שליטה מלאה באנגלית. ★ קבלה לעבודה מותנית במעבר לירושלים.

אם הנך בעל יוזמה ומעונין באתגר מקצועי, הצטרף לצוות מעולה, צעיר ודינמי במפעל מתפתח בעל שיטות ניהול מתקדמות, המיישם טכנולוגיות עתירות מדע.
פנה בכתב יד בצרוף קורות חיים מפורטים ובציון שם המשרה, מס' תעודת זהות ומס' טלפון אל:
אינטל אלקטרוניקה בע"מ
ת.ד. 3173 ירושלים 91031

"יצור מעגלים משולבים בישראל
המודעה מיועדת לגברים ונשים כאחד.
– סודיות מובטחת –

ענבל תעשיות בע"מ
דרושים:

נגרים מעולים

לייצור ריהוט לפי תכנון אדריכלי
ריהוט משרדי, ריהוט למעבדות
נגרות בנין
תנאי שכר טובים למתאימים
בדבר פרטים נא לפנות
04-732633 רח' היוצר 19 א.
תעשייה ק.ביאליק

רצף
תעשיות מוצרי בנין בע"מ
כביש כפר־אתא, מפרץ־חיפה.
למפעלנו דרושים בעלי התפקידים הבאים:

● **חשמלאי אחזקה**
• בעל רשיון ממשרד העבודה (עוזר לפחות)
לפנות לחנוך ביום א' בשעות: 12.00 — 16.00, טלפון 727632

● **מסגרי אחזקה**
• בעלי ידע בריתוך לעבודות אחזקה שוטפות. • עדיפות לבעלי נסיון בתעשיה.
לפנות לחנוך ביום א', בשעות: 12.00 — 16.00.
טלפון: 727632 בלבד.

● **מרכזנית**
כולל עבודות פקידות כלליות. מגיל 30.
בגרות חובה.
לפנות בימים א' וב' לאורי בטלפון 720155

● **פקידת תפ"י**, מגיל 30.
• רצוי נסיון קודם בתעשיית מוצרי בנין.
לפנות בימים א' וב' לאורי, בטלפון: 720155.

בבית חולים "אלישע"
פנויות המשרות:

כתבנית עברית

עם ידע באנגלית לעבודה בכתבנות ובעבודת מזכירות ופקידות כללית

פקידה להנהלת חשבונות

לעבודה במחשב (נסיון אינו הכרחי אך יתרון)
עם רקע חשבונאי
שתי המשרות מלאות וקבועות
שעות העבודה 08.00-16.00
פניות אך ורק בכתב יד לת.ד. 6518 חיפה מיקוד 31064

אינטל

היה שותף לפריצת הדרך!

אינטל אלקטרוניקה הינה החברה המובילה בישראל בתחום ייצור רכיבי VLSI למחשבים ומערכות ספרתיות

מפעילים/מפעילות למערך הייצור

למגוון תפקידי בקרה והפעלת ציוד ברמת תחכום גבוהה.

★ בוגרי בתי ספר מקצועיים.
★ בוגרי 12 שנות לימוד בעלי רקע טכני.
★ 5—3 שנות נסיון תעשיתי/מקצועי.
★ נכונות לעבודה במשמרות.
★ בריאות תקינה.
★ ידיעת השפה האנגלית.
הכשרה מקצועית תינתן במסגרת העבודה.

מזכירה

★ נסיון בעבודת מזכירות.
★ שליטה מלאה באנגלית — רצוי שפת אם.
★ הדפסה שוטפת בעברית ובאנגלית.
★ יכולת עבודה בצוות.
★ ידע במעבד תמלילים — יתרון.

אנו מציעים אוירה נעימה בחברה עתירת־ידע, שיטות ניהול מתקדמות, צוות צעיר ודינמי, שבוע עבודה בן 5 ימים ותנאי עבודה טובים.
המעונינים יפנו בכתב יד, בצרוף קורות חיים מפורטים ובציון שם המשרה, מס' זהות ומס' טלפון אל:
אינטל אלקטרוניקה בע"מ
ת.ד. 3173 ירושלים 91031

"יצור מעגלים משולבים בישראל
– סודיות מובטחת –

למוסד ממלכתי
דרושים

דוברי רוסית ו/או רומנית

★ גילאי 23–32
★ מעורים היטב בחיי הארץ ושולטים בעברית
★ בעלי השכלה תיכונית מושלמת (עדיפות לאקדמאים)
★ לאחר שירות צבאי מלא
★ מוכנים להשתלב בעבודה קבועה, מעניינת ובעלת אתגר
★ כושר ביטוי טוב בכתב ובע"פ

תנאי שכר טובים למועמדים המתאימים
על הפונים להתגורר באיזור ירושלים

המועמדים העונים לדרישות לעיל, יפנו בכתב לת.ד. 77 מיקוד 91000 עבור דובר רוסית ויציינו פרטים אישיים (ת"ז, טלפון) וקורות חיים.
פונים מתאימים ייענו — סודיות מובטחת

יותר טוב במנפאואר

לסניף רחובות
דרושים

★ **מנהל/ת חשבונות**
5 שנות ניסיון לפחות, לעבודה באופן עצמאי.

★ **מזכירה**
מנוסה, שפת אם אנגלית, הדפסה עברית/אנגלית, ידע במעבד תמלילים - יתרון, ליום עבודה מלא. לתקופה ממושכת.

★ **מעבדת תמלילים עברית/אנגלית**
מנוסה, בשכר גבוה במיוחד.

★ **מפעילי מכונות**
בוגרי בי"ס מקצועי, יוצאי צבא, ניסיון בהפעלת מערכות אוטומציה - יתרון, לעבודה במשמרות.

★ **מלחימות/ מרכיבות**
יוצאות צבא, בוגרות בי"ס מקצועי, לעבודה במשמרות, מאזורי: אשדוד, יבנה, ק. מלאכי, רחובות, רמלה. הסעות וארוחות מובטחות לתקופה ממושכת.

אנו מציעים עבודה מעניינת ושכר גבוה
המעוניינים מתבקשים לפנות למשרדנו: ברח' הרצל 190, רחובות
בימים: א'-ה' 08:00-14:00 וביום ו' 08:00-12:00
טל: 08-473734, 461717

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

ספקטרוניקס בע"מ

למחלקת הפיתוח במפעלנו בשדרות

דרוש

מהנדס אלקטרוניקה בכיר

לתפקיד מנהל מחלקת אלקטרוניקה

הכישורים:
- נסיון של 5 שנים לפחות בתיכנון מעגלים אנלוגיים ודיגיטליים
- נסיון בפיתוח מערכות משובצות במיקרופרוססורים
- ידע בתקנים צבאיים ונסיון בפיתוח מערכות צבאיות
- נסיון בהעברת מוצרים משלב הפיתוח לשלב הייצור הסידרתי
- כושר ניהול

נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים ופרטים על הנסיון לת.ד. 28356 תל-אביב 61282.

הוכנ מן الأصل

هكذا من الأصل

מבצע לתושבי ת"א, גוש דן והשרון!

ב-35 ש"ח פרסם עד שתמכור!

והמודעה שלך מגיעה גם לקוראי "ידיעות"
גם לקוראי "מעריב"
גם לקוראי "הארץ"
גם לקוראי "חדשות"

עתון "העיר" הוא העתון הנפוץ ביותר בת"א, גוש דן והשרון, והוא נמסר גם לכל מי שקונה את "ידיעות", "מעריב", "הארץ" ו"חדשות".
לכן, כשאתה מפרסם ב"לוח העיר" אתה מגיע לכולם – אבל... בפחות כסף.
ועכשיו במבצע מיוחד אתה יכול תמורת 35 ש"ח בלבד לפרסם את מודעתך שוב ושוב אפילו במשך חודש ימים.
מודעתך תתפרסם בכל יום ו' בעיתונים "העיר", "צומת השרון", ה"הארץ" ו"חדשות" ובנוסף: ביום ג' בתפוצה הארצית של "הארץ" ו"חדשות". קח יותר קוראים, תן פחות שקלים.
פרסם ב"לוח העיר" ב-35 ש"ח עד שתמכור!

לוח העיר

מתפרסם גם ב: הלוח הארצי הארץ חדשות · לוח צומת השרון

מודעות מתקבלות: במשרד הראשי, רח' הנגב 4 ת"א טל: 03-371261, ובכל משרדי הפרסום. מתקבלות הזמנות באמצעות כרטיסי אשראי.

הארץ

יום ה', ה' בסיון, תשמ"ו 12 ביוני 1986

ירושלים: רח' התבצלת 2 טל' 6-234245. ת.ד. 273 מיקוד ירושלים 91002 חיפה: רחוב טרומפלדור 20 טל' 8-661166 ת.ד. 5259 מיקוד חיפה 31052

תל־אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים, רח' זלמן שוקן 21, טל' 824261 ת.ד. 233 מיקוד תל־אביב 61001

המו"ל: הוצאת עיתון "הארץ" בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, ת"א
העורך: גרשום שוקן. האחראי: מתי גולן.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – POB 233, Tel 824261

אין מקום לשלטון רבנים

הצתת בית כנסת באזור מפרבריה של תל־אביב כמעשה תגמול להצתת סככות המתנה בידי חרדים, היא פשע מתועב. על המשטרה לעשות מאמץ נמרץ כדי לתפוס את יוזמי ומבצעי הפשע הזה; אין ספק בלבנו כי בית המשפט ידון אותם לעונש שהם ראויים לו.

למרבה הצער אין לומר כי הרשות השיפוטית מגלה את שיעור התקיפות הדרוש כלפי נאשמים מסוגי החרדים. הנה עשרה מתוכם, ביניהם אורי בלוי, שהורדו שלשום בערבות על ידי שופטת בירושלים, על אף שכולם בפרץ בסמכותו של בית המשפט, והם הורשו לחזור לבתיהם עד למועד שבו יחל משפטם; ואתמול שוחררו בערבות עוד עשרה נאשמים חרדים. אין תימה כי אתמול שוב הושחתו עוד שבע סככות המתנה בידי חרדים אחרים — הפעם בשני מקומות במפרץ חיפה.

מאמר מערכת בבטאונו של הרב אליעזר שך, אשר יצא נגד פעולות אלימות, לימד בכל זאת סניגוריה על מי שמשחיתים "תמונות תועבה", ומפכ"ל המשטרה חיווה דעתו כי תמונות אלה פוגעות ברגשות החרדים, ולכן הם יכולים להסתמך על הוראה מסויימת בחוק המעניקה בסיס לטיעונם.

לו היה אפשר להאמין כי החרדים מסתפקים על סככות ההמתנה בשל צילומי נשים בבגדיים מודרניים, היה מקום לסלחנות־מה; אולם טועה מי שסובר כי החרדים צפויים להבא להסתפק בהרחקת התמונות הללו. החרדים בחרו דווקא בהן שכן יכלו להניח כי כל הדתיים כולם פוסלים אותן, ויש גם בין הלא־דתיים מי שמותחים ביקורת על ניצולו של גוף האשה לשם פרסומת מסחרית. אך אם סככות ההמתנה לאוטובוסים שוב לא יהיו מטרה למעשי הבריוניות, חזקה על החרדים שימצאו עילה אחרת כדי להצדיק את המשך השתוללותם.

ההידרדרות ביחסים בין דתיים וחילוניים אינה אלא תולדה של מתקפת החוגים החשוכים ביותר שבתוך הציבור הדתי; מנוי וגמור עם אלה להטביע את חותם השקפותיהם על הפרהסיה היהודית בארץ, ואחרי "צילומי התועבה" יגיע תורן של הצגות הקולנוע בערבי שבתות. ובל נשלה את עצמנו כאילו הקומץ הזה ישביע את האריה; מכירת בשר חזיר בכל ימות השנה, ולחם בשבוע של פסח, מתאימים גם הם לשמש דגל להסתערותם המתמשכת, והלחץ על הסיעות הדתיות בכנסת למען שלילת האזרחות הישראלית מעולים שגויירו בחוץ־לארץ בידי רבנים רפורמים וקונסרבטיביים ילך ויגבר.

נגד המסע הזה, אשר השחתת "צילומי התועבה" היא רק הצעד הראשון בו, צריכים להתקומם כל היהודים שאינם רוצים שרבנים ישלטו במדינת ישראל. לא רק מי שנקראים "חילוניים" נקראים להתנגדות נמרצת, אלא גם כל האזרחים השומרים מצוות והמבינים כי מדינה ריבונית במאה העשרים אינה יכולה להתקיים ולשמור על כל ערכי התרבות האנושית, אם יכתיבו רבנים בפוסקים על סגנון חייהם. כל זרועות השלטון, לרבות המשטרה, הפרקליטות ובתי המשפט, מצווים לאכוף את החוק על כל עבריין, גם אם הוא לובש שחורים, כדי להגן על חירות אורח החיים ברחובי המדינה, ולמנוע ממיעוט קנאי שישליט את רצונו על כל אלה שאינם שותפים לדעותיו.

קנוניה ושמיר בה

מאת יואל מרקוס

השערוריה היתה נחסכת אילו היה שמיר מודה באחריותו להוראה לחסל את המחבלים

אנשים קשוחים אינם בוכים. אלוף יצחק מרדכי ישב בפנים אטומות כאשר שר הביטחון זימן אותו ללשכתו, יומיים אחרי שפרצה פרשת השב"כ באמצעי התקשורת, והתנצל בפניו, נרגש מבנך כלשהו, בשם מערכת הביטחון, על עינוי הדין שעבר עליו ללא עוול בכפו.

בבדיק נשמר אירוע קטן זה בסוד, עד שיצחק רבין חשף את קיומו בריאיון לגג השבועות שהעניק ל"על המשמר". שכן למיפגש קצר זה היתה משמעות מעבר לאקט האנושי. זו היתה בעצם ההודאה של שר בכיר בממשלה שאכן השב"כ שיקר לוועדות החקירה ועקב כך נתן יד לעלילת דם על לוחם ומפקד מהולל בצה"ל. היום כבר ברור שראש השב"כ פיברק ו/או הורה לפברק מידע שקרי בפני שתי ועדות חקירה רשמיות על ההוראה שניתנה בשעתה לחסל את שני המחבלים. כראש ממשלה ב־1984, נתן יצחק שמיר יד ל־"cover up" זה. מסופקני אם היה אי־פעם קשר כזה בין ראש ממשלה בישראל לבין רשות ממשלתית. היד רועדת עם כתיבת מלים חמורות אלה על קנוניה של ממשלת ישראל עם ממשלת ישראל נגד ממשלת ישראל, כששמה "למען הביטחון" נישא לשווא.

החמור ביותר בפרשה הוא, שיצחק שמיר בטוח ומשוכנע כי הוא נהג ונוהג באופן לגיטימי. לדעתו, נהג השב"כ כל השנים לא לומר את האמת של אפי' מיבצעיו החריגים. זו היתה, לדעתו, דרך פעולתו במשך כל שנות המדינה, שהוא נותן חיפוי לאנשים שעשו מה שעשו לא לפי כללי תרי"ג מצוות. השב"כ נהג לייצב במיבצעים חריגים, מסכת שקרים סביב אנשיו. וכל מה שעשה — השקר החיפוי — לא היה אלא בהתאם לנהלים קיימים. יכול לקרות לפעמים, זו דעתו של שמיר, שראש ממשלה נותן הוראה שקבוצת אנשים מסויימת לא תישאר בחיים ואם יש תקלה או מישהו מעורב מוצא לנכון לגלות את התקלה בפומבי — היעלה על הדעת ששירות חשאי יודה שהוא עשה מעשה חריג? או שראש הממשלה יטול בפומבי אחריות למתן ההוראה לעשות זאת?

בתפיסת עולמו זו של יצחק שמיר יש "מישמש" בין נוהגים מקובלים לבין מעשים שהדעת, ומדינה מסודרת, לא יסבלו אותם. קודם כל, על "תקלות" משלמים. וכבר היו דברים מעולם שראשי מדינה נאלצו להודות באחריותם ואחריות שירותיהם לתקלות שאיתרע מזלם להגיע לידיעת הציבור. הנשיא אייזנהאואר הודה בשעתו, עם הפלת מטוס הביון יו־2, בביצוע טיסות ריגול בעומק ברית המועצות. הנשיא קנדי הודה שאנשי שירות הביון המרכזי ולא "קובנים גולים", ניסו לפלוש לקובה ולחסל את קאסטרו (על מחדל זה גם הדיח את ראש הסי.איי.אי). והנשיא מיטראן הודה שהשירות החשאי הצרפתי הוא שטיבע את האניה "גרינפיס". בעצם גם ממשלת ישראל הודתה בשני אקטים חריגים — פרשת פולארד ועניין הקידפונים. ללמדך, שכאשר יש תקלה, אין לפעמים מנוס מליטול אחריות ולהודות בה. אין הכוונה שבהודאה מבך "יתגוששו כל המערכות". אילו יצחק שמיר היה מופיע בפני אלוף זורע ונוטל את האחריות על הוראת ראש השב"כ לחסל את המחבלים, בין היה שותף לה לפני מעשה ובין אם השלים עמה אחרי מעשה, היו נחסכים מהמדינה השקר, החיפוי, הקנוניה והעלילה כאחד.

אין ויכוח על כך שהשב"כ והמוסד, בעבודתם ההירואית והמסורה, עוסקים במשימות שאינן תמיד חוקיות. הם מזייפים מסמכים, מחסלים בשקט פעילים ומפקדים בארגוני טרור שאין דרך ללכדם, חוצים גבולות, מגייסים מודיעים בשוחד ובסחיטה וכיוצא באלה. הם זרוע חיונית לביטחון ישראל הנתונה במלחמה מתמדת. גם באשה, לכאורה, אין מלחמה בגבולותינו. המזמרה בעמדתו של שמיר היא באמונתו שאין לטפל במחבלים כבשבויים והם ראויים לכל גודל השופיברוק והשקר הם אמצעים כשרים לא רק נגד האויב, אלא גם נגד ממשלת ישראל וסמכותה, והראיה כאשר העביר לשמעון פרס את תפקיד ראשות הממשלה — לפחות כך טען פרס בפני ידידיו — לא גילה לו שמיר שהורה או הסכים בשתיקה להוצאת ועדות זורע ועדת בלטמן, וכי יצחק מרדכי מוחשד ברצח שנה ומחצה כשהוא וראשי השב"כ יודעים את האמת ועומדים מנגד.

אם פרס לא ידע דבר, וודאי תמוהה קלות הדעת בה התייחס לגילויים המדהימים ששמע מפי המישנה לראש השב"כ, ראובן (צ'יצ'ו) חזק — איש רב פעלים לא פחות מאברהם שלום — כשזה התייצב אצלו בסוף אוקטובר או בתחילת נובמבר 1985 ודיבר גם בשם שני בכירים נוספים בשב"כ. אף כי שמות השלושה לא היו ידועים לציבור — הרי צריך להשתומם מבחינת מעמדם לסגן הרמטכ"ל, לראש אג"ם ולראש אג"א. נניח ששלושה אלה היו מתייצבים לפני פרס ובפיהם סיפור מסמר שער על קשר, קנוניה ועלילה מצד הרמטכ"ל כלפי הממשלה — האם היה מבטל טרוניותיהם באותה קלות?

פרס אימץ את התיזה שמדובר ב"קליקה" המבקשת לעשות פוטש או מרד בשב"כ והתיר עקב כך להרחיקם מתפקידיהם. וזה עוד יותר מוזר. אם רקמו פוטש, צריך היה מיד להעמידם לדין. לעומת זה, אם חשד שיש קורטוב אמת בדבריהם, צריך היה בראש וראשונה לנהל שיחה גלויה עם יצחק שמיר. בפניו צריך היה להציג שתי שאלות: האם אישרת את החיסול? האם אישרת את ה־cover up ואת העלילה? כי הרי שמיר אמור להיות ראש ממשלה באוקטובר ואפשר שזה מגיע למסקנה שאין להפקיד רסן השלטון בידו. עד שפרס לא יגלה זאת, לא נדע אם שיחה כזאת התקיימה ומה שמיר אמר בה. מה שידוע הוא, שפרס ישב באפס מעשה ונתן לחודשים לחלוף על פניו עד שהתגלגל העניין ליועץ המשפטי ואז הצטרף פרס במפתיע לשמיר בהתנגדותו לחקירת העניין. מדוע? לא ברור. בשלב זה אין בידי אישור לטענת אנשי שמיר שפרס היה בתמונה מן ההתחלה וכי כל חקירה תסבך אותו. על כל פנים, פרס מתואם עדיים עם שמיר בסירוב לחקירה. מוזר ודוד בן־גוריון היה מתהפך מן הסתם בקברו. מה שהתחיל כ"פשלה", במשך כשערוריה, נסתיים מטבע הדברים ב"פשלה" נוספת: הנושא התגלגל לתלונה במשטרה — המקום האחרון שנושא זה צריך היה להתגלגל אליו.

כדאי להזכיר שהשב"כ והמוסד הם שתי הזרועות היחידות של הממשלה שהפיקוח עליהם בידי ראש הממשלה באופן אישי. וזה מצב בלתי רצוי, בלתי אפשרי ובוודאי בלתי מספיק. לא יתכן שצבא יוכל לעשות צעד בלי החלטת ממשלה או קבינט, ומשטרה לא תפעל בלי הנחיות השר והיועץ המשפטי, ואילו דווקא שני הגופים המופקדים על ביטחון ישראל במעלות הדינה שהוא על גבול החוק, אינם תחת בקרה הדוקה הרבה יותר של הדרג המדיני (אפילו בברית המועצות מופקדת על השירותים ועדה מיוחדת מטעם הפוליטביורו).

עתה, את הפרשה צריך לחקור, ואת המסקנות צריך להסיק לגבי העתיד. הלקח החשוב ממה שקרה הוא, שהשב"כ, בדומה למוסד, אינו יכול להיות נחלתו הפרטית של ראש הממשלה. לעולם לא נדע מי יגיע לראשות ממשלה וצריך שיהיו כללי פיקוח ברורים על עולם זה שכולו צללים וחריגים כדי שקנוניות מן הסוג שנתגלה לא יקרו שנית. השב"כ צריך להיות במצב הטוב ביותר והביטוי המדיני האיתן ביותר כדי שיוכל להמשיך באותה הצלחה שהיתה לו עד כה, להכות באויב.

אך ממשלת ישראל היא בצד שלנו. כדאי לזכור זאת, לפעמים.

בסוגריים / מתי גולן
משטרה לכל עת

אדם המצית את עצמו הוא ללא ספק טרגדיה שהמוח האנושי מתקשה לעכלה. החיזיון של איש עסקים המטיל עצמו אל המוות הישרה אוויר קשה של דיכאון ועצב. ראש עיריה המובא אל תא המעצר או, בעבר היותר רחוק, חבר הממשלה המושם מאחורי הסורגים — תמונות מן הסוג הזה אין בהן כדי לגרום נחת לאיש. הנטייה הטבעית במצבים כאלה היא לאמץ הרהורים כבוסה לאן הגענו, מה קורה לעם הזה, ואפילו קשה להיות במדינה שדברים מן הסוג הזה קורים בה, מה גם שזה קורה בתכיפות היוצרת תחושה של אוברדוזה. מגיעה נקודה שבה רב הפיתוי לומר די, לקרוא להפסיק על שחיתויות, מעצרים, התאבדויות, בדיקות מן הארץ. הגיעה לעצבינו, ההיילד להעמיס טרגדיות אנושיות.

ללא ספק היה טוב ובריא הרבה יותר לו אנשי הציבור שלנו היו נקיי־כפיים ואנשי העסקים היו צוברים את הונם בדרך הישר. מאוד מצער ומאוד מתסכל שאין זה כך. אולם מכיוון שאין זה כך, ומכיוון שאין זה כך בשום מקום בעולם — כדאי שבמקביל לתחושת המועקה נזכור שהיה יכול להיות הרבה יותר גרוע. יכולנו להיות בחברה שבה מעשי השחיתות הללו היו מתבצעים מבלי שנדע על כך דבר. יכולה היתה לעמוד לרשותנו משטרה מן הסוג שבה גילויים של עבריינים כאלה לא היה מתאפשר. משטרה מן הסוג, שאיש עסקים שהממון מצוי בחשבון הבנק שלו יכול היה לקנות את עצמאותה. משטרה מן הסוג, שאדם בעמדת השפעה יכול היה להרים טלפון או שניים ובכך להביא אל קיצה את החקירה המתנהלת נגדו. משטרה המעמידה לדין רק את אלה שאין להם האמצעים הדרושים לשבש או להטות את התהליך שהחוק מחייב. משטרה מן הסוג הקיים לא רק במדינות־כנגה, אלא אף בכמה מדינות מערביות הנחשבות מדינות של חוק ומשפט.

אשר וצריך שנעמוד על משמר מעשיה וצורת פעולתה של המשטרה. ללא ספק יש מקום להמשיך ולתבוע יתר זהירות במעצר חשודים, ואולי אף בתנאי מעצרם וחקירתם. אולם מעבר לכל אלה, אנו רשאים וצריכים להיות מרוצים מכך שעומדת לרשותנו משטרה הפועלת על פי הכלל של דין אחד לעשיר ולעני, לאוחז הנשק ולאישיות רבת־השפעה. זה נכס שרק מדינות מעטות יכולות להתברך בו, ולטובת כולנו עלינו לעשות הכל כדי לשמרו ולחזקו.

אוסטריה כמשל

מאת א. שוייצר

בפרשת ואלדהיים הצליחה ישראל לבודד את עצמה. זו שכרה של מדיניות, שבה עשיית רעש קודמת לחשיבה

מה לא נאמר כבר על אוסטריה שמצבה נואש, אך לא רציני, או שהיא הארץ שהצליחה לשכנע את העולם שבטהובן היה אוסטרי והיטלר גרמני, ועוד אימרות כגון מחודדות ממין זה. מכל מקום, כובד משקל לא ייחסו לה הבריות, בוודאי מאז חדלה השמש לזרוח על האימפריה ההאבסבורגית. אך מה עושה ארץ האנשים החכמים והמדינה השלומיאלית, ישראל? היא מסתבכת עם אוסטריה זו, שזה כבר איננה ראויה אלא למשיכת כתף.

כאמור הסתבכה, להבדיל מיוזמה מהלך מכוון נגד ארץ, אשר לפני כך משל בה הקאנצלר ברונו קרייסקי אשר מעתה מייצג אותה הד"ר קורט ואלדהיים. ישראל לא ארבה לאוסטריה. ומן הסתם גם לא ארב לה מר זינגר מן הקונגרס היהודי העולמי. ישראל לא ארבה לה, אף על פי שיצאו לה מוניטין כמולדתה המרכז־אירופית של אנטישמיות מן הסוג הארסי־דבוני, שהאוסטרי אדולף היטלר ייצא אותה לגרמניה והעלה אותה שם למין דת־המדינה. הנפש האוסטרית לא השתנתה הרבה מאז האנשלוס, הוא המיזוג עם הרייך השלישי — ועל פי זה ראויה היתה שנניח לה בפינה השוכה. אך זה לא קרה, עד שבא הד"ר ואלדהיים, אופורטוניסט, שהיה, אם היה, נאצי, האיל וזה היה מקבל תווה, וגרם לישראל להילכד בעניינו.

ואלדהיים או אוסטריה

מה שמקנה לסיפור מימד של רצינות היא הטרגדיה, שהמסבך הישראלי, שר החוץ שמיר, עומד להיות ראש הממשלה באוקטובר הקרוב. אילו היה הד"ר ואלדהיים נאצי מובהק בעין (יש כזה בממשלה האוסטרית הנוכחית), אפשר היה להבין את הלהט של מר שמיר ואת כיכובו בתפקיד תוקם היהודי הכאה. אך ואלדהיים איננו כזה: עתה הגענו לשפל המדרגה, עם הבלטת הידיעה מניו־יורק, כי אשתו כתבה שירי תהילה לנאצים. כלום אחריותו להשקפת העולם של אשתו מצדיקה הגזרות שגריר ישראל מווינה?

שר המשפטים, לא עלינו, מר יצחק מודעי, בידוך בשבוע שעבר, בהיותו בארה"ב, על פתיחה בהליכים משפטיים נגד נשיאה הנבחר של אוסטריה. אך ספק אם על פי המידע הידוע, יוכל לשכנע את היועץ המשפטי החדש לפתוח הליכים כנ"ל: ראיות משכנעות אין בנמצא — שאילו היו, היה הקונגרס היהודי העולמי מפרסם אותן. אך הסחורה הדלילה שבידים מספיקה ליהודים הנאים של הליכוד — במחיר הבלטת בדידותה של ישראל בעולם — להשיג כמה כותרות בתקשורת. הדבר אומר יותר מעשרות קריאות אזהרה למראה המאפיינים העתידיים של קשרי החוץ של ישראל, מן השעה שמר שמיר יהיה למנהיג הלאומי.

לא רק מראית העין של מהלכי ישראל בפרשה זו מעוררת חלחלה: הגיונם אינו טוב יותר. ישראל מורידה את שגרירה, כדי שהלה לא יצטרך לבוא במגע עם הנשיא החדש. ואולם, כאמור, אין נגדו ראיות מתקבלות על הדעת. העילה הרצינית יותר להפגנת תרעומת היא הנימה האנטישמית אשר בלטה במסע הבחירות לנשיאות אוסטריה. ואשר, כפי שרווח בתקשורת העולמית, זכתה להד חיובי מאוד באוכלוסיה. רק מי שאיננו מכיר את אוסטריה, יופתע מזה. אך אם כך הדבר, מה בצע בהימנעות ממגע עם ואלדהיים־האיש: בני עמו יותר גרועים ממנו. על פי הגיונו של מר שמיר, האוויר בווינה (ובגראץ, בזאלצבורג ובלינץ) הוא טמא לישראלים, לרבות לשגריר ישראלי, אסור לנשום אותו, בין שואלדהיים הוא הנשיא ובין מישהו אחר. אם כך, כיצד יחזור לשם השגריר?

קודמו של מר שמיר במשרה שאליה הוא נושא את עיניו, מר מנחם בגין, הנהיג מדיניות חוץ שהצטיינה בכושר הדיקלום של מגשימה וביכולתו לעורר רגשי איבה בעולם כלפי ישראל. מר שמיר הולך בדרכו: בזכותו נותרנו לבדנו בזירה הבין־לאומית. יוגוסלוויה שותקת, אף על פי שואלדהיים פעל נגד הפרטיזנים בני עמה; וכך גם יוון, אף על פי שסאלוניקי היא עיר יוונית. היום אנו נושאים, בבדידות מזהירה, את דגל הנקמה על מותם של לוחמי חירות אנטי־היטלריסטיים של עמי הבלקן: תפקיד נאה, שלא יזכה את ישראל בתודה — ומכל מקום, תפקיד שלא מוזכר בכל כתבי הרצל או ז'בוטינסקי.

והבלבל, שומעים וכותבים עלינו יותר מדי: מפולארד דרך ראש השב"כ ועד ואלדהיים, נהפכו לייצואנים מצטיינים של שערוריות המעסיקות את דעת הקהל במקומות קרובים ורחוקים. והרי אין ישראל ראויה להבלטה החורגת ממידותיה — ואם יכול מר שמיר פסק זמן להרהר בנדון, יגלה כי היא גם איננה יכולה להיות מעצמה בכך. המשימה של המדיניות הלאומית הישראלית — משימה בדרגת קדימות גבוהה — היא לרדת מן הכותרות, להתכונן לממדים הטבעיים של ארץ קטנה. בין אם עולה הדבר בקנה אחד עם הויות הגלות של יוצאי בית האולפנא הז'בוטינסקאי, ובין אם לא, פרשת ואלדהיים, ויותר נכון, הטיפול בה על ידי ראשי הליכוד וחבריו מטעמו, משמשים דוגמה כיצד לעשות את ההיפך, וכיצד להיראות בעיני העולם גברתניים, מורדנים והולמאים גם יחד.

מקרה ואלדהיים־אוסטריה הוא משל לכה שיהיה כאשר מר שמיר, ומר מודעי ורעותיו, יטלו לידיהם את הרסן. ומי שבאוזן חלחלה למראה התוצאות, אינו יכול אלא לקוות — הגם שזו תקווה המתכחשת בעובדות חיינו — כי רעה זו תיחסך מעם ישראל. ואולי כדאי שראש ממשלתנו הנוכחי — שאהדתו לחוגים הנם היתה לשם דבר — ישכור את הרב שך ואת הראשון לציון אליהו, שיתפללו להסרת רוע גזירה.

הידיד לתרבות, למרות הכל

מאת גדעון סאמט

שתי קריאות הידיד לתרבות הישראלית, למרות הכל. התפרצות קצת בלתי צפויה אל תוך ההוי לאומי, אשר בו המלה תרבות מופיעה יותר ויותר בצירוף מלחמת־תרבות. על ירושלים יורד ענן כבד של חשכת ימי־הביניים. שר — איפה התרבות שלו? — מצווה השבוע לתלוש דף מספר. אין לו בתודעתו האסוציאציה הדרושה, המרתיעה, למעשה נבער כזה. אבל האמירות המקובלות על ריאקציה זדית והידרדרות הרמה משכיחות הישגים בלתי רגילים, מוזרים כמעט, הנשמרים אצלנו בתוך הגועל־נפש.

יש בזה תקווה, אך גם סכנה גדולה של שנאה, שרק מתחילה להתפרץ, למה שמסכן את ההישגים הללו.

מי הם כל האנשים האלה שמפרנסים סטטיסטיקות מפתיעות, לא די מוכרות? למשל, את השיא העולמי במספר עותקי ספרים לנפש בשנה (יותר משניים), את המקום הראשון בהליכה לתיאטרון;

★ ★ ★

איפה, בתוך הנוף המדאיג של הרחוב הישראלי, העולה בלהבות חומייניסטיות, מתחבאים להם צופי התיאטרון בהמוניהם, שמספרם בשנה שעברה היה כפול מזה של צופי הכדורגל? לא שומעים, לא רואים אותם מתהדרים עם דגל ביד למען איזו גבורת ברדבי. הם מתכנסים בשקט בפואייה, במאות מופעים, ואחר כך פורשים בחזרה לפינותיהם.

הם לא יצאו עדיין לנופי אגרוף של אגרופי הקנאים הדתיים. רק הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מתערת את משקלם. כמחצית מהאוכלוסיה הבוגרת רואה תיאטרון לפחות פעם בשנה. באנגליה שישית, בארה"ב שמונה אחוזים.

הידיד גם לערה ודמי ברמי־השבוע הם זכו באחת מתחרויות האדריכלות המגרות בעולם, לבניית בית המשפט העליון בירושלים. קם רעש בשעתו כאשר הוזמנו להתמודדות, מחוץ לתחרות, אחדים מכוכבי הארכיטקטורה הבין־לאומית. הצוות הישראלי זכה. תסלח לשעה קלה לאדריכלים הישראליים על עוונותיהם. בינות לפאבלו אספאנידלים מפעמים שם, בגיזרה התרבותית הרשומה הזאת, כשרונות חשובים.

אל רחובות הערים, רבים מהם חסרי־חן, גודשים בסממני לזהב־סיניות, אחרים חרוכים באש הקנאים, יפרצו בשבוע הבא — בכמות ובאיכות שמעטות כמותן בעולם — הדוכנים של שבוע הספר. כמעט מחצית הספרים היוצאים בארץ הם ספרות יפה, תופעה נדירה. הודות לתומכים האלמוניים הללו בתרבות הקריאה, המו"לות הישראלית מודדיקה מעמד יפה גם בתנאי כיווץ במשק. אמנם אין עוד סגן ראש ממשלה בעולם התרבותי שתולש דפי־ספרים, אבל אין בו גם אף מדינה קטנה אחת שתעשיית הספרים שלה מתקיימת היטב בלי לקבל סובסידיה ממשלתית.

דפדפו במקומונים. מה שקורה בתל־אביב אין משלו כמעט בשום עיר בעולם, להוציא ניו־יורק ועוד אחת או שתיים, בתקופות טובות.

"העיר" — אמנם כצד מדריך מפורט לקונדומים — מנה השבוע בתל־אביב יותר מעשרים מופעי תיאטרון שונים. ואם יש בהם, כצד צ'כוב, בקט ומחזאות מקודית משגשגת, גם מופע של שחיתות־תרבגולת בבימויו של שחקן מתוסכל לשעבר, עדיין מגיע הידיד לשפע הפרשים הזה.

הידיד כפול, שכן השפע התרבותי, השומר על איכות, אינו עומד רק בפני עצמו; יש בו התרסה מעודדת כנגד גל חומייניסטי עכור, המבקש לשטוף את חיי התרבות שלנו.

האבן, טוב לדעת שבתל־אביב ובשכנותיה, למרות הכל — על אף ירושלים כסמל לכתם השחור המתפשט — יוקרנו מחר, ערב שבת, כמעט ארבעים סרטי קולנוע.

ולא מנינו את המבחר הגדול בקנה־מידה עולמי של קונצרטים ומופעי מחול והצגות ילדים (יותר מעשרים בתל־אביב בלבד) ועודי בידור. ג'אז, רוק ושירי־עם. בשום עיר בעולם (הפעם זה כולל את ניו־יורק) לא נשבר עדיין השיא של התזמורת הפילהרמונית, אשר מברנסת בהתמדה קהל של כשלושים אלף מנויים. הגודש המתפרץ של תערוכות ציור הוא בקנה־מידה של מעצמת־תרבות. והיה פסטיבאל ירושלים: האמינו למארגניו שהוא אינו נופל מהטובים שבהם בעולם.

כל האקשן התרבותי הזה הדי נובע מהיכנשהו. יש בו הוכחה אמיצה לפוטנציאל חשוב, ודאי, של עוצמה. אי אפשר לומר עליו שהוא מעין "בוס" מלאכותי, משהו כמו שגשוג מניות־הבנקים, שיתפוצץ יום אחד. שכן ברובו הוא מבוסס על נטיותיהם העצמאיות — ועל כיסם — של האזרחים.

התיאטרון הרפרטוארי, למשל, בגלל קשיי־תקציב ממשלתיים הגיע לתחתית הקושה. שחקנים מרברים על לחם צר. הם הולכים לשבות. לא זו בלבד שאין אצלנו פינוק של מכונת התרבות האדירה הזאת, אלא שמצבה, בהשוואה למדינות אחרות, גרוע יותר.

גרמניה מסבסדת את התיאטראות שלה בכדי 85 אחוז, אנגליה בכ־60 אחוז מההוצאות. כאן התמיכה היא של ארבעים, רחוק מלהספיק לקיומו של תיאטרון רפרטוארי בעל־איכות.

אבל בינתיים האיכות הזאת נשמרת, במאמץ, הודות לתמיכה של הישראלי האלמוני שוחר־התרבות, רוכש הכרטיסים. גם לו מגיע הידיד כפול, לאחר כל הטענות על סיבה המידרדר של האומה הזאת.

יש משהו אפולוגטי ללא ספק בתיאורים המתמיאים הללו על צדה השני של מטבע־התרבות. הם באים לחזק את אמונתנו כי יש אצלנו, על אף מגמות־נסיגה חמורות, חיוניות נאורה. כנגד כל כת שחורה של מציתים, מול כל קהל חשוך, הדדי־כספה או סתם בור, קיימים בקרבנו ליגיונות גדולים של אנשי ספר המאה העשרים השוחרים את תרבותה.

זה, בכל זאת, הרוב השקט. אפשר למצוא אותו בהמוניו בהיכלי התרבות שלו, הפומביים והפרטיים. מתי יאבד את סבלנותו?

ידו של טרור פונדמנטאליסטי משתולל אוחזת היום בבתי־קולנוע ובתחנות אוטובוס. מחר, אם לא תיגדע, תשתלח עמוק יותר אל לב העשייה התרבותית של הרוב האמור בארץ. ההשש ממשיך לכרסם שהרוב זה ייאלץ לצאת יום אחד אל הרחובות כדי להגן על זכותו להיות כאן חיי־תרבות מודרניים.

המכורים לקניות

מאת צבי בראל

הקטלוגים עבי־הכרס המציעים מכל וכל, מפנים את מקומם למסכי הטלוויזיה

ואשינגטון

המעטפות הצבעוניות, אותיות הדפוס הגדולות, המסוגננות, שמך ושם משפחתך מופיעים בהבלטה. וכתוב גם: "הצעה מיוחדת, רק עבורך. אבא שלח חוזה תוך 24 שעות". לא, זה לא יכול להיות מכתב רשמי, גם לא הזמנה לקוקטייל. ודאי לא בכמויות שהן מגיעות מדי יום.

כולן בנויות פחות־או־יותר באותה צורה, כולן ודאי עברו דרך אותם מכוני המחקר, דעת־הקהל והסקרים. מעטפת הלוז מצועצעת, הפנים — שפע הצעות לקנות, לרכוש, לבזבז, להגדיל את רכושך המודרני ולהקטין את נכסיך הבנקאיים. אין צורך לשלוח מזומן, גם לא צ'קים, רק תן דרך הטלפון את מספר כרטיס האשראי שלך, המתן ארבעה עד שישה שבועות והסחורה תגיע.

שיווק מרעי

את כל שרצית לקנות בסופרמרקט, בחנות הפרחים, באטלי הצעצועים, עור, נייר, תקליטים, מתכת ואפילו מגרשים לבנות בית — אתה יכול ואף קונה דרך הדואר. אומרים לי שזה אינו רק מסחר אלא מדע שבו מושקע כסף רב.

אבל זהו עולם ההולך ונעלם, לא חלילה, שהמכירות הישירות דרך הדואר ייעלמו, אלא שלאט לאט לא יקרצו אליך עוד מבעד למעטפות־נייר מיושנות, דרך ספסים שאותם תמלא בעט, עם הרגשת השייכות למפעל המוכר לך את מה שאינך צריך. אמריקה הולכת לאבד את אחד מנכסי צאן הברזל. את קטלוגי המכירה.

הכל התחיל ב־1865, כאשר אהרון מונטגומרי וורד החליט כי יוכל לעשות כסף אם ירכוש מוצרים ישירות מבתי־החרושת, וימכור אותם לחקלאים באמצעות הדואר. רשת הרכבות כבר כיסתה עשרות רבות של מילים ועכשיו דרך אותם מרכזים חקלאיים הוזות ניתן להגיע, שהיו רחוקות ממרכזי הערים ומן החנויות המפוארות. מונטגומרי וורד הפיץ לכל אחת מן החוות הללו עלונים, שבהם הסביר כיצד ניתן לרכוש מוצר דרך הדואר, כיצד יש לשלם ומתי יגיע המוצר. הוא התחיל במחסן קטן, עם הון של 1,800 דולר (מהם 800 היו הלוואה). מעלון של 8 עמודים מצוירים, הוא התפתח תוך שנתיים לעלון של 50 עמוד ולהון של 2,400 דולר. כן, היום מונטגומרי וורד היא אחת מרשתות־השווק הגדולות בארצות־הברית, אם לא הגדולה שבהן.

אך באותם ימים של התחלה אפשר היה לעיין בקטלוג הצבוע ואף להזמין במכתב ממר וורד: "אנא שלח אלי אשה טובה. עליה להיות עקרת־בית טובה, בגובה חמישה רגל ושישה אינץ', שיער שחור ועיניים חומות". במכתב אישי אחר מסביר אחד החקלאים למר וורד, מדוע לא הזמין אצלו דבר במשך חודשי החורף: "אתה ודאי מתפלא מדוע לא הזמנתי דבר אצלך, ובכן, הפרה בעטה בי ואשתי היתה חולה והיה צורך לשלם את חשבון הרופא. אבל עכשיו, ברוך השם, הכל בסדר ויש לנו תינוק חדש, אנא שלח לנו סיר לילה מס' 298077".

מר וורד השיב לכל אחד, וקיימת ספריה שלמה של המכתבים שקיבל ושלח ללקוחותיו. מר וורד כבר נפטר, וגם מר סירס, שהחל במקביל להקים רשת שיווק דומה דרך הדואר, כבר הלך בדרך כל בשר. מאחוריהם נותרו רק השמות וזרועות העסק המשיכות לשגר קטלוגים צבעוניים עבי־כרס ומשופעי תמונות ומספרים; רק למלא, לשלוח, לשלם — אחר־כך. מכתבים אישיים אין שולחים עוד, תשובות אין מקבלים.

קניות בכבלים

אך בעוד הקטלוגים הולכים וגוססים, תופסת הטלוויזיה בכבלים את מקומם. הנתונים — כמו תמיד — כבר מוכיחים כי זהו המלך החדש. סחורות ב־200 מיליון דולר נמכרו דרך הטלוויזיה בשנת '86 שטרם הסתיימה, התחזית היא שהמכירות ישלשו את עצמן עד שנת 1990.

השיטה פשוטה, יעילה ומסכנת. יושבים בבית, על כורסא נוחה מול הטלוויזיה, מכוונים אל ערוץ המכירות, ואז במשך 24 שעות אפשר לבחון מוצרים העוברים בין ידי מנחי התוכנית, אשר בינתיים מסבירים את התכונות, היתרונות ואת המחיר. יש מעט מוסיקה, מעט בדיחות, קצת הווי, קצת משחקי טלוויזיה. אך העיקר — מכירות. מדי כמה דקות מופיע על מסך הטלוויזיה מספר טלפון, ואז חלה הפסקה קלה בשידור כדי לאפשר לצופים להרים את השפופרת לחייג אל מרכז המכירות, להזמין את המוצר שכו חזו זה עתה בטלוויזיה, ואז לשוב ולצפות ביתר המוצרים המוצגים למכירה.

ההתמכרות כבר הולה. דיווחים על אודות אמריקאים המכורים ל"גל המכר" — רשת הטלוויזיה בכבלים המוכרת בשיטה זאת. אנשים יושבים לעתים משעה תשע בבוקר ועד 11 בלילה וקונים מוצרים. שכנים מתכנסים יחד כדי להחליט על רכישה משותפת של כלי־גינה, ובמקומות מסויימים אף נרשמה ירידה בצפייה בתוכניות הרגילות. אפילו בעלי מסעדות בכמה ערי־שדה החלו מתלוננים על ריקנות גוברת והולכת.

המודד האמריקאי להצלחתו של מוצר הוא, כמובן, תמונתו הורודה של ושינגטון וכותבת הגדולים בוול סטריט. אלה כבר הכתירו את התופעה הזאת בתואר "הצלחה". כאשר חברת "הום שופינג", המפעילה ערוץ מכירות בכבלים, הוליכה להפוך לחברה ציבורית, עלו מניותיה בבורסה הניו־יורקית ביום אחד מ־18 ל־42 נקודות, שבוע לאחר מכן עמד מניותיה על 61 נקודות. החברה מכרה מאז תחילת השנה (שישה חודשים) סחורות בהיקף 63 מיליון דולר, מספר מנויה הגיע ל־500 אלף והיא צופה להכפיל את תפוצתה בתוך ארבעה חודשים. החברה קנתה את מוצריה ממפעלים שפשטו את הרגל או מבעלי חנויות־ענק שנתקעו עם מלאי, ולכן היא יכולה למכור דרך הטלוויזיה במחירים מוזלים. השיטה שלה היא לא לספר מראש מהם מוצרי המבצע של אותו יום, וכאשר מופיע מוצר כזה, יכול הצופה לרכוש רק בתוך 10 הדקות שבהן הוא מופיע על המסך. לאחר מכן הוא נמכר במחיר רגיל. שיטה זאת מבטיחה, שהצופה ישאר "דבוק למסך" במשך כל היום.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

טיפול מגומגם בפרשת ולדהיים

מאת גדעון אלון

במשך חמישה שבועות תמימים לא גילו במשרד ראש הממשלה וב־משרד החוץ שום עניין במסמכים המרשיעים ובעדויות המרחישות על עברו הנאצי של קורט ולדהיים שהעביר לידיהם מנכ"ל הקונגרס היהודי העולמי ד"ר ישראל זינגר. פרס ושמיר העדיפו לנצור את לשונם. פקידים בכירים הגיבו באדישות.

רק אחרי שבסנאט האמריקאי הו־גשה הצעה למודר ויום ע"י הסנאטור הדמוקרטי פיל וילסון ומנהיג סיעת הרוב הרפובליקאית, רוברט דול, קרא למשרד המשפטים האמריקאי לחקור את עברו של ולדהיים כקצין נאצי, לא יכלו עוד במשרדי הממשלה בירושלים להתעלם מפ־ניותיו התכופות של מנכ"ל הקונגרס היהודי העולמי בישראל, ד"ר אבי בקר, שתבע מפרס ושמיר לפרסם תגובה ממשלתית רשמית.

רק באמצע אפריל, כחודשיים אחרי שהקונגרס היהודי העולמי החל במסע ציבורי־בינלאומי לחשי־פת עברו הנאצי של ולדהיים, נענה משרד החוץ להפצרותיו של ד"ר זינגר הורה לשגריר ישראל באו"ם, בנימין נתניהו, לבקר בארכיון האו"ם ולעיין בתיקו של ולדהיים, שהוא אחד מתוך כ־40 אלף תיקים של פושעי מלחמה ומשתפי פעולה.

זמן קצר אחרי שמודעי הוליך את נסים במשרד המשפטים, עלה הנושא לראשונה בישיבת בממשלה. השרים לא קיימו דיון עניני ולא גיבשו החלטה כיצד להגיב. פרס ביקש ממודעי למנות צוות מיוחד שירכז את כל החומר והעדויות נגד ולדהיים, ולהביא את תמצית הממ־צאים לישיבת הממשלה. עד לצאתו להו"ל לפני כשבוע לא המציא שר המשפטים את החומר על ולדהיים לממשלה.

בינתיים התעוררו בדיונים פני־מיים במשרד החוץ חילוקי דעות לגבי הטקטיקה. היו גורמים בקהי־ליה הדיפלומטית, לרבות שגריר ישראל באוסטריה, מיכאל אליצור, שצידדו בתגובה מאופקת. הם טענו שהתקפה חזיתית מירושלים נגד ולדהיים עלולה להסב נזק לאינטר־סים חיוניים של ישראל. הם הדגישו שבמקום לפגוע בתדמיתו של מזכ"ל האו"ם לשעבר ולהשחיר את פניו, עלולה תגובה חריפה של משרד החוץ לדרבן את העם האוסטרי להתייצב לצידו של ולד־היים ולהגביר את התמיכה בו במערכת הבחירות לנשיאות.

אבל מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, שעיין בחומר הרב נגד ולד־היים שהגיע מהאו"ם, מהקונגרס הי־הודי העולמי וממקורות אחרים, לא קיבל את עצת החלק מהכפופים לו ותמך בתגובה פומבית תקיפה. במהלך מסעו בחו"ל, עמד לראשונה על הצורך לחקור את עברו הנאצי של ולדהיים. כל אותה עת שמר פרס על שתיקה. גם כשהתייחס לפרשת ולדהיים, התבטא בזהירות מירבית. גם אחרי שהעם האוסטרי הביע אמון בולדהיים, הסתפק פרס בתגובה פושרת:

אולם לא רק הסכנות והגמגום איפיינו את התגובות בירושלים בפרשת ולדהיים, אלא גם בלבול. צוות מיוחד במשרד המשפטים בר־אשות מנהל המחלקה הבינלאומית, ד"ר דניס גולדמן, ריכז את החומר הרב שהצטבר נגד ולדהיים. המכיל מאות מסמכים ועדויות על כך שב־היותו קצין מודיעין בצבא הגרמני ביצע פעולות הגבלות בפשע נגד האנושות בכלל ונגד העם היהודי בפרט, הגיע למסקנה כי ניתן להעמידו לדין בישראל עפ"י החוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם. אולם שר המשפטים יצחק מודעי הכריז בראיון ל"קול ישראל" כי אין בידי ישראל ראיות ועדויות מוצקות שעל פיהן נטל ולדהיים חלק פעיל בביצוע פשעי מלחמה.

הצהרתו של מודעי עוררה זעם רב במשרד החוץ, שכן היה ברור שהיא תסייע למאמציו של המועמד לנשי־אות אוסטריה להתנכר לעברו. מה גם שימים ספורים קודם לכן שב מאירופה מנהל מחלקת ההסברה דב שמורק, שם עשה מאמצים לשכנע מדינאים ואנשי רוח כי עליהם להירתם למאבק הבינלאומי למנוע את הבחרתו של ולדהיים כנשיא.

ולדהיים ידע לנצל היטב את התגובות הסותרות מישראל. כמוצא שלל רב, הוא שיבח את דברי הנשיא הרצוג, חילק שבחים להתבטאותו של השר מודעי והדגיש כי רק אישים בודדים בישראל תוקפים אותו ולא ממשלת ישראל.

הוא צדק. בישיבת הממשלה בר־אשית השבוע לא נדונה כלל פרשת ולדהיים. אף כי בו ביום הלכו אוהדי אוסטריה לקלפיות ונצחונו של ולד־היים היה צפוי על פי כל סקרי דעת הקהל.

עכשיו מתנחמים גורמים מדיניים בכך שקאנצלר אוסטריה פרד סינובץ התפטר מתפקידו ובמקומו מונה פרנץ ורניצקי שנימנה על ידי־דיה של ישראל. להערכתם חילופי גברי אלה יאפשרו לישראל לשמור על מערכת יחסים תקינה עם ממשלת אוסטריה ובמקביל להגביר את המאמצים לחשוף חומר ועדויות חותכות (בעיקר מיוגוסלביה) על עברו של ולדהיים ואגב כך להגביר את הלחץ הבינלאומי, שיאלץ, כך מקווים בבירה, את מזכ"ל האו"ם לשעבר לוותר על כהונת הנשיא עוד בטרם יוכתר רשמית ב־8 ביולי. אולם אם להתרשם מקצב מברקי הברכה שיגירו הנשיא רייגן, הגב' תאצ'ר ומיטראן לולדהיים לרגל מינויו, קשה להאמין שתהיה עוד מדינה שתתן יד לתביעת ישראל, שמי שמופיע כנאשם מספר 724 ברשימת החשודים בביצוע פשעי מלחמה של האו"ם, איננו ראוי לשמש כנשיא אוסטריה.

התרגיל של נסים

משה נסים הוא עדיין שר אוצר טרי וחסר ניסיון, אבל לעומת זאת הוא עסקן פוליטי משופשף וממולח. כשניסה ראש הממשלה לשכנע אותו שיסיר את התנגדותו למינויו של איש המערך עדי אמוראי לכהונת נגיד בנק ישראל, תוך הרגשת כישוריו המקצועיים של זה האחרון, השיב לו נסים כי אין למנות למשרה זו אישיות פוליטית מובהקת אלא אדם בעל כושר חשיבה עצמאי שלא יהיה נתון להשפעות וללחצים של הממשלה והכנסת.

נסים תיכנן "תרגיל" מתוחכם כדי להוכיח לפרס במעשים ולא רק בדיבורים שהשיקולים המנחים אותו במינוי נגיד הם ממלכתיים טהורים. הוא הציב בפניו שורה של מועמדים כולם בעלי דעות יוניות המזוהים עם המערך (או שמאלה מהמערך): הפרופ' מיכאל ברונו (מקברניטי התוכנית הכלכלית ומראשי "שלום עכשיו"), פנחס זוסמן (שכיהן כמנכ"ל משרד הביטחון בעת כהונו של פרס כשר הביטחון), הפרופ' איתן ברגלס וצבי זוסמן.

פרס היה בדילמה קשה. שכן לפני זמן רב הוא הבטיח לאמוראי כי ית־מוך במינויו לכהונת נגיד. אבל כיצד ישכנע את נסים ושמיר לתמוך במועמדותו כשהם מציגים מולו לא אישיות פוליטית מובהקת כיגאל כהן־אורגד (שר האוצר לשעבר) כפי שתבעו כמה משרי הליכוד, לא אישיות כלכלית המזוהה פוליטית עם תנועת החרות או הליברלים, אלא את ברונו, זוסמן וברגלס?

בישיבת שרי המערך בראשית השבוע (לפני ישיבת הממשלה) הב־היר פרס, כי ימשיך במאמצים לש־כנע את שמיר ונסים לתמוך במועמ־דותו של אמוראי, אבל דחה את הצעתם של כמה שרים להביא את המינוי להכרעה בהצבעה בממשלה, בנימוק שהדבר עומד בסתירה להסכם הקואליציוני בין המערך וה־ליכוד, שלפיו יש להגיע להסכמה מוקדמת בשורה של מינויים בכירים (נגיד, יועץ משפטי לממשלה, מבקר המדינה וכו').

נסים שהשקיע מאמצים רבים כדי לשכנע את כל שרי הליכוד לתמוך במועמדותו של הפרופ' ברונו, הרף עמדותיו היוניות (רק שר אחד הסתייג), ואף נועד עם ברונו שנתן את הסכמתו לקבל את התפקיד. הב־היר כי יתנגד בכל תוקף להביא את הנושא להכרעה בהצבעה גלויה בממ־שלה; זאת משום שתהיה בכך גם הפרה של הסכם הקואליציוני וגם פעולה המנוגדת לנוהג שהשר הממונה (במקרה זה שר האוצר) צריך להמליץ בפני הממשלה על המועמד.

אתמול בבוקר עדיין לא ידע איש בלשכת ראש הממשלה ובלשכת שר האוצר, מתי יפגשו פרס ונסים כדי להכריע בנושא הנגיד. מקורביו של פרס אמרו כי הוא ימשיך במאמצי השכנוע לאפשר את מינויו של אמוראי. שר האוצר אמר: "אני מצטער מאד על עיכוב המינוי".

פרס ושמיר יד ביד

גורם בכיר בליכוד אמר השבוע ספק ברצינות ספק בחיוך: "היחסים בין פרס ושמיר, טובים עכשיו לאין ערוך מן היחסים השוררים בין שמיר ודוד לוי". אמנם, מודדים להדגיש מקורביהם של שני האישים, קשה לומר שנוצרה ביניהם כימיה והם הפכו לפתע לידידים, אבל הם למדו לעבוד בצוותא והשכילו להבין שאת חילוקי הדעות ביניהם עדיף ליישב ב"ארבע עיניים" מאשר לתקוף איש את רעהו בפומבי.

ניתן להצביע על שורה של נושאים בהם הגיעו באחרונה פרס ושמיר לתמימות דעים מלאה: פרשת פולארד (מאז שפרצה הפרשה בחודש דצמבר ועד לפרסום הודעת הממשלה בראשית השבוע היה תיאום מלא ביניהם), פרשת ואלד־היים (הגם ששמיר צידד בתגובה חריפה יותר, הוא לא התקשה לש־כנע את פרס בשיחה טלפונית קצרה להחזיר את השגריר מיכאל אליצור להתייעצויות), בחירת היועץ המש־פטי לממשלה (פרס ושמיר סמכו את ידיהם על הצעתו של מודעי למנות את יוסף חריש כיורשו של זמיר).

וגם בפרשת ראש השב"כ היתה תמי־מות דעים ביניהם שאין להשעות את אברהם שלום מתפקידו ויש לש־כנע את היועץ המשפטי לבל יגיש תלונה למשטרה. פרס גם הסתייג מדברי הביקורת החריפים שהטיח השר וייצמן כלפי מ"מ ראש הממשלה. לעומת זאת קיימים חילוקי דעות ביניהם לגבי דרכי הטיפול העתידיות בפרשה. שמיר מתנגד לכל חקירה ופרס סבור שיש להשאיר את ההכרעה בידיו של היועץ המשפטי לממשלה.

גורמים מדיניים מדגישים כי שמיר מעוניין עתה ברגיעה ביחסיו עם פרס כדי להגיע בשלום אל הרו־טציה ולבצר את מעמדו כמנהיג הליכוד (על רקע ההאשמות שמטיח נגדו סגן ראש הממשלה דוד לוי). עם זאת מבהירים גורמים ממשל־תיים בכירים: "אסור ליצור רושם מוטעה כאילו בכל הנושאים שוררת תמימות דעים בין פרס ושמיר. בנושא טאבה, מו"מ עם ירדן ומשלחת ירדנית־פלשתינאית, עדיין ישנם פערים עמוקים מאד ביניהם".

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

פה מפיק צרות במרכז הליברלי

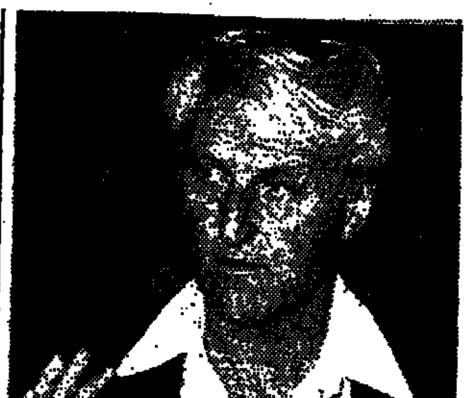

להט: אינו מצליח לעצור את עצמו מהתבטאויות המעלות את חמת עמיתיו

תחילה היתה זו הכרזה המצדדת בהקמת מדינה פלשתינית החוזרת שטחי יהודה ושומרון, שהביאה להסתייגות בקרב אנשי ליכוד מחוברות בתנועה. לאחר מכן היתה זו התקפה על ח"כ מרדכי וירשובסקי, הצהרה כי אין לו מקום במפלגה החדשה, שהביאו להורעת היחסים עם תנועת שינוי. הפעם היתה זו התפרצות מלווה בצעקות כלפי יצחק ברמן. ראש עיריית תל אביב שלמה להט, ראש הרשימה בבחירות הקרובות לכנסת, הצהיר כי חייבים להיפטר מברמן, וטילטל בכך פעם נוספת את מפלגת המרכז החדשה, אשר עדיין מתקשה לעמוד על רגליה.

בקרב רבים מראשי מפלגת המרכז הליברלי והחירות, להט הוא מקור לצרות בדרכה של התנועה החדשה. הטענה העיקרית כלפיו היא שאינו מצליח לעצור את התב־טאויותיו בנושאים רבים, ובכך מעלה את חמת עמיתיו. כבר בר־אשית דרכה של מפלגת המרכז טענו מייסדיה כי הצהרותיו של להט בזכות מדינה פלשתינית — הצהרה שאותה ניסה למתן מאוחר יותר — עולה למפלגה שני מנדטים, שאותם היו יכולים לקחת מהליכוד.

הטענות כלפי להט הביאו באחר־ונה להתארגנות פנים־מפלגתית ש־מטרתה להסיר מראשות הרשימה ולהחליפו בראש עיריית רחובות יחזקאל הר־מלך. רק כך, טוענים כיום במפלגה החדשה, יהיה אפשר להקטין את המתח הפנימי ולהעלות את המפלגה על דרך המלך. להט טען השבוע, כי מעולם לא היה פו־ליטיקאי במובן המקובל של המלה, ובניגוד לפוליטיקאים המצויים, הוא אינו אומר דברים לשם נוחות רגעית, אלא מבטא באופן גלוי את האמת שלו. "זה כוחי וזו חולשתי", הסביר השבוע.

בינתיים נראה כי "משבר ברמן" מתקרב אל פתרונו. לאחר הישיבה הסוערת של סוף השבוע שעבר, שבה הכריזו להט ויחזקאל פלומין כי לברמן אין מקום במפלגה החדשה, ולהט אף הכריז כי מוטב להיפטר ממנו עתה, כי בעתיד יעשה צרות גדולות עוד יותר, הקימו חברות מייסדי התנועה ועדה שתנסה למצוא פתרון למשבר. בישיבה הראשונה, שהתקיימה בשבת בביתו של אריה דולצין, אליה הוזמן גם ברמן, הועלו מספר הצעות להרגעת הרוחות. במהלך השבוע נועדו לשי־חות נפרדות עם ברמן כמעט כל ראשי התנועה החדשה, ואמש היתה אמורה ההנהלה הזמנית של התנועה לגבש את מסקנותיה לגבי המשך פעילות ברמן בתנועה. על־פי המב־עים שהיו באמצע השבוע, יתווספו ככל הנראה למוסדות התנועה נצי־גים מאותם גופים מקופחים, בהם קבוצתו של יצחק יצוקי, שלמענם יצא ברמן נגד הכריז.

אגב, ברמן הזכיר השבוע כי זו לא היתה הפעם הראשונה שיצא להגן על קבוצות פוליטיות שקופחו בחלוקת תפקידים וייצוג במוסדות — כבר לפני יותר מעשר שנים הוא ניהל מלחמה דומה במפלגה הליבר־לית, כאשר היה ברמן יו"ר המר־כזיות הארצית. נענה לבקשת הנהגת התנועה וצירף כאלף חברים צעירים "חדשים" למפלגה. אלא שלאחר הוועידה לא נכנס איש מהם למוסדות. ברמן נלחם אז את מלחמת המצטרפים החדשים, שכל־לו את ח"כ אוריאל לין ואת יו"ר סניף תל אביב של התנועה רוני ארמון.

מכל מקום, במפלגת המרכז החדשה מבקשים להשקיט את הרו־חות. ברמן הכריז השבוע כי גם אם לא תתקבל דרישתו, לא יפרוש מהתנועה שהקים, אלה רק ימתן את פעילותו. גם קבוצת יצחק יצוקי לא תפרוש. הנהגת התנועה מבקשת לקיים בשבועות הקרובים ישיבת מועצה חגיגית, ובהזדמנות זו לצרף אליה נציגי מספר קבוצות שקופחו. הפעם ינסו להוביל את המרכז לתקופה חדשה, מוצלחת יותר.

בורג עדיין לא בטוח

עדיין לא נרגעו הוויכוחים בסיעות המפד"ל לגבי זהותו של המנהיג בב־חירות הפנימיות, שהתקיימו לפני כשנה ימים, וכבר ניטש הוויכוח לגבי מועד הוועידה. סיעת הצעירים, בראשות זבולון המר ויהודה בן מאיר, מבקשים לקיימה מיד, ואילו ראשי סיעת למפנה, ובראשם רפאל בן נתן, שואפים להרחיקה למועד מאוחר יותר.

כבר בראשית תהליך השיקום של המפד"ל סוכם כי ועידת התנועה תתקיים מיד לאחר הבחירות הפני־מיות, ולא יאוחר מסוף יוני. השבוע סוכם בקרב ראשי המפד"ל כי ערב הפתיחה החגיגי של הוועידה יתי־קיים ב־10 ביולי בבנייני האומה בירושלים, ושני ימי הדיונים יערכו ב־13 וב־14 בחודש. העניין עמד להיות מוכרע, כאשר בראשית השבוע הודיע לפתע רפאל בן נתן כי הוא מבקש שהוועידה תתקיים רק בסוף החודש, ולכל המוקדם ב־20 ביולי.

נכון לרגע כתיבת שורות אלה, אין הסכמה בצמרת המפלגה הדתית־לאומית לגבי מועד הוועידה. על כן, בראשית השבוע הבא, לאחר החג, יובא נושא מועד הוועידה להכרעת מזכירות המפד"ל. אם לא יושג מועד מוסכם עד לכינוס הישיבה, יוכרע הדבר בהצבעה בין המש־תתפים.

בין הסיעות הגדולות בתנועה נטוש גם ויכוח על סדר יומה של הוועידה ואופני בחירת המוסדות. ועידת המפד"ל תהיה חייבת לבחור מרכז תנועה חדש, אם הוועידה עצמה לא תוכרז כמרכז, וכן לבחור מזכ"ל חדש לתנועה, מכיוון שהמר כבר הודיע על פרישתו מהתפקיד. על תואר זה יתמודדו ככל הנראה אשר יוסקה שפירא מכנ"ל ואולי גם הח"כ לשעבר בן מאיר.

אולם הסעיף המעניין בוועידת המפד"ל יהיה כנראה בחירת יורש לד"ר יוסף בורג כשר בממשלה. בורג עדיין נמנע מלהכ־ריז רשמית כי יפרוש מהממ־שלה במהלך הוועידה, כפי שהתח־ייב. בידי יצחק יגר וישעיהו פרידם, ראשי ועדת השיקום של המפד"ל, נמצאים שני מכתבים מאת בורג. באחד מהם מתחייב בורג לפרוש מהממשלה בוועידת התנועה, ובשני הוא מצהיר כי יפרוש לכל המאוחר בסוף יוני, אם לא תתקיים הוועידה עד אז.

נראה כי בורג לא יממש את הבטחותו משני מכתבים אלה, לפחות באשר לפרישה עד סוף יוני. במספר הודעות באחרונה טען בורג כי הוועד הפועל של המפד"ל בחר בו לממשלה, והוא יחזיר את המנדט שלו לאותו ועד פועל. אך בורג נמנע מלהסביר אם יגיש את מועמ־דותו פעם נוספת.

מכל מקום, מאבקי הכח במפד"ל לקראת בחירת היורש כבר החלו. [illegible] המר, שהכריז כי ברצונו להוליך את תפקיד המזכ"ל במשרת שר הדתות, מבקש להתמודד על התפקיד גם ח"כ פרופ' אבנר שאקי, הטוען לתמיכה גדולה בדרום הארץ. אך יש עוד מועמדים. אם בורג, איש סיעת למפנה, לא יתמודד, תציג הסיעה, בראשות בן נתן, את הח"כ לשעבר אברהם מלמד, בעל הדעות היוניות, כמועמד.

גם מצטרפי מצ"ד מבקשים להציב מועמד משלהם לתפקיד שר הדתות, ואת פרס להמשך כהונתו של יוסקה שפירא כשר ללא תיק, על חשבון הליכוד. חברי מצ"ד מבקשים להציב מועמד מעורות המורות, ובשבוע שעבר ביקשו מפרופ' משה בן אשר, חבר ועדת יגר, כי יסכים לקבל את המועמדות. אולם הלה הודיע כי הוא מצדד במועמדותו של המר לתפקיד, וחברי מצ"ד מחפשים בימים אלו מועמד אחר.

שתי ציפורים בוועדה אחת

במפלגת העבודה חודשו באחרונה דיוני הוועדה הכלכלית־חברתית. ראש הוועדה, שר הכלכלה גד יע־קבי, מגבש את הצעת תוכנית המפלגה לשלב השני של התוכנית הכלכלית של הממשלה.

בפגישת חברי הוועדה, שנערכה השבוע לדיון ראשוני בתוכנית, גובשו העקרונות לשלב השני. הוועדה תקיים דיון נוסף בסוף החודש, בהשתתפות נציגי ההס־תדרות. בכוונת יעקבי ללבן את התוכנית ולגבשה סופית בפורום "שריגר" של מפלגת העבודה תוך מספר שבועות, ולאחר מכן להניחה על שולחן הממשלה לקבלת החל־טות מעשיות. עקרונות השלב השני של התוכנית הכלכלית, אליבא דיע־קבי, מבוססים על ההנחה שהשלב הנוכחי של התוכנית הכלכלית מיצה עצמו, ואם לא יופעל החלק המש־לים, עומדים הישגי השלב הראשון בסכנה. השלב השני מורכב [illegible] עידוד מסיבי של הייצוא באמצעים שונים, בהנחה שהייצוא הוא מפתח מרכזי בצמיחת המשק, שהיא לב לבו של השלב השני; הקפאת מסים חדשים לתקופה ארוכה, כך בבד עם מיתון הדלק [illegible] לרכב פרטי, ואי־העלאת מחירי התחבורה הציבורית.

במקביל לחידוש דיוני הוועדה הכלכלית־חברתית, הוקם לפני כש־בועיים פורום כלכלי מיוחד לקראת צאת משלחת המפלגה לאינטר־נציונל הסוציאליסטי בעוד כשבוע בלימה, פרו. נושא הדיון הראשי בוועידת האינטרנציונל יהיה הפעם שיתוף הפעולה הכלכלי הבינלאומי בין מדינות הצפון למדינות הדרום. את המפלגה אמורה היתה לייצג משלחת בראשות ראש הממשלה שמ־עון פרס, השר יעקבי, המזכ"ל עוזי ברעם, ח"כ נאוה ארד וישראל גת. הפורום הכלכלי החדש, האמור לגבש את עמדת מפלגת העבודה בנושא, הורכב מחברי הוועדה הכל־כלית של המפלגה, ואנשי האגף לקשרי חוץ ונציגי המכון האפרו־אסייתי של ההסתדרות. העמדה הכלכלית שת־גובש תוצג על־ידי שליחי מפלגת העבודה בכל המפגשים הבינלאו־מיים שייערכו השנה.

שריקת פתיחה של לוי

בלשכתו של מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר הופתעו השבוע לשמוע את הכרזותיו התוק־פניות של שר השיכון דוד לוי, שהו־פיע בכנס צירי ופעילי תנועת החרות בתל אביב. בין לוי ושמיר ישבו באחרונה מספר מחלוקות. לאחר שיחה בארבע עיניים שקיימו לפני כשבועיים, פרסמו השניים הוד־עות המבליטות את ההבנה וה־[illegible] "האחדות".

אך נראה כי לוי שינה השבוע את דרך הפעולה שבה נקט בחודשים ה־אחרונים. עד השבוע הוא העמיק את ביקורתו המשמבית נגד שמיר, והע־דיף למצוא את המגעים הבין־סיע־תיים לזירוז הוועידה. לוי בהבה את גם משיתוף פעולה עם השר אריאל שרון, שיחד עמו קיווה להביס כל כוונה הצעה של שמיר. בינתיים עבר שוב חתול שחור ביחסי לוי־שמיר. בחרות טוענים כי הפעם היה זה שרון, שהחליט להתנתק משותפותו עם לוי, בעיקר לאחר שנודע לו כי לוי ניסה להגיע לשיתוף פעולה. עם שמיר על חשבונו ומעמדו של שרון. במקביל, התחדשו המגעים בין אנשי שמיר למקורבי שרון.

הופעתו של לוי השבוע בתל אביב היוותה מעין אזהרה ואיום לש־מיר. לוי קרא לשמיר ליטול את הפיקוד על התנועה ולהוביל אותה במהירות לכינוס המושב השני של הוועידה, [illegible] צירים מכל המחוזות והסיעות בתנ־ועה. דיבר לוי בהתרגשות על הנ־סיונות שנעשו ונעשים לחסום את דרכו לקודקוד הפירמידה.

וכך התריס לוי כלפי שמיר: "לא תצליחו להביא לליכוד תנועת החרות בדרך של החלשת דוד לוי, ולא תצליחו לחסום את דרכי. עבדתי קשה להגיע למה שהגעתי, ואתם מנסים כיום למנוע מחברי הוועידה לומר את דעתם. אין לאף אחד זכות ויכולת להתכחש למעמדי ולהכתיב הרכב מוסדות בניגוד לרצונם של רוב חברי התנועה".

הטור השלישי / לילי גלילי

כהן מגייסת את חריש נגד זמיר

ח"כ גאולה כהן ידועה כמי שמונעת במעשיה על־ידי דחפים עליונים, הגורמים לתחושה כל־שהי של דחיפות במילוי שלי־חותה. גם הפעם פעלה כהן מהר. רק עזב יצחק זמיר את משרתו, וכבר נזדרזה לפעול לחיסול כמה חשבונות שהיא מנהלת עמו זה מכבר. במכתב בהול ליועץ המשפטי החדש מבקשת כהן מיוסף חריש לבדוק עבודה אי־אלו דברים הנוגעים לזמיר, כדי לדעת אם יש בהם עילה מספקת להגשת תלונה נגדו במשטרה.

וכך כותבת כהן: "אני מפנה את תשומת לבך לדברים שאמר היועץ המשפטי לשעבר, מר זמיר, אתמול בכנס בינלאומי. על כך שלא עצם הגשת התלונה שלו למשטרה בפרשת השב"כ, אלא הפרסום שלה על־ידי כלי התקשורת, הוא שגרם להד הציבורי", ועל כן הוא משבח את התקשורת. 'שבעתים קריטיים, יש לה תפקידים קריטיים'. אינני מתיימרת לשאלה אם הפרסום אכן היה מצווה או לא. אבל אין ספק שמדובר פה בפר־סום שנגרם על־ידי הדלפה,

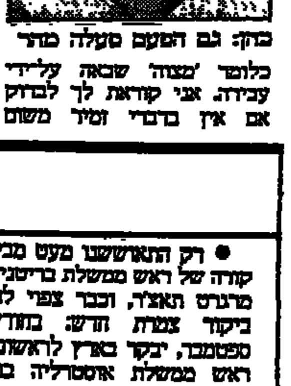

כהן: גם הפעם פעלה מהר

כלומר 'מצווה' שבאה על־ידי עבירה. אני קוראת לך לבדוק אם אין בדברי זמיר משום הצדקת הדלפות, עידוד, ולכן גם עבירה על החוק. אודה לך אם תשכילני בנושא זה בהקדם, כדי לדעת אם אוכל להגיש תלונה למשטרה בנושא".

עד כאן לשון המכתב, ולא נותר אלא לשבח את גאולה כהן על זריזותה. ביום א' נאם זמיר; ביום ב', יום עסוק לחברי כנסת פעלתנים, כבר יצא המכתב לחריש. עתה נותר רק לקוות שהיועץ המשפטי יתפנה מעט מעיסוקיו הבוערים, ובין ראיון לעיתון או צילומים לטלוויזיה ימצא גם זמן לטפל בסוגייתה הדחופה של כהן. על־פי ניסיוננו הקצר (אך המקיף) עם היועץ החדש, תימצא התשובה מן הסתם באיזה פתגם או מכמן, משהו כמו "יודע ליועץ — רועץ", או לשון נופל על לשון מסוג אחר.

מותר להן לעבוד

אין מה לומר, משרד החוץ שלנו צעד צעד חשוב לקראת המאה ה־20. לפחות בכל הקשור לנשים. עד כה, נהוג היה במשרד החוץ נוהג נוקשה, שעל־פיו נגזר על נשות ראשי הנציגויות בחו"ל לעסוק בדבר אחד בלבד: להיות יפה, ולעזור לבעליהן למלא כראוי את שלי־חותם הלאומית. התרומה האי־שית הנדרשת התמצתה כל כולה בעבודת האירוח, כחלק בלתי־נפרד מהמאבק הדיפלומטי. לשי־ליחות הנשית נקבע גם תעריף הולם: 150 ש"ח לחודש.

ההסדר שהחזיק מעמד במשך כ־40 שנה החל להתערער בשנים האחרונות. יותר ויותר נשים מצאו, שגם הסיפוק הע־מוק שבתפקיד האירוח אינו מפיצוי נאות על אובדנה של קריירה אישית. ויותר ויותר גברים בשירות החוץ, שהיו מועמדים לכהן כראשי נציגויות, היססו או אף סרבו לקבל תפקיד בשל התנגדות נשותיהן.

אך השבוע עשו במשרד החוץ צעד נועז. ועדה מיוחדת, בר־אשותו של המפקח הכללי על שירות החוץ, יצחק מינרבי, תהיה מוסמכת להתיר לנשותיהן של ראשי הנציגויות לעסוק בעבודה משלהן, בכפיפות לכמה תנאים. הראשון שבהם קובע כי תהיה זו "עבודה מכובדת". השני: שלא יהיה ניגוד אינטר־סים בין עיסוק הבעל לעיסוק אשתו. השלישי: שלא תיפגע, חלילה, עבודת האירוח בשל התמסרות יתר לקריירה האי־שית.

רק שאלה אחת נותרה ללא הסבר מספק: בכל 40 שנות המדבר של הנשים, לא התעוררה מעולם בעיה למצוא תעסוקה הולמת ומיידית לבעל שהתלווה בשליחות לרעייתו. ובכל זאת, צעד קטן למשרד החוץ; צעד גדול לנשות משרתיו.

דניס ואנטולי

דניס תאצ'ר: בזכות אשה

השגריר הבריטי בארץ סיפר השבוע כי בקבלת הפנים, שער־כה בירושלים ראש ממשלתו מרגרט תאצ'ר, נפגש בעלה דניס תאצ'ר עם נתן שצ'רנסקי. לאחר שהוחלפו דברי נימוסין מקוב־לים, העיר שצ'רנסקי באוזני דניס: "אתה יודע, לך ולי יש הרבה מן המשותף. שנינו נמצ־אים כאן בזכות הנשים שלנו".

אליצור מסרב להמשיך

במברק ששלח לממונים עליו בישראל לאחר בחירתו של ולד־היים, הודיע שגריר ישראל באוסטריה, מיכאל אליצור, כי הוא מסרב להאריך כהונתו בשנה נוספת. כזכור, נשקלה הארכת הכהונה של השגריר הנוכחי כאחת האפשרויות למצוא מן הסבך שנוצר. אלא שאליצור גורס, כי הפתרון הזה הוא בעצם התחמקות מפתרון. השאלה אינה שגריר ישן מול שגריר חדש, אלא אם צריך שגריר בכלל.

הנשיא סירב להיגרר אחרי הקונגרס

העמדה הדו־משמעית וה־אמיצה שנקט הנשיא חיים הרצוג, בעקבות בחירתו של ולדהיים, עוררה כצפוי תגובות מעורבות של התפעלות וביקורת. אך בירור מניעיו של הרצוג, לצאת בהכרזה ברוח שכזו, מעלה כי לא רק השיקול הפרגמטי של חשיבות יחסינו עם אוסטריה לעניין יהודי בר־יה"מ, ופעילותה לשחרור השבו־יים ואיתור הנעדרים, עמדה לנגד עיניו.

הנשיא גורס כי בתגובותיה על פרשת ולדהיים, נגררה ישראל אחרי הקונגרס היהודי האמריקאי, במקום לגבש מדי־ניות משלה. לדעתו, לא התקיים שם דיון מסודר בעניין התגובה הישראלית, וגורם חיצוני כמו הקונגרס נמצא מכתיב את רוח המהלכים של מדינת ישראל. לדעת הרצוג, הגיבה ישראל תחילה תגובה שקולה, עד להתבטאות החריפה של שמיר בראיון ל"ניו יורק טיימס", שהעלתה את התגובות על גל אחר. מאז לא היתה התגובה הישראלית אלא אוסף אקראי של התבטאויות, שלא תמיד מביאות בחשבון את העניין הישראלי באוסטריה.

בעניין זה, הרצוג הוא תלמיד של בן גוריון: השיקול הסופי הוא האינטרס של המדינה. לא לשכוח ולא לסלוח, אך לא לחבל באינטרס החיוני.

מתנת יום ההולדת

אבי פזנר: ולדהיים במתנה

מתנה מיוחדת במינה זימן הגורל בדיוק ליום הולדתו ה־48 של דובר משרד החוץ אבי פזנר: ולדהיים נבחר לנשיא אוסטריה. פזנר היה מועמד להחליף את מיכאל אליצור כשגרירנו באוס־טריה, והיה אמור לצאת לוינה כבר בשבועות הקרובים. אלא שהתפתחות העניינים טרפה גם את הקלפים האישיים: פזנר הו־דיע שהוא מסיר את מועמדותו למשרה, גם בלי לדעת אם תחליט הממשלה לשלוח בכלל שגריר חדש.

להחלטה יש גם רקע אישי: פזנר, יליד דנציג, הוא צאצא למשפחה שהושמדה בשואה. רק משפחתו הקרובה, אביו ואמו, הספיקו לצאת לבריח ב־1939, שם פעל האב להצלת מאות יהו־דים וניהל מאבק נגד הנאצים.

פזנר עצמו מכיר את ולדהיים אישית עוד מהימים ההם ב־1973, כשהוצמד לולדהיים ב־ביקורו ב"יד ושם", המתמגשים משותפים עם מזכיר האו"ם דאז. חגיגת יום ההולדת בלשכת פזנר במשרד החוץ נמהלה בעצב האישי על הבחירה.

ציתותים

● רק התאוששנו מעט מבי־קורה של ראש ממשלת בריטניה מרגרט תאצ'ר, וכבר צפוי לנו ביקור צמרת חדש: בחודש ספטמבר, יבקר בארץ לראשונה ראש ממשלת אוסטרליה בוב הוק.

● לרשת הטלוויזיה סי. בי. אס, היה בעבר בארץ כתב בשם דן רביב. רביב ההוא עשה היס־טוריה, כשהיה לעיתונאי היחיד שתעודת הכתב המקומית נשל־לה ממנו בשל עבירות צנזורה. מאז חלפו כשבע שנים, ודן רביב נוהג לשוב לארץ מדי פעם למקומו־תיו לביקורים כמעט חשאיים. כמעט, משום שזהות השמות שבינו לבין דן רביב המקומי, מבלבלת בסודיות. גם הפעם, כשביקש יועץ התקשורת של ראש הממשלה, אורי סביר, לשוות את מועד פגישתו עם רביב האמריקאי, הגיעה ההודעה לרביב האחר, בבניין הטלוויזיה ברוממה. רביב מורגל כבר שה־תיאומים עם רביב ההוא, עוברים בדרך כלל הרמוני.

● בקבלת פנים שערך מנהל מרכז התרבות האמריקאי בירושלים, ארתור גרין, לכבוד האמנים האמריקאים בפסטיבל ישראל, נפגש שגריר ארה"ב בישראל תומס פיקרינג עם השגריר לשעבר סם לואיס. לואיס שוהה בארץ למשך כש־לושה חודשים, שבמהלכם הוא משמש כעמית מחקר במרכז דיין באוניברסיטת תל אביב. בניגוד ליורשו בתפקיד, הסתיר בכל הפרשיות האחרונות, נראה לואיס רגוע להפליא. לדבריו, הוא אכן נהנה מהסטטוס החדש, ומקדיש את רוב זמנו לספר שהוא כותב בעניינו המזרח התי־כון וישראל. הספר יהיה מוכן בעוד כשנה.

● גם הקונסול הכללי האמ־ריקאי בירושלים, מוריס דרייפר, לא נראה מוטרד מהסערות הפוקדות את ישראל ויחסיה עם ארצו. לדבריו, הכין אותו מישהו לקראת בואו ארצה, כשהשווה את הדינמיקה הישראלית לסרטו של סם גולדווין: "מתחיל ברע־ידת אדמה, ורק משם ממשיך לטפס לשיא".

● רמונה דרייפר, רעייתו של הקונסול הכללי, תורמת תרומה משלה. במסגרת הפרוי־קטים שנטלה על עצמה, היא מנסה להפגיש ישראלים ופלש־תינאים במסגרות חברתיות. כך ארגנה כבר בעבר תערוכת עתיקות שהפגישה מאות, ועתה היא שוקדת על ארגונה של תצוגת ריקוד. היענותם של הישראלים למפגשים עולה כרגע על זו של הפלשתינאים.

● הצגה מיוחדת של הסרט "שתי אצבעות מצידון" נערכה בבית ראש הממשלה לבקשת איב מונטאן. בהקרנה המיוחדת צפה גם נתן שצ'רנסקי. בקבוצת הצלמים של יחידת דובר צה"ל, שבאה להנציח את האירוע, היה גם הצלם ג'ורג'י, המגלם בסרט את תפקיד אחד הדיילים. בהקר־נה קודמת בפני ראש הממשלה, אמר פרס "כי זהו בוודאי שחקן מקצועי"; הפעם היה ג'ורג'י נבוך, ובסופה של ההקרנה לחץ מונטאן הנרגש את ידו, ושיבח את משחקו.

מעוניין לבקר במזרח הרחוק?

בתאריך 17.7.86 ובחודשים ספטמבר־אוקטובר יתקיימו בחסותנו סיורים מרתקים, בלווי מודרך ע"י מומחים למזרח הרחוק. הסיורים מונהלים בסיוע גופים מיפן. מספר המקומות מוגבל. (ההרשמה על בסיס "כל הקודם").

מידע נוסף: במשרדי המרכז לקשרי תרבות, מדע ותיירות יפן־ישראל (טל: 03-5461529), ובמשרד הנסיעות הנבחר (03-440287) ובמשרד הנסיעות הנבחר (גורדון טורס, טל: 03-248293).

המרכז לקשרי תרבות מדע ותיירות יפן־ישראל

אוניברסיטת תל-אביב

כנס איטליה יודאיקה

על הנושא:

"היהודים באיטליה בין תקופת הגיטו לאמנציפציה הראשונה", בהשתתפות מרצים ידועי שם מן הארץ ומחו"ל.

מושב הפתיחה: יום א', 15.6.1968, שעה 20.30

במעמד ה. מ. שגריר איטליה בישראל, מר ג'יובאני דומיניידו.

לאחר הטכס:

פתיחת התערוכה "איטליה יודאיקה" בבית התפוצות, ולאחריה קבלת פנים.

הרצאות ודיונים:

יום ב', 16.6.1986, עד יום ה', 19.6.1986.

בשעות 09.00־13.00 ו־15.00־18.30

בנין בריטניה, אולם 14, קמפוס אוניברסיטת תל־אביב, רמת אביב

ההשתתפות אינה כרוכה בתשלום

הציבור מוזמן

לקבלת פרטים־טלפונים: 420676, 03-417291

משרד המשפטים — לשכת עורכי הדין

משפט עברי

סמינריון בדיני חוזים

יום ה'־מוצ"ש, 19־21.6.86, בית הארחה נוה־עציון

דברי פתיחה: מר יוסף חריש היועץ המשפטי לממשלה

יושב ראש: מר יצחק טוניק מבקר המדינה

מרצים: השופט דב לוין בית המשפט העליון; עו"ד יצחק מירון — הנושא: כפייה ועושק; הרב יואל בן־נון — הנושא: "שלטון החוק" – צו אלוקי או הסכמה חברתית

מנחים בסדנאות: ד"ר אליאב שוחטמן, המכון לחקר המשפט העברי, האוניברסיטה העברית; עו"ד אריה אדרעי, המכון לחקר המשפט העברי, האוניברסיטה העברית

סיכום: מר מאיר גבאי, מנכ"ל משרד המשפטים

פרטים והרשמה: משרד המשפטים 02-270266

הסמינריונים הבאים:

דיני שומרים — 17־19.7.86, מלון הגלילנד, ירושלים

דיני עונשין — 28־30.8.86, מלון לרום, ירושלים

האוניברסיטה העברית בירושלים

מלגות הצטיינות מיוחדות לתלמידים מצטיינים לתואר ראשון ולתואר שני

במטרה לעודד הצטיינות בלימודים החליטה האוניבר־סיטה העברית בירושלים לפתוח מסגרת מלגות מיוחדת לתלמידים מצטיינים. העידוד לתלמידים במסגרת זו יתבטא במלגות הצטיינות, במקומות מובטחים במעונות הסטודנטים ללא תשלום ובאתגרים אקדמיים.

תלמידים מצטיינים לתואר שני, במסגרת זו יהיו זכאים ל:

– מלגה מלאה בגובה מלוא שכר הלימוד
– מלגת מחיה מלאה ל־12 חודש
– העסקה כעוזר הוראה/מחקר בהיקף של עד 1/2 משרה ל־9 חודשים (בהתאם לצרכי הפקולטה).
– דיור חינם במעונות הסטודנטים בחדר ללא שותף.

המועד האחרון להרשמה ללימודים לתואר שני הוא 31.8.86.

פרטים נוספים על כללי זכאות וסדרי הרשמה ניתן לקבל במזכירויות לעניני תלמידים בפקולטות השונות.

היקף המלגות לתלמיד מצטיין לתואר ראשון יהיה עד למלגה בגובה מלוא שכר הלימוד ותוספת דיור חינם במעונות הסטודנטים בחדר ללא שותף.

פרטים על הרשמה מאוחרת לתואר ראשון ניתן לקבל במשרד לקבלת תלמידים, בנין פרנק סינטורה, הר הצופים.

אוניברסיטת בר־אילן

המכון לחקר השואה

בשיתוף עם יד ושם – רשות הזיכרון לשואה ולגבורה

הכנס הבינלאומי על היהדות הדתית וההגות הדתית בשואה ולאחריה

במימון הקתדרא לחקר השואה ע"ש אברהם ואסה שפיגל

כ"ט־י"ב בסיון תשמ"ו/16־19 ביוני 1986

יום ב', ט' בסיון (16 ביוני)
9.00 הרשמה
9.30 מושב א': פתיחה
11.30 מושב ב': חקר היהדות הדתית בשואה, מטעותיה ובעיותיה
15.30 מושב ג': היהדות הדתית בגרמניה תחת השלטון הנאצי

יום ג', י' בסיון (17 ביוני)
9.00 מושב ד': חיי קיום דתיים בימי השואה
15.00 מושב ה': חיי קיום דתיים בימי השואה (המשך)

יום ד', י"א בסיון (18 ביוני)
9.00 מושב ו': המנהיגות הדתית
15.00 מושב ז': מאמצי הצלה
17.30 מושב ח': היהדות הדתית בשארית הפליטה

יום ה', י"ב בסיון (19 ביוני)
9.00 מושב ט': הגות דתית בתקופת השואה
14.30 מושב י': העולם היהודי לאור השואה [illegible]

הכנס יתקיים באולם [illegible]

הציבור מוזמן

פרטים נוספים במזכירות המכון [illegible]

על חומותיך הפקדתי חרדים

מאת נדב שרגאי

במוצאי שבת לפני שבועיים ניתן האות מבתי אונגרין ב״ים למה שהלך והתעצב בינתיים לכעין מרי אזרחי חרדי

סטטיסטיקה

104 תחנות אוטובוסים הוכלו בירושלים במתקפה הראשונה של שנת 1986. 48 מתוך התחנות, מתוכן שש ביום שלישי האחרון לפנות בוקר. האחרות נופצו או הוסטו בצבע. מחיר כל תחנה 3,500 דולר. עשרות כלי רכב נרגמו באבנים, כאשר חלפו בתוך שכונת מאה שערים.

הסלמה בשבועיים האחרונים מצאה את ביטויה בהתנכלויות למכוניות משטרה: בקבוק תבערה שפגע באחת הניידות לא התפוצץ, סלע כבד הודרר לעבר מכונית משטרתי. חלקו היומי נמצא ובכס לא נפצע איש מהשוטרים. זה 65 יום, כמעט באופן רצוף, אין במאה שערים תחבורה ציבורית. "אגד" אינו נוסע עוד בנתיב מסוכן זה, לאחר שגם האוטובוסים ולא רק התחנות, היו יעד לזעם החרדי. מכוניות איסוף האשפה של עיריית ירושלים לא פינו השבוע זבל מהשכונה, גמול על הצתת 56 מיכלי אשפה מאז ל״ג בעומר. היה גם מי שדאג להציף השבוע את מוקד המשטרה בהודעות שווא על פריצות, שריפות ובעיקר חפצים חשודים. המשטרה הגיעה למאה שערים ולשכונות הסמוכות לה ומצאה במקום חרדים המציקים לאנשיה.

בכל ההפגנות האחרון נעצרו כ־70 איש. 40 הובאו לפני שופטים, היתר שוחררו, אם מחוסר הוכחות ואם כתוצאה מטעויות בזיהוי, שהיו אגב נפוצות מאד. ירושלים היתה המוקד שהקרין אל החוץ. אנשי העדה החרדית עמדו בקשר טלפוני רצוף עם אחיהם בשפלה, ובאמצע השבוע נפרצו תחנות או אורגנו הפגנות בבני ברק, בפ״ת, באשדוד, באשקלון, בת״א ובסוף השבוע אף בצפת.

אופן ההתארגנות

במוצאי שבת לפני שבועיים ניתן האות מבתי אונגרין, בתוככי מאה שערים למה שהלך והתעצב בינתיים לכמעין מרי אזרחי חרדי. מטה הפעולה בירושלים הונהג על ידי זקנים מראשי העדה וביניהם הרב יצחק גוטפרד, הרב הלל שלזינגר, הרבנים אליעזר הולמן ברייל (שניהם עומדים בראש "משמרת הצניעות") ורבנים נוספים. רוב הפלגים באגף הקיצוני של הרחוב החרדי בירושלים, מיוצגים במטה. ניתן למצוא שם את נציג ישיבת חסידי סאטמר, בראשות הרב משה פריינד (400 תלמיד), נציג של ישיבת תולדות אהרן, בראשות הרב אברהם קסאן (כ־1,000 תלמיד), נציג מישיבת דושינסקי, בראשות הרב משה דושינסקי (200 תלמיד) ונציגים משתי ישיבות נטורי קרתא — "תורה ויראה", בראשות הרב חיים קצנלבוגן (100 תלמיד) וישיבת קהל יראים, בראשות הרב אורי בלוי (כ־100 תלמיד).

כמעט כל יום התכנס המטה בדירה אחת בבתי אונגרין וכמעט בכל פעם — שהתכנס, עשה אברכים, שהיבלו־למחות בתוקפה. אברך שביקש להתגרב, הביא בהוראת הרבנים אישור מאשתו על הסכמתה למעשיו, שכן "שלום בית מעל הכל". אחדים מהמתנדבים יצאו לפעולותיהם עם שקית הטלית והתפילין בידיהם, כדי שישמשו אותם בבית המעצר, תוך ידיעה ברורה, כי יעצרו.

מאחורי ההתארגנות הראשונית לא עמדה ההנהגה הרשמית של העדה החרדית אלא פעילים ממשמרות הצניעות, מיסודה של ישיבת תולדות אהרון. לפני כחודש עבדו פעילי המשמרת בין הישיבות השונות רשימה של מתנדבים לפעולות המבוצעות עתה. במשך הזמן נגררה העדה אחר היוזמה, כשמעל לכל עמד מכתבו של הרב וייס, אב בית הדין של העדה החרדית לעצורים: "אשריכם שזכיתם לקדש שמו של הקב״ה בעולם ונתפשתם על דברי תורה, שבצעתם תמונות תועבה בחוצות ירושלים עיר הקודש". השלב השני בתכנון המאבק טרם הוצא אל הפועל: יש כוונה לנהל מלחמה כלכלית נגד חברות פוסטר מדיה ושלטי עבודי. מדובר בחרם על כל מי שיפרסם מודעות באמצעות חברות אלו, חרם, שבו יטול חלק כל הציבור החרדי, משתו נוסח החרם העדתי על כלל בפרשת בני חמת, תאריך תחילת החרם — 15 ביולי. אלא אם ייכבשו שתי החברות קודם לכן ויסירו את שלטי הפרסומת, בכל הארץ ולא רק בירושלים.

הגיבור הציבורי

הרוב הדומם ברחוב החרדי היה מעדיף שקט ושלווה על פני מאבק ומלחמה. מהתבטאויות שונות, שלא לציטוט, בעיקר של סתם עמך, ניתן ללמוד ללא קושי על הלך רוח זה. ההנהגה הפוליטית הרבנית של הפלגים השונים בציבור החרדי מגלה לעומת זאת פעילות מתמדת והעיתונות החרדית מטעם, מתגייסת למאבק בתחומים ברורים. "יתד נאמן" השווה את עצורי ההתנגדות לאנוסי האינקויזיציה בספרד. השבוע כתב "המבשר החרדי", בטאון בעלזא, כי "אפשר לקבוע ברורות שמשטר הדיכוי הישראלי מרושע יותר מן הסובייטי יחסית לחומרת המעשה". הבטאון גם דיבר על "עקב בישראלי", ועל "משטר האימים, הזוהם הרשע והדיכוי" . . .

מעגל התמיכה במשתוללי ההפגנות גדל עוד יותר השבוע, עם פרסום מודעת התמיכה של הרבנים שך, אלישיב ואויערבך במעשים. שך מנהיג את ש״ס ואת הזרם הליטאי באגודה. לעומת זאת, רועמת שתיקתם של הפלגים החסידיים הגדולים במאבק האחרון. הרבי מגור, הרבי מלובביץ׳, מנהיג חב״ד, ופלגים חסידיים נוספים, לא פרסמו הודעות תמיכה או עידוד למעשים. דרכם היא, כפי שהבהירוה שוב השבוע, במסורת הבעש״ט. דרך אהבת ישראל והשפעה באמצעות האור ולא באמצעות המקל.

פעילות מתוכננת בחו״ל

30 אלף יהודים הפגינו בניו יורק ביום א׳ האחרון, במשך כשלש שעות מול מלון "ואלדורף אסטוריה", שבה שראש עיריית ירושלים טדי קולק נשא במקום נאום. האדמו״ר מסאטמר היושב בניו יורק ביקש פגישה עם הנשיא רייגן, ואילו הבד״ץ בירושלים ביקש מארגון אמנסטי לברר את מצב העצורים. לאור טענות על התעללות בהם. הבד״ץ גם פנה לשגריר ארה״ב בישראל וביקש להעיד עימו. החרדים בחו״ל מתכננים לפנות לתורמים דתיים למגביות ולבונדס, כדי לנסות לשכנעם לא לתרום עוד כספי לישראל עד אשר יוסרו "תמונות התועבה" מרחובות המדינה ועד שישוחררו כל העצורים. במקביל הוקמו משמרות מחאה, שיולדו פעולתן בימים הקרובים ליד שגרירויות ישראל בארה״ב, קנדה, בלגיה, אנגליה ושוויץ וכן ליד האו״ם.

תולדות אהרון

...בלבוש המוצנע הם בקפוטה... שוטרי ירושלים מכנים אותם "הזברות", רמז לתלבושתם — חלוק פסים מאורכים בשני צבעים. הרוב המכריע של העצורים הם בני ישיבת תולדות אהרון, מבצר הקנאות, הפלגים והכבשים לעצמם מעמד מכריע בתוך העדה החרדית. 2,000 איש מונה החסידות הארץ ישראלית הקיצונית הזאת, אשר להבדיל מחסידויות אחרות התפתחה כאן ולא בחו״ל. האיסור המוחלט על יציאה מירושלים, שהוטל על אנשי תולדות אהרן לפני עשרות שנים, שוב אינו בר תוקף. למרות זאת, לא ייצא איש תולדות אהרן מירושלים לתקופה של למעלה משלושה ימים וגם זאת רק באישור האדמו״ר הרב אברהם יצחק כהאן.

את החסידות הזאת ייסד הרב אהרון ראטה בהונגריה והיכר לה תקנות משלו. בתקנה מספר 1 של ראטה נאמר, כי הדבר החשוב ביותר הוא האחדות: אסור לריב בין החברים ואסור חס וחלילה שיפסיקו לדבר האחד עם השני. חבר שלא ידבר עם רעהו שלושה ימים יורחק מן החבורה. המקור לכתונת הפסים שלובשים כל אנשי תולדות אהרון (כתול ירקרק לימי חול והזב לבן לשבתות) הם ארצות ערב. עד היום מגיע חבר למאה שערים דרך סוחר ערבי בעיר העתיקה. הרעיון מאחורי הבגדים היה להשתלב במרחב הירושלמי.

כאשר נפטר ראטה, שנה לפני קום המדינה ניצח בנו, הרב כהאן, במאבק הירושה. החתן נאלץ לעזוב לבני ברק והקים בה חצר קטנה בשם "שומרי אמונים", הנחשבת עד היום ליריבה הגדולה של תולדות אהרן. החיים בתולדות אהרון סובבים סביב האדמו״ר ומגיעים לשיא בערב שבת, כאשר מתכנסים כולם לעשות את ה"טיש" (שולחן) המפורסם עם האדמו״ר. הרב כהאן נכנס בליל שבת סמוך לשעה עשר בלילה, כשהוא עטוף בגדי לבן וחסידיו עומדים ליד השולחנות ושרים את "שלום עליכם". בדרך כלל יגישו לרבי דג, גדול ושלם. הרבי ידאג להשאיר מן הדג וכאשר יתן את האות לסיום סעודתו הוא, יטול הגבאי את הצלחת ויניח אותה בצד. זה יהיה גם האות להתנפלות החסידים על השיירים. ברוב החסידויות אין "הטיש" נערך עוד. רוב אנשי תולדות אהרון הינם כותבי סת״ם וסוחרים בתפילין.

"התפשטות תוך הסתגרות"

זו כותרת מחקר של יוסף שלהב ומנחם פרידמן, על הקהילה החרדית בירושלים. מי שיעיין בחוברת מס׳ 15 של מכון ירושלים לחקר ישראל, שם מופיעים הדברים, יבין מה מתרחש כיום בירושלים. שלהב ופרידמן היו כמעט נביאים בעירם: קצת פחות משליש של תושבי ירושלים 90,000 איש מוגדרים כחרדים המתגוררים בשכונות הומוגניות. מבחינת הרכב האוכלוסיה, והיינו — שכונות שאינן מעורבות. קצב גידול האוכלוסיה החרדית בירושלים, מהיר ביותר ומשקלה במערך העירוני גובר מידי שנה. גבולות איזור התיישבות החרדית מתרחבים לכוון צפון מערב. לציבור הזה, בעל הריבוי הטבעי הגבוה נדרשות בין 500 ל־700 דירות בשנה. שכונות הבוכרים, בית ישראל, מקור ברוך, סנהדריה, רוממה, גבעת שאול וקרית משה הלכו והתרוקנו בשנים האחרונות מתושביהן החילונים. באחרונה נפתח תהליך כזה גם בשכונת רמת אשכול. החוקרים פרידמן ושלהב כתבו על החברה החרדית בכלל ועל זו שבירושלים בפרט, כי היא "מאופיינת בכך, שהיא מבקשת להבדיל עד כמה שאפשר מן החברה הסובבת אותה...האיום הפוטנציאלי הנובע מן הסובב נתפס כהולך ומתחזק על רקע התפתחותה של תרבות צריכה נהנתנית, מודרנית, המסתייעת בכלי תקשורת המהדרים בעוצמה רבה לתחום הפרט והתפשטות של תפיסות מתירניות באשר ליחסים שבין המינים".

עקרון ההתבדלות, קבעו שני החוקרים לפני מספר חודשים, "מקבל בתוכו סתירה פנימית מהותית: מצד אחד זוהי חברה שהבסיס הכלכלי העיקרי שלה, נשען על מתן שירותים כלכליים, מוגדרים חולקים, באוכלוסיה הסובבת. עובדה זו מחייבת את בני החברה החרדית לקיים יחסי חליפין כלכליים ואינטנסיביים עם החברה הסובבת. כתוצאה, מכך הפכת החברה החרדית לתלויה במרבית צרכיה בחברה האחרת".

"מצד שני רואה החברה החרדית את החברה האחרת כמאיימת ועל כן מבקשת להבדל ממנה בדילות מקסמאלית...לפיכך הקיום החרדי בעיר המודרנית הוא קיום מאויים על ידי תרבות הבילוי המודרני, התפסת כבעלת פוטנציאל של פיתוי מתמיד לבני כל פרט ופרט. מצב זה מחייב מודעות מתמדת ל'סכנות' ופיתוח מנגנוני התגוננות שונים ומורכבים, הוא יוצר מערכת יחסית דיאלקטיים של איום ותלות בין החברה החרדית והעיר המודרנית".

כשליש מתושבי ירושלים הינם חרדים. כשליש נוסף מגדירים עצמם כדתיים או מסורתיים. חלק גדול מהציבור החרדי, שאינו מכיר במדינה הציונית, נמנע מלקחת חלק בבחירות למועצת העיריה.

בסקר שירותים שנערך באחרונה ע״י חנוך סמית (המומן ע״י עיריית ירושלים) הגדירו עצמם 60.9% מתושבי ירושלים כדתיים, חרדים או מסורתיים. 22% חשבו, כי הבעיה החמורה בירושלים הינם יחסי ערבים יהודים. 43.9% חשבו, לעומת זאת, כי יחסי דתיים וחילונים הם החמורה בבעיות ירושלים כיום.

כוכב יאיר: המתיישבים עשו עסקה כדאית ביותר (צילום: רומן פריסטר)

כוכב במאה מיליון דולר

מאת רומן פריסטר

הרחק מזרקורי העיתונות ורחוק מפיקוח ציבורי תקין הקימו צעירי חרות יישוב לתפארת. כוכב יאיר שוכן בתוך גבולות הקו הירוק, "בסביבה עויינת של כפרים ערביים"

כוכב חרש דרך על אדמתנו ושמו בישראל — כוכב יאיר. הרחק מזרקורי הריווח העיתונאי ועוד יותר רחוק מעינו הפקוחה של הציבור, הקימה קבוצה של צעירי חרות יישוב קהילתי חרש. מזרחית מכפר טירה שבמשולש, על קרקעות המדינה הנושקות לקו הירוק, נבנו עד כה 570 וילות, ועד סוף 1989 יגדל מספר הבתים ל־1,200. בראש הפרויקט העצום, המגלגל בין 80 ל־100 מיליון דולר, עומד חבר הכנסת מיכאל איתן. חלק מההחלטות, גם העסקיות והתקציביות, נתקבל בחוג המצומצם של אנשי שלומו, מבלי ש־570 המשפחות, שיגורו בכוכב יאיר כבר בחודשי הקיץ, זכו בריווח שוטף, ובלי שהיתה להן השפעה אמיתית על אופיו העתידי של היישוב. במקרים מסויימים, אומר בגלוי ח״כ איתן, "נתקבלו ההחלטות תוך התייעצות ביני לבין האלוהים בלבד".

הקמת היישוב לא היתה בבחינת מבצע חשאי, ובכל זאת מעטים בלבד ידעו על קיומו. באסיפת הדיירים אשתקד קרא עורך־הדין מינקוביץ׳, היועץ המשפטי של האגודה השיתופית המקימה את כוכב יאיר, ובעצמו בעל נכס ביישוב החדש, שלא להרבות בדיבורים מפאת הסכנה של עינא בישא. ח״כ איתן מסביר את טיפול המדיניות בר־צנע להימנע מפרסום כל עוד לא הושלמה בניית הבתים והמבנים הציבוריים. תהיה הסיבה אשר תהיה, למודעו לכוכב יאיר, מרחק של "עשר דקות נסיעה מכפר סבא", צפויה הפתעה גדולה: על הגבעות, שכולן אדמת טרשים, צצות מאות בתים: כבישים נפרצו לכל הכיוונים וכבר עלו על הקרקע הדחפורים המיישרים אותה לקראת בניית 230 בתים נוספים. לכל בית גג רעפים אדום, וסביבו גינה של 500 עד 700 מטרים רבועים. מחיר כל יחידה כ־80 אלף דולר. באחרונה ישלמו העבודות בהקמת בית הספר והמרכז המסחרי. בעתיד הרחוק יותר יפתח גם קאנטרי־קלאב מפואר...

"אילו היה עלי לפעול בתנאים לכללי הצורמות המקובלות בארץ, לא היה הפרויקט הזה קום עוד היום, ובוודאי לא בפרק זמן כה קצר", טוען איתן. "למרות מנסיון יישובים אחרים שנתקעו באמצע הדרך בגלל חוסר יכולת לאכוף החלטות. התחנותי את האנשים על "ייפויי־כוח בלתי־חוזרים המעבירים את כל הסמכויות לידי. אני מודה שאילו בקשו ממני להתחם על התחייבות כה מרחיקת־לכת, הייתי מסרב. אבל האנשים נתנו בי אמון — ותחמו. המקרה של כוכב יאיר מוכיח כי יעילות ופיקוח ציבורי עומדים בסתירה ולפעמים צריך לבחור באחד מהם".

מי שמכיר את סבך הביורוקרטיה הישראלית, את הקושי לקבל החלטות חשובות בפרק זמן קצר, ואת המציאות שבה שיחה בארבע עיניים עשויה לקדם כל פרויקט בצורה יעילה יותר מדיונים מתישים באסיפות כלליות, אינו יכול להתעלם מכך שדווקא חבר־כנסת גורס צורת ניהול שאין בה ריווח ופיקוח שוטפים. אין איפוא לתמוה על כך שלמספר רב של המשתכנים התחושה שהם שבויים בידי הנהלה כל־יכולה הפועלת על דעת עצמה, בלי לשאול את פי חברי האגודה ובלי לתת לה דין־וחשבון מפורט על מעשיה.

ועדת הביקורת של האגודה השיתופית קבעה מפורשות כי למרות שהתקנון מחייב להגיש את התקציבים לאישור האסיפה הכללית, "עד כה לא הובאה הצעת התקציב לאישור, לא בפני האסיפה הכללית ואף לא בפני מזכירות האגודה... בהיעדר תקציב לא הצליחו ראשי הוועדה של ועדת הביקורת לערוך בדיקה של השימושים בכספים והתאמתם לתכנון". בגוף המסמך העיקרי הזה עמדה ועדת הביקורת על שורה ארוכה של ליקויים בניהול תקין, החל מניגוד האינטרסים לכאורה בין היות מר אלדור בוקשטן חבר יותר בכל סכסוכי הבנייה ובין חבר במועצת המנהלים של רסקו, המקימה בכוכב יאיר מספר רב של בתים, וכלה בסדרי עבודה משובשים במזכירות, שהיא גם דירקטוריון האגודה. הדו״ח הוגש לא נמסר לידי המשתכנים לפני האסיפה הכללית, שהתכנסה ב־4 ביוני, וכך מנעו ח״כ איתן וקבוצתו דיון ציבורי במחדלים המיוחסים להם. לדבריה, תיאמר הדיון הזה במושב שני של האסיפה, ב־28 ביוני.

* * *

הבניות היחידים להנופה בפיתוח המהיר של כוכב יאיר רשומות כלכלה על שמו של מיכאל איתן. עד להיבחרו לכנסת ברשימת הליכוד שימש מנכ״ל החברה שהקימה האגודה השיתופית לצורכי ניהול העסקים. מאז הבחירות עליו להסתפק בכהונת של יו״ר הדירקטוריון ובתפקיד של יועץ. אולם, לדבריו, שום דבר אינו זז בלי הסכמתו. "מן ההתחלה חיפשתי דרך להגשים את תקוות כזוגותי כיו״ר צעירי חרות, הגעתי למסקנה שהקמת יישוב ברוח הציונות של שנות השמונים, בקוטר 35 קילומטר מתל־אביב, היא הדרך הנכונה מכולן", מסביר לנו איתן. "תחילה רצינו להתגורר בשומרון, אך לא נמצאו קרקעות במרחק סביר מתל־אביב. אמנם קיבלנו הצעות מפתות, ביניהם גם משומרתים בשכם, אבל סירבנו להיכנס להרפתקה. שלא הבטיחה רישום נאות בטאבו. את האדמה בכוכב יאיר הכרנו ממנהל מקרקעי ישראל, שערך את התכנון הראשוני של המקום, ואף השאיר משבצת אחת לרשות הסוכנות היהודית".

המשבצת הזאת היתה בינתיים לאדמת מריבה. הסוכנות היהודית היתה אמורה להקים במקום מצפה ל־45 משפחות. הפרויקט עשה דרך ארוכה ממצפה שנשא את שמו של פנחס ספיר עד שהיה ליישוב גדול על שמו של יאיר שטרן. כיום מתנהל מאבק מתיש בין 15 המשפחות שהתיישבו במצפה לבין הזהות של כוכב יאיר. במאבק הזה כל האמצעים כשרים: לאחרונה הודחה מזכירות האגודה השיתופית לסתום את צינורות הביוב של אנשי המצפה בטענה שהם עוברים בשטח הציבורי של כוכב יאיר. עוד לפני־כן נמסר למתיישבי המצפה כי ילדיהם לא יוכלו ליהנות מיום לימודים ארוך שיונהג בבית הספר המקומי כל עוד לא יצטרפו לאגודה ולא ישאו בעול ההוצאות הכרוכות בהצטרפות זו. אנשי המצפה, שלא חלמו על יישוב בסדר־גודל של כוכב יאיר, מתקשים לעמוד בדרישות התשלומים הללו, הנאמדים באלפי דולרים.

לקבוצה הראשונה של צעירי חרות — כ־150 משפחות — הצטרפו במשך הזמן שלוש קבוצות נוספות, כולן בברכת אריאל שרון כשר החקלאות ושל מנחם בגין, כשהיה עדיין ראש הממשלה. אולם מיכאל איתן מדגיש את הסתייגותו מכל השתייכות מפלגתית או תנועתית. הוא מסביר: "חלמתי על יישוב קהילתי שיהיה מבוסס לא רק על איכות חיים גבוהה, כי אם גם על העיקרון של סובלנות הדדית. כ־26 אחוז מהמגורשים הוקצו למשפחות דתיות. אך דרשנו מכל משפחה כבאת הצהרה שלא תנסה לשבש את אורח החיים הרצוי למשתכנים החילוניים. מן הצד השני דרשנו התחייבות להתחשב בצורכי הציבור המסורתי. כמו כן פתחנו את כוכב יאיר לפני כל משפחה שהוגלת בזכות היהודים להתגורר בכל מקום ברחבי ארץ־ישראל".

ח״כ איתן אומר כי הניהול היעיל הוריד את הוצאות הפיתוח והבנייה. התקנון אוסר על המשתכנים להתקשר ישירות עם קבלני הבנייה. את המשא־ומתן מנהלת בשמם אך ורק המזכירות, והיא אשר חותמת בשמם על החוזים. עתה החליטה המזכירות — שוב, בלי לשאול את פי בעלי הדבר — להוסיף לקבלני הבנייה 2,000 דולר ליחידה מעל המחיר המוסכם בחוזה. התוספת הזאת (כפול 570 — 1.14 מיליון דולר) מעורר התמרמרות בקרב החברים. "נתרוק שו תשלם כי חתמנו על ייפוי־הכוח, ואין לנו ברירה אלא להשלים עם החלטתו של מיקי איתן", אמר לנו אחד המשתכנים.

אין ספק שלמרות התוספת הזאת עשו המתיישבים בכוכב־יאיר עסקה כדאית ביותר. לכדאיות זו תרם, בין היתר, מחיר הקרקע. תחילה אמד מנהל מקרקעי ישראל את מחירה של דונם אדמה בעשרות אלפים דולר. התחילה הזמינה הערכה נגדית אצל שמאים פרטיים, שבחישוביהם הביאו בחשבון גורמים כגון "כל הכפרים הערביים המקיפים את המקרקעין הם מוקד לפעילות לאומנית־חבלנית, ופלילית ומצטיינים בעוינותם ליישוב היהודי". זוהי האשמה קולקטיווית חמורה מאד כלפי תושבי הכפרים האלה, החיים בשטחה של מדינת ישראל ומחזיקים באזרחות ישראלית. אך נראה שהנימוק עשה את שלו, כי מנהל מקרקעי ישראל הסכים להמיר 40 אחוז ממחיר האדמה להלוואה מדורגת, שתיהפך למענק בתום חמש שנות התגוררות. דרך אגב, את הרכב האוכלוסיה שתאייש את המקום קבעה ממשלת הליכוד בישיבת ועדת השרים לענייני התיישבות, ב־17 ביולי 1980, כשהחליטה כי הסביבה העויינת תחייב איכלוס המקום על־ידי "מתיישבים בעלי תודעה לאומית". מיותר לפרש מיהו בעל תודעה לאומית בעיני שרי הליכוד.

* * *

איתן ואנשי שלומו המרכיבים את המזכירות נבחרו לכהונה של שנה אחת. השנה חלפה, אך נושא הבחירות כלל אינו עומד על סדר יומה של האסיפה הכללית הבאה. איתן הסביר לנו שעם איכלוס 570 הבתים הראשונים, בחודשי יולי, אוגוסט ... האגודה ... המשתכנים של שלב א׳. "להשתדר אותם מעבירות". היא תמשיך לפעול רק כלפי שלבי הפיתוח האחרים.

ח״כ איתן: "אני מעוניין להעביר בהקדם את ניהול העניינים לידי מועצה מקומית. ליישוב מסוג חדש דרושה מועצה מסוג חדש. מועצה שאין בה ביורוקרטיה, אין בה קביעות, ויש בה הבנה רבה לאיכות החיים". אך כאשר מדבר ח״כ איתן על מועצה שאין בה קביעות, אין הוא מתכוון לעצמו ולאנשיו. כששאלנו האם יש לו סיכוי סביר להיבחר למועצה מהסוג החדש, ענה ללא היסוס: הבעיה הזאת אינה קיימת. המועצה הראשונה בכוכב יאיר תהיה מועצה ממונה.

הקרב האחרון של אנשי המחתרות

מאת אוד גנגר

שלושים ושמונה שנים אחרי, טרודים אירגוני ותיקי המחתרות במאבק על הוכחת ראשוניותם וצדקת דרכם

הזיכרון הוא, עדיין, מי הקים את המדינה. שלושים ושמונה שנים אחרי, טרודים אירגוני ותיקי המחתרות במאבק על הוכחת צדקת דרכם. קוראים כל עיתון בזוכרים מגילות, קמים להגן על כבוד מורשתם כשהם חשים שאחרים מתגדרים בנוצותיהם שלהם. כולם חשים חוסר נוחות ממה שמתרחש כיום במדינה, תחושה, המובילה אותם להתרפק על עברם. הם גם חשים כאילו הם נמצאים תחת איום: איום הזמן החולף והמטשטש את שעשו אז, במחתרות: איום משכתבי ההסטוריה, שהם, כמובן, אנשי הארגונים האחרים. כולם, אגב, משתמשים במכחיים זהים: מורשת, חינוך. מה־יודע הדור־הבא, אתגרי המדינה ורוח ההגנה/האצ״ל/הלח״י.

* * *

המהפך של 1977 הוליד את ארגון חברי ההגנה. גולדה מאיר היתה זו שנתנה את הדחיפה, האנשים הללו לקיים פגישות מזדמנות אצל ישראל גלילי. לדיון תגובה בעניני היום. משה ריבלין, יו״ר הקרן הקיימת, מונה יו״ר הארגון. הפורום הוליט להחרים את מבצע המחתרות שמנחם בגין ביקש לקיים ביום העצמאות השלושים בירושלים. אי הרוקן, ניהל מאבק סביב הרכב סידרת בולי הרוגי מלכות. דרשו לכלול שם גם את אבנר סירני חביבה רייך, ולא רק את עולי הגרדום, אנשי האצ״ל והלח״י.

עוזי נרקיס, יו״ר הארגון כיום, מתאר את הימים ההם כרוויי תחושה של תסכול. המפלגתיות של בן גוריון חיסלה, עם קום המדינה, את מסורת ההגנה. בעשרים שנות קטר משך השנים ארגונים מקומיים, אבל אלה היו יותר גופי עזרה הדדית. "היה לנו חבל שכימים הטובים לא השכילו להקים את המסגרת. עכשיו, הגיעו השנים הרזות ונותר רק לתת תגובות", אומר נרקיס.

בתוך ארגון חברי ההגנה ניכרו הבדלי הרקע. היו הראשונים, המבוגרים יותר, היו יוצאי הצבא הבריטי, היו אנשי הפלמ״ח, שהפעילו עוד קודם לכן אגודה משלהם. גם משקעי ההסטוריה הפוליטית המר אותות יותר של בוגרי ההגנה — מפא״י, מפ״ם, אחדות העבודה, רפ״י — לא תרמו. עד היום, נמצא בארגון חלק יחסי קטן יותר של מפקדים, בהשוואה לארגונים אחרים, והרבה יותר טוראים. הבכירים יותר עודם מתקשים להתפקר בצוותא, על רקע צלקות העימותים הפנימיים בימי המחתרת ובעיקר אחריהם.

בסוף 1982 התבקש עוזי נרקיס, איש הפלמ״ח, לקבל את תפקיד יו״ר ארגון חברי ההגנה. "לא הייתי מעורב ביריבים שהיו בין הוותיקים", הוא מסביר. אפילו קציר מונה נשיא הארגון. משה ארנס, שר הביטחון, אישר לארגון תקציב מועט להוצאת מזכירות ואיפשר שימוש בבית אליהו גולומב בת״א, שנרכש בעבר על־ידי חברי ההגנה ונתרם למשרד הביטחון כדי שיוחזק כמוזיאון. עיקר הפעולות ממומן בכספי תרומות ובסיוע גופים שונים ("משרדים מכל הבא ליד"). כך הוצאה חוברת ההגנה, הוקם המרכז לחקר כוח המגן באפעל, ושוקמו אתרים שונים ברחבי הארץ. עתה מבקשים לקיים קורס מורשת ההגנה במסגרת האוניברסיטה הפתוחה, ומתכוונים להוציא לכסיקון לכוח המגן בארץ.

חברי ההגנה מציינים זה שנתיים את י״א אדר כיום ההגנה, ומקיימים תדיר כנסים וימי עיון בהשתתפות חברים, היסטוריונים ותלמידים. לאחרונה היו אלה כנגרי קורס המ״פים, ועתה מתכוננים לציין את יום העשור ואת יום השנה הארבעים לליל הגשרים ולשבת השחורה.

עוזי נרקיס אומר שכל ארגון מתרפק על שנות העשרים שלו. מרגיז אותו שילדי בית־ספר אומרים "האצ״ל עשה, האצ״ל פוצץ", על פעולות שבוצעו על־ידי ההגנה. הוא מסביר, כי המצב הזה הוא תוצאה של מה שנעשה על־ידי בגין ואחר העשייה של ההגנה.

* * *

מרדכי ציפורי, יו״ר ברית חיילי האצ״ל, גורס לעומתו, כי שנות בגין בשלטון לא שינו את התמונה של הפתוח ממשקל הארגון. "בגין היה ספר ממלכתי. הוא לא ניצל את מעמדו לתת גיבוי מלא יותר להיסטוריה של האצ״ל". ציפורי זוקף לזכותו הוא, כסגן שר הביטחון, את מה שיגדיר כמניעת קיפוח הארגון בהקצבות. בית גידי ומוזיאון האצ״ל הועברו לאחריות יחידת המוזיאונים של המשרד. כשאני שואל אותו אם תפקידו בברית יאפשר לו לשבת אל השולחן הראשונה של תנועת החירות, הוא מחייך בביטול. הוועידה האחרונה הכיתה כבר למי שייכת המפלגה, ומה משקל ותיקיה.

ציפורי אגב, נבחר בניגוד לרצונו תגר הצבעתו של מנחם בגין — אולי על רקע עמדתו העצמאית בפרשת לבנון, חודשים אחדים לפני מינויו. הוא, שהיה איש שורה, מצעירי האצ״ל, התמודד מול בצלאל עמיצור, חבר המפקדה. ציפורי נוטה להסביר את הצבעתו של בגין בלויאליות שלו לאנשים שהיו קרובים אליו. בחירתו של ציפורי שמה קץ לקרע בן ארבעים שנה במשפחת האצ״ל. ארגון ראשוני האצ״ל, שקיים פעילות עצמאית משך למעלה מעשרים שנה, הוטל לפעול במסגרת ה"ברית".

כדי להבין את הדברים האלה, צריך לשוב הרחק לאחור, אל שנות המחתרת. מנחם בגין, חייל בצבא אנדרס, מגיע לארץ ומקבל את הפיקוד על הארגון הצבאי הלאומי. המפקדה מוחלפת. אהרון חייכמן (75), חבר המפקדה הראשונה של האצ״ל והמפקד מחוז ת״א, אומר כי בלב רבים נותרו שרידים למאבק הפנימי שהוביל את בגין לראשות האצ״ל. הוא עצמו פרש מהארגון. משך שנים אחדים, הוא מאשים, התעלם בגין מן האצ״ל של שנות השלושים, מן החברים שהקימו את הארגון, ביסודה והמסרום לידיו. גם כשהגיע הליכוד לשלטון, לא היו ראשוני האצ״ל בין הגבירים מכיבודים והממשרות. עובד בגין, ההיסטוריה של הארגון מתחילה ביום שבו הוצב בראשו. החברים האלה, ראשוני מפקדי האצ״ל, הקימו ארגון משלהם. אחדים, אומר חייכמן, סירבו להצטרף. "ראו בזה בגידה בבגין". משך שנים קיים הארגון פעילות עצמאית: כנסים, עצרות זיכרון. מרדכי ציפורי הצליח לשוב ולאחד את השורות, גם אם נדמה כי להסתלקותו של בגין מעל הבימה הפוליטית היה חלק לא קטן בכך.

ברית חיילי האצ״ל עוסקת כיום בעריכת אירועים, בבניין האחזקה של אנדרטאות ובהוצאת חומר כתוב. היא משתתפת בשיקום חוות שגב, אתר קורסי המפקדים של הארגון ומקימת מרכז עם הפרופ׳ יוסף נדבה, לכתיבת ספר ההיסטוריה של הארגון. התקציב המגויס לצורך זה עומד על כארבעים אלף דולר. מדברים בקיצאה בלתי־מוסתרת על עבודתה של אניטה שפירא בספרה על ההגנה.

יוצאי האצ״ל מביעים קנאה גלויה גם באנשי ההגנה והלח״י. הראשונים, הם טוענים, נהנים עד היום מעוצמתם המספרית ובעיקר מקרבתם לצלחת. לאחרונים עומדת תחושת הקירבה והמסירות של הקבוצה הקטנה.

* * *

הטיח הלבן של הבניין המשופץ ברחוב שטרן בדרום ת״א, עומד בניגוד הדר לסביבה — איזור רחוב שלמה, על גבול יפו. בית יאיר שב־תוך השנה, כולל את הדירה שבה נרצח אברהם שטרן, מדרשת הלח״י והמוזיאון הארכיון, שעתה שוקדים על הקמתם. המורשת של הימים ההם, היא כיום מכשול רציני בעבודה הזאת. במקום מועסקים כעשרה עובדים בשכר וכשניים־עשר מתנדבים. את הבית רכשו בתרומות חברי הלח״י. והוא נמסר למשרד הביטחון כדי שישופץ על ידו וישמש מוזיאון ואתר הנצחה. מעמדו של יצחק שמיר, טורחים להדגיש, לא סייע.

אבשל שפילמן, מנהל הבית, אומר כי כל אנשי לח״י, "מלבד אלה שהם שמאלנים קיצוניים כיום", פעילים באגודה להנצחת חללי לח״י והוקמת המוזיאון. "אבל אם אני צריך, אני גם את עזרתם אני מקבל". "אנחנו — הוא אומר — במקרה נשארנו בחיים, ואנחנו חייבים להמשיך לראות לעם ישראל. להעביר את המורשת של מסירות־נפש, אהבת ישראל, הקרבה עצמית".

על אחד מקירות בית יאיר — תמונות מסורבי עליה. יוצאי הלח״י מקיימים מסגרת רחבה של קשרים עם פעילי עליה בברית המועצות. הקשר הזה בשנות החמישים, כאשר אחד מיוצאי הארגון שירת בשגרירות ישראל במוסקווה. "יש לנו יחס מיוחד לאנשים שיושבים בבתי־סוהר ומסתכנים כדי להגיע לארץ־ישראל", אומר שפילמן. בבית יאיר מציגים חוברות וספרים המתורגמים בארץ ונשלחים לברית המועצות בדרכים מדרכים שונות. בין השאר, עובדים על תרגום הביוגראפיה של רפאל, שדרכה מקווים להציג בפני פעילי העלייה שם את הצורך במלחמת לבנון. משך השנים הוציאו ותיקי הלח״י יותר מעשרים ספרים אודות תקופת המחתרת. הם מציעים אותם למכירה לתלמידים המשתתפים בפעולות המדרשה. מנהלת המדרשה, אגב, היתה חברת הפלמ״ח.

* * *

כשהוליטו בברית חיילי האצ״ל לקיים אירוע לציון ארבעים שנה לתנועת המרי — אותו פסקיזמן קצר של פעילות משותפת לשלוש המחתרות, שהתפוצץ על רקע החבלה במלון המלך דוד — הבין אהרון חייכמן, יו״ר ועדת התוכנית על טהרת האצ״ל והלח״י. "התכוונו לעשות אירוע גדול בהיכל התרבות, עם מסכת על קינג דייויד, כדי להסביר פעם את האמת". אחר כך, פנו אל ארגון חברי ההגנה בהצעה שישתתפו גם הם. ההצעה נדחתה.

עוזי נרקיס אומר, שהכל עניין של פרופורציות. האצ״ל מופיע עם דברים ראוותניים, אבל כל הפיצוצים שלהם לא הגיעו לקרסולי הקמת 11 הנקודות שנתנו לנו את הנגב. "אנחנו רוב מניין ובניין, פרשו מן הציבור. היום — אני לא אומר שמגיע להם עונש, אבל לא פשוט לנו לשיר שיר של אצ״ל. אין לנו עניין בקשרים, בגלל הפרישה". בארגון חברי ההגנה אומרים, שהדי הצעות לפעילות משותפת באות מן השפה ולחוץ. שהן בגדר חיפוש אחר לגיטימציה ורהביליטציה של תורת ה"פורשים". אבשל שפילמן טוען, שאנשי ההגנה מיוסרים, מתוך תסכול ורגשי־נחיתות: "אנחנו גרשנו את הבריטים והם כתבו את ההגנה איתנו".

אז מי, בכל זאת, הקים את המדינה?

בצורת מחשבתית

מאת מרדכי ארציאלי

פרופ׳ אריה איסר טוען, כי משנות ה־60 המאוחרות חלה סטגנציה מחשבתית בנושא תיכנון המים בישראל

אריה איסר: "לעגו לחזון המים שלי"

במכון לחקר המדבר של קריית אוניברסיטת בן־גוריון בשדה בוקר, במשרד צנוע ובו תיקים אין־ספור, יושב זה 10 שנים גבר כבן־משקל וכסוף שיער, המשמש ראש המרכז לחקר משאבי מים. מומחיותו בגיאולוגיה של מי־תהום הביאה אותו לקצוי עולם, ומחקריו על בעיות מים באיזורים צחיחים ידועים במדינות רבות.

משך שנים רבות, עד למהפיכת חומייני, התגורר באיראן, שאליה הגיע מטעם ארגון המזון והחקלאות הבינלאומי של האו״ם, כדי לייעץ לממשלתה כיצד לפתח מי תהום. בקולומביה, ברזיל, ארגנטינה, צ׳ילה ומכסיקו שבאמריקה הלטינית, בקניה, טנזניה, וניגריה שבאפריקה, עשה פעמים אחדות, בין במסגרת המשרד לשיתוף־פעולה בינלאומי של משרד החוץ ואם כיועץ לחברות בינלאומיות. קודם לכן היה יועץ בכיר בתה״ל וראש המחלקה למי תהום במכון הגיאולוגי.

גולת־הכותרת של הישגיו הרבים של פרופ׳ אריה איסר היתה לאחר מלחמת ששת הימים, כאשר גילה במרכז סיני ובנגב מאגר תת־קרקעי ענק של מים מתוקים בעומק שבין 800 ל־1,000 מטר, שתכולתו 200 מיליארד מק״ק. ניצול המאגר החדשי בצורה המכנית, אמר, יכולה להתבצע באמצעות שאיבה של עד כ־300 מיליון מק״ק מים בשנה, בדומה לשאיבת המוביל הארצי. שנים רבות העלה הסקר אבק במשרדים הממונים על פיתוח משאבי המים בארץ. פרופ׳ איסר שיגר תזכירים ומכתבים, נשא הרצאות, ואבק. דבר לא עזר.

מחדל ללא כפרה

רק בתום 10 שנים מבוזבזות, הוכחה התיאוריה שלו כאשר נמצאו מים בשפע במאגר שגילה, המשמשים היום את חברות הפוספטים. רק בעקבות גילוי המים החל בקידוחים רבים בערבה, היום משמשים מים אלה — שמקורם באותו מאגר תת־קרקעי — את ישובי הערבה ללא הזדקקות למי המוביל הארצי. עם זאת, תביעתו של איסר לשאוב כמויות גדולות יותר, בסדר־גודל של 200—300 מיליון מק״ק ולהעביר חלק נכבד ממנה לנגב המרכזי והצפוני, לא נתקבלה.

פרופ׳ אריה איסר אינו מהסס להרים אצבע מאשימה: "אמרתי להם, הזהרתי אותם, והם לא האמינו לי. לעגו לחזון המים שלי. הקיצוץ במכסות המים שעליו הכריזו השבוע הוא פרי מחדל שאין לו כפרה. שורש המשבר הנוכחי אינו בבצורת אקלימית אלא בבצורת רעיונית ומחשבתית, הוא תוצאה של השמרנות המאפיינת את תיכנון המים בארץ בעשרים השנים האחרונות. מפעל המים הארצי תוכנן בשנות החמישים ובוצע בשנות השישים, וכל מה שנעשה מאז היה הטלאת טלאים".

"אם נסקור את התפתחות ההתיישבות בארץ", הוא אומר, "ניווכח שהיא היתה מלווה בפיתוח מפעלי מים חדשניים ביותר, היינו בין הראשונים בעולם בכל הקשור בגילוי מקורות מים, בשיטות הקידוח והניצול". כדוגמא הוא מביא את העוזו של מורה, פרופ׳ ליאו פיקרד, אשר בשנות ה־20 הציע לקדוח בסלעי הגיר באיזור הגיגר. רבים חשבו אז שהוא מטורף, והשתוקק חסר־תקנה. אך העוזו סייע להפוך את החקלאות בעמק יזרעאל מזו הבריתונה להסדיר שמים לחקלאות שלחין. כעבור כמה עשרות שנים רבים לעגו לרעיון ההשקיה בטפטפות, רעיון שקידם את החקלאות בארץ, והפכו אותנו לשם דבר ולחיקוי בעולם.

"אולם משנות ה־60 המאוחרות חלה סטגנציה מחשבתית ואנשי המים בישראל אינם מוכנים, או אינם מסוגלים, לקבל רעיונות חדשים ולהסתכן בעשייה החורגת מן הקונבנציונאלית". בתשובה לי שאלה, האם אימוץ כל המצאה, רעיון או שיטה שיעלו בראשו של כל אחד לא יובילו לפרשייה בנוסח המצאת השמן של מירידור, אומר פרופ׳ איסר: "איני ממליץ לאמץ כל המצאה, כל שיטה. אבל כל חברה המבקשת להיות מתקדמת חייבת להקים מנגנון, שלא יראה בכל רעיון חדשני סכנה למעמדו ולהסבות שהצליח לצבור".

בהתייחסו לקיצוץ במכסות המים שעליו הוחלט השבוע, אומר איסר שההסבר שניתן לציבור, ולפיו השנים האחרונות היו שחונות ומאגרי המים בכנרת הלך והתרוקן, אינה אלא זריית חול בעיניים. אין זו בצורת הבאה משמים, אלא בצורת התושייה, בצורת המחשבה של העוסקים בתכנון המים. הוא מזנק מכסאו, ניגש לארון ומביא תיקים עב־כרס. "קרא, קרא", הוא זועק. "ראה את העשרות הרבות של התזכירים ששלחתי, את מאות המכתבים שנשלחו כבר לפני כעשרים שנה. כמעט כל חודש התרעתי שאם לא ננקוט צעדים בלתי־קונבנציונאליים אנו צפויים לקטסטרופה. הזהרתי שנגיע לקיצוצים באספקת המים. ואתה יודע כיצד כינו אותי ואיך קראו לי: הפנטזיונר".

לאחרונה השתתף פרופ׳ איסר בכנס בינלאומי בנושא 'תרומת מי תהום לאספקת מים ולמפעלי פיתוח'. הכנס התקיים באוניברסיטת קימברידג׳ היוקרתית, והבריטים המארחים הציגו את התוכניות החדשניות של מפעלי מים בדרום אנגליה. האוסטרלים הציגו את תוכניות ההשקיה החדשניות בארצם. בין השקופיות שהציגו, היו גם כאלה שהראו מערכות טיפטוף ומיזור ישראליות. ישבתי שם והרגשתי מובס, הוא אומר. בשנות ה־60 הקדמנו את האנגלים בעשרים שנה בכל הקשור לתכנון מפעלי מים, ואילו היום הם מקדימים אותנו בעשר שנים. אתה יודע מדוע בנושאי ההשקיה עומדת ישראל במקום הראשון בעולם? מפני שנושאי ההשקיה נמצאים בידיהם של ידי מים, אנשי קיבוצים, תעשיינים ולא בידי מימסד ציבורי שמרן ורועד.

חזון המים

אין הוא מסתפק בביקורת נוקבת. במגירותיו תכניות מוכנות שהוא מכנה אותן "חזון המים שלי". לדבריו ניתן להוסיף לאספקת המים הארצית, בהרצות 30 השנים הקרובות, בין 700 ל־800 מיליון מק״ק מים לשנה. מפעל המים הארצי שהוקם בשנות ה־50, מזרים כ־350 מיליון מק״ק מים לשנה מהכנרת דרומה. מפעל המים החדש שמציע פרופ׳ איסר נועד להזרים כ־200 מיליון מק״ק מים מאיזור הערבה צפונה. מהמאגר התת־קרקעי הענק שאותו גילה, שואבים עתה רק 50 מיליון מק״ק מים לשנה. אך ניתן ללא בעיות, אומר הוא, להגדיל את כמויות המים מהמאגר עד ל־300 מיליון מק״ק לשנה. מכמות זו יש להשאיר 100 מיליון מק״ק מים לשנה לפיתוח הערבה, ואילו את יתר 200 מיליון המק״ק יש לשאוב ולהעביר צפונה לאיזור שבין באר־שבע לרצועת עזה. 200 מיליון מק״ק מים לשנה ניתן להוסיף ממי ביוב מטופלים, ועוד 200 מיליון מק״ק מים על־ידי "תפיסת" מי תהום הזורמים לים התיכון ולים המלח ו"תפיסת" מי שטפונות.

את "תפיסת" המים לפני שהם הופכים למלוחים ניתן לבצע, לדבריו, בשיטות שאינן מקובלות על המימסד — בעיקר באמצעות מנהרות תת־קרקעיות. שיטה זו היתה בשימוש בתקופות קדומות. באיראן קיימות מנהרות תת־קרקעיות באורך של עשרות קילומטרים כל אחת, התפקידן לנקז את מי התהום מתחת הקרקע. מנהרות כאלה יש בסיציליה, באיים הכבריים ובהוואי. גם בארץ, במבואל ובערבה, נתגלו מנהרות כאלה מהתקופה הביזנטית. אין הוא מציע לחקות את השיטות הישנות, אלא ללמוד מהן. "כן, אומר הוא, להפסר מנהרות אל תוך שכבות הסלע המכילות מים. עם זאת הוא באמור, שההשקעה הכספית אמנם גדולה מזו שבקידוחים.

לפני כחמש שנים הוקם במיכון גניבות המים, צוות של מומחי מים כדי לבדוק בדיקה ראשונית את רעיונותיו. הצוות קבע חד־משמעית שהשיטה "ישימה וכלכלית". תה״ל, הוא אומר, דחתה את המסקנות. פרופ׳ איסר ממשיך להיאבק, ומאמין שבסיכומו של דבר יצליח לקעקע את הסכרים המחשבתיים המעכבים את פיתוח רעיונותיו ומימושם.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

אמריקה: אתגר קיומי רציני למהפכה הציונית

מאת תומס פרידמן

The New York Times

מיוחד ל"הארץ"

מחבר המאמר הוא ראש הסניף הירושלמי של "ניו יורק טיימס"

בעיני האבות המייסדים של ישראל, אמורה היתה אמריקה להיות ענק מרוחק שוחר טוב. המדינה היהודית אמורה היתה להיות עצמאית, מספקת את צרכיה היא, ומושכת במידה כזו עד כי יהודים מכל רחבי העולם, כולל ארה"ב, ינהרו אליה. ישראל היתה אמורה להיות מרכז העולם על תרבותה העברית המקורית, ואמריקה לדעת ישראל לא היתה עתידה להיות הרבה יותר מאשר הרהור שני.

אבל עכשיו, כפי שפזמון ישראלי שהפך לא מכבר ללהיט אומר, "כולם חולמים על אמריקה". ברוחה למרבית שירי הפופ, גם פזמון זה הוא הפרזה בוטה, אך הוא משקף את השינוי הבולט שהתחולל ביחסי אמריקה־ישראל מאז 1967. ישראל נוסדה על בסיס התיזה הקיצונית שהגולה איננה פתרון להמשך הקיום היהודי, שיהודים לא יוכלו לשרוד בגולה זמן רב מבחינה תרבותית או פיזית, ולפיכך הם זקוקים למולדת משלהם.

עבור המתיישבים החלוצים של ישראל שבאו מגיטאות מזרח אירופה זה היה נכון. אבל אמריקה על השפע שלה, הפלורליזם וההזדמנויות האין סופיות ליהודים ולמיעוטים אחרים, מעמידה בסימן שאלה את התיזה זו. מבחינה מסוימת הפכה אמריקה לאתגר הגדול ביותר — כמה ישראלים היו אומרים אפילו איום — לציונות, האבן שאבנת רב עוצמה ליהודים, לא פחות מישראל. מזה כמה שנים מתחרות ישראל ואמריקה בציבעה על היהודים היוצאים את ברית המועצות, ארגנטינה ודרום אפריקה. ועכשיו הן מתחרות על הישראלים עצמם. כפי שכמה ישראלים ניסחו זאת, אם סקארסדייל קיימת, מי זקוק לתל אביב.

צבאי וכלכלי בשנה שעברה, הם אכן נחלת תקופה מאוחרת מאוד. עד 1966 לא שיגרה וואשינגטון נשק לישראל. והסיוע הכלכלי היה מוגבל למילוות קטנים. בתוך מפלגת העבודה השלטת בישראל נשמעו דיבורים רבים בשנות ה־50 המוקדמות על דו קוטביות ועל החשיבות באיזון בין ארצות הברית וברית המועצות. עליה עדיין דיברו ציונים סוציאליסטים רבים כעל "המולדת השניה". "אני יכול להתחתן עם נערה יהודיה נחמדה מברוקלין כיום", אמר ידיד ישראלי ששורשיו במפלגת העבודה, "אבל כאשר אני במקלחת בבוקר אני עדיין שר את כל שירי הצבא האדום שלמדתי בתנועת הנוער שלי בשנות ה־50". זה השתנה רק לאחר שסטאלין הפך בגלוי לאנטישמי וישראל העניקה תמיכה גלויה לאמריקה במלחמת קוריאה.

ישראלים צוחקו על קוקה קולה

"ישראל החלה אז את פרשת האהבה שלה עם צרפת של שארל דה גול, שהפכה לספקית הנשק העיקרית של המדינה היהודית. התרבות הצרפתית היתה הצעקה האחרונה, העילית הישראלית נפשה בפאריס, והזמרים צרפתיים כגון הקומטסים דה לה שאנסון חלשו על גלי האתר. אלביס היה זר מרוחק. ישראלים מעטים יכלו להרשות לעצמם לנסוע מעבר לאירופה. וכיוון שהטלוויזיה לא הונהגה בישראל עד 1968, היתה התרבות האמריקאית הפופולרית פחות ידועה. את מה שידעו הישראלים על התרבות האמריקאית הם לעיתים קרובות דחו במודע, מתוך תחושת עליונות מוסרית של חלוצים. "כאשר עליתי לישראל בשנות ה־60", אמר הסופר הישראלי זאב חפץ, "לא אומר שאנשים ריחמו עלי על שאני אמריקאי, אבל לא היתה משיכה רבה. אמריקה נראתה מדינה בזירה, מהומות גזעים, סמים, וייטנאם, היפים. ישראלים צוחקו על קוקה קולה, על נשים המגלחות את הרגליים ועל דברים מוזרים כגון דאודורנטים".

> אמריקה נהפכה למושכת כל כך למגור הגדול ביותר של יהדות העולם, עד כי הם אינם רוצים לבוא לישראל. ועכשיו יש ישראלים הרוצים לעבור לשם

"החזון הציוני של ההיסטוריה היה, שישראל תיתפס מקום כה מושך להיות בו ושאר העולם מקום כה מפחיד ליהודים, עד כי כולם ירצו לבוא לגור כאן", אמר דניאל אלעזר, חוקר ישראלי במדעי המדינה. "אך מה שקרה היה שאמריקה הפכה מושכת כל כך למגור הגדול ביותר של יהדות העולם — הקהילה היהודית האמריקאית — עד כי הם אינם רוצים לבוא לכאן. ועכשיו יש ישראלים הרוצים לעבור לשם. מה שגרוע יותר, אמריקה קוראת תגר על כל כללי המשחק. למעשה היא מקום נחמד ליהודים לחיות בו". אמנם הרוב הגדול של הישראלים מוסיפים לעמוד בפני פיתוייה של אמריקה, גם מתוך אי נכונות להיות כמיעוט וגם מתוך אמונה שישראל מוסיפה להיות המקום הטוב ביותר להגשמת זהותם כחברים בעם יהודי. עם זאת עבור המתבססת על תפיסה של "איסוף" יהודים מכל רחבי העולם, אי אילו סטטיסטיקות של התקופה האחרונה הפכו להיות מדאיגות.

שתי מדינות שהן מולדת ליהודים

כ־170 אלף מבין 3.5 מיליון יהודים ישראלים עקרו לארצות הברית על בסיס של קבע או קבע למחצה, רובם ב־20 השנים האחרונות, על פי אומדנים רשמיים של משרד הקליטה בישראל. האומדנים הלא רשמיים מדברים על 300 אלף ולמעלה מכך. זאת לעומת העובדה שרק 50 אלף יהודים אמריקאים עברו לישראל מאז הוקמה המדינה היהודית ב־1948, ורק 25 אחוז מהיהודים האמריקאים ביקרו בישראל אפילו פעם אחת בלבד, לדברי שר הקליטה יעקב צור. בעשור של שנות ה־70, אמר צור, עזבו 265 אלף יהודים את ברית המועצות, מהם 165 אלף באו לישראל, ו־100 אלף נסעו לארצות הברית ולקנדה. שיעור המהגרים לצפון אמריקה עלה עליה כה תלולה בשנים האחרונות, עד כי כמה פקידים ישראלים דורשים לאלץ את המהגרים היהודים מברית המועצות לבוא תחילה לישראל. "הבה אנסח זאת בפניך באורח בוטה", אמר פקיד ישראלי בכיר המטפל ביהודים מחו"ל. "כיום יש שתי מדינות שהן מולדת ליהודים. קיימת המולדת הציונית היהודית בישראל והמולדת היהודית המתחדשת באמריקה".

באמצעות תהליך אחד אותו לא חזו בעבר, הפכה ישראל תלויה כל כך בתמיכתה הצבאית, הכלכלית והפוליטית של ארצות הברית, עד כי הדבר הפך להיות לגיטימי בקרב כמה ישראלים לתהות בקול רם אם סופה של המהפכה הציונית לא תהיה המדינה ה־51 של ארצות הברית. לפני כמה שבועות בלבד שוחח שר הביטחון של ישראל, יצחק רבין, בוואשינגטון כדי להחתים את ישראל בתור המדינה השלישית בעולם (אחרי בריטניה ומערב גרמניה) המצטרפת לתוכנית מלחמת הכוכבים (היוזמה להגנה אסטרטגית). הצעד נעשה אפילו ללא דיון בממשלה ובפרלמנט. הדוד סם איננו יותר מטאפורה עבור ישראלים אלא מציאות. ובד בבד עם מציאות של תלות זו באו גם יחסי אהבה־שנאה מהצד הישראלי. או כפי שהתלוצצו במנו ראש ממשלת ישראל: "ישראל היא המדינה היחידה בעולם האוהבת את אמריקה על אף העובדה שהיא מקבלת ממנה סיוע צבאי וכלכלי".

עם זאת אי אפשר לומר שישראלים ואמריקאים מאושרים מהאתגרים שמציבה אמריקה בפני ישראל המיוחד התלות שהתפתחה. ישראלים רבים מודים בסכנות לטווח ארוך הטמונות בעצם טבעו של המצב, הראה שכעת רבים עליו בגילוי לב רב יותר מאי פעם בעבר בכל צידי הקשת הפוליטית. היחסים האמריקאים־הישראלים הקיימים כיום, במצב בו סיפקה ארצות הברית קרוב ל־4 מיליארד דולרים סיוע

ניצחונה המזהיר של ישראל במלחמת ששת הימים שינה כל זאת. הוא הזריק אוויר חדש של הירואיות, של גודל וייעוד מוצהרים ויצר צרכים חדשים ושאיפות חדשות. הוא דחק החוצה את עידן הפשטות החלוצית בחיים הישראליים והכניס את עידן הצרכנות, הספסרות בבורסה, השכונות היוקרה, כרטיסי האשראי והוצאות מעל היכולת. עידן שהגיע לשיאו בשנות ה־70 כאשר ישראל גלשה כמעט עד לפשיטת רגל. העושר והנכסים החומריים שהוצגו על ידי אמריקה, קיבלו לפתע מימד משיכה חזק. עכשיו ישראלים, התרבות האמריקאית הפופולרית נחתה גלים גלים דרך הטלוויזיה, הקולנוע והפרסומות. "ראיתי לא מזמן פרסומת לעוגות מגע", אמר אורי ערן, תלמיד שביעית בהרצליה. "נאמר עליה 'עוגות מגע אמריקאי' הפרסומת כללה דגל אמריקאי גדול. זה באמת מרגיז אותי כאשר אנחנו רודפים אחרי כל דבר 'אמריקאי'. מה הקשר בין 'אמריקאי' לעוגות מגע? מה רע בעוגות מגע ישראליות? אני יודע שהתפשטות התרבות האמריקאית היא תופעה עולמית אבל החברה הישראלית אינה כמו יפאן. ישראל רצתה במודע ליצור משהו שונה".

ישראל שיגרה את גיבורי המלחמה שלה

בימים עברו כאשר היית "בסגנון האמריקאי" בישראל, פירוש הדבר היה שבלטת כמו פצע פתוח. עכשיו אתה בולט אם אינך חי בסגנון הזה. ישראלים אוכלים המבורגרים במק דייוויד, עורכים קניות במרכולים בנוסח האמריקאי, מחזיקים את כספם בדולרים, לא בשקלים, והפורים סביב שהתחפשו לרמבו לא פחות מאשר להמן או מלכת אסתר. אמריקאים שהיגרו לישראל אחרי 1967, מתוך משיכה לדרכים הפשוטות והפריסימפוריות למדי של החיים הישראליים, מתלוננים כעת שישראל הופכת להיות בדיוק למה שהם ניסו להימלט ממנו.

ניצחון ישראל במלחמת ששת הימים עיצב מחדש לא רק את הראיה הישראלית העצמית אלא גם את הדרך בה ראו יהודים אמריקאים את ישראל. "היה זה כאילו יהודים אמריקאים מצאו בן משפחה שאבד זה מכבר" אמר הפילוסוף הישראלי הרב דוד הרטמן, מנהל מכון שלום הרטמן ללימודים יהודיים מתקדמים. "היהודי הישראלי לא היה מפוחד, לא היה ביישן. הוא היה הירואי. ראו כיצד הוא הביס שלושה צבאות ערביים בו בזמן. יהודים אמריקאים החלו לפתע לבקר בישראל בהמוניהם ולהודות אותה כפי שמעולם לא הודו בעבר. זה גרם להם לחוש גאווה. וכך שיגרה ישראל לאמריקה את גיבורי המלחמה שלה. יצחק רבין, הרמטכ"ל במלחמת ששת הימים נשלח כשגריר לוואשינגטון ואז באו הגנרלים הישראלים, הגיבורים הישראלים, ואמריקה האכילה אותם, השקתה אותם ופינקה את כולם".

בתקופה זו שלאחר '67, החלה הסוכנות היהודית לשלוח עשרות שליחים לאמריקה כדי לשכנע יהודים אמריקאים לבוא לישראל. אף כי אף אחד בישראל אינו אוהב לדבר על כך, אי אילו מאותם שליחים נשארו בסוף באמריקה. "ישראלים הסתכלו על אמריקה כמו שאמריקאים מסתכלים על לאס וגאס", אמר אלעזר. "אנשים תיארו אותה גם באותם מונחים בהם השתמשו בימי קדם לתאר את מצרים העתיקה, את סיר הבשר. היא לא נחשבה כמקום רציני, רק מקום נהדר. ביקור באמריקה לפחות פעם אחת הפך להיות טכס חניכה עבור צעירים ישראלים רבים בתקופה שלאחר התיכון או הצבא ולפני שהחלו לעבוד. היה זה במשך אותה תקופה שלאחר 1967 כאשר החלה

> אם ישראל רוצה להתמודד עם הגולה ועם שינוי הערכים שחל כלפי הירידה עליה להפיח בעצמה חיים חדשים וליצור חברה תובענית ומושכת שתהפוך כאן את החיים למשמעותיים ומרגשים

אמריקה להוות אתגר קיומי רציני למהפכה הציונית.

בעוד ישראל הפכה להיות חברה "נורמלית" יותר ודומה יותר לאמריקה, היא איבדה משהו מזהותה הייחודית. בעוד אמריקה, גם עם כיסים נמשכים של אנטישמיות, הפכה להיות מקום נחמד ונוח יותר ליהודים. "תנאי הסחר" החלו להשתנות. כמה ישראלים החלו לשאול את עצמם: "למה להשלים עם סגנון חיים אמריקאי תחליפי כאשר אתה יכול לקבל את המקורי? למה לחיות במסגרת צרה, כאשר מרחבי אמריקה פתוחים למרץ היצירתי שלך?" שאלות אלו הודגשו לאחר מלחמת יום כיפור, כאשר התדמית הישראלית של ישראל, בלתי מנוצחת, החלה גם היא להשתנות בעקבות התקפת פתע מוצלחת של סוריה ומצרים. שיגעון הגדולות של '67 פינה את מקומו בהדרגה לפיכחון ולהתפוררות כלכלית שאיפיינה את העידן שלאחר הפלישה ללבנון.

רונית רבין היא אשה אמריקאית יהודיה בשנות ה־20 שלה שזה עתה עלתה לישראל לאחר שהיתה שם כמה שנים כאשר היתה צעירה יותר. "עד לפני כמה שנים", אמרה, "כל אימת שבאתי לביקור, ישראלים תמיד אמרו לי: 'למה את חוזרת לאמריקה? זה ביזוי. איזה מן חיים יש לך באמריקה?' עכשיו אני מוצאת אנשים האומרים לי 'למה בשם האלוהים עזבת את אמריקה?' הם מתנהגים כאילו הייתי מן טיפוס מוזר חריג". בעבר היה זה אות קלון לעזוב את ישראל. אף אחד לא עזב אי פעם סופית, רק ל"ביקורים". או כפי שמטורה ישראלי אחד העיר "אותי נסעה לניו יורק לשנה אחת, לפני 15 שנים". אך אין זה נכון יותר. מלת התואר יורד עברה שינוי ערכים בשנים האחרונות והפכה מכינוי גנאי ("נפולת נמושות", שכינה אותם בזמנו רבין) למונח סבני ניטרלי.

המלה יורד עברה שינוי ערכים

לפני 20 שנה, אמר נחום ברנע, עורך השבועון הפוליטי "כותרת ראשית", ישראלים ידועים שהיגרו לאמריקה כמו איש העסקים משולם ריקליס או מפיק הסרטים מנחם גולן היו קצת מתביישים להראות את פניהם בישראל. אם כתבה עליהם העיתונות הישראלית, היה זה בנימה שלילית. "כיום כמעט שלא חולף יום ללא סיפור על מנחם גולן בעיתונים ישראלים", אמר ברנע. "עכשיו הוא משמש דגם חיקוי. הישראלי שעשה את זה באמריקה. העיתונות אינה מתייחסת אליהם יותר כאל יורדים אלא כאל 'אמריקאים ישראלים'. [illegible] ישראלית מגלה שכמה [illegible] רים לתת לתינוקות שנולדו להם שמות שיהיו קלים להגבה ולהיגוי באנגלית, ליתר ביטחון למקרה שיעברו לאמריקה. הפך מצויין של דיין הישראלים. להלוטין אינם מבינים איך זה שאינו מגדל את בנו בעברית והאנגלית כאחד, אלא רק בעברית. "בשבילם זה פשע בסוג גורל של הבאת ילדים", אמר.

כשישראלים כה רבים כעת חיים באמריקה, ציין צור, "זו הפעם הראשונה אנו ניצבים מול הבעיה של קהילה (ישראלית) גדולה בחו"ל. אפשר למצוא מקבילים ישראלים של צ'יינה טאון, בניו יורק ובלוס אנג'לס. יש להם עיתונים ישראלים משלהם, תחנת טלוויזיה ותחנות רדיו. המיספרים עלו במידה כזו עד שאנחנו חייבים לשאול את עצמנו: 'איך נטפל בהם? האם אנחנו מגנים אותם?' החלטנו לא להעניק להם שום אישור והשתפקה אידיאולוגיים אך גם לא להחרים אותם. הקמנו משרד לנסות להחזיר אותם הביתה".

בדיוק כשם שמלחמת '67 פתחה את עידן ההתנהגות שהפך ישראלים מכורים לאמריקה, כך היא גם הפכה את ישראל למעצמת על אזורית השולטת על 24,700 מיילים רבועים של שטח ערבי. באורח פרדוכסלי ככל שהמדינה הישראלית הלכה והתחזקה, כן גברה תלותה בארצות הברית. יחד הדבש של דה גול עם ישראל נסתיים במלחמת ששת הימים ואילץ את ישראל להפנות את מבטה יותר ויותר לעבר וואשינגטון. ארצות הברית גילתה בתחילה היסוס וחשש מתפקיד הפטרון של ישראל. עם זאת לאחר 1970, כאשר העמיקו הרוסים את מעורבותם הישירה במצרים ותמכו בניסיון סורי לערער את היציבות בירדן, ניער מעליו ממשל ניכסון את "הגישה המאוזנת" והחל לראות את ישראל כמעין נכס אסטרטגי במונחים של מזרח ומערב. רק אז נפתחו השסתומים והסיוע הכלכלי הצבאי זרם.

לאחר מלחמת יום כיפור, כאשר עלו באורח אסטרונומי הוצאות הביטחון של ישראל, הפך הסיוע האמריקאי לעניין של חיים או מוות מבחינה כלכלית וצבאית. מספרים סיפור על קבוצת חקלאים ישראלים מהנגב שביקרה יום אחד אצל ראש הממשלה המנוח לוי אשכול במשרדו. "אדוני ראש הממשלה", אמרו החקלאים, "יש לנו בעיה איומה. היתה לנו בצורת". אשכול המודאג קרא "בצורת? הו אלוהים, היכן?" החקלאים ענו "מה זאת אומרת, בנגב כמובן". אשכול נרגע, "אם זה בנגב, זה בסדר", אמר. "רק כל עוד אין בצורת באמריקה". ואכן המספרים תמכו באשכול. מאז 1948 קיבלה ישראל למעלה מ־30 מיליארד דולר מענקים ומילוות מארצות הברית.

ישראל נוגעת בדבר מה עמוק בתודעה האמריקאית

אין ספק שהקול היהודי באמריקה ותפקידה של ישראל במערך ההגנה הגלובאלי האמריקאי מסבירים במידה רבה את היקפו יוצא הדופן של הסיוע, אך הם אינם מספרים את הסיפור כולו. הסיוע הוא מעבר לכל פרופורציה. ברור שישראל נוגעת בדבר מה עמוק מאוד בתודעה האמריקאית. "ישראל מעלה את הרוח החלוצית של הדמוקרטיה האמריקאית", אמר הרב הרטמן, "היא גם נוגעת ברגשות עמוקים באמריקה המושרשים התנ"כיים. ארצות הברית אולי זקוקה לערב הסעודית אך ערב הסעודית אינה נוגעת בנשמתה של אמריקה או בסנטימנטליות שיש לה כלפי החלום האמריקאי. אני לא רואה את תלותה של ישראל באמריקה כדבר מה שהשתבש או כתופעה חולנית. היא נובעת מהעובדה שאומה זו משקפת דבר מה עמוק מאוד באמריקה". כמה ישראלים, עם זאת, מודאגים ממידת התלות הכלכלית הבלתי רגילה של ישראל באמריקה, יהיו אשר יהיו שורשיה.

בעצם כל הסיוע הכלכלי האמריקאי למדינות זרות ניתן בצורת סיוע "פרויקטים", שבמסגרתו חייבת המדינה המקבלת לעמוד באמות מידה נוקשות מאוד באשר לדרך שבה מוצאת כל אגורה ואגורה, ופקידים אמריקאים מפקחים על חלוקת הכספים יותר עם כל החיכוך והמתח היכולים להיות כרוכים בתהליך. אין זה כך לגבי ישראל. הסיוע הכלכלי האמריקאי לישראל מופנה הישר לקופת המדינה, ורק הממשלה הישראלית לבדה יכולה להחליט כיצד להוציא אותו, על התנחלויות בגדה המערבית, על הקמת יחידות דיור לבעלי הכנסות נמוכות או על ניהול מיניסטריון. בסוף השנה חייבת ישראל לתת רק דיווח על הדרך בה הוצא הכסף, היא יכולה להעלות על גיליון הדיווח כל מה שהיא רוצה, ואכן עושה זאת. אמר פקיד אמריקאי אחד שמגעיו עם ישראל נרחבים: "מובן שאין שום חיכוך. כל מה שארצות הברית עושה הוא לחתום על צ'ק ולמסור אותו. אבל זו גם החולשה של ההסדר. כיוון שקל כל כך לישראל להיות במסגרתו, הוא נוטה להנציח את עצמו. הוא הופך להיות סבמד אמריקאי של קווי מדיניות שותפים הדוחים את היום בו תצטרך ישראל לשלם את המחיר".

הסיוע האמריקאי השפיע עמוקות על כל מרקם היחסים הכלכליים הישראלים. הוא איפשר לממשלות ישראליות רצופות לשמור על גידול כלכלי [illegible] בסקטור ציבורי גדול, שני גורמים להם ישראל מאוד זקוקה כדי למשוך מהגרים ולהניע אותם להישאר, על אף הגירעון הענקי בתקציב ובסחר. אך הסיוע גם הפך לקביים, וממשלת ישראל לא היתה כלל מתנפחת לעולם לגודל המסורבל שלה כששליש מכוח העבודה הם בשירות המדינה, אילו היתה נאלצת להעלות מיסים נוספים במקום לפנות לאמריקה. היעדר יכולתה של הכלכלה הישראלית לעמוד ברשות עצמה כיום נובע בחלקו מן העובדה שכל אחד בישראל יודע שבמקרה הגרוע ביותר יש מי שיתן מילוות. לדברי הכלכלן פרופ' בן פורת. "הסקטור הפרטי גדל תחת הכיפה המגינה של הממשלה, והממשלה צמחה תחת הכיפה המגינה של ממשלה אחרת". כל אותם דברים הביאו את ישראל מרחק רב מן הקונצפציה הציונית המקורית בדבר הישענות עצמית כלכלית.

לא הדוד סם היה פחות נדיב

אנשי עסקים וכלכלנים לא מעטים חשים שמצבה של ישראל היה טוב יותר לוא היה הדוד סם פחות נדיב. כפי שאמר לא מכבר אחד התעשיינים הבכירים בישראל, סטף ורטהיימר, לעיתון "דבר": "המפתח הוא הכסף האמריקאי. אם ניפטר ממנו, באמת נהיה חופשיים ואני אערוך מסיבה גדולה, כיוון שללא כסף זה יהיה עלינו לעבוד יותר ולעבוד קשה יותר. אנחנו צריכים לומר לאמריקאים, תנו לנו כסף רק למילוות לתעשייה הפרטית, גם לקיבוצים ולחקלאות. אך באורח ישיר, כל מי שמקבל את הכסף יהיה אחראי לפירעונו חזרה". פקידים ישראלים מודים שאין כל ספק שפירוש תלותה הכלכלית של ישראל באמריקה הוא אובדן אי תלות הפוליטית.

כמה ישראלים מנסים לטייח מציאות זו על ידי סוג השחצנות המשתקפת במודעה כלשהי בירושלים. על החולצה המקושטת במטוס קרב ישראלי אף־16, מופיע הכיתוב: "אמריקה, אל תדאגי, ישראל עומדת מאחוריך". "סוג אחד של תלות הוא כאשר אומרים לך מה לעשות", הסביר מעצב מדיניות בכיר ישראלי. "זה קורה לעיתים רחוקות עם ארצות הברית. צורת התלות האחרת היא כאשר אתה נוהג על בסיס התגובות להן אתה מצפה. זה קורה כל הזמן. זה כעת מאפיין בסיסי אינטגרלי בעיצוב המדיניות היום יומית שלנו כאן שאנו שואלים את עצמנו: 'מה יאמרו האמריקאים אם נעשה זאת. מה אם יאמרו אם נעשה דבר אחר?'

כלכלית חושבת אמריקה וישראל

באורח דומה במרבית הנושאים, הישראלים מעריצים כמעט ללא סייג את הערכים האמריקאים, את צורת החיים הדמוקרטית של ארצות הברית. אין בעצם שום אנטי אמריקאיות בישראל, אפילו לא בשמאל. למעשה, השמאל בישראל הרבה יותר פרו אמריקאי מאשר הימין. העיתון הישראלי הפרו אמריקאי ביותר הוא עיתון על המשמר, עיתון שמאל קיצוני שלעיתים קרובות קורא לאמריקה למעורבות רבה יותר בהצלת הממשלה הישראלית מעצמה, או ליתר דיוק ממניעת צעדים קיצוניים כגון הפלישה ללבנון, שלשמאל אין כוח פוליטי למנעם. אולם מאז ומתמיד גילו פקידים אמריקאים רתיעה משימוש בכוח הלחץ שלהם על ישראל, בגלל ההשלכות הפוליטיות הפנימיות היכולות לנבוע מכך על יהודים אמריקאים ותומכי ישראל אחרים. לפעמים ניצלה ישראל לטובתה אורך רוח זה. פרשת הפקיד ישראלי בכיר, רפאל איתן, שעל פי השמועה ניהל רשת ריגול בוואשינגטון, היא דוגמא אחת. כך גם העובדה שישראל מיישבת יהודים אחויפים בגדה המערבית בכספי אמריקאי, אף כי הבטיחה לא לעשות זאת.

יחסי התלות הקיימים כעת בין ישראל וארצות הברית סיבכו את היחסים בין יהודים ישראלים ויהודים אמריקאים. מזה, אפשר למצוא בישראל הערצה כה ליהודים האמריקאים, הן בשל מה שהשיגו באמריקה והן על מה שתרמו לישראל. למשל לפרויקט שיקום השכונות, תוכנית שבמסגרתה ממנות קהילות יהודיות אמריקאיות ונותנות חסות לתוכניות שיקום וחינוך ב"ערים אחיות" אכן היתה השפעה אמיתית בשיפור איכות החיים בעירים בכל רחבי ישראל. אך לעומת זאת יש רמז לטינה בקרב ישראלים על שהם סמל האומץ התחליפי של אחרים. אולי הדרך הטובה ביותר לתאר את היחסים, ציין זאב חפץ, היא להשוות אותה ביחסים הקיימים בין "שחקני כדורגל ואוהדים". "הם חושבים שכולנו גיבורים", אמר חפץ, "ובתור אוהדים טובים הם לא מוכנים לשמוע שום מלה שלילית עלינו. הם הולכים למסיבות, לקבלות הפנים שלאחר העונה ושומעים את המאמנים ודרכי המשחק — הגנרלים הפוליטיקאים — המספרים להם איך זה בשורה. הם עוקבים אחרינו מידי בוקר בעיתונים. הם אפילו שולחים את הילדים למחנות קיץ. אבל בסופו של דבר הם רואים אותנו כחבורה של בחורים מטומטמים. כמו כל השחקנים אנחנו נהנים מהערצתם, אבל כאשר אתה סופג חבטות בראש בכל יום בשדה, כאשר בך הולך ללבנון, אז קשה לא [illegible]".

אלטרנטיבה למדינה היהודית

הסיבה אינה מוצאת, עם זאת, בסוד רשמי. אין זה סוד בקרב פקידים ישראלים שוואשינגטון מעניקה את הסיוע רב ההיקף, גם כיוון שישראל היא בעלת ברית אסטרטגית ואידיאולוגית, וגם בגלל מאמצי הקהילה היהודית לשמור על המדינה היהודית. לא רק ע"י פעולות השדולה של יהודים אמריקאים בקונגרס אלא גם בפעולות שדולה שלהם בקרב הציבור האמריקאי בכללותו. באמצעות הדרך בה הם שומרים על ישראל בסדר היום האמריקאי ותורמים ומביעים את קירבתם לערכים האמריקאים. "הוצא את היהודים האמריקאים מהיחסים", אמר צבי רפיח, לשעבר איש הקשר עם הקונגרס של שגרירות ישראל בוואשינגטון, "וכל העסק יתמוטט". במלים אחרות, עתידה של ישראל תלוי בחלקו בקהילה אמריקאית יהודית שופעת מרץ ופעילות, שאינה עוברת להשתקע בישראל.

כאן נעוצה הדילמה של ישראל: עליה לסייע בחיזוק ובהעצמת הקהילה היהודית אמריקאית למען ביטחונה היא, אך בעשותה זאת היא מעודדת אלטרנטיבה בת קיום לציונות. גרוע מכך. ישראלים יודעים שמבחינות רבות יהדות אמריקה הגיעה לשלב הבגרות בכל מה שקשור לגיוס כספים, מוסדות משלה, גאווה וביטחון עצמי באמצעות הזהות קיבוצית עם ישראל. אין פלא שהישראלים אמביוולנטים במידת מה כלפי יהדות אמריקה. הם היינו ונתנו כאשר חזית לקהילה עמה הם נמצאים כעת בתחרות ושמכרסמת במרכזיות שלהם. כדי להימנע מעימות ישיר עם המצב הזה, משחקים גם מנהיגים ישראלים וגם מנהיגים יהודים אמריקאים משחק טכסי בעל קודים משלו. כאשר מגיעים מנהיגים יהודים אמריקאים לביקור, הם מבקשים שוב ושוב להשמיע ולומר כי הם מודים "למרכזיותה של ישראל", והם עושים אפילו לזרוק משהו כבדרך אגב על "צבדים שיעלו לארץ", אבל לא הם עצמם.

אין זה מפתיע שישראלים מתבדחים לעיתים קרובות, כי "ציוני אמריקאי הוא מישהו שאומר למישהו אחר ללכת לישראל". עם זאת המספר הקטן ביותר של יהודים אמריקאים שאכן התיישבו בה לא היה משולל השפעה, מציין צ'ארלס ליבמן, מומחה ליחסי ישראל והגולה באוניברסיטת בר אילן. בעבר סייעו יהודים שעלו מארצות הברית. זה קשרים בין אמריקה וישראל, בחיזוק מגמות ליבראליות בישראל וסיפקו משקל נגד ללחצים ליהודך חברה קנאית יותר ודתית יותר. הבעיה, אומרים כמה ישראלים, היא שאפילו הקילוח הדק של מהגרים אמריקאים ואירופים החדורים בערכים מערביים ליבראליים הפסיק לבוא, וללא משקלם האלקטורלי, המערביים היותר יעבים ופרגמטליסטיים במורה הולכים ומתחזקים.

המהגרים היהודים הבאים מארצות הברית לישראל כיום, הם רובם יהודים אורתודוכסים קיצוניים או אנשי הימין הקיצוני כמו מאיר כהנא. "האמריקאים נהגו לשלוח לנו לפחות כמה מהטובים ביותר המבריקים ביותר ביניהם", אמר ברנע. "אין זה יותר המקרה כיום".

בו בזמן ממלאים כמה יהודים אמריקאים תפקיד פחות בולט, אך בעיני כמה אנשים אולי יותר מבשר רע, בישראל עצמה. יהודים אמריקאים החוששים מההתבוללות הגוברת בקרב צעירים, מעניקים לעתים קרובות סיוע כספי לבתי ספר או תנועות דתיות אורתודוכסיות קיצוניות בישראל, באמונה שרבי זה יחזק את היהדות או "יציל נשמות יהודיות" מהתבוללות.

סכנה לקרע דתי אמיתי

בעוד מפלגות דתיות ישראליות וישיבות אלה מציגות עצמן בחו"ל כמצילות יהודים מהתבוללות, בתוך ישראל הן הפכו למקימות פעילות פוליטיות בעלות סדר יום משלהן. רבים מאותם מוסדות הם במהותם אנטי דמוקרטיים, אנטי פלורליסטיים ולא ציוניים, הם מתנגדים לכל דבר, החל מהחוק נגד גזענות עבור בשעון הקיץ וכלה במגעים בין יהודים וערבים או בין יהודים דתיים ויהודים חילוניים. בתרומותיהם עלולים כמה יהודים אמריקאים לסייע שלא במתכוון להקמת חברה ישראלית בה הם עצמם — שלא לדבר על ישראלים רבים — לא היו יכולים לחיות מעולם. זו רק סיבה אחת מדוע בשנים הבאות עלולה ישראל להפוך מבחינה דתית, ואולי אפילו פוליטית, לדבר מה זר ובלתי מוכר ליהודים אמריקאים רבים.

הגורם האורתודוכסי ביהדות, שהוא הגורם היחיד המוכר בישראל מנסה מזה כמה שנים להעביר בכנסת את תיקון החוק מיהו יהודי שיבטל למעשה את הלגיטימיות של רבנים רפורמים או קונסרבטיביים, באמצעות התקנה שכל מי שגוייר על ידיהם לא ייחשב ליהודי ולא יהיה זכאי אוטומטית לאזרחות ישראלית. הרוב הגדול של היהודים האמריקאים הקשורים לקהילה היהודית נמנים עם התנועה הרפורמית או על התנועה הקונסרבטיבית. "קיימת סכנה של קרע דתי אמיתי", אמר הרב ריצ'ארד הירש המייצג את התנועה הרפורמית בישראל. "אנחנו יוצרים שני סוגי יהדות, אחת לישראל ואחת לאמריקה ולשאר העולם. אם יתקבל תיקון מיהו יהודי, אין שום ספק שיהודים אמריקאים רבים יתנתקו מישראל". המועצה הרבנית של רבנים קונסרבטיביים באמריקה כבר קיבלה החלטה המגנה על כל חבר כנסת שהצביע בעד תיקון החוק מיהו יהודי לדבר בבתי הכנסת שלה. האיסור חל על נציגי המפלגות הדתיות כמו גם על מרבית חברי הליכוד.

רוב הישראלים הם יהודים חילוניים המבטאים את יהדותם על ידי חיים במדינה יהודית, לא על ידי תפילות. אך כאשר ישראלים חושבים על רב הם חושבים על יהודים אורתודוכסים שבידיהם המונופול על החיים הדתיים בארצם. יהדות רפורמית וקונסרבטיבית בנוסח האמריקאי לגמרי זרה להם. לפני הצבעת מי הוא יהודי בכנסת בשנה שעברה (כאשר נדחה התיקון ברוב קטן), פנתה (לשווא) משלחת של רבנים רפורמים וקונסרבטיביים אמריקאים ליצחק שמיר, שר החוץ הישראלי, בבקשה שלא יצביע בעד. שמיר פתח את השיחה בשאלה "האם זה נכון שבאמריקה אפשר להסדיר גיור דרך הטלפון?" מבחינה מסוימת היתה שאלתו של שמיר בן ה־71 מאירת עיניים וחושפת את אמונת בני דורו כי הגולה אינה באמת נחשבת וכי חיים יהודיים מחוץ לישראל אינם אותנטיים. ככלות הכל, האבות המייסדים של ישראל שרבים כל כך מהם באו מגיטאות מזרח אירופה, מתקשים לקבל שהפלורליזם והסובלנות האמריקאית יתגלו אמיתיים או בני קיימא. אך ישראלים צעירים רבים, הנמשכים לאמריקה או עוברים לאמריקה, אינם חושבים כך יותר. סטטיסטיקות ההגירה מבהירות זאת היטב, בעיקר בפניהם מציגה כעת אמריקה אתגר אידיאולוגי רציני.

"כאשר הציונים הראשונים דיברו על חיים בגולה", טען הרב הרטמן, "הם אף פעם לא העלו בדעתם את אמריקה, עם קהילה יהודית כה מלאת חיים וקהילה אמריקאית כה מלאת חיים. פירוש הדבר שישראל אינה יכולה יותר לומר ליהודים האמריקאים 'בואו כיוון שתתבוללו או שתסבלו מפוגרום'. אין זה מספיק יותר. מה עוד שעתידה של ישראל תלוי מבחינה מסוימת בקיומה של קהילה יהודית אמריקאית תוססת. לא, האתגר העומד בפני ישראל הוא שתפיח בעצמה חיים חדשים, שתקים חברה שתהיה תובענית, משמעותית ומושכת, ותהפוך את החיים כאן ליהודים למשמעותיים ומרגשים. יהיה עליה להוכיח את מרכזיותה כאשר אמריקה נשקפת בצד".

> ישראל אינה יכולה לומר עוד לאמריקאים: "בואו מכיוון שתתבוללו או שתסבלו מפוגרום". האתגר העומד בפני ישראל הוא להוכיח את מרכזיותה כאשר אמריקה נשקפת בצד

> העיתונות הישראלית אינה מתייחסת עוד אל הישראלים החיים בארה"ב כאל יורדים, אלא כאל אמריקאים ישראלים. לא עובר יום בלי שיוזכר סיפור הצלחה של איש עסקים ישראלי לשעבר שעשה חיל בארה"ב

אוניברסיטת בר־אילן
הפקולטה למדעי היהדות
המח' לספרות עם ישראל
מכון קורצוויל

ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לארגון

כ־ה

הקמת המדור לחקר ארץ־ישראל בספרות עם־ישראל לדורותיה
פתיחה חגיגית
יום ה', כ"ב סיון תשמ"ו (19.6.1986)
בשעה 16.00
באולם ההרצאות בבית בנין באוניברסיטה

נושא הדיון: אספקטים ציוניים בספרות עם־ישראל
יו"ר: פרופ' יהודית דישון, ראש המח' לספרות עם ישראל
דברי ברכה: פרופ' יצחק ורשבסקי, ראש המחלקה לארגון בהסתדרות הציונית העולמית
הרב פרופ' עמנואל רקמן, נגיד האוניברסיטה
דברי פתיחה: פרופ' יעקב ארנסט קראוס, רקטור האוניברסיטה
המרצים: אורח הכבוד
הרב פרופ' שמואל סירט, הרב הראשי ליהודי צרפת
אהבת ציון בספרו של ש"י עגנון — "צבאות השם"
פרופ' גרשון וינר, ראש הקתדרה ליידיש ע"ש רנה קוסטה
ארץ ישראל ביצירתו של אברהם סוצקובר

נא לאשר השתתפות בטל' 02-202246, 202577
הערה: הסעה מאורגנת מירושלים לאוניברסיטת בר־אילן תצא מבנייני האומה בשעה 15.00 ובחזרה לירושלים בשעה 19.45
הרשמה בטלפון עד לתאריך 17.6.1986

יד יצחק בן־צבי
המחלקה לפעולות חינוך והדרכה

כנסים בקיץ תשמ"ו

בירושלים
(בצריף הנשיא, רחביה)

א. דוד המלך — הדמות והסמל
ארבעה ימי עיון וסיור
תאריך ראשון־חמישי, כ"ג־כ"ז סיון תשמ"ו (30.6.1986־3.7.1986). הכנס יעסוק בדמותו של המלך דוד בהיבטים היסטוריים, תרבותיים ואמנותיים. המחיר: 60 ש"ח.

ב. ירושלים — מהתקופה הרומית ועד שלהי התקופה הצלבנית
חמישה ימי עיון וסיור — השתלמות מורים
תאריך, שני־חמישי (כ"ט בסיון־ג' בתמוז תשמ"ו (6.7.1986־10.7.1986). בכנס ארבעה סיורים בירושלים 50 ש"ח (ללא דמי כניסה לאתרים).

בתל־אביב
(בשיתוף המחלקה לפעולות הסברה וסמינרים בעיריית ת"א־יפו).

ג. העיר בא"י מתקופת המקרא ועד התקופה הביזנטית
סמינר מדריך בן ארבעה ימים לצעירים (עד גיל 40)
תאריך: שני־חמישי, ז'־י' בתמוז תשמ"ו (14.7.1986־17.7.1986). יום הרצאות כמבוא לסיורים יתקיים בתל־אביב. שלושה ימי סיור לאתרים מרכזיים בתקופות השונות (תקופת המקרא — חצור חזן; תקופת בית־שני — קיסריה, דור, סבסטיה; התקופה הביזאנטית — שבטה, ניצנה, רחובות שבנגב). המחיר: 90 ש"ח.

באוני' בר־אילן
(בשיתוף מכון ריבלין)

ד. מזרח ומערב ביישוב היהודי בארץ־ישראל מאמצע המאה הי"ט ועד קום המדינה
שלושה ימי עיון וסיור
תאריך, ראשון־שלישי, כ"ט בסיון־א' בתמוז תשמ"ו (6.7.1986־8.7.1986). הכנס יכלול יום סיור בשכונות ירושלים מפו. המחיר 40 ש"ח.

ההרצאות והסיורים יינתנו על־ידי [illegible] מספר המקומות מוגבל. מורים יזכו לגמול השתלמות
פרטים והרשמה: יד יצחק בן־צבי, ת.ד. 7660, ירושלים. טל. 02-639170, 02-667675, 02-639201

מפעלי ניר אמריקאים ישראלים בע"מ
מכרז רכב מס' 580—66

מס' סידורי	מס' הרכב	סוג הרכב	שנת ייצור
.1	42—858—81	פיאט 131 1600	1981
.2	72—889—81	מאזדה 957 L	1981
.3	171—619	פורד טרנזיט	1977
.4	164—911	D 300+ארגז נוסעים	1975

את המכוניות ניתן לראות במפעלנו אחרי תאום מראש והגשת ההצעות למוד התחבורה עד תאריך 20.6.86.
יש לצרף להצעה המחאה בגובה 10% מערך ההצעה.
בהצעות לרכב מסחרי יש להוסיף למחיר 15% מ.ע.מ.
הוצאות העברת בעלות על חשבון הקונה.
אין החברה מתחייבת לקבל ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כל שהיא.

דחפון
24 שעות ביממה
מודעות לוח ומשפחתיות
הארץ
[illegible]
לבעלי כרטיסי אשראי
03-611001

עיריית תל־אביב־יפו
מינהל החינוך הנוער והתרבות
מרכז מבוגרי העירונים
רח' הפסנתן 6 תל־אביב (מול בית מפעל הפיס)

מודיעים על פתיחת ההרשמה ל
קייטנות קיץ 1986
בשני מחזורים: מחזור א' 18/7 — 6 • מחזור ב' 1.8 — 20.7
כל יום בשעות 8.30 — 13.00 כולל ארוחה קלה
★ קייטנת מחשבים — לומדים מבוא לתורת המחשבים + שפת בייסיק
★ קייטנת קשר — לומדים חובבות־רדיו ומפעילים תחנת־קשר בינלאומית
★ קייטנת שחמט — לומדים תיאוריה ומשחקים, כולל סימולטני ובזק
★ קייטנת גלגליות — לומדים בלט־גלגליות ומחוללים לצלילי מוסיקה
★ קייטנת אמנויות — לומדים ציור, רישום, פיסול וקרמיקה
מלבד לימודי הנושא הנ"ל ישתתפו החניכים בפעילויות תרבות ונפש: רחצה בבריכה, הוגים, ספורט, משחקי חברה, ביקור במוזיאון ועוד. המחיר לחניך: 95 ש"ח. בקייטנת מחשבים: 190 ש"ח. פרטים והרשמה במזכירות בשעות 19—14 טלפון 268854; 219510

להחריש, מינוח כפול

להחריש, אומרים עתה במשרד המשפטים, זו עתה מלה בעלת משמעות כפולה וסותרת. להחריש זה גם לשתוק ולא לגלות את האמת בפרשת ראש השב"כ אברהם שלום, וגם לפנות אל היועץ המשפטי יוסף חריש ולספר לו עוד פיסת אמת.

בסוגייה זו יש באמתחתי שאלה מנחה, שהתשובה עליה עשויה להקל על חריש להחליט אם ראובן חזק הוא עד־מדינה פוטנציאלי, שאפשר להסתמך עליו אם יוחלט להגיש תביעה משפטית נגד אברהם שלום.

ראובן חזק, והתמיהה מדוע החריש, שת תקופה כה ארוכה מוסיפה להציק. יצחק זמיר טען במסמך הציבורי נגד ראש השב"כ כי מניעיו אינם רלוונטיים. אך כל אחד יודע שאם יתנהל משפט תהיה בעיית מהימנותו כעד־מדינה מרכזית ונגד־

חריש: פיסת אמת

ליח. האם להאמין לך שמצפונך כה ייסר אותך, אך באיחור רב, עד שמסרת את עדותך המרשיעה נגד המסובה עליך או שהיתה זו עלילה שרקחת לצורך הרווח כדי להשתלט על השב"כ? לסוגייה זו אני מגיע להוסיף את הבירור הבא: האם לאחר שמסרת את עדותך לראש הממשלה שמעון פרס ולזמיר — הבעת נכונות להמשיך ולשרת בשב"כ תחת פיקודו של אברהם שלום, למרות כל מה שגילית על אודותיו ומה שטענת על אובדן מוסרו המוסרית והמקצועית?

התשובה לשאלה זו יכולה להיות כמעט מכרעת ליועץ המשפטי יוסף חריש, בבואו לשקול אם אתה עשוי להיות עד מהימן בעיני בית המשפט. שלא תהיה לו מאשלה כמו לזמיר, שנשען על עד־המדינה ישראל גוטליב ונכשל במשפט אהרן אבוחצירא. וכבן, אחרי כל מה שגילית הסכמת להישאר בשב"כ תחת אברהם שלום?

אבן, פצצה במרתף

בהתכנס החו"כים היוניים לדיון מנוף ומודי הטיל אבא אבן פצצה של ממש. אחרי שהסביר כי למך בארצות־הברית שאין תוליף להגבינת אש"ף, העיד כי דבר לא יזוז בלי הכרה בזכות ההגדרה העצמית של הפלשתינאים. כשזה בא מפיו יש לכך תהודה.

אלא שזה הוצפן כיד. הוא לא נתן פומבי לדעתו. כששאלתי אותו השבוע, הסביר לי כי התכוון למשוך מתוך מכפי שהביעו בהתרגשות כמה מהנוכחים, או שריכך מעט את הרושם. בכל מקום, העיר יושב ראש ועדת החוץ והביטחון הגהה מיוקרה רבה בין היונים, מצע המערך כבר הכיר בזכות זו של הפלשתינאים. הוא כער הכיר, אבל מותנית בכך שלא תמומש במדינה פלשתינית ריבונית אלא בירדנית־פלשתינית. ההכרה בזכות ההגדרה העצמית יכולה להסתפק גם בהסדר כזה, ובכלל בשיחותיו במצבים שמע מפי אישים נכבדים שאיש בעולם הערבי אינו מדבר על הקמת מדינה פלשתינית עצמאית.

במחנה היונים יש המשוכנעים כי בהתבטאותו המקורית התכוון ליותר מזה.

אבן: הכרה מותנית

משפט דיבה מוחמץ

ישראל הרגישה בכל ימות השנה הומיצה בימים אלה משפט־דיבה עסיסי על כל הקשה ההיסטורית. הפולמוס בין אניטה שפירא לבין יואב גלבר, פירוק הפלמ"ח והפגזת אלטלנה — יכלו לעלות כרוכים יחד בפני בית המשפט בהתגששות חזיתית. אך הצדדים הדיבים, שלמה נקדימון מזה והרשון ריבלין ואלתגן אורן מזה, פגדו השבוע בינם לבין עצמם.

הכל החל עם פרסום יומן המלחמה של ראש הממשלה דוד בן גוריון מ־1948.

בהקדמה שחיברו ריבלין והד"ר אורן, התייחסו לספרו של נקדימון "אלטלנה" כאל גירסת אצ"ל בלבד: "בספרו 'אלטלנה' ניסה שלמה נקדימון לכרוך ביחד את הפגזת האוניה ופירוק אצ"ל עם 'מלחמות היהודים' של דוד בן־גוריון במפ"ם והפלמ"ח". לדעת ריבלין ואורן "זהו ניסיון מטעה ומוטרף". נקדימון לא אהב הערה זו.

הוא פתח בהתדיינות עם ריבלין ואורן באמצעות הפרקליט שלמה ליבליך, ובסיכומה כתב להם: "בן גוריון ז"ל היה אחד הראשונים לשמוע ממני על תוכניתי לכתוב ספר שנושאו מלחמות היהודים בתש"ח. לא רק שראש הממשלה הראשון העניק לי את ברכתו אלא אף הביע נכונות לכתוב הקדמה לספר. לצערי התמוטטותי בכתיבה... " נקדימון ביקש לעשות את הבלתי־ייאמן, להשיג הקדמה מפולה מבן־גוריון והמבנם בבין לספרו על פרשת אלטלנה, אך בן־גוריון נפטר קודם להשלמת הספר.

במכתבו ציין נקדימון כי ספרו "מבוסס על מסמכים שאת העיקריים שבהם קיבלתי מבן־גוריון עצמו...

נקדימון: על כל הקשה ההיסטורית

הציטוט שהדבקתם לספרי כאילו הוא מטעה, מופרך ומייצג את נקודת הראות של אצ"ל בלבד, אינם תואמים את תיאור המאורעות והעובדות... " הוא ציין כי מקורבו של בן־גוריון משך שנים רבות, חיים ישראלי, קרא את כתב־היד של ספרו בטרם ראה אור.

מבתב־התשובה המוסכם של ריבלין והד"ר אורן אל נקדימון הוא בבחינת הכרזה נסוגה. "אנו מבקשים לציין כי הדברים שכתבנו לא נועדו לפגוע בך אישית ולא להטיל ספק באובייקטיביות... אנו מכירים בזה את הערכתנו למאמץ המחקרי הרב שהושקעה בספרך לתאר את הפרשיות הנזכרות בהארה הוגנת ועניינית". ההערות הפוגעות, הבטיחו השניים, יושמטו מן המהדורה הבאה.

יותר מזה, אם וכאשר תראה אור המהדורה הבאה של יומן המלחמה לדוד בן־גוריון — יוכל נקדימון לפרסם בו סקירה מטעמו לצד הפרק של ריבלין והד"ר אורן. חיים ישראלי ומשה שליט אישרו זאת מטעם "החברה להפצת משנתו של דוד בן־גוריון". מה עוד נחוץ להוקירתך?

קורעים, שורפים

זלמן ארן: לשרוף, לשרוף

החלטת סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות זבולון המר לקרוע דף מאטלס־ישראל בגלל פיסקה שכתב בו הפרופסור דוד עמירן על ההתנגדות ליווית, הזכירה לוותיקים שכבר היו דברים מעולם. זה היה לפני שנים רבות כאשר שר החינוך זלמן ארן חיפש תרופה למצוקות הנוער בלימוד "התודעה היהודית" בבתי־הספר.

ארן האמין בתודעה יהודית לא קלריקלית, ולהון וקיווה כי עמירו יעניק תוכנית באותה בוקדם האפשרי. הוא רצה לכנסה בתוכנית. חלף זמן, וארן לחץ ולחץ. עד שסוף־סוף הגיע היום המיוחל. נערכה חוברת. ארן נטל אחת החוברות קודש הסתגר בחדרו. חלפו כמה דקות ומהודה נשמע קול דק, הקול הלך וגבר והתחזק והיה להערה וגערה וצעקה וזעקה, עד שלפתע ראוהו פורץ החוצה וצועק: "לשרוף, לשרוף". מה יש, מה קרה? לשרוף, התייסר ארן. לשרוף.

התברר כי לחוברת נכנסו כמה וכמה קטעים, שיכלו להתפרש כקלריקליים, פרדוקסיים משהו, וזה בניגוד להבטחתו בכנסת שהתודעה היהודית לא תהיה ציגור להשתלטות רבנית. מפ"ם שבאופוזיציה, חששה, לא תניח לו.

לא הועילו למקורביו ולעוזריו כל מאמצי השכנוע וההרגעה. ארן ציווה לשרוף והורה לרוץ אל בית הדואר ולתפוס את השקים שהכילו את חוברות "התודעה היהודית" ולהחזירים לחצר המשרד. המשימה הוטלה על כתפי עוזרו הצעיר אליעזר שמואלי, שבינתיים טיפס ועלה לכהונת מנכ"ל משרד החינוך. גם אורי אורן שותף בה.

השקים חזרו ואש גדולה הוצתה בלילה בחצר. הוא... ומזכיר במשרד החינוך — הרי מי ששמוהו על כך השבוע במזנון הכנסת תיאר זאת בשורה משל חיים נחמן ביאליק, "כל הלילה בערו ימי הלהבות".

בכל זאת לא מלאו לבו של שמואלי שלא להותיר עקבות לפרשה. אחד מוצל אחד — חוברת שהובאה מן הדואר — נשלפה על ידו מן האש והסתתרה. כאז מונחות שתי חוברות על שולחנו: הראשונה היחידה, זו ששופצה והוכרה לאחר מכן ללא נטיות דתיות. והעבור שנים רבות, בימים של חשבון נפש, סיפר שמואלי לארן כי הציל חוברת אחת מן המדורה. ושר החינוך והתרבות לשעבר לא יכול היה אלא לומר לו כי היטיב לעשות.

"עידן" מושב עובדים

בערבה הצפונית

קולט משפחות

עם או בלי ילדים עד גיל 12

עדיפות למשפחות עם ילדים

מגיל 6 עד 12

לכתוב בצירוף קורות חיים ועדת קליטה

מושב עידן ד.נ. ערבה מיקוד 86840

* לקליטה בנובמבר או ביולי

היתר להעלאת מחיר לפי חוק יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה), התשמ"ה—1985

בתוקף סמכותנו לפי סעיף 8(ב) (2) לחוק יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה), התשמ"ה־1985[1], אנו קובעים כי מותר להעלות את המחיר של מקלט טלויזיה המנוי בפרט 85.15 לתוספת הראשונה של צו תעריף המכס והפטורים ומס קניה על טובין, התשמ"ז־1985[2], בשיעור שלא יעלה על 7 אחוזים מעל מחיר הקובע.

תחילתו של היתר זה ביום ה' בסיון התשמ"ו (12 ביוני 1986)

כ"ח באייר התשמ"ו (6 ביוני 1986)

אריאל שרון, שר התעשיה והמסחר — משה נסים, שר האוצר

1 ס"ח התשמ"ה, עמ' 2.
2 ק"ת שיעורי־מכס 597, התשמ"ה, עמ' 55.

שרון, עוד פרק מר בלבנון

שרון: חג שבועות לא קל מצפה לו

ארבע שנים — ופצעי מלחמת לבנון אינם מגלידים. היום רואה אור ספרו של מזכיר הממשלה לשעבר אריה נאור "ממשלה במלחמה" — תפקוד ממשלת ישראל במלחמת לבנון 1982". אריאל שרון לא יאהב זאת. זו לשון המעטה. גם רפאל איתן לא ישבע נחת, וגם זו לשון המעטה... וגם אינו מתיימר לקבוע בספרו מה גרם לבגין להסתגר בביתו. אבל כל מי שקורא מה עשו לו שרון ואיתן, ומה עשתה לו המלחמה — יכול להבין, לפחות, מהי גירסת מזכיר הממשלה לשעבר.

אחד ממוקדי הספר — תראה אור ב"ידיעות אחרונות" — טוען, בני מציות, כי שרון הונה את בגין. ...שנגרר אחריו תקופה ממושכת... עד שבאוגוסט 1982 הוציא מידי שר הביטחון את הסמכות להוסיף ולנהל את המלחמה באזור ביירות. שר ביטחון אחר היה מתפטר, אבל לא שרון. מאחורי הדברים נחבאה מחלוקת יסודית: בגין היה מעוניין בכניסת האמריקאים לביירות לבנון ולאזור החוץ בינה לבין ישראל. שרון לא. בגין רצה שלום לגליל. שרון לחץ שמשפחת ג'מייל תגרש את הפלשתינאים לירדן ותם. כה משך התהליך, יקימו שם מדינה לעצמם. נוכחות האמריקאים היתה עלולה להפריע לבני ג'מייל להתנכל לפלשתינאים.

הספר מתבסס על מסמכים, ראיונות עם שרים, קצינים בכירים ועובדי מדינה, ועל ספרם של זאב שיף ואהוד יערי. נאור החל בכתיבתו לאחר שכשנה שעבדה היה עמית־מחקר במכון דיוויס באוניברסיטה העברית בירושלים. שם אסף את החומר. הפרק האחרון, שמכיל מסקנות תיאורטיות, יהיה חלק מקירומו האקדמי של נאור בדרך לדוקטורט במדעי החברה.

כאשר, בסיום העבודה והאקדמית, מצא כי בידיו גילויים רבים — החליט להתחלק בהם לא רק עם הפרופסורים, אלא עם עם־ישראל כולו. חג שבועות לא קל מצפה לשרון.

למה דווקא עירום לשריפה?

שמעון פרס ויצחק שמיר חייבים להתעלות בפרשת מרד החרדים הפושטים כשועלי שמשון על תחנות האוטובוסים, הודסים ושורפים אותן כאותו אמוק. הדיווח של המערך והליכוד אחרי ש"ס ואגודת־ישראל הוא הפתיל המצית את האש. המכלה לא רק את תחנות האוטובוסים אלא גם מנאץ כל מה שהוא ציוני ויהודי־חילוני. העבריינים החרדים גידו כבר את הקיצונים המטורפים גם בציבור החילוני. מישהו שורף בית כנסת, לילבורולה במדינת ישראל. חלום ביעותים.

אילמלא האלימות החרדית — שאותה יש לדכא ובה צריך להילחם ללא שום "הבנות" — אפשר היה להבין את ההתמרמרות על תצלומי העירום המכסים את תחנות האוטובוס של חברת ההתגודרה ומטונפליסטית. התצלומים דווקא נושאים חן בעיני אברכי המשי, אבל אם הרבנים מצווים עליהם להתנגד — דומה לי כי לולא האש החרדית המטורפת, היה מקום להתחשב בבקשתם להצניע את הפרסומת המסורית ברשות הרבים.

לא הייתי נדרש לנושא, לולא שמעתי ממומחה הבקי בסוציולוגיה של החרדים מדוע יצא קצפם דווקא על תצלומי העירום, ולא על אכילת חזיר ונסיעה בשבת, כפי שנהגו בעבר. הסבר אחד — שנראתי תבוך — הוא שיש עתות לתורה ויש עתות לפתיחות מגבית באמריקה. וכל התחלה ראויה לקצת אלימות מצולמת שתפתח לרווחה את כיס הנדבנים. אך זה רק חלק מהסיפור. ההסבר האחר הוא שתצלומי העירום הם איום ישיר על החברה החרדית יותר מכל חילול־שבת. זה איום על מעמד־העל של הגבר בחברה הסגורה.

הערה מעניינת בנושא זה עלתה במחקרם של יוסף שלהב ומנחם פרידמן "התפשטות תוך הסתגרות — הקהילה החרדית", שראה אור ב"מכון־ירושלים". (על המחקר ראה בהתבתו של גרב שראני בעמוד קודם). הם סיכמו כי "הכשרתה הטכנולוגית המקצועית של האשה בקהילה החרדית עולה על זו של הגבר. לגבי הגברים — עולם התוכן הרגשי והלגיטימי היחיד הוא לימוד תורה... את האישה יש להכשיר לעבודות הבית ולתמיכה כלכלית במשפחה. מטרה זו היא פתח לכניסה לתחומי עיסוק שונים... כמו מחשבים. הכשרה זו חושפת את האישה החרדית לתרכיבים שונים של העולם המודרני. עשוי אם כן להיווצר בעתיד, וייתכן שקיים כבר היום, פער טכנולוגי־תרבותי בין גברים ונשים בעולם החרדי".

מודעת העירום הן האיום המיידי על הגבר החרדי. הוא מכונס לו בישיבה ל־10—12 שנים, ואם אינו נעשה גדול בתורה — תורו הבינוה בטלן; ואילו רעייתו המוסרה יוצאה כל אותן שנים לאוויר החילונים של ירושלים, נוסעת באוטובוסים המציגים את תצלומי העירום, וכעזה מגבבת על קלירי המחשב הרשפעה מן השטן הציוני. אישה זו יש לחזור ולאסור בכבלי החברה הישנה, בכבלי שלטון־העל של הגבר אבי־המשפחה. צריך להבטיח את נחיתותה. בעלה ואביה והרב שכבמר חוששים מעליית מעמדה בשכונה וברחוב ובעיני ילדיה. הם — הגברים שנותרו מאחור — חשים מאוימים. הביטוי הבולט ביותר לכך הוא בתצלומים האלה.

וזה מוסיף הסבר או השערה מדוע הקצם ...מגבלה, מלחמת העצבות... [illegible]

חג מלכות בית דוד

חג השבועות הוא גם יום לידתו ומותו של דוד המלך ויום הכתרת בנו שלמה. משום כך קוראים בו את מגילת רות

מאת הרב שלמה גורן

ארבעה תכנים יש לחג השבועות, שניים מן התורה ושניים לפי ההלכה שבעל פה.

א. חג הקציר, כבתוב בתורה: "וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה" (שמות כ"ג ט"ז), זהו תוכנו החקלאי של שבועות.

ב. חג הביכורים — "וביום הביכורים בהקריבכם מנחה חדשה בשבועותיכם, מקרא קודש יהיה לכם" (במדבר כ"ח כ"ו). זה חגו של בית המקדש, לשם היו מביאים את הביכורים, הוגגים ושמחים לפני ה'.

ג. חג מתן התורה. באותו יום ניתנה תורה לישראל, כמו שתיקנו אנשי כנסת גדולה. או חכמי ישראל שבאו אחריהם, במטבע התפילה ובברכת המזון "זמן מתן תורתנו".

ד. חג מלכות בית דוד. בשבועות נולד דוד, ובו ביום לאחר שבעים שנה — מת. לכן נוהגים לקרוא את מגילת רות בשבועות.

יש שלושה טעמים אחרים לקריאת מגילת רות בחג הקציר, כבתוב בספר הקדום "אבודרהם".

א. מפני שהורדמה של רות אירעה בזמן הקציר, כבתוב שם: "והמה באו בית לחם בתחילת קציר שעורים" (רות א' כ"ב). ב. מפני שרות היא סמל ודוגמה לגרי הצדק בישראל, ובמתן התורה נכנס עם ישראל לברית היהדות ונתגייר, כבתוב: "ויקח את ספר הברית ויקרא באזני העם, ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע. ויקח משה את הדם ויזרוק על העם ויאמר הנה דם הברית אשר כרת ה' עמכם על כל הדברים האלה" (שמות כ"ד, ה'־ח'). ג. הטעם השלישי מפורש בילקוט שמעוני למגילת רות, רמז תקצ"ה, השואל: ומה עניין רות אצל עצרת, שנקראת בזמן מתן התורה? ללמדך שלא ניתנה תורה אלא על ידי יסורין ועוני.

יום ההולדת והפטירה

הטעם הראשון שהזכרנו, לבד משלושה אלה, הוא המבוסס ביותר, כאשר הוא מבטא את הזיקה בין מלכות בית דוד לחג מתן התורה, והוא מעוגן בדברי התלמוד ירושלמי במסכת חגיגה פ"ב הלכה ג'. שם נאמר: דוד מת בעצרת (בשבועות) והיו כל ישראל אוננים, והקריבו את קרבנות החג למחר. והרי הקב"ה יושב ומגלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחודש לחודש, שנאמר "את מספר ימיך אמלא" (שמות כ"ג כ"ו). ובפסיקתא רבתי פרשה כ"ח מייחסים זכות לדוד ומשה רבנו, שהקב"ה מילא את שנותיהם מיום ליום, כבאמר שם: כשם שאמר דוד "ימי שנותינו בהם שבעים שנה" (תהילים צ' י'), וכשם שאמר משה "את מספר ימיך אמלא". יוצא מדברי הירושלמי שחג השבועות הוא יום הולדתו של דוד המלך, ובאותו יום הוא מת במלאת לו שבעים שנה מיום ליום.

לפי חז"ל, במדרש תהילים פרק צ"ב ובזוהר בראשית נ"ה א', שנותיו של דוד הן שבעים השנים שהעביר

דוד מנגן בנבל. איור מתוך כתב יד לטיני מימי הביניים

האדם הראשון משלו לדוד, משום שנגזר על האדם הראשון להיות אלף שנה ולבסוף חי רק תשע מאות ושלושים שנה, כבתוב בבראשית ה' ה'. דוד נולד ללא שנות חיים משלו, לכן נקרא משיח בן דוד בתלמוד "בר נפלי", על שום שנולד נפל. האדם הראשון נתן לו שבעים שנה משלו.

לזה התכוון אדם הראשון במזמור "במעשה ידיך ארנן" (תהילים צ"ב ה'), ואמרו במדרש: אמר אדם הראשון דוד בן ישי מושל לעתיד לבוא, ולקחתי משנותי שבעים שנה הוספתי על ימיו. שנאמר "ימים על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דור ודור" (תהילים ס"א ז'). ימים אלה של דוד התגולל בעצרת ונסתיימו בו. לכן נקבע חג זה כחג המלכות בישראל.

מדרש תמוה

שיטה זו של התלמוד הירושלמי אינה הולמת לכאורה את האמור בתלמוד בבלי, במסכת שבת ל' א', כי דוד המלך מת בשבת. התלמוד ירושלמי סובר שהוא מת בעצרת ולכן לא יכלו ישראל להקריב את קרבנות החג באותה שנה, כמו שמצינו בדברי הימים, משום שהו התאבלו על דוד שמת באותו יום ונאלצו לדחות את הקרבת קרבנות החג למחרת. ואם חג השבועות חל באותה שנה בשבת, בין כך ובין כך לא יכלו להקריב קרבנות ראיה וחגיגה בשבת, משום שאינם דוחים שבת.

מכאן ששתי דעות חלוקות הן בקביעת יום לידתו ומותו של דוד. לפי הירושלמי הוא מת בעצרת וממילא נולד בעצרת. לפי הבבלי מת דוד בשבת, ואין לדעת באיזה תאריך בשנה זה היה.

שיטת הירושלמי מבוססת על מדרש תמוה מאוד שהוא נותן לשני הפרקים האחרונים של דברי הימים א'. שם מסופר על עצרת גדולה שאירגן דוד המלך בירושלים, כבתוב: ויקהל דוד את כל שרי ישראל, שרי השבטים ושרי המחלקות... ולכל גיבור חיל אל ירושלים. דוד נשא לפני האוספים הרבים נאום ארוך והתרים אותם לבניין בית המקדש. ולבסוף נאמר: "ויזבחו לה' זבחים ויעלו עולות לה' לפני ה' ביום ההוא בשמחה גדולה. וימליכו שנית לשלמה בן דוד". אחרי כן מסופר שמת דוד — "וימת בשיבה טובה שבע ימים, עושר וכבוד וימלוך שלמה בנו תחתיו", ובמיתתו מסתיים ספר דברי הימים א'.

הנה התגיגה הגדולה הזאת, כמתואר בדברי הימים, התרחשה לפי הירושלמי בחג השבועות, ובסיום נאומו מת דוד. מיתתו מנעה הקרבת קרבנות החג באותו יום, משום שההלכה קובעת: נשיא שמת הכל מטמאין לו אפילו כוהנים, והכל אוננין עליו, כמו שפסק הרמב"ם כהלכות אבל פ"ג הלכה יד.

לפי שיטה זו של הירושלמי, חמורה האבלות על מלך ישראל מזו של כל יחיד ויחיד. אבלות על המלך דוחה שמחת החג, מה שאין כן אבלות של יחיד על יחיד. לכן כתוב בדברי הימים הנ"ל, "ויעלו עולות לה' למחרת היום ההוא". למחרת חג השבועות, ולא בשבועות עצמו.

כיצד יש לתרץ את הסתירה בהתנהגות עם ישראל ביום מותו של דוד, שמחד דחו את הקרבת קורבנות החג והאריך חגגו — "ויאכלו וישתו לפני ה' ביום ההוא בשמחה גדולה"? אם אבל מת דוד בעיצומו של האירוע התגיגי וכל העם התאבלו על מותו, איך שמחו באותו יום עצמו ואם סבת ששמחת החג דוחה את האבלות על המלך, למה דחו את קורבנות החג למחרת חג השבועות?

מסוד הכתובים בדברי הימים יש סימוכין לשיטת הירושלמי שדוד מת בעיצומה של העצרת הגדולה שערך בירושלים. כי באותו פסוק האומר "ויאכלו וישתו לפני ה' ביום ההוא בשמחה גדולה" נאמר גם: "וימליכו שנית לשלמה בן דוד... וישב שלמה על כסא ה'". ואם היה דוד בחיים בסיום העצרת, איך הניח לשלמה לשבת על כיסאו?

התנגדות שמימית

מן הכתוב במלכים א' א' ל"ה, נראה כי דוד הכתיר את שלמה למלך על ישראל והעביר אליו את המלוכה בעודו בחיים. דוד ציווה לצדוק הכהן ולנתן הנביא למשוח את שלמה למלך על ישראל והודה להם "ועליתם אחריו ובא וישב על כסאי". וכן עשו. אבל ככל הנראה לא הסכים הקב"ה עם דוד בזה, ולכן משיחתו הראשונה של שלמה והכתרתו למלך על ידי צדוק הכהן ונתן הנביא ובניהו בן יהוידע, לא היה לה תוקף. בדברי הימים מפורש, כי בעצרת שאירגן דוד בחג השבועות המליכו "שנית לשלמה בן דוד וימשחו לה' לנגיד ולצדוק לכהן". ואם חזרו ומשחו אותו בשמן משחת הקודש בשנית, משמע שהמשיחה הראשונה לא היתה תקפה.

הסיבה לביטול תוקפה של ההכתרה הראשונה של שלמה היא, שהקב"ה לא הסכים לקיצור מלכותו של דוד אפילו ביום אחד. כמו שמצינו בתלמוד במסכת שבת ל' א'. שם מסופר שדוד ביקש לדעת את יום מותו, והקב"ה הודיע שהוא ימות בשבת. וביקש דוד לדחות את מיתתו ליום ראשון, כדי שיוכלו ישראל להתעסק בו ולהספידו. אמר לו הקב"ה: כבר הגיע זמן מלכות שלמה בנך, ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלוא נימה. וביקש להקדים ביום אחד את מיתתו. אמר לו הקב"ה: טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח.

נמצינו למדים מאגדה זו, שהקב"ה לא הסכים להפיסה בין מלכות דוד לשלמה, ולמרות הוראתו של דוד למשוח את שלמה למלך בעודו חי, לא הסכימו על ידו מן השמים. התנגדות שמימית זו ביטלה את תוקפה של המשיחה הראשונה. לכן חזרו ומשחו את שלמה והכתירו אותו למלך בחג השבועות, ביום פטירתו של דוד. ואז נתנו עליו הוד מלכות "אשר לא היה על כל מלך לפניו על ישראל".

יוצא איפוא כי חג השבועות שהוא יום לידתו ופטירתו של דוד, הוא גם יום הכתרתו של שלמה למלך על ישראל. לכן נקבע החג כיום מלכות בית דוד, בעבר ולימות המשיח.

בית התפוצות על שם נחום גולדמן

שעות הפתיחה:
א', ב', ג', ה': 17.00—10.00
יום ד': 19.00—10.00
שישי־שבת: סגור

לתיאום סיורים מאורגנים נא לפנות מראש בימים א'—ה' בין השעות: 13.00—9.00 בלבד.

תצוגת קבע וכרונוספירה: 2500 שנות חיים יהודים ברחבי העולם מוצגות תוך שימוש באמצעי הטכניקה המתוחכמים ביותר.

תערוכות:
1. מקדש לירושלים — הקהילה היהודית בעיר תורים

אירועים:
1. ערב עיון לזכרו של פרופ' אוריאל טל במלאת שנתיים לפטירתו (בשיתוף החברה ההסטורית הישראלית וביה"ס למדעי היהדות). משתתפים: פרופ' ג. כהן, פרופ' י. באואר, פרופ' א. כשר. פרקי נגינה: א. שיחור. יום ג', 17 ביוני, בשעה 20.00
2. ערב עיון (ביידיש) על נפתלי קרבובר. משתתפים: עו"ד אברהם תורי, מאיר יליו, אסתר לוריא. פרקי קריאה: הרש אשורובין. מנחה: אליעזר פודריאצ'יק. במהלך הערב יוקרן סרטה של אסתר לוריא. יום ה', 18 ביוני, בשעה 19.0

סרטים:
1. "אקסודוס", ספורה של אנית המעפילים "יציאת אירופה תש"ז". על פי ספרו של ליאון יוריס. בימוי: אוטו פרמינגר. שחקנים: פול ניומן, אווה־מרי סיינט. הסרט דובר אנגלית, עם תרגום עברי בגוף הסרט. יום שני, 16 ביוני, בשעה 19.00
2. "שבתאי", סרטו של הדי אלן הבוחן את תולדות המשיח... הסרט דובר אנגלית, עם תרגום עברי בגוף הסרט. יום חמישי, 19 ביוני, בשעה 20.30
כרטיסים לסרטים במחיר 3.50 ש"ח. לחברי אגודת הידידים 2.20 ש"ח

תערוכות נודדות
1. לזכר המיגר — קהילות ישראל במרוקו הספרדית — בית לבון, רחוב ה', אשדוד
2. לזכור ולחיות — שארית הפליטה ממחנות עד שיקום — מוזיאון לוחמי הגיטאות
3. היהודים האחרונים של ראדאוץ — היכל שלמה, ירושלים
4. בתי כנסת בגרמניה במאה הי"ט — מוזיאון הנגב, תל־שבע, באר־שבע
5. יהודים באתיופיה — רשמי מסע, צילומים מאת פרידריק ברנר — משכן הכנסת, ירושלים
6. חקלאים יהודים בעת העתיקה — מושב בית־זית

ניתנת להשאלה בארכיון בית התפוצות, סדרת שקופיות בנושא ירושלים, לבתי ספר ולמוסדות חינוך.

ארכיון המוזיקה — קבלת קהל בתאום מראש בלבד.

מתנה נאה לכל אירוע — מנוי שנתי לאגודת ידידי בית התפוצות, ניתן לרכוש בבית התפוצות אצל רחל הדרי, טל. 03־425161

בית התפוצות נמצא בקמפוס אוניברסיטת תל־אביב (שער 2), רחוב קלאוזנר רמת־אביב. טל. 03־425161.

אוטובוסים: 13, 24, 25, 27, 45, 49, 74, 79, 274, 572.

ב.ל.ת

מימון והנפקות (1981) בע"מ

הודעה בדבר פירסום תשקיף

ניתנת בזה הודעה
בהתאם לסעיף 23 לחוק ניירות ערך, תשכ"ח–1968,
כי החברה פרסמה תשקיף בדבר

הנפקה
של

סדרה של 8% אגרות חוב רשומות על שם 1990—1996 (סדרה 3), צמודות קרן וריבית למדד המחירים לצרכן בערך נקוב כולל של 52,500,000 שקל חדש. מתוכן אגרות חוב בערך נקוב כולל של 52,125,000 שקל חדש מוצעות לציבור במכרז, במחיר מינימלי השווה לערכן הנקוב (100%). מחיר ההנפקה שיקבע במכרז עשוי להיות גבוה מהמחיר המינימלי.

חברה כללית לניירות ערך בע"מ, הנשלטת על ידי חברת האם של החברה, התחייבה בהתקשרות מוקדמת, לרכוש למחרת סגירת רשימת החתימות במכרז, במחיר ההנפקה שיקבע במכרז, את אגרות החוב המותרות, בערך נקוב כולל של 375,000 שקל חדש, זאת במלאי לצורך הבטחת מסחר סדיר באגרות החוב, כמובא בעמודים א"ב ו־א"ו בתשקיף.

אגרות חוב שלא תרכשנה על ידי הציבור במסגרת המכרז, אם תהיינה כאלה, תוצענה לציבור אחרי סגירת המכרז, (להלן: "ההצעה הרגילה") במחיר השווה לערכן הנקוב (100%), בתוספת ריבית שתצטבר עד ליום התשלום בעד אגרות החוב, כמפורט בתשקיף.

הרישום של אגרות החוב למסחר בבורסה מותנה בפיזור נאות של אגרות החוב המוצעות.

סך כל עמלות החיתום והטיפול שהחברה תשלם בקשר עם הנפקה זו לא יעלה על 5.8% מהערך הנקוב הכולל של אגרות החוב.

תמורת ההנפקה, תופקד בתאגידים בנקאיים בישראל לשם מתן הלוואות, באחריות אותם תאגידים בנקאיים כמפורט בעמוד א"19 בתשקיף. אין לפקדונות אלה עדיפות על יתר הפקדונות בתאגידים הבנקאיים האמורים.

הבטחונות לטובת מחזיקי אגרות החוב יהיו שעבוד קבוע ראשון בדרגה על הפקדונות האמורים, שעבוד צף בדרגה ראשונה על פקדונות אלה, וכן שעבוד צף על כל רכושה של החברה בדרגה שווה עם אגרות החוב מהסדרות הקודמות שהונפקו על ידי החברה, למעט הפקדונות מתמורות ההנפקות של אגרות החוב מהסדרות הקודמות שהונפקו על ידי החברה שלגביהן עדיפות לאגרות החוב מהסדרות הקודמות (ראה עמוד א"13 בתשקיף). היתרה במועד לתאריך התשקיף של אגרות החוב מהסדרה הראשונה, היא 12,960,000 דולר והיתרה המשוערכת לתאריך התשקיף של אגרות החוב מהסדרה השניה, בהתאם לתנאי ההצמדה של אגרות חוב אלה, היא 45,107,535 שקל חדש.

לפי סעיף 354 (ג) מפקודת החברות (נוסח חדש) התשמ"ג—1983, יהיה לחובות המפורטים בסעיף 354 (א) מהפקודה האמורה דין קדימה לפני תביעותיהם של בעלי אגרות החוב מכח השעבוד הצף שיצרה החברה, אולם לא יהיה להם דין קדימה לפני תביעותיהם של בעלי אגרות החוב מכח השעבוד הקבוע שהעניקה החברה כאמור בעמוד א"14 בתשקיף.

רשימת החתימות במסגרת המכרז תפתח ביום 17 ביוני 1986 שעה 08.30 בבוקר ותסגר בו ביום בשעה 1.30 אחרי הצהריים.

רשימת החתימות במסגרת ההצעה הרגילה, אם תהיה כזו, תהיה פתוחה בכל יום עסקים בין השעות 08.30 בבוקר ועד 12.00 בצהריים החל מיום 22 ביוני 1986 ועד 30 ביוני 1986, או עד היום שבו תושלם מכירת כל אגרות החוב המוצעות, המוקדם שביניהם.

החברה רשאית לסגור לפי שיקול דעתה את רשימת החתימות לפני המועד האמור, עקב סיבה שאינה חתימת יתר. במקרה זה תודיע זאת החברה לרשות ניירות ערך ולבורסה לפחות 24 שעות לפני סגירת החתימות ותפרסם על כך מודעה בשני עתונים עבריים יומיים בישראל.

בקשות לרכישת אגרות החוב במכרז ובמסגרת ההצעה הרגילה יש להגיש לחברה באמצעות בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק המרכז"), שהוא אחד החתמים להנפקה זו, באמצעות יחידת הבצוע המרכזית ברחוב אחד העם 9 תל־אביב, במישרין או באמצעות סניפיו וכן באמצעות סניפי בנקים אחרים או חברים אחרים בבורסה לניירות ערך בתל־אביב.

על המבקשים שבקשותיהם תענינה במלואן או בחלקן, לשלם את מלוא התמורה שתגיע לחברה בגין בקשות אלה למחרת סגירת רשימת החתימות במכרז. בעבור הבקשות שהוגשנה במסגרת המכרז, וביום העסקים הראשון שלאחר הגשת הבקשה, בעבור הבקשות שהוגשנה במסגרת ההצעה הרגילה. הבנקים וחברי הבורסה האחרים יהיו אחראים והייבים כלפי החברה וכלפי הבנק המרכז לתשלום מלוא התמורה שתגיע לחברה בגין בקשות שהוגשו באמצעותם ואשר נענו במלואן או בחלקן.

החתמים: בנק לאומי לישראל בע"מ,
בנק הפועלים בע"מ
ובנק דיסקונט לישראל בע"מ.

הנאמנים: חברה לנאמנות של
הבנק הבינלאומי הראשון
לישראל בע"מ ויפתחו ונאמנות בע"מ

(החברה תפתח ונאמנות בע"מ הן חברות בשליטתה המלאה של חברת השקעות לפתוח התעשיה בישראל בע"מ, אשר מחצית מהונה מוחזק בידי בנק לפתוח התעשיה בישראל בע"מ).

עותק מהתשקיף ההעתק מהיתר לפרסומו הוגש לרשם החברות. עותקים מהתשקיף ניתן להשיג בבנקים ואצל חברים בבורסה לניירות ערך בתל־אביב.

هكذا من الأصل

תרבות וספרות

לתת למשורר לדבר בקולו

הגרזן הפורח / מבחר שירה גרמנית מודרנית
עורך ומתרגם שמעון זנדבנק
סודה בעריכת דוד ויינפלד
בית הוצאה כתר, ירושלים, 156 עמ'

מאת יורם ברונובסקי

אנתולוגיה יכולה להיות "אישית", מנוסחת במבחרה על ידי טעמיו האינדיווידואליים, או אף האידיוסינקר־טיים, של הבוחר, או שהיא יכולה לשאוף אל "הייצו־גיות". לנסות לתת תמונה כוללת ככל האפשר מן העשיה בגבולה של תקופה מסוימת ובלשון מסוימת. הרגשה היא שיש מעין סתירה עמוקה, הבדוית, בין שני סוגי המבחרים הללו: אהבה לשיר מסוים היא בכל מקרה עניין אישי מאוד, היא נבחנת בין השאר (לשחות אגלי) ברצון לעשות את השיר למושא הערצה פרטי מאוד שבו אין נחלה לאחרים. האנמאים מעורב באהבה כזאת לא פחות מאשר באהבות אחרות. והרי דאגר האנתולוגיה מטבעו שהוא מחזק את "האישי" שבשירה, מטבע שהוא עושה את השיר לנחלת־כלל, עושה אותו לקול במקהלה, מקהה את חוד הבחירה החד־פעמיות שבו. לא בכדי כתב ת.ס. אליוט באחת ממסותיו על סלידתו מאחר משיריו ("הנערה הבוכה") על שום שהוא נכלל בכל האנתולוגיות; לא בכדי תיאר צ'סלב מילוש, בעליצה, את רגשי־התיעוב שמעורר בו שירו "קמפו די פיורי" — בין השאר משום שזהו השיר המייצג אותו בכל האנתולוגיות. אכן, זה כבר אני מתכוון לכתוב דברימה בגנות הז'אנר הזה — האנתולוגיה — לאחר שכתבתי בעבר כמה דברים בשבחו. יש לי כבר אפילו מוטו ל"גנותה של האנתולוגיה" האמת: שירו של כריסטיאן מורגנשטרן *Ant-Ologie* שבקובץ "שירי הגרדום" שלו, (מתוך קובץ אחר של מורגנשטרן מתרגם זנדבנק שני שירים מקסימים), אלא שהופעת הספר היפה "הגרזן הפורח" שבו כינס שמעון זנדבנק את תרגומיו מן השירה הגרמנית המודרנית, ליווה אותם במבואות קטנים ובאחרית־דבר מצוינת, אינה הזדמנות לדבר בגנותה, אלא דווקא שוב בשבחה של האנתולוגיה.

שמעון זנדבנק השכיל ברוב תושיה לעקוף את הסתירה שבין "האישי" וה"ייצוגי" באנתולוגיה שלו. כל הנוכחויות המרכזיות של השירה הגרמנית במאה השנים האחרונות מצויות כאן — רילקה, טראקל, בן, ברכט וצלאן — במבחרים רחבים למדי, מייצגים. אך זנדבנק השכיל להימנע מאותם שירי־אנתולוגיה הכרחיים של המשוררים הללו, אלא שהופעתם בכל האנתולוגיות כ"מייצגי" כלל יצירתם הקהו לעתים את עוקצם, נטלו את יסוד ההפתעה והחד־פעמיות שבהם. המבחרים מן המשוררים הייצוגיים הללו הם מבחרים אישיים של המתרגם־הבוחר. וכך לא ימצא כאן הקורא את "פוגת המוות" של צלאן, השיר שנעשה כמעט לנרדף לשמו של המשורר הגדול ורב־הפנים הזה, כשם שלא ימצא את "גבר ואשה עוברים במחלקת חולי הסרטן" של גוטפריד בן או את, נאמר, "על ב.ב. האומלל" של ברטולד ברכט או את "סבסטיאן בחלום" של טראקל או אינו "סונאטה לאורפאוס" או "אלגיות דואינו" שמייצגת את רילקה — כל פיסות־האנתולוגיה הללו שעליהם ראוי להתעכב תוך כתיבה בגנותו של הז'אנר. זנדבנק הצליח לבחור מבחרים מייצגים מכל אחד מן המשוררים הללו מבלי להזיקו כמעט (אולי מלבד ל"יום סתיו" של רילקה ול"בלדה על מקי סכינאי" של ברכט שהן פיסות־אנתולוגיה מובהקות — אמנם את האחרונה תרגם זנדבנק ברעננות רבה ומכפרת על השוויקה הנ"ל) לכל אותם שירים מייצ־גים, על הרוב שירים גדולים באמת, שהאנתולוגיות עשו להם עוול פאראדוכסאלי.

סיבה אחרת שהביאה אולי את זנדבנק לבחור את המבחרים הלא־שגרתיים שלו, היא העובדה שכה הרבה תורגם לעברית מן השירה הגרמנית שמתוכו הוא בוחר את מבחרו. בעברית הופיעו כרכי שיריהם של סטפאן גיאורגה, של אלזה לאסקר־שילר, של רילקה, של ברכט, של צלאן — במקרים רבים יותר מבכרך אחד, לעתים בתרגומים מעניינים, כגון שני כרכי התרגום של שירי ברכט — תרגום אבישאול בשנות החמישים, תרגום הרשובסקי לפני שנים אחדות — שלא לדבר כלל על רילקה שזנדבנק מזכיר את תרגומי משה אסר, חנוך קלעי ומשה הנעמי משירתו, אך קיימים עוד תרגומים רבים אחרים, מהם מצוינים. ותורגמו גם, באסופות או בעיתונות הספרותית, גושים גדולים משירת טראקל (בין השאר בידי דן מירון ונתן זך), הופמנסטאל (לאה גולדברג), גוטפריד בן (תרגומי גרשום שוקן) ועוד. אכן, ישנם שירים — כמו "פוגת המוות" המפורסמת — המצויים בארבעה תרגומים ויותר, וכבר שימשו במדור השוואת התרגומים בכתב־העת "מאזניים" הקרוי בשם הנוגה־הישנה "נשיקה מבעד למטפחת". ואף אנתולוגיה משירת גרמניה המודרנית ראתה אור לפני שנים אחדות, אמנם בתרגומים מפוקפקים ביותר: "מוקפים אל צלב הברזל" מאת דן עומר.

זנדבנק אינו פועל אפוא בתחום ריק, בהפך הגא־ייתכן שאין עוד שירה שזכתה לתרגומים רבים כל כך — מישהו ילווה עבודה זו בהגיגים סארקאסטיים או פאראדוכסליים — כמו השירה הגרמנית המודרנית. העניין בשירה זו אצלנו ברור — וסתום — גם יחד, ואולי ראוי לעיון נרחב, שכאן יקצר לי המצע.

למרות הגודש הזה של התרגומים משמיע כאן שמ־עון זנדבנק קולות רעננים לגמרי, מושכים ומסקרנים. לעתים כדי כך שהפגישה עם שירת־טראקל — או ברכט — נעשית לפגישה ראשונה גם למי שמכיר את השירים הללו במקור ובשניים או שלושה תרגום. והרי זנדבנק איננו מתרגם "וירטואוזי" מן הסוג השלונסקאי, מי שכופה לשון אישית־אקספנסיבית על השיר שהוא מתרגם (מעניין, אגב, להשוות את גרסת שלונסקי ל"בלדה על מקי סכינאי" עם גרסת זנדבנק). בהפוך הוא: זנדבנק מקשיב לשיר המקורי ונעתר לו מתוך מלוא ההקשבה האמת: הוא מוצא את הלשון הדרושה לו כל פעם מחדש, מוצא את לשונו העברית של טראקל ואת לשונו של רילקה ושל ברכט. בכל פעם זו הלשון המיוחדת של המשורר המיוחד — כמו במקור, כמו "במציאות" (כי המקור הוא המציאות של השיר שאפשר להמירה — אם אפשר — במציאות אחרת). בקיצור: הוא המתרגם האידיאלי, ככל שיש בעלי־חיים שכזה.

כמה מדויק ופשוט, לא מסורבל כלל, תרגומו של השיר הקטן של רילקה "אורות מתעים": נדמה שהמתרגם השיג כאן הכל, וכמו בלי מאמץ, גם השורה ה"וירטואוזית" בבית השני: "מן ריצה וקפיצה. מן כפוף וסטפי" (המייצגים את *Schwung* ואת *Sprung*, את *Ruck* ו־*Bug* שבמקור) היא כל כך טבעית, כל כך שייכת לשפה (למראית עין) ולא למשורר — עד שדומה כי הושג כאן התרגום המושלם, כלומר הבלתי־אפשרי הפתגמי. ואילו השיר הקטן, המתנבא תמיד

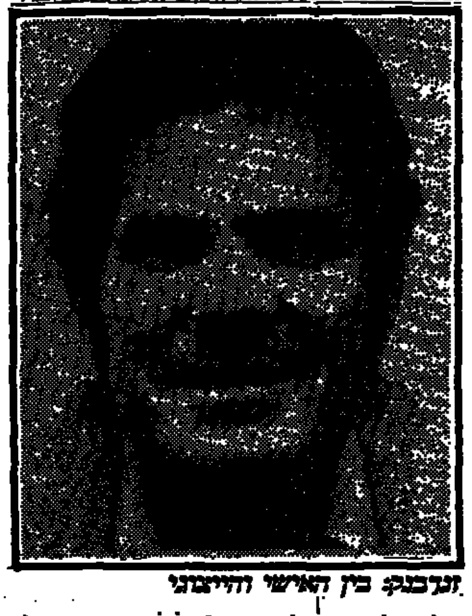
זנדבנק: בין האישי והייצוגי

בצלם של שירי רילקה הגדולים, רב־הרושם, התגלה כאן פתאום במלוא יפעתו ובמלוא ייצוגיותו. בקול הזה — אנו חשים לנוכח השיר העברי — יכול לדבר רק רילקה.

והנה "השמש" של טראקל, השיר הנפלא, שקיימת לו גם גרסה יפה מאוד של נתן זך. בלי שום פעלולים, מתוך הקשבה פשוטה (פשטות של רב־אמנים) אל המקור, מוצא זנדבנק את התחביר הנכון, את המלה הנ־כונה מתוך האמרות האפשריות: *leise* החוזר פעמיים בשיר הוא פעמיים "חרש", ובשורה הראשונה של הבית השני הולך המתרגם בעקבות הסדר הגרמני, אלא שאינו מוכן לעולל עוול כלשהו לנגינת המשפט העברי: שם העצם ("חרש") אינו מופיע בסוף השורה, כמו במקור, אלא כיאות לאחר הפועל כהווה "ארמוני עולה הדג באגם הירוק". ניכר כאן שזה היה ספונטאני הבכן באורח ספונטאני: תרגום שהוא שיר עברי נבון ויפהפה, ואני מודה שבאוזני הלא־גרמניות (מעטם) ה"חרש" יפה מן ה־*leise*. אתה אומר: כל הכבוד לשפה העברית אבל הכבוד ראוי שיימסר בידי מי שהצליח לא לחסום אותה — ומתרגמים רבים כל כך "מצליחים" — ברישה.

כך אפשר לעבור שיר שיר, כמעט שורה שורה, בשירי שלושים המשוררים שמבחרים משירתם מובאים בספר היפה הזה. והרי זנדבנק לא הסתפק ב"גדולים" בלבד, בשמות הידועים ביותר. אף שכל המשוררים המצויים כאן הם משוררי־אנתולוגיה מובהקים (קור־בנות האנתולוגיה לפעמים, כאמור), לקורא העברי המשופע בתרגומים נכונו גם פגישות בתוליות בתב־לית. זה מתחיל בשירו של דטלב פון ליליינקרון, הקודם־מודרני, אמן ה"שטימונג" הקודם־קיראמני, הפו־תח את האסופה, נמשך עם שני שירים מאת גיאורגה (שרק לפני שנים רבות, במהדורה מצומצמת, ראה אור ברכון עברי של תרגומי שיריו עם המקור בצדם), עם שני שירי אוגוסט שטראם, הניסיון הקיצוני בלשון שזנדבנק מוקה ברוב תושיה את חידושיו בעברית, עם שירי קורט שוויטרס וכריסטיאנה לזאנגו, ופס הוכל וגינטר גראס. דומני שכאן מוזמנת פגישה־ראשונה עם שירי יוהאנס בוברובסקי (על הפגישה הקודמת מוטב לקורא העברי לשכוח), המשורר המזרח־גרמני המצוין המוכר גם ברומן "שחבתו של לוין" (הופיע בעברית בתרגום טוב של אברהם קרימה ולא זכה, כמדומני, לשימת־הלב ראויה), הרי לא היה אפשר להזכיר במסגרת צרה זו אלא חלק מן השמות, שמץ מנה. "הגרזן הפורח" הוא כמעט דבר הרשות: האנתולוגיה המושלמת.

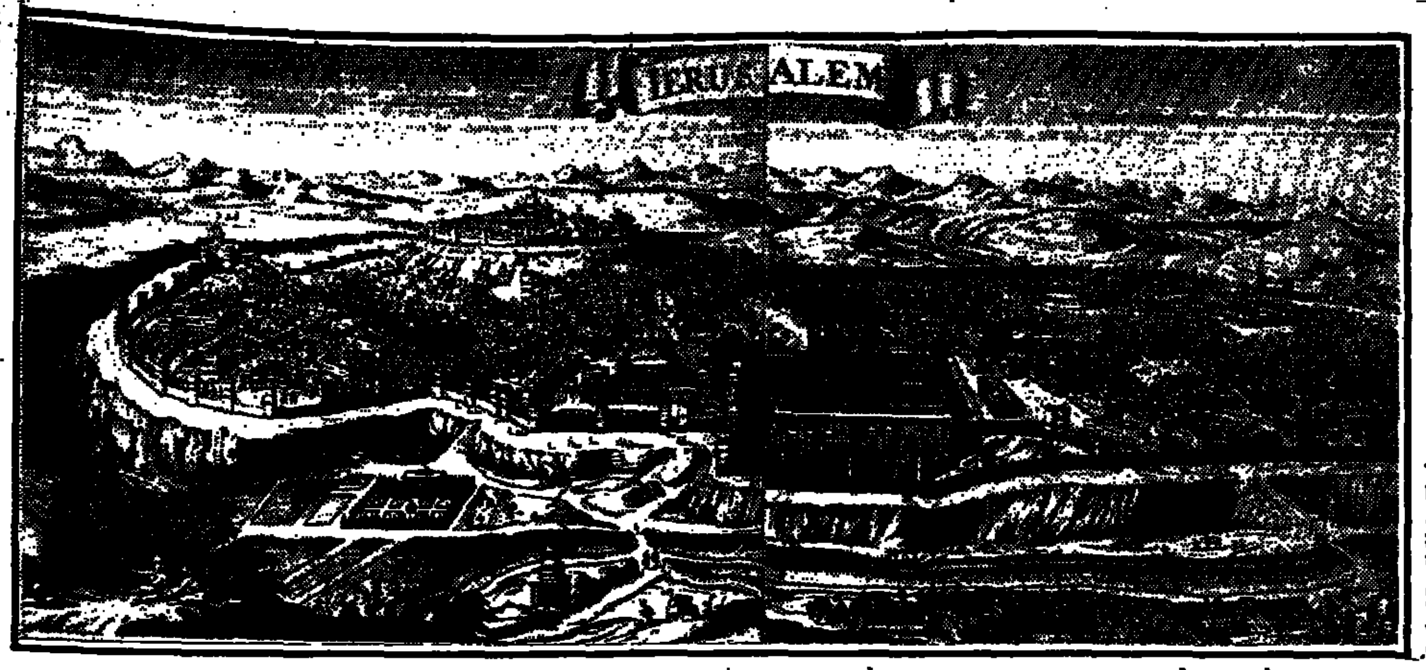
"מראה ירושלים", אולפרט דאפר (1636—1686), הולנד

ירושלים — טבור העולם

(מראות ירושלים וארץ הקודש — תערוכה באולם הכניסה לספרייה, מוזיאון ישראל)

מאת ניצה מליניאק

תערוכה יפה להפליא זו, שרוב בניינה ומבניה מפות עתיקות מן המאות הט"ו—הי"ט, אינה רק משוש־לבם של קרטוגראפים ושוחרי פלשתינאיקה. שכן מלבד תחומים נכבדים אלה ומעבר להיות המוצגים תעודות רבות ערך, יש כאן ערכים חזותיים־אסתטיים, שאינם מוטלים בספק. אלה נובעים מן ההתמסרות הרבה, במאות האמורות, לתיאור המפתי של ארץ הקודש, שהביאה ליצירת מפות מפוארות כאין דוגמתן, הן מצד סימבוליקה וסמליותה, הן מצד קישוט שוליהן ומסגרות המקרא שלהן.

ואפילו החומר מרובה וגם הדיוק הטופוגרפי לוקה מאוד ומתאפיין ברוב המקרים באי־הקפדה ובחוסר־דמיות למציאות הפיזית ממשית של הארץ בזמן חיבור המפות — שהרי להבדיל ממפות בעלות תוכן אקטואלי שנוצרו באותו זמן ברוב ארצות התרבות, נעשו מפות ארץ־ישראל במתכוון מעין מפות היסטוריות, שתפקידן העיקרי המוצהר להראות את הרקע הגאוגרפי־טופוגראפי של המאורעות הנזכרים במקרא ובאוונג־ליונים — יש קודמויות מרובה בעצם ההתבוננות המוזיקלית בדפים גדולים אלה הן מצד העמידה על הניסיונות המסובכים והחידושים בתחומי הסימון, הצי־לול, הצביעה וכו' הן מצד ההנאה שבגילוי פנים קטנים (לעתים קוריוזיים־נאיביים), המלמדים על תפיסתם ההיסטוריות־דתית ועל הפרשנות הרומנית של בני הזמן.

בין עשרות המפות המוצגות בתערוכה, פרי תרומתן או השאלתן של משפחות קול הנולד מודינה וה"ד גימפל ויינטראוב מירושלים, בולטים מסמכים היסטור־יים מפורסמים וכהם דף מתוך "מסע העלייה לרגל אל ארץ הקודש", מיינץ, 1486, של ברנארד מברייטנבאך — מחבר המפה הידועה של ארץ ישראל, המבוססת על מראות־עיניים והמאוחדת מבחינת מבנותה הרבה מבחינת הסמך הקרטוגראפי של ימי־הביניים עם אותן של הזמן הרגיש. בדף שלפנינו פרש מתוך "מראה ירוש־לים", תחריט עץ מאת ארהארדוס רוויך, המאייר שנת־לווה אל ברייטנבאך במסען ב־1483, וכן תחריט הנ־חושת היפה "מראה ירושלים" מתוך ספר מסע מאוחר בהרבה (1677) של אולפרט דאפר, רופא הולנדי ואחד מחשובי המופיעים הגאוגרפים של המאה הי"ז.

מוצגים חשובים הם המפה הידועה בשם "ירושלים — טבור העולם" (1581) מאת התיאולוג הגרמני הנריך בונטינג, שצייר סכמה של צמח אירופי נפוץ בעל קונטאציות מגוונות — התלתן — המופיע גם על סמלי ערים גרמניות (האנובר, למשל), אלא שבמפה של בונ־טינג מייצגים שלושת עלי התלתן את שלוש היבשות: אירופה, אסיה ואפריקה, כשבלב לבו של העלה נמצאת ירושלים. או שני דפים (תחריט ותצריב צבעוני) מתוך מהדורות שונות של "מראות ערי העולם" בשישה כרכים, המחזיק תיאוריהן של יותר משש מאות ערים, מאת גיאורג בראון (1541—1622) ופרנץ הוגנבורג (1535—1622) ובתוכם "ירושלים ופרבריה" המבוסס על המפה של כריסטיאן פון אדריכום (1572—1618).

בין המוצגים המשויכים למאה הי"ט, מיקרוגראפיה עברית מאת האמן הארץ־ישראלי שמואל שלמן, המתארת את הכותל המערבי וסביבותיו וכן כמה מציוריהם הנפלאים בצבע מים של דיוויד רוברטס ושל אדוארד ליר, וצילומים תיעודיים של פליקס בונפיס המשקפים את נטיית התקופה הרומנטית אל האכזו־טיקה של המזרח.

עשרת הדיברות*

מאת מיכאל ששר

אמנות, מגילות והצהרות רבות ניתנו במהלך ההיס־טוריה האנושית, אך דומה שאף לא אחת מהן הטביעה חותם כה בולט על תולדות המין האנושי (בוודאי בעולם המערבי) כעשרת הדיברות, שניתנו בהר־סיני. [illegible] סיבת הדבר בפשטותם הראשונית, הדוברת־אל מוחו ולבו של כל אדם, עד שאילו עמד תמיד לנגד עיניו, היה העולם טוב ומתוקן יותר, כמאמר אחד החכמים: הלוואי עשרת הדיברות שמרו, תורתי עזבו (על משקל אמרת חז"ל: הלוואי אותי עזבו ותורתי שמרו — ירו־שלמי חגיגה, פ"א ה"ז).

הראשונים נתנו לעובדת מקורם האלוהי של הדיברות — כמסופר בשמות כ' — גם נימוקים שבשכל, אף שבעניין של אמונה עסקינן. ידועים, בהקשר זה, דברי ריה"ל בכוזרי: "... משה רבנו ע"ה המנהיג הראשון: הוא הביא את כל העם אל מעמד הר־סיני, למען יראו בעיניהם, איש כפי יכולתו... וכך הורחק מלב האומה החושד הרע: שמא אין זאת כי אם טענת יחידים המתפארים כי נגלתה אליהם נבואה — כי לא תיתכן כל קנוניה מפני המתים..." (שם, מאמר רביעי, י"א).

בשעת כתיבתם, לא היו בדברים אלה משום ויכוח הוכחה כלפי כופרים בעיקר, אלא בראש וראשונה הוכחה לנכונותה של היהדות, לעומת הנצרות והאיסלאם — שבהן נתגלה האל ליחידים בלבד ולא לכלל המאמינים, ושמא בשל כך לא אירע כלל גילוי שכינה לאותם "נביאים" שיש המחזר שבם, אלא קנוניה בלבד היתה זו. אולם בימינו ניתן להבינם גם כניסיון להראות על דרך השכל, אפילו למי שאינו מאמין, שמעמד הר־סיני היה עובדה היסטורית שאין להכחישה, שכן מי זה יסתור מה שראו ששים ריבוא מישראל. עם זאת, בעיני בן־דורנו, שאינו מקבל בהכרח את כל הכתוב בתורה כ"דברי אלהים חיים", אין בני־סיון זה בהכרח משום הוכחה משכנעת, שאין עליה עוררין ובעינו עומד הצורך בהנמקה רציונאלית לתקפותם של עשרת הדיברות.

דעות ביניים, מכוונות זו, בין עולם האמונה העתיק, שקיבל את גילוי השכינה במעמד הר־סיני כאמת שאין עליה עוררין — אפילו הוא מבקש, כריה"ל והרמב"ם להתבסס בכך על תכונות הגיוניות — לבין עולם הרציונאליזם של ימינו, הדוחה כל יסוד אי־רציונאלי, הוא משה מנדלסון, שניסה כחלוץ בתקופתו להתמודד עם הניגוד שבין אמונה להגיון, במסגרת המחשבה של הרציונאליזם המודרני. לדעתו, "היהדות לא הכילה שום דוקטרינות שמקורן בהתגלות ואשר לא היה אפשר להגיע אליהן באמצעות השכל האנושי לבדו" (יעקב כ"ץ, בספרו "היציאה מן הגיטו" — עמ' 151)[1]. במידה מסוימת ניתן לראות בזאת כביאה־אורתודוכסיה עד ימינו אלה (אפילו לא תודה בכך בגלוי) את ממשיכת הלוך־מחשבה זה. אך אפילו אין המשכילתן של ימינו מקבל דברים אלה, בשל הקושי להסביר גילוי שכינה כמשמעו "וירד ה' על הר סיני... וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמור" — שמ' י"ט, כ; כ', א, כתופעה המתקבלת על השכל, מותר לקבוע במידת ודאות גדולה מאוד שלפחות אותם ששה דיברות שעניינם ביחסים שבין אדם לחברו, תואמים את המצפון האנושי ואת הצורך הטבעי ולכן יכירם מקומם גם בתורת המוסר, האמונה להדריך את חייו של מי שמכוון את דרכו על אדני השכל בלבד, מבלי להאמין במקורם הטראנסצנדנטי.

ואולם, אין להכחיש שחולשתה של גישה זו, נובעת קודם כל מן הסירוב לקבל את כל עשרת הדיברות במקשה אחת, ובכוחה של הרשות לערוך בהם סלקציה אנושית, שתהא לעולם רלאטיבית ולא אבסולוטית, כפי שמוצגים הדיברות בתורה עצמה. על כך אמר המדרש: "מגיד שכולן תפוסין זה בזה. פרץ אדם באחד מהן, סופו לפרוץ בכולן" (מכילתא דר' שמעון בר יוחאי, לשמות כ', י"ד). ועל כגון זה כבר אמר מחבר — מתוך חרדה עמוקה. לנפש האדם: לא ניתן לכם הקורא כדי שתהא כולק האחד את חלקו האחר. הדברים אלה, כוחם יפה בתורה זו או אחרת, לגבי כל סלקציה שעושה אדם בתורה כלשהי, המקובלת כתורה אלוהית.

ואף־על־פי כן — ואולי דווקא בשל משמעותם של הדיברות, גילו בהם לא רק ה"המון", אלא גם חכמים ומוקרים, פנים הרבה — על דרך הפשט, הרמז, הדרש והסוד. ולא עוד, אלא שבכל דור ודור הולכים חכמים ומוסיפים על דברי קודמיהם, בלשון בני דורם (לאמתנה בספר "עשרת הדיברות בראי הדורות") הד־תורה — ובראשה עשרת הדיברות — לובשת ופושטת צורה וזו היותה וכוח חיוניותה וזו שעושה אותה לתורת חיים ואף לנצחית, כמעט בעיני כל, כבחינת "כל מה שתלמיד ותיק עתיד להורות, כבר נאמר למשה מסיני" (ירושלמי פאה, פ"ב, ה"ד). ואין פלא בדבר, שכן "תיאור־ההתגלות הנעלה בהר־סיני, תופס מקום מרכזי בספרי התורה ומניח את היסוד לאמונת ישראל לדורו־תיה" (י"א. זליגמן וש"א ליוונשטם — "סיני, הופעה" — מקרא בני דורנו — בהקדמה לספרו של אריה טויג — "מתן תורה מסיני").

ואולם, דווקא יראת הרוממות של מעמד הר־סיני, היא שגורמת לנו למעין יחס אמביוואלנטי לאירוע אדיר זה, יחס שיש בו משום משיכה ודחייה כאחד. הדחייה, מקורה בפחד מפני הנומינוזי (המסתורי), כאמור כבר במעמד הר־סיני "ויאמרו אל משה, דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות" (שמ' כ', ט"ו) וההרגשה אינראנים שבהתמודדות עם סוגיית ההתגלות מבחינה פילוסופית ופסיכולוגית עד תומה. אך דווקא דחייה זו, היא שמושכת בחזקה גם את בן המשיכה העצום, לעסוק בסוגיה מרכזית זו בתולדות ישראל, בהיותה אבן היסוד במערך הזהות הדתית והלאומית של האומה.

התמודדות זו, ניתן להמשיל עליה את דברי החכם מכל אדם: "... האלהים בשמים ואתה על הארץ, על כן יהיו דבריך מעטים" (קהלת, ה', א'). כמעט כל העוס־קים בשאלת ההתגלות במעמד הר־סיני — ודבר זה כוחו יפה גם לגבי הפילוסופים המודרניים — נמלטים או מתחמקים מן הדיון בסוגיה מתוך נקודת מוצא שראשיתה בשמים וסופה על הארץ, לאמור — בסטרוקטורה בעלת מבנה טרנסצנדנטי־אנתרופוצנטרי, כפי שמחייב ההיגיון, והם מעדיפים להפוך את הפיר־מידה ולדון בסטרוקטורה שבמאת, או בלשון המקרא עצמו "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" ואשר עליו "מלאכי אלהים עולים ויורדים" (חלום יעקב, בבראשית כ"ח, י"ב) ולא להיפך — סולם שראשו בש־מים והוא יורד לארץ. או בלשון פילוסופית בת־ימינו: "טיבם של עשרת הדיברות וכיוונם הוא להפנות את האדם לצד המכוון אליו, כלומר — שהאדם כיצור שכלי הוא בגדר של תנאי לכיוון של שמיעת הצו ומימושו" (נ. רוטנשטרייך, במסתו "האדם הקורא" — ב"עשרת הדיברות בראי הדורות", עמ' 188). ובמקום אחר: "הדיבר הראשון הוא במעמדו של השם, אינו דן במעמדו המטאפיסי, ועל כן אינו מזמין התבוננות במובן המטאפיסי של המושג הזה" (שם, עמ' 196).

רוטנשטרייך צועד כאן צעד נוסף קדימה, לעומת משה מנדלסון, בהסיטו את מרכז הכובד בשאלת האמונה וההתגלות, מן האל — אל האדם ובלבד שכר יתן למושגים אלה פירוש רציונאלי. נטייה זו בולטת כבר בשם מסתו — "האדם הקורא", ולא האל הקורא והבורא: "האדם הקורא הוא... יש שכלי, שהרי אילולא היה יש שכלי, לא היה בכוחו להבין את המצווה שב־דברה ולא היה בכוחו להיות מקבל מצוה, במעמד הר־סיני ובמקבל הקריאות שמעמד זה מתכנס בהן" (שם, עמ' 187). מה שנקבע לפי גישה זו, הוא אפוא בעיקר זיקתו של האדם אל ה' ולאו דווקא מעמדו של ה' ויחסו אל האדם.

בכך נוצרת נקודת־מפגש רחבה — דווקא על בסיס שכלי — בין הוגים לא־אורתודוכסים כרוטנשטרייך, ואולי אף לא־מאמינים כלל, לבין הוגים היהודים כאור־תודוכסים, כמו למשל ישעיהו לייבוביץ'. זה האחרון טוען — בעצמאה רבה, בעקבות הרמב"ם — שאין כל טעם ואין כל משמעות לעיסוק בשאלות אמונה, משום שאין בעצם כל מובן למשפט "אני מאמין באלהים", אם לחזור לניסוחו של רוטנשטרייך: "ייחודו של ה' כהוויה אי כיש... מתבטא באפס אפשרות לתת ביטוי למעמדו של ה' בתחום מציאות הקרובה לעולמו של האדם ולהשגתו" (שם, עמ' 189). מה שנשאר אפוא — אם לנסח את הדברים בלשון פשוטה ולא בשפת הפי־לוסופיה — הוא עבודת האדם את ה', כדברי לייבוביץ': "האמונה אינה אלא דת המצוות ומחוץ לדת זו אין האמונה היהודית קיימת" (בספרו "אמונה, היסטוריה וערכים", עמ' 12). לאמונה זו יש ביטוי מעשי ברור בקיום המצוות שלהן מהווים עשרת הדיברות בסיס מוצק.

אך כפי שכבר צוין, לא רק מנדלסון שקיבל עליו את תורת ישראל כולה על מצוותיה, ולא רק רו־טנשטרייך שאינו מחוזק כיהודי אורתודוכסי, מקבלים עליהם את עשרת הדיברות כפרוגרמת־חיים, אלא גם רציונאליסטים למיניהם, ואפילו אתאיסטים גמורים, שאינם מקבלים את ההתגלות האלוהית במעמד הר־סיני כחלק מהשקפת עולמם. נראה שאלה נאחזים בעשרת הדיברות (בעיקר בששת הדיברות המוסריים שבין אדם לחברו) כבעוגן הצלה, כי בלעדיהם אכן עלול העולם לחזור למצב של תוהו ובוהו, לא רק מעשית, אלא אף מחשבתית, תוך אובדן כל משמעות לחיים, ומגילא גם לאנדרלמוסיה שבה "איש את רעהו חיים בלעו" (אבות, ג', ב'). היצמדות זו היא קלה יחד סית, מפני שבמודע או שלא־במודע, יכולים גם הם להתבסס על מנדלסון שזיהה את תורת ישראל עם העקרונות הנובעים מאליהם של הדת הטבעית" (כ"ץ,

(המשך בעמוד 7ב)

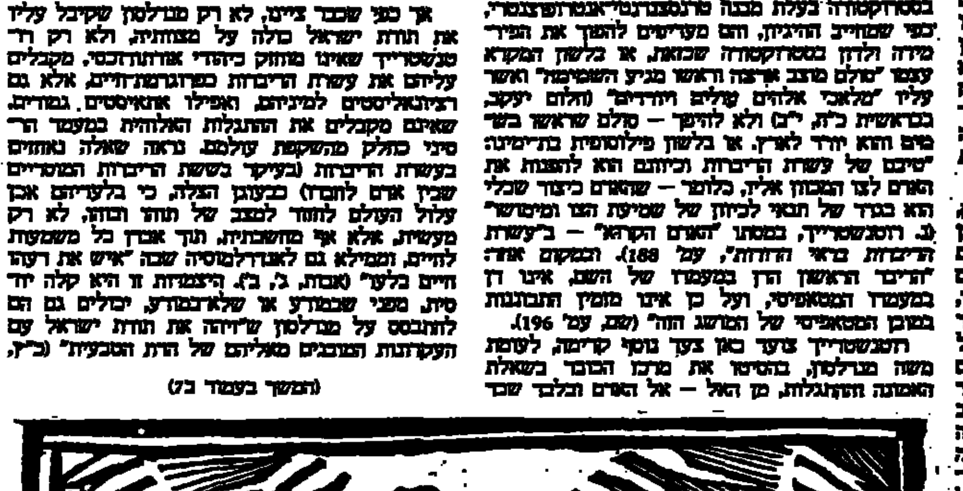
מתן תורה, חיתוך־עץ מתוך "ספר המנהגים", אמסטרדאם, 1723

* בן־ציון סגל (עורך) עשרת הדיברות בראי הדורות, י.ל. מאגנס, ירושלים, תשמ"ו, 407 עמ'.
[1] יעקב כ"ץ, היציאה מן הגיטו, עם עובד, תשמ"ו, 280 עמ'.

הרבי וחצרו

חבר ויריב, יצחק טבנקין במפלגת פועלי ציון/1905—1912
מאת מתיתיהו מינץ
הוצ' יד טבנקין, מכון טבנקין והקיבוץ המאוחד, תשמ"ו, 221 עמ'

מאת אלי שאלתיאל

יצחק טבנקין (1887—1971) נחשב, בעיני יריביו וחסידיו כאחד, כמעצביה החשובים של מה שמכונים "מורשת תנועת העבודה". מעריציו — [illegible] — קובעים, כי אות וראייה לכך שלתרומתו למסורת זו חשיבות, החורגת מערכה ההיסטורי, מצויה במידת הידרשותם של חסידיו לעיקרי דבריו לשם הצדקת טענות מתחום עשייה של הפוליטיקה הישראלית העכשווית. מיעוטם של המחקרים על סוגיות חשובות בדרכו הפוליטית, ובעיקר חסרונה של ביוגראפיה מקפת וכוללת של מנהיג זה מפתיעים, אפוא, מאוד. בהקדמה לחיבורו על שנות פעילותו של טבנקין בפועלי־ציון (1905—1912) עומד מתיתיהו מינץ על הקשיים הטכניים הניצבים לפני חוקריו. טבנקין, בני־גוד לרוב חבריו להנהגת תנועת העבודה, לא התברך בכישרון כתיבה ועיקרי תורתו והגיגנותיו על בעיות השעה נמסרו בנאומיו ובהרצאותיו. תורה שבעל־פה זו נרשמה תעודה, אך כל מי שנדרש לה יודע כמה סבוכה ובעייתית היא למבקשים לעשות בה שימוש כבמסמכים היסטוריים. התכונות שעשו את טבנקין לנואם מבוקש ומסקין ולמורה בעל השפעה, הן לרועץ לקורא: בלא האינטונציה המיוחדת לו, נקראים הדיבו־רים כהרצאות חסרות סדר ושיטה והנטייה להרצאה אסוציאטיבית שייתכן לנאמים בשעת השמעתם אולי של יריעה רווחה ומקפת, מקשה על הקורא המבקש מיקוד התרכזות בעניין הנדון. קושי זה בפתח היכרה, כי הדיבור שהוא מגיש לקורא היא בגדר ניסיון בלבד בכתיבה ביוגרפית, ניסיון שיש בו כדי להעמיד את החוקרים על טיב הבעיות המקצועיות הצפויות לביוגראפים של טבנקין. אך לא רק על הקשיים הטכניים נדרש מתיתיהו מינץ להתגבר. בעצם ההתמקדות בתקופה זו בחייו של טבנקין טמון מהרהורותיו של חסידי טבנקין על חשיבותם היחסית של שלבים שונים בפרשת חייו.

כשעלה טבנקין לארץ בשנת 1912 היה כבר כבן 25. ואולם טבנקין עצמו, ובעקבותיו תלמידיו, ייחסו אך חשיבות מעטה לפעילותו הציבורית לפני עלייתו לארץ. בעיניהם יש לייחס מעמד של תקופת עיצוב והתגבשות לשש השנים שמאז בואו לארץ־ישראל ועד להתייצבותו בשורה הראשונה של מנהיגי תנועת העבודה בארץ, בעקבות מלחמת־העולם הראשונה. מינץ יוצא, דומה, מנקודת הנחה שאינה מפורשת, כי אף שטבנקין שינה את עמדותיו וביסס את מעמדו הי־הודי לאחר שעלה לארץ, הרי שאין להעלות על הדעת, כי לתקופה שקדמה לימים אלה, שבה כבר היה אדם שעמד על דעתו ורכש ניסיון של פעולה ציבורית ענפה למדי, לא היתה השפעה על דרך התפתחותו לאחר מכן. אכן במהלך מוקדו עולה בידי המחבר להצביע על נקודות הקשר בהתפתחותו הפוליטית ועל נביעתם של ניצני הבריה שילכו ויתפתחו בארץ־ישראל.

הכותרת "חבר ויריב" לקוחה מדברי טבנקין עצמו. בנוסחא זו ביקש להגדיר לפני תלמידיו את מסכת יחסיו עם בר ברוכוב בתקופה הנדונה. מתיתיהו מינץ, הביוגראף של בר ברוכוב, מרחיב את היריעה ואף שהוא רואה בטבנקין ובברוכוב נציגים של שתי תפישות חלוקות במחשבה הפועל־ציונית, הוא אינו מתנגד במחלוקת זו ומעמיד תמונה מקיפה יותר של הפוליטיקה הציונית הסוציאליסטית בימים שלפני מלחמת־העולם הראשונה.

מאורעות ותהליכים מסעירים פקדו באותם ימים את הציבור היהודי במזרח־אירופה. ניתוחים ומחשבות על טיב הבעיה היהודית והדרכים לפיתרונה הוצעו מכל עבר, וכמספר הפרוגנוזות, מספרן של המפלגות והד־סיעות שהיו משוכנעות כי בידיהן המפתח לחידולה של המצוקה היהודית. ההתעוררות בציבור היהודי והשפעה מן ההתפתחויות בתנועה הרדיקאלית הכללית הוליכה לנוסחא "מדעית" שתתבסס על ני־תוח אמתי של המציאות, איחוד את מתקני העולם מכל הפעמות. כל התארגנות נתפשה בעיני השלטונות כגילוי של תרבות מסוכנת, ופעילי התנועות היהודיות נרדפו ונאסרו בידי המשטרות הצאריות במקומות מושבם.

הקורא בימינו מתקשה לרדת לסוף דעתם של אותם צעירים נלהבים וקנאיים, שדשו והתלבטו במשמעותן הנסתרות של נוסחאות והגדרות מהגותו של מארכס ומסתיגתם של תלמידיו וממשיכי דרכו. בוועי־דות הסודיות שכינסו, דנו בפרשנות של השלכות קביעותיו של מארכס על מצבו של העם היהודי בהווה. לשאלה מה תפקידה של ארץ־ישראל בתהליך הפרולטריזציה של העם היהודי, הם היו משובצים, יש תשובות ברורות בכתבים הראדיקאליים. כדרכם של מהפכנים מן הדור ההוא, לא היה להם ספק כי תנאי לכל עשייה בעולם המעשה הוא ניתוח מדעי ומדויק של ההווה והכרתו. לקורא נדמה, לעתים, כי צימוד זה בין ההגות המארכסיסטית וספרותה, למצבו של העם הי־הודי מתוך, מופרד, ומלאכותי. הפרוטוקולים של כינו־סים עשויים להפריע, באתן, לשונם, הכבלנות, היהדות הגלותית שדבקה בה בעיניים, חוץ הצהרותיהם המפורשות שכל כוונתם להתנער מיסודות אלה. מתית־יהו מינץ מתאם בפירוט והרחבה את המחלוקות הפי־לוסופיות, אך משכיל להצביע על המסקנות המעשיות שנודעו להתנצחויות אלה.

לימים, כשישאר טבנקין באוזני תלמידיו את המחלוקות, יזהה עד לאפשרות שמאפיין הצעירים, ילידי הארץ, לא יצליחו לרדת לעומקם ולחשיבותם של הויכוחים העיקריים, כביכול, ויורדו להצביע על תוצאותיהם המעשיות. אמונתם הלא־מעורערת של טבנקין ועמיתיו בקשר החד־משמעי שבין הגות לפראקסיס, היא המפתח להבנת חשיבותם של ויכוחים אלה. האמונות הפילוסופיות פיתחו הלכי־נפש ולאלה היו תוצאות מעשיות. מתיתיהו מינץ עומד, הבדרך, על שורשיו הדוקטרינריים של ברוכוב, שאימצו את הדטרמיניזם הסטטי של ההיסטוריה, נבבצא מרוקנים ואובייקטיביים, משנבכה תחולתם בכוחה של ההתפתחות הסטיכית לפתור את בעייתם של היהודים. טבנקין חבדיר רוחו את הניתוק הזה ודבק בתיאוריה המבדיקה את ההיצמדות לארץ־ישראל, על יסוד הכרה עקרונית במרכזיותה של הארץ בתולדות העם היהודי. עם זאת, יש לציין מיד, כי גם הכרה זו התבססה על תפישה היסטורית. אך זו היתה גמישה ובת שינוי והתאמה. מי שאינו נצמד לאמונה שההיסטוריה במהלכה הטבעי תביא מזור לבעיותיו ומי שפתוח אשגב לעקרונות אידיאולוגיים, אינו מתקשה לסגל את האמונה כי יש הצריך לזרז את מהלכה של ההיסטוריה ולסייע לה בקידומם של מהלכים הנגזרים מכולא מחוקי התפתחותה. אין תימה, אפוא, כי טבנקין ועמי־תיו עלו לארץ־ישראל ודגלו ברעיון ההגשמה האישית והחלוציות, מי שמעלה את ארץ־ישראל לדרגת עיקרון, מבטל אגב כך כל רעיון של אפשרות לפיתרון השאלה היהודית ב"טריטוריה" אחרת. אחד מרעיונותיה המרכ־זיים של תנועת העבודה בארץ־ישראל, יסוד שכמנה בפי בני הדור ובפי ההיסטוריונים "פלשתינוצנטריזם", נקשר אפוא בגלגול ברור ומתן לאותם ויכוחים בקר־קוב ובפולטאוה. על "הפלשתינזים העקרוני" לעומת "הפלשתינזים הפראקטי".

בניגוד לרבים מתלמידיו היו בברוכוב כוחות הנפש ותבונת ההתבוננות להכיר בהשתנות הנסיבות ובהת־פוגגות תוקפן של הנחות היסוד. הוא לא היסס לסגת מקביעות נחרצות שעה שהבין, כי התפתחויות, שלא צפה שינו בלא היכר את פסיקותיו. הרבה מתלמידיו שנאחזו בתורתו כבעיקרי הלכה שאין לסטות מהם כהא וזה, לא הצליחו להשתלב בזרם העשייה והתגבדו בעמדותיהם הדוקטרינריות. טבנקין וברוכוב התקרבו אפוא בדעותיהם, אך תהליך זה חורג ממסגרת הדיון שהציב מינץ לעצמו. עיקרו של החיבור מיוחד לתיאור התפתחותו הפוליטית של יצחק טבנקין, אך כשם שאגב בחינתה של סוגיה מצומצמת בהיקף זו למד הקורא על מקורות הפוליטיקה של טבנקין, כך הוא מתוודע ליסודות באישיותו, שהכשירו אותו למעמד ההנהגה שבו זכה ברבות הימים.

כאמור, לא ביסס טבנקין את השפעתו בקרב עמיתיו על כישרון הכתיבה ויכולת ביטוי בכתב, אך התגלה כבר בצעירותו כוחות תרומתו להגות התנועה כאידיאו־לוג. לימים יתארו משקיפים מן הצד את יחסיו של טבנקין עם תלמידיו כיחסים שבין רב חסידי לנאמניו. יחסים כאלה מעצם טיבם מתבססים על סגולותיו הכריזמאטיות של המנהיג־הרבי. ממעט המקורות שעמדו לרשותו של המחבר משתקפת דמותו של טבנקין הצעיר כבעל השפעה מכרעת על המקורבים לו. הוא נדרש לסביבת אוהדים ומעריצים, כשם שהם מחפשים אחר קרבתו ושיחו. בימי ניתוקו ממרכז העשייה ומחברת עמיתיו־מעריציו חש בדידות קשה וכמי שאבדה דרכו. אכן, בצדה האחר, הנסתר של אישיותו, נגלה נטייה להתוות פנימיות, לשקיעות בראש המשתק כל פעולה. מאפיינת מאוד היא מסכת קשריו של טבנקין הצעיר עם רעיון ההשכלה הפורמא־לית. שנים אחרות התנגבם בינו לבינו על הצורך להשתלם ולהסתגל לכלליה ודרישותיה של מסגרת לי־מודים רשמית. אך בסופו של דבר, אכזב את תקוותיהם של בני משפחתו ולא השלים מעולם את חוק לימודיו. טבנקין היה אוטודידאקט מובהק, ולעובדה זו היה בלא ספק השפעה מכרעת על טיב מנהיגותו בתנועת העבודה בעתיד.

מתיתיהו מינץ הניח יסודות לביוגראפיה מעמיקה ויסודית. על אף מטרותיה המוגבלות מאוד של הכתיבה, שאומצו ביריעה צרה, הצליח המחבר להצביע על חשיבותה של הדמות שבה עסק ועל טבעם של הקשיים שהביוגראף יצטרך להתמודד עמם.

אילן ברשם / שיר

התלבטתי היכן לתלות את תמונתו של אבי ז"ל
(תמונת דיוקן גדולה, ארבעים על חמישים, בגודל טבעי)

הדבר לא עלה בידי.
פעם מקום זה נראה לי, ופעם אחר.
פעם גבוה זה ופעם באמצע.
עד שהוצאתי והשענתי אותה על הרצפה ליד מטתי

ושם נשארה לה שנה תמימה בגבה עיני.
מעולם לא השלמתי עם תמונת דיוקנו של אבי ז"ל.

העורך: בנימין תמוז

هكذا من الأصل

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

תרגום

מותו ומותו של קינקאס שואג־מים
מאת ז'ורז' אמאדו
מפורטוגלית: מרים טבעון
איורים: פלוריאנו טישירה
הוצאת זמורה, ביתן, 1986, 91 ע'

הבורלסקה המטורפת "מותו ומותו של קינקאס שואגמים" (1959) מסכמת בתוכה את עיקרי אמנותו של ז'ורז' אמאדו כסופר הקומי על הצמת שבין ספרות המחאה החברתית, הפולקלור וההומור השחור. אפשר להבין את הסיפור מכל אחת מנקודות מבט אלה בנפרד, ואין אחת גוברת על רעותה: מובא בו סיפור של קינקאס, בורגני מכובד מבאהיה, ברזיל, שלאחר פרישתו לגמלאות מחליט להיות לקלושאר ולא להישמע עוד לציווי החברה המנומנת. בשיאה של הבורלסקה מת קינקאס, וקרוביו עומדים לערוך לו לויה מכובדת כדי להשיבו אליהם לפחות עתה, כשאין באפשרותו להתנגד — אך חבריו להוללות אינם מני־חים לו ומוסיפים את גופתו למסע פריצות אחרון ברחובי העיר, ולבסוף מגשימים את משאלתו האחרונה — להטילו בין גלי הים ולמנוע ממנו את ההתבוססות המבוצעצעת של הלויה.

אמאדו משתמש במסורת ארוכה של סיפורים, שעניינם מתים, ששאריהם מנסים להשתמש בגופתם לצורכיהם האנוכיים. אולי המפורסם בסיפורים הוא "קלאוס הקטן וקלאוס הגדול" שכתב אנדרסן על פי אגדת־עם דנית, ועלילתו דומה להפליא לזו של קינקאס: גם אצל אנדרסן נוספת גופתה של סבתא ישישה מעל ערש מותה, נלקחת למסע גרוטסקי במר־כבה, כדי לטפול את הריגתה על הפתי הראשון שייקרה בדרך, ולסחוט ממנו דמי־לאירוף.

תרגומה של מרים טבעון חי וקולח, ומצליח בהעברת רוח העגה העממית של בני באהיה — מפור־טוגלית לעברית.

שירה

מעדות אסתר, שירים
מאת אייל מגד
הוצאת זמורה ביתן, 1986, 96 ע'

אייל מגד, שלא מכבר כתב בשצף־קצף מעל דפי המוסף הספרותי הזה כנגד ההמולה התקשורתית סביב דוד גרוסמן, ומכה את פגמי הלהיטות להיות "אין", בחר בתוכן הזה לקידום המכירות של ספרו החדש, בהופיע בתכנית בידור טלוויזיונית בליל שבת הורים. אין צורך להוכיח את העיוות המכוער והנגוד מהפופולאריזאציה של השירה המשודר במרים הטלוויזיוניים: הטלוויזיה דורשת מכביה לענות על הדימוי של המאצ'ו הישראלי, שעיקרי המרכיבים הם התרברבות במגלותה עם נשים וצפייה בכדורגל. בעוד השירה דורשת מיזוגה רגישות המושגות המושכת שתיק לעניינים נשיים. מגד מתפתל, גם בספרה, בין שני הדי־מיים, תוך פוילה אל פופולאריות קלה. זו פופולאריות השואבת את כוחה, כמלקה, מהדימוי שטיפח מגד לעצמו כבנם הזה־מאשר של פלמ"חניקים, המסרב ללכת במסלול המתווה, ומבכר להישאר בהתפנקים הפכפך קלות ונרקיסיסטי מעט. הכל "קלות", שכן מגד מבקש יותר מכל לכבד את קוראי שירתו בקודש של התרסה. אנטי־פלמ"חניקית, קודש של אירוטיות, קודש של מצוארים מאפיק וקודש נוסטאלגיה לסבתא מהמושבה. האין זה בעצם הפתק הביוגראפיה של כל אחד מאתנו?

כמו שירי ההורוסקופ בעיתונות, המתאימים בסופו של דבר לכל אחד, מתמזה מגד בבנינה על המוכר היומיומי, על הבעיות עם האשה שיש והחושק באחרת, על הבעיות עם הארץ ושיש החושק באחרת. בספר הרבה שירי מסע בחו"ל ובארץ, והמתערבים זה בזה. שירהמניס היא מכסיקו, נולת יצחק היא יוון, שער הגיא הוא הבוספורוס; יש כמה שירי זיכרונות, על הסירוב לקבל את האידיאלים המסואבים של אבא ואמא. אך הבוטים שבשירים הם השירים המשפחתיים, בהם מצוקתו של המשורר להיות במסגרת ומחוצה לה, להיות בפנים ובחוץ גם יחד.

חטיבתו האחרונה של "מעדות אסתר" מוקדשת לתרגומי־שירה של רוברט לואל, תאודור רתקה, ויליאם קרלוס ויליאמס, אחמטובה מאבא, אוג'ניו מונטאלה ואודיסאוס אליטיס. מגד משרה עליהם את תביעתו הטבעית.

שירים מגוף לתור, שירים
מאת פסח מילין
הוצאת אל"ף, 1986, 128 ע'

שירתו של פסח מילין היא שירה הנכתבת בשביל "הביף". רישום של התולף אגב טיול, שירת שיטוטים עירונית במסורת הבוהמיינים של הכרך, שהולך בה חלפי ופן. היום יש למסורת זו ריח מסים של יושן, ומילין מודע לכך בכותבו "בדמע על אברהם חלפי" (ע' 108), ובשיר "פגישה עם אבות ישורון" (109). מאחורי הרצון לשמר ערכים של פשטות בחיים בשירה; ותבן משקע של מודעות כי הפשטות אינה עוד בהישג־יד. וכי יש איזו מלאכותיות בשירה המבקשת להיות ישירה מדי.

גורש השירים בספר נושא לעצמו משמעות הפגנ־תית: פריון עשיית השירים וקלות ההתמודדות עם המלה — כנגד המתעמקים יותר על המידה בשאלות של תיאוריה, ובסופו של דבר אינם יוצרים דבר. מילין, בחטיבה הראשונה של הספר, המונה שירים העוסקים במלאכת השירה, מביא מצינות מסדר העבודה של המשורר, שמסר השכל שלהם קורא להסרת העכבות המפריעות לביטוי, ולניבתון חזיות היצירה על הגד־המעונה שבה. היה זה כאילו אמר מילין לכתוב תהילה, ואמר כך לכתוב: זה סוד הפרוליפיות שלו, אך גם סיבת אי־הסלקטיביות שהוא בעוכרי הספר.

מעטים פה השירים הבנויים כיהלום. אחד מהם הוא "במקום מכתב" (ע' 22), הכתוב, נדמה, כשיר התרסה כלפי נתן זך ו"צפונית מזרחית" שלו, הקורא לו לשוב למקורות, לשורשים, לפרסומת של יפו ושל תל־אביב של ימים משכבר. הסירוב להיות "מודרני" בולט גם באהבת החריזה הקלה שעל סף הפזמון, ובאיזה אנאכרוניזם שאגסטרידי בסגנון פרחי או אלתאר. אך מאחורי הפנגות הרעננות השובבה מסתתרת, לפרטה הצער, מנות גדושות של סתמיות.

כתב עת

שופרא — עיתון ישראלי לספרות ולהגות
עורך: אילן שיינפלד
גיליון 7, יוני 1986, 24 ע'

"שופרא" יוצא אם אם מבוסותיו אל דוד המלך, אם כי בקשיים מרובים, שהגורם העיקרי שלהם הוא נטייה לפומפוזיות של עורכי העיתון, המתעקשים לשווק ביומרנות בתפקיד עורכים־גדולים, עם מאמר ראשי שופע עצות טובות ושאר אבירים. אך בהשוואה לגיליון הקודם, מתגבר פה השכל הישר על היומרות. משה צימרמן כותב מאמר בשבחו של נתן זך, המכונה "המשורר הלאומי החדש" (אם כי בסוף המובאות, בבדור המאסירה שלו, זוכה זך לקיתון של ביקורת על מרודו ב"עולם הזה"), צבי פרמלשטיין כותב על דימוי הגבר ב"מקבת" לשייקספיר, עם צאת תרגומו החדש של מאיר וילשטיר למחזה. יעל ישראל כותבת על קולנוע־התעמולה האנטישמית, ולשם הפיקנטריה, מובאת רשימה פרנקואטיבית — שמן הסתם תעורר את ישני האקדמיה ללשון להגיב — בזכות הצירוף "יש לי את", הנפוץ כל כך בציבור, והאסור כל כך על ידי הפוריסטים.

"שופרא", שהחל את דרכו כנושא הדגל של הפוסט־מודרניזם באמנויות, אינו מרפה מהעניין. גדעון עפרת כותב על "הפרימיטיביות החדשה", ואילן שיינפלד מראיין צייר פוסט־מודרניסטי תורן ושמו עוז שקיר. עוד בחוברת סיפורים, שירים ורצנזיות — ובכמות מעוררת קנאה של מודעות פרסומת, המוכיחות כי אפשר, עם מעט רצון, לקיים כתב־עת ספרותי גם בי־מים של מצוקה כלכלית.

מאזניים, גיליון 9, כרך נ"ט
העורכים: אשר רייך, חיים פסח
הוצאת אגודת הסופרים העבריים.
מאי 1986, 56 ע'

שיריו של אשר רייך, בפתח החוברת, מפתיעים ביופיים הפשוט והאלים, ובתפנית מהסגנון המשוקי שאימץ שלא בטובתו בשנים האחרונות. פשטות, פתי־חות ורהבות המבע מאפיינים גם את רוב שירי החטיבה היוונית, שבמוקד החוברת. הפעם השוואת תרגומים של השיר "עץ הרימון המשוגע" של אודיסיאוס אליטיס, תרגום של קטע בפרוזה משלו, שעשה יורם ברונובסקי, תרגומם של פסח מילין לשיר "אל המתורים" לניקוס המיאבוס, ול"אני מבקש את המלה" למריקוס אבגרים, וקטעים מיומנו של משורר לספרים, מאת סבינה מסג. הלקין תרגם שיר של ופיסלוס. הכל — הדיבור בולט בחסרונו — שלאנתולוגיה היוונית הקטנה לא הוקדם מבוא, ולא הוצגו המשוררים ולוא בפרטים ביוגראפיים אלמנטריים.

לצד החטיבה המתורגמת, שפע של חומר מקומי, בסיפורת, בשירה, במסה ובמחזה. מהאגד האחרון, מובא פה קטע ממחזה של יוסי מנדי ושמו "שליחי מצווה", הכתוב כוריאציה ישראלית־אקטואלית לסי־פור של מוליאר.

לבני הנעורים

חתול, מסך, ליצן — סיפור
מאת תמר אדר
ציורים: עירית פאנק
ספריית מעריב, 1986, 80 ע'

מעשה באם ובנותיה היוצאות לטיול על ההודיהם ותרגשות החתול. שפתיים היא מקום מותר להימצא בו בשביל החתול, וכדי להסביר את התופעה היוצא־דופן מספרת האם לבנותיה כי החתול עוסר, בעצם, המוכה לידידו הספן ולספינתו שבאופק, ומכאן מתפתח הולך סיפור־משל, על חתול שאינו מרוצה אף פעם ממצבו: בהיותו חיית התפנוקים של הספן שאימץ אותו, הוא כמה לסיכונים שכיבשה, ובהיותו על היבשה, על כל המאמץ ההישגיות שהיא דורשת ממנו באמצעות הליצן, המאלף את החתול להופיע בקרקס, הוא כמה לתפנוקיו של הספן, וחוזר חלילה.

תמר אדר ניסתה לגוון את הסיפור בתוכנם ספרותי־מסוים, שעיקרו סיפור המסגרת, שבו היא מאלתרת כביכול סיפור לבנותיה סביב החתול שעל שפתיהם. מכיוון שהדברים אמורים להיראות בסיפור המסופר בעל־פה, הוגנת אדר לשמור על לשון פשוטה של דו־שיח, המעוטרת בהומור דקיק. בתוך גוף הטקסט מופיעים קטעים מחורזים, כמו נתכוונו הדברים להיות מחומר או דראמה טלוויזיונית לילדים.

עשרת הדיברות
(המשך מעמוד 62)

"היציאה מן הגיטו", עמ' 467, שאינה אלא לשון אחרת למוסר האנושי.

בכך אנו חוזרים למעשה לנקודת־המוצא בשאלת התהוותה או אי־התהוותה של ההתגלות האלוהית במעמד הר־סיני, מבלי שנוכל לתת עליה תשובה ניצחת ומחייבת את הכל. זאת, משום שלא מן הטבע ולא מן ההיסטוריה אפשר לדלות אמונה דתית. "אילו היה דבר זה אפשרי, היתה האמונה הזאת משמעות ערכית: היא היתה כפויה על האדם, ברוחה להכרה המדעית שלגביה אין לאדם בחירה" (לייבוביץ, "אמונה, היסטוריה וערכים", עמ' 11—12); ומשום שהאמונה במעמד הר־סיני כרוכה בהכרעה ערכית ולא בהכרה כפויה.

סוגיה זו תישאר, אפוא, בבחינת "צריך עיון" מעצם טיבה ומהותה, ואולי דווקא בשל כך תגביר לעולם את מבוכת הנפש ותעורר למחשבה.

תיקו זה, כאשר למקורם האלוהי או הלא־אלוהי של עשרת הדיברות (אף שקשה מאוד, אפילו על־פי קנה־מידה שכלי, ליחסם לסתם משורר או מחוקק, אפילו הוא גאוני — בשל עוצמתם הבלתי רגילה), לא מנע מחוקרים להידרש גם לפרטיהם. כך, למשל, מציין דוד פלוסר (במאמר על "עשרת הדיברות והברית החדשה" — ב"עשרת הדיברות בראי הדורות") כי "זהול מאבות הכנסייה הקדומים, חשיבותם של עשרת הדיברות בנצרות אף עלות על זו שביהדות" (שם, עמ' 165). כיצד ניתן להסביר זאת? דומה שכאן לפנינו מעין התפתחות דיאלקטית, המקרבת לא רק את הנצרות ליהדות, בוודאי בשלביה הראשונים (בסופו של דבר הנצרות היא, כידוע, תולדה של היהדות), אלא אף את הנצרות לדת הטבעית ולמוסר האנושי, שכן — כפי שמציין פלוסר — "דווקא בגלל האופי הכללי של עשרת הדיברות, העמדו אלה בנצרות מול המצוות המעשיות של היהדות" (שם). לא ייפלא, אפוא, שב"ברית החדשה" מצוטטת בדרך־כלל רק המחצית השנייה של עשרת הדיברות, זו העוסקת במצוות שבין אדם לחברו. אם נוסיף לכך את דברי רוזנשטרייך לעיל, ש"הדיבור הראשון אינו מומין התבונות מכובן המטאפיסי של האלוהות", כי אז יובן עד כמה הכשירה דווקא הנצרות את הדבקות במצוות שבין אדם לחברו שבעשרת הדיברות, גם בקרב רציונאליסטים לא־מאמינים. הוסף לזאת את המגמה הנזרה מצד בנצרות, לקשור בין עשרת הדיברות לבין הצו של "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא י"ט, י"ח), הרי לך מתכון ברור של ההומאניזם המודרני שהאל סולק ממנו לבלתי הבר.

אם תרמה הנצרות — ולו בעקיפין — לאוניברסאליזאציה של עשרת הדיברות, אפילו על בסיס אדתי, כי אז היתה זו דווקא היהדות הרבנית, שהלכה והפקיעה במהלך הדורות את הלוחות של עשרת הדיברות מן האנושות כולה, תוך שהיא מצמצמת את תקפותם לבני אברהם, יצחק ויעקב בלבד. תופעה זו ודאי שהיא נכונה ביחס לרוב המכריע של תרי"ג המצוות, אבל היא בולטת אף כשמדובר ב"מצוות השכליות" (הגדרתו של רבי סעדיה גאון) שבעשרת הדיברות, שנתכנו — בשלב מאוחר יותר של הפילוסופיה — כ"דת טבעית".

ראשיתו של צמצום זה מקורה, אולי, חיצוני, לאמור בהיפרדות הנצרות מעל היהדות וביטול שמירת השבת על־ידה והעברתה ליום ראשון ומכאן הדין של "בכרי אי אתה מצווה על שביתתו" (שבת קנ"ג, ע"א) המשכם בהפרדה שבין חמשת הדיברות הראשונים לחמישה האחרונים, כדברי המדרש "... חמשה דיברות הראשונות שנתן ברוך־הוא לישראל — שמו מעורב בהם... חמשה דיברות האחרונות שנתן לאומות העולם אין שמו מעורב בהם" (פסיקתא רבתי, פרק כ"א). אך בשיאו "כבש" תהליך זה אפילו מצוות אוניברסאליות כ"לא תרצח" ו"לא תנאף". טעמה של מצוות לא־תנאף אוחזתה זו הוא כבאמור בדברי רב אחא בריה דרב איקא: "כדי שלא יהו בנות ישראל פרוצות בעריות" (סנהדרין ע"ה, ע"א) ועוד יותר בולט הדבר בפירוש רש"י: "אין ניאוף אלא באשת איש" (שמות כ"ב, י"ג), הבדור שהמושג "אשת איש" הוא מושג הלכתי יהודי בלעדי, שאינו חל על אומות העולם. אבל אפילו ביחס ל"לא תרצח" אנו מוצאים אבחנה זו, כבאמור: "על שפיכות דמים ... ישראל בעכו"ם — פטור" (סנהדרין נ"ג, ע"א) ומסביר שם רש"י: "פטור מן המיתה, אבל עובר עליו בלאו".

המיוחד תהליך זה, אינו רק צמצום הלוחות של עשרת הדיברות על בני ישראל בלבד, אלא גם הכללתם במערכת העונשין של המצוות הנוכרות במקומות אחרים במקרא (לא רק בתורה, אלא גם בנביאים — למשל הושע ד', ב' וירמיהו ז', ט'), ומאוחר יותר בהכללתם במערכת תרי"ג המצוות על כל פרטיהן, כדברי משה הדרשן בבראשית רבתי: "כנגד עשרת הדיברות שדבר הקדוש־ברוך־הוא בסיני, שבהן כלולה כל התורה, תרי"ג המצוות", שגם הן חלות רק על בני ברית. (ושמא אין זה מקרה שלמרות היות עשרת הדיברות בתורה בסיס למערכת משפטית, אין בצדם מערכת עונשין, משום שאין זה מתקבל על הדעת, מבחינת האדם הקורא, שיופעל עונש אחיד על האדם באשר הוא, אפילו הוא חי בתנאים שונים ומשתנים. (דווקא בהיעדר מערכת זו, נשמר אופיים האוניברסאלי של הדיברות).

מערכת הלכתית זו, הרואית על פניה כשלילית וכמפלה בין אדם לאדם, יש בה עם זאת הגיון פנימי ומפשטי רב. שכן במסגרת פרטיקולאריסטית היא אוכפת עצמה אך ורק על אלה שחיים במסגרתה והיא מטילה עליהם — בוודאי כשמדובר בתרי"ג מצוות של ההלכה היהודית — חובות ואיסורים העולים בהרבה על אלו החלים על בני אדם החיים מחוץ למסגרתה. לפנינו, אפוא, מאבק בין פרטיקולאריזם לאוניברסאליזם, או אם תרצו אף בין כמות לאיכות, כשלכל צד מעלות וחסרונות, ומצבעים מעצם מהותם. בכל מקום, ביהדות ההלכה הולכת ותופסת, זה אלפי שנים, התורה שבעל־פה את מקומה של התורה שבכתב, וממילא גם את מקומם של עשרת הדיברות בפירושם הראשוני והפשוט.

מעולם הספרות והאמנות

החיים הכפולים של גוטפריד בן

"התבהל עלי", אמר המשורר הגרמני גוטפריד בן לאחותו אדית, והוא עדיין נער מתבגר, "שמי הוא רוע". גוטפריד בן נולד לפני 100 שנה ב־2 במאי 1886, וגם אם לא צדק במה שאמר על עצמו, בוודאי היה קשור בפולמוסים ספרותיים בעשורות השנים שבאו לאחר מכן.

לכבוד יובל המאה להולדתו ראו אור בגרמניה מהדורות חדשות של כתביו וביוגראפיות המציגות אותו כאדם מרגיז, מקסים, מתגרה ועדיין מעורר עניין.

בן הנחשב כיום קלאסיקן, היה בזמנו משורר אוואנגארדי, מי שהיה חלוץ השירה האכספרסיוניסטית ומבקר חריף־עין ורגיש של זמנו. הוא אמר פעם, כי לגבי מי שיש לו מסר כלשהו אין טוב מלהיות שרוי במצו־לוקת כל ימי חייו.

מי שקורא את הכרכים הארוכים העוסקים בחייו, יוכל לדעת שכל אחד מהמחברים ספרים אלה בחר לעצמו בן אחר, ההולם תפיסה אחרת. תיאולוגים רואים בו הוגש בעל מצפון לא שקט, מתכנים תופסים אותו כמי שמספק תמיכה לחיים. משוררים תופסים אותו כלירקין, מצילולוגים — כמי שמר־תח ביקורת על דורו. בן עצמו, שהיה אלרגי לביוגראפיה, כתב לידידו: "יש יסוד קומי באופן שבו אתה נתפס אחר מותך".

הוא היה עשוי להתנגד בתקיפות לכל רעיון על קשר בין חייו של אמן לבין יבולו הספרותי, ובכל זאת עובדה היא שהביוגראפיה שלו משאירת המפתח היחיד ליצירתו. הביוגראפיה מצביעה על כוחות כפייתיים וסטיות שהסתירותו, כד־זות שמהם ביקש להימלט על־ידי הנתקם על הנייר. הוא נאלץ לעבור למחייתו כרופא עד לזמן קצר קודם מותו, ביולי 1957. הוא היה איש שלום להיות בהומוגנלייה כפרוטה על שמי ונדיבי, אבל בילה את רוב חייו במדי צבא. הוא היה איש בהומה שהתרגש כשהוכה בפרס ביכנר היוקרתי, ועלך כשקיבל אות כבוד מטעם הממשלה.

בן נולד במנספלד, כיום במחוז ברנדנבורג, מקום שם כיהן אביו ככומר פרוטסטנטי. מוצאה של אמו בשוויץ הצרפתית, ובמקצועה היתה אומנת. שלושה היו הדברים שקבעו את חייה הבכמיה, חינוכו הפרוסי ולימודיו. בבית הספר לרפואה בברלין,

גוטפריד בן: הביוגראפיה במפתח ליצירה

שבו התמחה כרופא צבאי. זו היתה הדרך היחידה הפתוחה לפני איש צעיר שמשפחתו דלה — הוא היה אחד מבין שמונה ילדים — לא יכלה לממן את לימודיו באוניברסיטה. כסטודנט לרפואה קיווה רגיש יותר על המידה, היה מוצא פורקן מהתנסיונות הקשות בבית־המתים בכתיבת מחזור של שישה שירים שנדפסו במתו בדו־מניה. הם עסקו בפרוה בין שינויי של גוג משאית שבכעב, בקן שבנתה חולדה, בכחייתה של נערה צעירה ששותה זמן רב בשדה ובחוויות מאגף הסרטן. בשנת 1912 נחשבו שירים אלה שערורייתיים. מאוחר יותר, בברלין של שנות ה־20, הם נקראו בקאבארטים ונתקבלו בתשואות. המליס שבכן השתמש היו רבות עוצמה, והוא הוקסם מרלות, מולה וסטייה — דברים שפגש כמתמחה צעיר למחלות עור ומין. הוא שמר על משיכתו זו גם כשהזדקן, אף כי מוזה הנושאים שבהם עסק התרחב בהדרגה ונוסף עליהם צליל מלאנכולי. יש בין שיריו קיטש ופאתוס ויצירות שמוציאים לפועל של עזבונו הספרותי היו מיטיבים לעשות אילו גנזו.

הפרוזה שלו, הנחשבת בעיני יודעי דבר כמופת, מילאה תפקיד חשוב בפרק האפל ביותר של חייו בימים המוקדמים של הרייך השלישי. "כלום אתה חש שההיסטוריה פעילה במיוחד במקומות נוגש על הנוף הפרוסי", כתב לתומאס מאן בתשובה למכתב שהסוען שלו אליו ממקום גלותו בצרפת תבו אמר, שאינו מסוגל להבין כיצד מסוגל בן לשרת את היטלר בפרוזה פאשיסטית. במסתו "העולם הדורי" הילל בן את בני ספרטה ולא גילה כל רחמים כלפי העבדים, שאותם ניצל העולם העתיק שעה שהציב לעצמו אגדתו. העולם מה שכתב בשנים 1933 ו־1934 לא הלם את צלילי התעמולה וב־1936 כשמבקרי האס־אס הכריזו, כי שירתו היא ניבול פה לאיטבעי, כבר השנה עורף לנאציזם בתיעוב.

למן 1938 הוא נרשם ברשימה השחורה ולא הורשה לפרסם את עבודתו בגרמניה. ב־1940 חיבר גינוי על היטלר והעם הגבוה, המולך שולל בידי ליצן. ב־1943 הדפיס בחשאי יצירה זו ורשימות אחרות ושלח לחברים. באותה תקופה חיבר גינוי מרשיע לא פחות בדבר השיתוף הגועלי הנרעין על טיפוח גזע עליון, אף על פי שב־1933 קרא לאידיאולוגיה הנאצית "התפיסה הגדולה האחרונה של המין הלבן".

ב־1950 ענה בשירתו הייד למבקירו החריף ביותר מסר זה מברלסון, שתקף אותו עם פרסום הכרך השני של האוטוביוגראפיה שלו "חיים כפולים". הוא הדרה שהוקסם על ידי הנאצים. באוטוביוגראפיה הוא בודק בקפדנות את "האגו הלירי" שלו אבל מוכן לחשוף אך מעט מחייו הפרטיים.

בן היה נשוי שלוש פעמים והיה מעורב תדיר בפרשיות אהבים זו או אחרת. בשיריו פרועים הצהיר על אהבתו למשוררת היהודייה אלזה לסקר־שילר שהיתה מבוגרת ממנו ב־20 שנה. את המנגינה הקדיש לפרוזה משוללת־שם, אך מצא עונג בחיק יצאניות: "כל אפשרי היה מוזג לפשע: בגידה, שכרות, הוסר באמנות, שנאת הורים, שקרנות וקני־מידה כפולים".

היחסים האינטנסיביים ביותר שלו היו עם סוחר מברמן, פרידריך וילהלם אולצה, שאליו כתב יותר מ־800 מכתבים מאז 1932 ועד מותו. תכתובת זו, כלוי מצמרת, שתתפרסם 30 שנה אחר מותו, תעורר בוודאי רעש גדול, ולא רק בקרב היסטוריונים של הספרות.

המלוהרה: רות אלמוג

תערוכות

ששה כנגד אחד

"מחווה ליוזף בויס", תערוכה קבוצתית. מכון גיתה, בית אסיה, ויצמן 4, תל־אביב

מאת נסים מבורך

"בויס, או השני להיותה" זהו שמה הנוסף, המחר של התערוכה האמת, הזורה, מה, יגאל תומרקין שאל ... שלו, בשטלוג ... אלה, האנטי־ליטראט ... טייס "שטוקה" בלופטוואפה, אשר הופל בשנת 1943 מעל חצי האי קרים, ונמצא טופל על ידי טאטארים באמצעות רטיות־לבד ספר גוח־שומן, אינו יכול להיות היינריך פון קלייסט שני. ספק הוא אם אפשרות כזאת היא מציאותית, ועצם דמוי־ההשוואה הערכית האלה יש בהם כדי לקומם. בויס, לא בויס הקטו הנבאי הם העומדים לדיון כאן, אלא המשתתפים במחווה לצייד זה, שמת לאחרונה.

המוצג הבולט ביותר במחווה זו, ולטובה דווקא, הוא כנראה זה של מוטי מזרחי. הוא יצר פסל של איזה שסן צהוב, שעוצק, כנראה, על גוף זה, והגבה בעוצם גרעינים. הרמות בצבת בין המצרים, פניה אל עצמה, כאותה יונה על היום, במדרש של חז"ל, העומדת על סלע, עיט מעליה והנחש לרגליה. מבחינה זו מתואמת העבודה לגרסבים "שנוקקו למיסטיקה, למיתולוגיה ולסמלים" לאורך כל תולדותיהם.

יאיר גרבוז, לעומתו, היה שקוע, כנראה, במין אגרטורים בהרכיבו את מוצגו מתצלומי־עצמו משולבים באותיות פורחות, אך דומה שהכורים הוה טוב לרעצמו בלבד.

יגאל תומרקין, לעומת זה, מבטא את מחוזתו לבויס, באמצעות מוצג פיסולי העשוי ברזל, עץ ומתכת.

יוזף בויס: האיש בכובע הלבד

שעריכי טעונים איתור. ביות יצירה דרמטית שלו, שמשולבת בה צלי־ ... אף הוא משילוב של החומרים ברזל, אבן, עץ, ודמתו מעוררת את השאלה אם לא מיטב היה אילו הרכיבו מאויר, עפר, מים ואש, את להיזקק לסמליות קרטונית של עכב"ם.

גם מנחם בוקרן משתתף במעמד הזה. מוצגיו מכונים "ישראל בשנת 2000: פעולת־הצבא על 10 לוחות צינק (35x50 ס"מ) במחנה הפליטים בירחוו ביום 10.2.1974". יש עליהם קטעי־משפטים, שמות גאוגרפיים וכל כיתובים באלה. זוהי, אפוא, עבודה מושגית שאינה חייבת בהכרח להכיל ערכים פלאסטיים. למחנה פליטים אחד נוקק גבי קלומר באמצעות מין דמות מגורמת, מורכבת מגלילים ומתחרים קסומים, שאחד מהם מוקר מהליציה בהינת "כלי זינה עליה". ושמה "בלאגה" ביתן, מן הסתם, לכבודו של אותו מחנה־פליטים באבולסי, אשר שודרי־צרק עלולים להיזקק למשמעיות הצלות לו.

רפי לביא לעומתו מתאמץ פחות ושני מוצגיו המשורבטים יכולים להתאים לתכליתה המוצהרת של התערוכה כמו לכל הרמבנת אחרת. כזה הוא גם מוצגו, החריג בתוך המכלול, של מיכה ויסלמן, וזה בדכות מאמץ צבעוני אותנטי שהושקע בו.

לא על העבר לבדו

תערוכה קבוצתית של הדפסים, מוזיאון תל־אביב. שדרות שאול המלך

בכותרתו של אדוארד מונק, באמצעות תחריטיו התלויים בחדר הסמוך לזה בו מוצגות עבודות ששת האמנים הנסקרים, לא הביקה, כמסתבר, לא אותם ולא את הצגתו המשותפת לשתי התערוכות, הנבערה משפטה. האהבה, גילתה, כנראה, בגישות המתגלגלות הוגה־גברה על הבדלי הרמות המוכלטים בין שתי התצוגות, ואילו המציגים, כך יש לקוות אינם שונים בהיות של יומרות־שואה. בויס, הבעיה העיקרית, מנקודת־ראותו של המורד הזה, נעוצה בצופה והבעייתיות מן המוסד המעניק את קורתו־גגו לשתי התערוכות.

כראשונה, דומה שצודק מר ויאגן תל־אביב בהציגו מפירות התקופה, שהרי לא ניתן להתרפק על העבר לבדו, ומה גם שאחרים מן המוצגים בתערוכה זו הם בעלי־ערך. בלטים מתוכם, למשל, אלה של אורי ליפשיץ, המגלים יכולת רישור מית מוחשת. ברפין מתערבלים דמויות והאלמנטים נוספים, אשר ניתן היה להפיק מהם איכויות קוויות גם ללא השימוש בטכניקת הדפס, שבה נקט. גם יגאל תומרקין מיטיב לבטא, בדרכו שלו, את הדברים החרבותיים, הספרותיים־תוכביים בעיקרם, הגשונים, למשל, על כתבי היינריך פון קלייסט. אך לא פחות מכך על תגובותיו האישיות, האנדוגניות, של תומרקין על ציורי מתיאס גרינוואלד.

לעומת זה קשה להבין עד איזו מידה מסוגל מנשה קדישמן להלוב את בהמותיו הרקות, ותהיינה הדיניות ככל שתהיינה. כמו כן ספק אם ניתן להשלים עם הרוקקותו הבודנית של משה גרשוני לנושאי השכל המוות, ואף עם מציאת תבנות של "אמונה וספק, תמימות האירוניה" בתוך דפיו, שהוגיניות מהם הולאה.

כמו כן משתתפים בתערוכה זו לאורי אנביומפון וגיום שטירום, אשר מתמסרת, בין השאר, לביטוי ערכיו החוויתיים־זוהריים של הנייר, ומבחינה זו, לפחות, דרכה מהותית לאמנות.

וריאציות ונושאים

מייק דבורקים, בית יד לבנים,
התצוגה פינת המוזרה, רמת השרון

טכניקת־הדפס המיוחדת שפיתח המציג, אשר שימשה יסוד לעבודת הדוקטור־לאומנות שלו באוניברסיטת ניו־יורק, מביבה פירות מעניינים. צירופיו הצבעוניים המופשטים הם יפים מאוד. בים, ואיל והם מכסים את דפיו בשלימותם, מתעוררת סקרנות לגבי ערכיהם הנפרדת. על רקע לבן, כמין כתמי־רורשאך. על כל פנים, דבורקים משיג באמצעות צירופיו הצבעוניים, הקיים לכאורה, אווירה נוחה של המיטה.

גם אקוארלים מוצגים בתערוכה זו. דבורקים בונה את דפיו אלה על צורות גיאומטריות, אשר ספק אם הצורות המופשי ההגושם הוה מתאים להן. לעומת זה באחרים מהם משר לבים מערומי נשים, וגם דמויות אחרות. כמין נושאים לצורך בנייתה של מערכת האריציות צורניות, ובאלה מסוגים הישנים ציוריים באים.

יגאל תומרקין: תחריט מסדרת "גרינוואלד" 80—1979

הוצאת "תבור" חברה להפצה בע"מ

יצאה לאור זה עתה מהדורה שניה של הספר
"פיצויים בשל נזק גוף"
מאת דוד קציר
שופט בית המשפט המחוזי בחיפה
הקדמה לספר מאת נשיא בית המשפט העליון
מאיר שמגר

במהדורה מורחבת ומעודכנת זו, נכלל כל החידושי ההלכה של השנים האחרונות, לרבות פרקים מיוחדים, על חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה — 1975.
לספר נוסף למעלה ממאה תקדימים חדשים, שלא נכללו במהדורה הראשונה.
כריכה קשה ומהודרת 840 עמוד 172.50 ש"ח, כולל מע"מ.
בהזמנות נא לפנות להוצאת "תבור", חברה להפצה בע"מ,
ת.ד. 4560, חיפה 31044, טל. 04-642627

הופיע בעת לראשונה בכרך אחד
ספר משנה תורה של הרמב"ם
עם חמשה מפתחות בסגנון אנציקלופדי
בעריכת: צבי ה. פריזלר

הוצאת כתובים שמחה להודיע לציבור הרחב על הוצאת כל ספר "משנה תורה" הוא "היד החזקה" של הרמב"ם עם היתרונות הבאים:

1. כרך אחד: כל 14 הספרים שבספר "משנה תורה", עם חמשת המפתחות מרוכזים, באות קריאה וברורה, בכרך אחד, בגודל 21/28 ס"מ, 880 עמודים בכריכה קשה.
2. פיסוק: כל ספר משנה תורה מפוסק בפסיק ונקודה.
3. איזכורים מהמקרא: בכל מקום שהרמב"ם מביא מקור מהמקרא, מצוינים האיזכורים בגוף הטקסט.
4. חמשה מפתחות שנערכו לראשונה בסגנון אנציקלופדי כדלהלן:
א. מפתח אנציקלופדי — אלפביתי לפי נושאים: המפתח מקיף את כל הנושאים בהלכה ומאפשר גישה מהירה ונוחה לכל נושא.
ב. מפתח לערכים הראשיים שבמפתח האנציקלופדי — אלפביתי.
ג. מפתח איזכורים מהמקרא: שבאמצעותו ניתן למצוא כל פסוק מהמקרא, שהרמב"ם מאזכר בספר "משנה תורה".
ד. מפתח הספרים וההלכות לפי סדר הופעתן.
ה. מפתח הספרים וההלכות בסדר אלפביתי.

המחיר לרגל חג מתן תורה ושבוע הספר העברי
רק 98 ש"ח (במקום 120)
להשיג בחנויות הספרים המובחרות או ישירות בבית ההוצאה
"כתובים" הוצאה לאור, ת"ד 7830, ירושלים 91077
רח' אביגדור 3, (המלך ג'ורג' 45א') טל. 247695, 02-246829

האוניברסיטה הפתוחה
יום עיון בנושא
"ההשכלה היהודית בראשיתה באירופה ובצפון־אפריקה"

9.30 ד"ר יוסף קפלן: "המשבר בפזורה הספרדית הפורטוגלית של המאה ה־17 כתופעה מבשרת של תהליכי המודרניזציה בחברה היהודית האירופאית"
11.00 מר שמואל פיינר: "יהודה ... "היסטוריה" חדשה בהשכלה היהודית בראשיתה"
12.15 הפסקה
12.45 ד"ר יוסף שטרית: "דפוסי ההשכלה העברית בצפון־אפריקה בסוף המאה ה־19 ובראשית המאה ה־20"
14.00 שיחת סיכום

יום העיון יתקיים ביום ד', לא בסיון תשמ"ו, 18 ביוני 1986, באוניברסיטה הפתוחה, רח' קלאוזנר 16, רמת אביב.
— הציבור מוזמן. —

האוניברסיטה העברית בירושלים
המכון ליחסים בינלאומיים ע"ש לאונרד דייוויס
פרסומי מדיניות

1. יוסף גוברין, שנות יחסי ברית־המועצות ישראל (1981) אזל.
2. שלמה גזית, מודיעין, הערכה והתראה (יוני 81)
3. מאיר אבידן, היבטים עיקריים ביחסי ישראל ארה"ב בשנות השבעים (אפריל 1982)
4. דן הורוביץ, הקבוע והמשתנה בתפיסת הבטחון הישראלית (פברואר 1982)
5. שלום רייכמן, שיקולים להתוית הגבול המזרחי של מדינת ישראל (אפריל 1982)
6. צבי רפיח, ארה"ב — גורמי מגוון השפעתם על עיצוב מדיניות החוץ במזרח התיכון — (מאי 1983)
7. YEHUDA LAUFER, U.S. AID TO ISRAEL – PROBLENS AND PERSPECTIVES (מאי 1983)
8. מרדכי גזית, הרכש הצבאי של ישראל מארה"ב (מאי 1983)
9. מאיר מנדס, הותיקאן וישראל (ספטמבר 1983)
10. מנחם מילסון, ירדן והגדה המערבית (ינואר 1984)
11. גבי שפר (עורך), השקעתן ועמדותיהן של קבוצות חברתיות בארה"ב כלפי ישראל: מבאי הערכה — (יוני 1984)
12. YEHUDA LAUFER, U.S. AID TO THE WEST BANK AND GAZA: POLICY DILEMMAS (מאי 1985)
13. OLUSOLA OJO, THE POLITICS OF ARAB AID TO AFRICA (אוגוסט 1985)
14. גבי שפר, יחסי פטרון וקליינט: תלות ישראל בארה"ב (ינואר 1986)
15. שמשון ספר, מנחם בגין בוועידת קמפ־דייוויד: פרק בדיפלומטיה החדשה (יוני 1986)
16. RAN MAROM, ISRAEL'S POSITION ON NON-PROLIFERATION (יוני 1986)
17. SHMUEL N. EISENSTADT, THE INTERNAL REPERCUSSIONS OF THE LEBANON WAR (עומד לצאת בקרוב)

את הפרסומים הנ"ל ניתן לרכוש במכון דייוויס, בנין מרום, האוניברסיטה העברית, הר הצופים, ירושלים. טל. 02-882338, 02-820014

מוזיאון ישראל, ירושלים
תערוכה
ל־80 שנות עיצוב, בצלאל

דרוש מידע על דגמים, צילומים, שקופיות, ומוצרים אשר נעשו על ידי תלמידים ובוגרים של "בצלאל" במחלקות: עיצוב המוצר, עיצוב סביבתי, עיצוב פנים, אריגה, צורפות, וקרמיקה. המידע מבוקש במסגרת ההכנות לתערוכה.

נא לשלוח אל: המחלקה לעיצוב, מוזיאון ישראל, ירושלים
ת.ד. 1299, ירושלים 91012
או לטלפן: 02-698282 (עדנה).

هكذا من الأصل

אין סיבה למסיבה

עקב מילוי נאמן של חובה זוגית צפיתי אחרי הפסקה די ממושכת ב"סיבה למסיבה". ובכן, אין סיבה למסיבה. וגם לא סיבה לאחר למסיבה הפרטית שאליה התמנתם בליל שבת. אני משתמש בהזדמנות זו כדי למחות על כך שהמסיבות הפרטיות האלה מתחילות ומסתיימות בשנים האחרונות בשעות בלתי סבירות לחלוטין (אי אפשר להגיע לפני 10.30 ולא נעים לקום לפני שתיים אחר חצות), ודומני שאחת הסיבות לכך היא החשש להחמיץ תוכנית טלוויזיה, שעליה אולי ידובר במהלך הערב. ובכן, ככל שמדובר ב"סיבה למסיבה", אין על מה לדבר; חבל על שעות השינה הטובות, ולא כדאי לקום מטושטשים בשבת בבוקר.

איל מגד: פואטיקה בתנועה

אני מבין שהטלוויזיה לא הצליחה עדיין לארגן מנחה קבוע לתוכנית יוקרה זו, ועקב כך מתחזק אופיה האולטוריסטי. בליל שבת האחרון הנחה גידי גוב, שניסה להתעורר עם הסבדים בהתחכמויות, ובדרך כלל לא הצליח יותר מדי. ייתכן, עם זאת, שלא קלטתי את כל הממרים. מר גוב מרבה לדבר בשפת הנוער, אך לצערי לא הצלחתי להבין מה פשר התנועות ההופעות הללו בראשו, ימינה ושמאלה, מעלה־מטה, המבטים הנדוקים לכל עבר, תנועות־היד העצבניות, וההברות המקוטעות והדירודים היוצאים מפעם לפעם מפיו. למען האמת והצדק עליי להודות, שכן תשדורת שבחבורתו צפיתי במתרחש, גידגר מפעם לפעם בהנאה רבה למראה התפתלויותיו של מר גוב, ואי לזאת עליי לסייג את שפיטתי בסייגי גיל וטמפרמנט.

ברוח הזמן הובא לאולפן משורר, מר אייל מגד, כדי להביע הודות, עם משוקי המונדיאל. מאחר שכל חבר כנסת המכבד את עצמו נעשה בימים אלה לפרשן כדורגל, אין כל סיבה שייגרע חלקם של משוררים. מר מגד הדהים אותי ברעיון שלא היה עולה על דעתי לעולם — כי הכדורגל הוא "שירה בתנועה". מי יידע צפרנות לכבם הפואטי, אודי מלמיליאן ואהי ארמלי — ומי אם לא אוזכם המשורר אייל מגד יידר לעומק משמעותן הלירית או אולי אף הסימבולית של המסירות הכפולות שלכם והבעיטות החופשיות לשער היריב.

תקצר היריעה מלעסוק בכל המרואיינים והאמנים שהופיעו בתוכנית זו, אבל אי אפשר שלא להזכיר את הסוסים האומיצים שהועלו על הבימה ועל גבם שני פרשים (אגרודסקי וגוריון). לא הבנתי מה עשו שם הסוסים. וגם הסוסים לא — אבל לזכותם יש לציין, שלמרות גודל המעמד לא הטילו שום בידון על הבימה והמתינו בסבלנות עד שרוכביהם יסיימו את מה שהיה בפיהם.

לא אסיים בטרם אזכיר את החידוש החשוב ביותר שיצא מתוכנית זו. מפי זמר האופרה גבי שרה למדנו שזמרי אופרה מצווים שלא לקיים מגע מיני ארבעה־חמישה ימים לפני ההופעה; אבל זמרות אופרה — להיפך: כמה שיותר — יותר טוב, לסופראן וגם לאלט. המידע המדהים הזה מעורר כמובן מחשבות על מצבם העגום של זמרי אופרה בעונה, כאשר הם נדרשים להופיע במשך חודשים ארוכים שש פעמים בשבוע. היאומן כי יסופר?

הרב פרץ וכוחות השחור

הרב פרץ: מתק שפתיים

בתור מי שגר שנים רבות בירושלים, נטש אותה מטעמי פרנסה אך מקווה לחזור אליה ביום מן הימים, אני מתבונן בדאגה רבה במה שמתרחש בה. זירת המאבק בין אדוקים לחופשיים הנטוש בכל רחבי העיר, ותוהה אם יש לי עדיין לאן לחזור. גם בשנות החמישים והששים היו מיגבלות על תושבי העיר החופשיים, אבל נראה לי כי בעשר השנים האחרונות הפכה ירושלים לעיר שקשה לאדם חופשי להיות בה.

המחנה החופשי מנהל עדיין מלחמת מאסף בסורי האדוקים הפורצים בכל עוז קדימה (וגם מאגפים מימין ומשמאל), אך הסיכויים לבלום את כוחות השחור הולכים ואפסים.

"זה הזמן" אירחה השבוע שני קרבנות של מלחמה זו — נהג מונית שנחבל גופנית ומנהל חברת פרסום שנפגע כלכלית — והם נראו כשניים שהבכו ללא תקנה. פליטי הרב מעוררי רחמים. אחר כך התמודדו שני שרים — הרב יצחק פרץ, שהתיימר לייצג את הכוחות התוקפים, והפרופ' אמנון רובינשטיין שייצג את המגינים. אני טוען שהרב פרץ "התיימר" לייצג את כוחות השחור, משום שאף־כי־ל הוא, הרב, כשר למהדרין, איננו מוסמך למעשה לדבר בשמם.

כדי לשמוע נציג מוסמך של כוחות השחור היה צריך להביא לאולפן את הרבי מסאטמר או משהו מסוג זה, ומפיו היינו שומעים את האמת, כלומר, שכוחות השחור גמרו אומר לכבוש את העיר, ואחר כך את הארץ כולה, ולבער מתוכה את הכפירה ואת הכופרים; כל השאר אינן אלא תואנות שדופות (אגוד החרדים שרואיין קודם לכן ב"מבט" ביטא פחות או יותר אמת זו), אבל טיפוסים מסוגו של הרב סאטמר אינם מעליה כלל · על דעתם להסביר את מניעיהם לקהל שאינו שייך לעדה.

הבך כשאתנו עם הרב פרץ המגן במתק שפתיים על קדושת גוף האשה בשמו ובשם הצניעות (אגב, הגדול מומן למיטה בני זוג מהודרת), מביע התנגדות לאלימות וקורא לסובלנות, כבוד הדדי ואהבת אדם. באמור, הרב פרץ איננו מוסמך לדבר בשם כוחות השחור, אבל לאחר שהללו ינצחו במלחמה, יימצא בעיר ובמדינה מקום להרב פרץ ושכמותו: לא לרובינשטיין ולי.

דיוקן

חוסר שורשים כאידאולוגיה

ג'ורג' שטיינר, הוגה דעות שנוי במחלוקת (לא רק אצלנו) ולגבי רבים גם גורם מוזר, אינו חושש לומר לנו בגלוי מה הוא חושב עלינו. ואת גם עשה בראיון הקצר עמו שהוקרן בליל שבת במסגרת "מבט". על פי מה שקראתי על אודות האיש ודעותיו בשנים האחרונות בעיתונים מסוימים בארץ, ציפיתי לראות שד בעל שתי קרניים היורק דברי שיטנה; בפועל ראיתי פרופסור נעים הליכות, המשמיע דברים בלתי מקובלים הראויים להישמע.

שטיינר בעיני רבים מאתגר הוא היהודי הנודד, הגלותי, חסר השורשים. בעיני שטיינר, כל אלה הן מלות שבח. שטיינר הוא האידאולוג של היהודי הגלותי המודרני (אם אינני טועה הוא עצמו "גלה" מאנגליה, משום שאוניברסיטת "קמברידג'" לא נתנה לו קביעות). הוא סבור שהגניוס היהודי יכול לבוא לכדי ביטוי רק בגלות, בנדודים, כאשר אינו מכה שורשים במקום מוגדר. אין זה מקרה, לדעתו, שמבין 11 מקבלי פרס נובל באוניברסיטת הארווארד, הרוב הם יהודים, ואילו מבין מדעני מכון וייצמן לא זכה איש בפרס. בלאומיות הלוהטת יש משהו המדכא את הרוח.

הלאומיות היא לדעת שטיינר אסונה של האנושות. הלאומיות עלולה לפוצץ את כדור הארץ — בגלל דבר־שטות כמו דגל או שליטה על 600 מטרים רבועים (קרי טאבה). עם זאת, אין לשטיינר דעה שלילית על ישראל (יותר מאשר על הולנד, בלגיה, בריטניה או ארה"ב, אני מניח). בעיניו ישראל היא נס. בעבר נהג לומר רק שישראל היא נס עצוב — משום שהקמתה קשורה קשר בל יינתק בשואה ובארבעה ארוחים מלחמות עקובות מדם; ייתכן שהאיש התרכך בהדרגה במרוצת השנים, ומכל מקום הפעם הוסיף שישראל היא גם נס שמח — בגלל "כל מה שעשיתם כאן". האם הגניוס היהודי יוכל להתפתח כאן? הגניוס היהודי לא, משיב שטיינר. הישראלי כן (וניכר שהוא מניח לנו ליהנות מן הספק — לא יותר).

שטיינר, יהודי קוסמופוליטי, קשור עם זאת לאירופה, משום שבה מתפתחת לדעתו הרוח האוניברסאלית הדרושה, ומלבד זאת — אם ייטשו את אירופה, יהיה בכך ניצחון להיטלר, אשר גירש מנגור מחצבתם את גדולי הרוח של העם היהודי — ובניהם גרשום שלום ואלכסנדר בנימין, שנים מהמבטאים המובהקים ביותר של הגניוס היהודי והתמורות הקרובות ללבו של שטיינר. אני מניח שלא יצחק שמיר וגם לא שמעון פרס ערכו קבלת פנים חגיגית לג'ורג' שטיינר, והמדינה שהסמיכה את עתידה לבעלות הפיסית על כמה מאות קמ"ר רבועים שכבשה לפני 19 שנה, ותהיה קרוב לוודאי נכונה להסתבך למענם במלחמה נוספת, גם לא היו נמצאים רבים שהיו נענים להזמנה לבוא.

מאיר פעיל מאוד

יצחק לוי (לויצה), דמות ירושלמית ידועה, רואיין בליל שבת בכתבה של יהודה קווה לקראת פרסום ספרו על ירושלים בתקופת מלחמת השחרור. לויצה היה בימים ההם אחד ממפקדי ההגנה (תחילה מפקד הש"י בעיר ואחר כך, אם אינני טועה, מפקד מחוז ירושלים). עם כינון הממשלה מילא תפקידים מרכזיים במשרד ראש הממשלה והיה ממקורבי דוד בן־גוריון. על לויצה מהלכות אגדות רבות בין הירושלמים (ולרבות אגדות על חייו הארישיים) וקשה יהיה לתאר את ימיה הראשונים של המדינה בלי להזכירו. ספרו על ירושלים בתקופת המצור יהיה עדות נוספת מכלי ראשון על מה שהתרחש בעיר באותם ימים גורליים.

אבל דומני שאת הסנסציה של הכתבה לא סיפק לויצה, אלא דווקא הד"ר מאיר פעיל, אשר הוזמן כדי להעלות פרשנות משלו על קורות הימים ההם. בין השאר קבע פעיל — כדרכו באופן קטיגורי וללא היסוס — כי היתה הסכמה בין ההגנה ואחר כך הממשלה לבין הירדנים על חלוקת ירושלים. הסיבה: בן־גוריון חשש שאם נכבוש את העיר כולה, נביא על עצמנו באופן בלתי נמנע את בינאום העיר, בגלל לחץ של אומות העולם. לעומת זאת, אם נסתפק במחצית העיר, ונניח לירדנים לכבוש את חציה האחר, יש סיכוי למנוע את הבינאום. מכאן הקשר בן־גוריון־עבדאללה לחלוקת ירושלים.

אני מודה ומתוודה ששמעתי תיאוריה מדהימה זו בפעם הראשונה, והתחלחלתי. מסתבר שבן־גוריון, ההגנה ואחר כך ממשלת ישראל הצליחו להונות אותנו במשך שנים — ואף שלחו בחורים צעירים למות חסר־טעם בין חומות העיר העתיקה ועד ליהן, אך ורק כדי להסתיר קנוניה שקשרו עם האויב. יתר על כן: לפעיל ידוע מעל לכל ספק שהיתה להגנה ואחר כך לצה"ל העוצמה הצבאית הדרושה כדי להבריח את הליגיון הירדני ולגרשו מירושלים כולה — כבר ב־1948/9. ואנו לתומנו חשבנו שההגנה וצה"ל כמעט כרעו־קרסו באותם ימים נוראים מחוסר כוח אדם וציוד; מסתבר, שכנופית בן־גוריון־גלילי־אלון־שאלתיאל הצליחה להסתיר מעינינו את חטיבת השריון הסודית של הפלמ"ח בירושלים, את הגדודים הארטילריים של הח"ש, ואת גדודי הקומנדו המוטסים של הח"ם.

לויצה, בהתרגשות גלויה לעין, הגדיר טענות אלה עלילתיות. פעיל לא הביא את הוכחותיו. עד שלא יובאו ההוכחות ויועמדו במבחן ביקורת מדעית, אתייחס אל דבריו בהסתייגות גמורה. דומני שבזמן האחרון היתה לד"ר פעיל עדנה טלוויזיונית, כלומר מרבים לזמנו אל המסך כדי שישמיע את דעותיו. הוא מופיע כהיסטוריון, אך נשמע לי יותר כפוליטיקאי מתוסכל, הסורק מורש את ההיסטוריה של מדינת ישראל במסרק אידאולוגי מגודר מאוד, כך שהתוצר הסופי יתאים להשקפת עולמו; ובקיצור — היסטוריון מגויס. אני מוכן תמיד להקשיב לפעיל, איש בעל לשון קולחת ולהט פנימי, המשמיע לעתים דעות בלתי מקובלות. אבל מתייחס בזהירות לאנשטלת ההיסטוריון שהוא עוטה.

מכתבים למערכת הארץ

משכתבי הקרטוגראפיה

כחבר בוועדה העורכת ספר העוער לתעד את קורותיה והישגיה של פלוגת 524 בצבא הבריטי, שאליה התנדב גם חברנו הפרופסור דוד עמירן כקרטוגרף בעל שם בין לאומי, עליי לציין את העובדות הבאות:

מדע הקרטוגראפיה אינו נזקק למעבדות והינו רובו ככולו פרי המחשבה העיונית־סינתטית, המסוכם על ידי אנשים בעלי דעות משלהם.

דעותיו וסיכומיו של הפרופסור עמירן, מנהל החוג לגיאוגרפיה שעל יד האוניברסיטה העברית, על התיישבות בארץ ישראל, הובאו לראשונה על ידו ועל ידי חברו יוסף אלסטר ז"ל (שגם הוא היה חבר פלוגתנו במלחמת העולם השנייה) באטלס ישראל הראשון משנת תשט"ז (1956), שהוצא על ידי מחלקת המדידות, משרד העבודה, ומוסד ביאליק.

אילו היה אז השר דוד לוי ממונה על המשרד, היה בוודאי מוצא הסיה פוליטית בקביעה המדעית של הפרסום הקרטוגראפי רב היוקרה הבין־לאומית. אך במדע המודד אין פוסלים דעות סובייקטיביות, גם אם הן נוגדות אולי את השקפותיו של השר.

בארץ אחת, ביקש דיקטטור לשכתב מחקר גנטי על פי הגישה שהושאלה מתורתו של האידאולוג הקומוניסטי לנין.

עמירן: מדע טהור

המשימה הפוליטית הזאת הופקדה על ידי יוסף סטאלין בידי פרופסור (גובה) למדעי הטבע שנשא את השם מיצ'ורין, ונועדה להשליט במדע את הדעה המקבילה לתפיסתו החברתית של לנין.

עם הסתלקותו של סטאלין מהעולם הזה הסתלקה עמו גם התיאוריה הפסוודו־מדעית של מיצ'ורין, וכל אלה שנזקקו לכלא בשל התנגדותם לה יצאו לחופשי.

על השר דוד לוי להבין כי לא על דרך זו תהיה תהילתו. המדע הטהור היה ויהיה נתון בידי מדענים.

מרדכי אריה
תל אביב

*

מחלקת המדידות כפופה למשרד הבינוי והשיכון, כפי שהשירות המטאורולוגי כפוף למשרד ראש הממשלה.

אולם התערבות השרים הממונים על המשרדים האלה בעבודתם המקצועית של הגופים הנ"ל עלולה להעמיד באור מגוחך את המתערב, ולהציב סימני שאלה בדבר האמינות המקצועית של הגופים.

פסילת עבודתו המדעית של הפרופסור עמירן, איש מדע בעל מוניטין רב וותק מקצועי ניכר, על ידי שר הבינוי והשיכון, הביאה לתוצאה כזאת, וגם לתוצאת לוואי: המאושרים שבידיהם האטלס המקורי — ללא התלישות שציווה עליהן השר דוד לוי — מחזיקים בידם פריט אספני בעל ערך כספי רב. צריך פיס בחיים. אבל לפעמים גם אטלס יכול להועיל.

אלחנן שנין
תל אביב

דרייפוס והשב"כ

מעניין שאנשים לא שמו לב לדמיון המפחיד שבין פרשת דרייפוס — האמיתית ולא כפי שהוצגה על ידי היסטוריונים יהודים — לבין פרשת ראש השב"כ. בפרשת דרייפוס מילאה האנטישמיות מקום משני מאוד. עיקרה של הפרשה היו ראשי המודיעין הצבאי הצרפתי, בניבוי של הממונים עליהם, נחשדו (כפי שהוכח אחר כך בצדק) בזיופים ובשקרים כדי לאשש את הוצאה — העמדת דרייפוס לדין — שמלכתחילה נתקבלה בתום־לב אם כי בחיפזון ובלי שיקול־דעת מספיק.

צרפת נחלקה אז לשני מחנות: מחנה אחד טען שלמען ביטחון צרפת, שהיתה מבודדת ובסכנה גדולה מצד גרמניה, מותר למודיעין ובמיוחד לצבא באופן כללי, לשקר ולרמות בלי הגבלה את העם הצרפתי. מחנה שני טען שאסור לעשות זאת, וכי יש להפעיל את החוק וכללי הצדק הטבעי על הצבא כמו על כל אדם אחר.

יש להדגיש שקרוב למחצית העם הצרפתי — אותה המחצית שממנה יצאו אחר כך משטר וישי ומשתפי פעולה עם הנאצים — רצתה שאנשים בתפקיד ישקרו וירמו, וזו תגובה בכל תוקף שהאמת תצא לאור. ההקבלות לענייננו מיותרות. כולל העובדה שגם בפרשת דרייפוס יצא הערעור על שקרנות וזיופים מתוך מיעוט בקרב המודיעין הצרפתי עצמו.

ירושלים
פרופ' ישראל שחק

להגברת מעורבות הקיבוצים בערי הפיתוח

כותרת הכתבה "קיבוץ צרעה נגד הקטמונים" (מוסף "הארץ" 6.6) אינה מדויקת. הקשר שיש לקיבוץ צרעה עם שכונת הקטמונים בירושלים כולו חיוב ורצון טוב. צרעה שיחררה אותי כדי שאוכל להיענות להקמת מפעל הביגוד בשכונה. כיום משמש "בגע", מפעל האופנה בקיבוץ, ספק יחיד לעבודה במפעל זה ומאפשר תעסוקה שוטפת לעובדיו משך כל השנה, לשביעות רצונם של שני הצדדים.

איני מזלזל, כפי שמשתמע מהכתבה, בערכי החינוך הקיבוצי. ציינתי כי אני דוחה מכל וכל טיעון שהקנייתם של ערכים אלה, אשר אני דבק בהם, מותנית בקיומה של מסגרת חינוכית סגורה, המונעת מפגש יום־יומי של בני הקיבוצים ושכניהם הלא־קיבוציים בבית־ספר משותף.

בהצעות שהועלו על ידי חברי קיבוץ נוספים להגברת המעורבות של המשקים בפרויקטים כלכליים בעיירות הפיתוח, לא נתבעה התנועה להשקעות כספיות גם כאשר מצבה הכלכלי היה טוב יותר מכפי שהוא היום. במקרה שבו דנה הכתבה, נתבקשה התנועה לגייס שניים־שלושה חברים בעלי ניסיון לעסוק בייזום פרויקטים כלכליים שהיתה אמורה לממן הסוכנות היהודית באמצעות פרויקט שיקום השכונות. תפקיד התנועה, לפי תפיסתי, היה עידוד היוזמה של הנהלת תנועת העובדים לפתוח ביוזמות כלכליות־חברתיות אשר יתנו תקווה חדשה לצעירי עיירות הפיתוח. הנהגת התנועה הקיבוצית ומזכירות תנועת העובדים לא נענו לאתגר.

אברהם ברקצבי
צרעה־ירושלים

החגיגה הגדולה מתחילה

קיץ אירועים '86

במלון מרחצאות מוריה ים המלח

★★★★★

הקיץ כל הכוכבים יורדים לים המלח —
לכל אורך היום: הופעות, סרטים, מפגשי סופרים ושחקנים בהנחיית משה טימור

והחברבן שבקצפת...

4 תשלומים שקליים חודשיים למשלמים בכרטיס אשראי ישראכרט או ויזה (במסגרת החבילות או לשוהים מינימום 4 לילות בשהייה רגילה).

★ מלון ***** מפואר היחיד באיזור ים המלח. חוף ים פרטי, חדרים מרווחים המצויידים בטלביזיה צבעונית ווידאו במעגל סגור, מסעדות, מגרש טניס, בריכה ועוד...!

★ בחודש יולי בתאריכים 14, 17, 21, 24 יופיעו סולני התזמורת הקאמרית הישראלית.

★ ועוד בחודש יולי — חנה לסלו, שלמה ניצן, מיכל טל, דודו דותן, שלישיית הג'אז הישראלית, אילן דר, עמוס קינן ועדי עציון, מוטי בהרב ונחום שליט, להקת קול דממה, צמד רעים, אופירה גלוסקה, שלמה וישינסקי, הדודאים, שמואל עצמון וענת עצמון, דורית ראובני, אידית דותן.

★ בין התאריכים 15–30.6 — יופיעו בהרכבים קאמריים, נגנים מהתזמורת הפילהרמונית הישראלית, פעמיים בשבוע.

★ ועוד בחודש יוני — איתן מסורי, להקת בת שבע 2, שלישיית אדלה, להקת ענבל, סוזי מילר, יגאל מוסינזון, מירי אלוני.

כן ליופי! חבילת פינוקים לנשים 15.6.86–15.7.86

כן ליופי!
חבילת פינוקים לנשים
15.6–15.7.86
בואי להגיד כן ליופי הפרטי שלך.
בואי בגפך, עם בעלך או עם חברתך... הכל הולך.
החבילות כוללות: 3 לילות, 6 לילות
★ טיפולי אדים ★ מסכות ★ פדיקור ★ מניקור
★ מיני ליפט ★ עיצוב שיער ★ טיפול פנים
★ עיסוי הגוף וכפות הרגליים ★ טיפולי בוץ
★ בריכות גופרית
במה עולה התענוג:
מחיר לאדם בחדר זוגי כולל טיפולים, חצי פנסיון ו־15% מע"מ
3 לילות (4 ימים) —.372* ש"ח 6 לילות (7 ימים) —.758* ש"ח
מחיר ליחיד כולל טיפולים, חצי פנסיון ו־15% מע"מ
3 לילות (4 ימים) —.460* ש"ח 6 לילות (7 ימים) —.936* ש"ח

מילוי מצברים משפחתי
חבילת נופש ומרגוע לגדולים ולקטנים
15.6–31.8.86
בואו לתפוס שלווה, לפנק את הנפש עם הגוף גם יחד וליהנות מנופש בסגנון אחר ובהרכב משפחתי מלא.
מילוי מצברים לגדולים: ★ חבישות בוץ ★ בריכות גופרית ★ עיסוי גוף ★ עיסוי תת מימי ★ טיפולי אדים לטיהור דרכי הנשימה.
מילוי מצברים לקטנים: ★ סרטים לכל אורך היום ★ מדריכים מיוחדים לפעילויות ילדים.
שהייה במלון — 3 לילות
מחיר לאדם בחדר זוגי כולל טיפולים, חצי פנסיון ו־15% מע"מ. ★ —.337 ש"ח
מחיר ליחיד כולל טיפולים, חצי פנסיון ו־15% מע"מ ★ —.427 ש"ח
ילד עד גיל 12 בחדר ההורים משלם עבור ארוחות בלבד.

לפחות פעם בשנה

מלון מרחצאות מוריה ים המלח
לפרטים נוספים והזמנות, מח' ההזמנות במלון (057)84221/2 או ברשת מוריה — מח' ההזמנות 217088, (03)219166
מסלולי התשלומים עבור האורחים המשלמים בכרטיסי אשראי ישראכרט או ויזה. המחירים נתונים לשינוי בהתאם למדיניות הממשלה. התשלומים צמודים לשער הדולר לבתי מלון. לישראלים בלבד.